

VESTNIK VESTNIK
 NIK VESTNIK VES
 VESTNIK VESTNIK
 NIK VESTNIK VES
 VESTNIK VESTNIK
 NIK VESTNIK VES
 VESTNIK VESTNIK
 NIK VESTNIK VES
 VESTNIK VESTNIK
 NIK VESTNIK VES
 VESTNIK VESTNIK
 NIK VESTNIK VES

Avtocesta »visi« nad Ptujem

CREDITANSTALT

Banka uspešnih

M. Sobota, Lendavska 11, tel.: 21 780

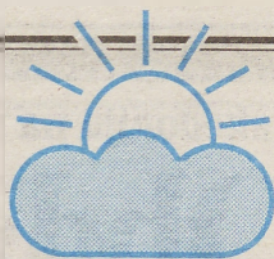
**Podaljšani dopusti v Muri,
 posledica recesije na
 svetovnem trgu ali bega
 poslovnih partnerjev**

VESTNIK

Murska Sobota, 30. marca 1995, leto XLVII, št. 13, cena 130 SIT

**SNEMANJE CD ROM-ov
 CREATIV /069/31-303**

**Roparski
 napad pri
 Sv. Juriju v
 sliki in besedi
 na kroniki**

VREME

**Ob koncu tedna
 bo suho
 in malo topleje.**

Vestnikov koledar

- 30. marec, četrtek, Branko
- 31. marec, petek, Benjamin
- 1. april, sobota, Hugo
- 2. april, nedelja, Frančišek
- 3. april, ponedeljek, Helena
- 4. april, torek, Izidor
- 5. april, sreda, Gene

Pregovor

**Če je april deževen,
 kmet ne bo reven.**

Sjmarjenje leta je tako rekoč pri koncu. Kot lahko razberemo iz poročil, so vladne stranke uspele skrbati proračun in tako verjetno pokrite svoje oblasne interese in apetite. Verjetno vseh svojih apetitov niso potešile, to je razvidno že iz njihovih reakcij, ki pa jih kljub vsemu ne moremo jemati povsem resno, saj s svojim sedanjim post festum nastopom le poskušajo popraviti svoj imidž. Ta seveda ni tako nepomemben, saj se je predvolilna dirka v bistvu že začela. Prav tako ni mogoče povsem resno jemati izjav, da so oblastniki uspeli doseči kompromis in so pristali na predvidenem proračunu.

sem ga navedel, bo država kvečjemu bolj in ne manj pritiskala na gospodarstvo. Kajti ob svoji navidezni racionalnosti in skromnosti pri »krpanju« proračuna država s svojimi posegi pri pobiranju kapitala kljub vsemu ni tako nedolžna. Dejstvo namreč je, da si je s svojimi pradržavnimi inštitucijami, kot so razni skladi, in z večinsko kontrolo kapitala prek bank v sanaciji in raznih drugih inštitutov, kot so različni tolariji, dovolil na široko odprla vrata za bistveno večjo porabo, kot jo je predvidela v proračunu. Morda je do tega denarja celo upravičena, če gledamo na njeno širokopoteznost in skromnost hkrati

Država bo grabila brez milosti

ki se vrta okoli 510 milijard tolarjev. To vsoto bodo ob manjših zapletih verjetno potrdili tudi v parlamentu. Do tu lepo in prav, kajti v tem trenutku se ni znano, kolikšen kos pogače si bo odrezal posamezni vladni resor. Vprašanje, ki pa je odprto, namreč je, ali takšen proračun pomeni lažje dihanje za davkoplačevalce ali pa zateguje njihove pasove in s tem posredno zapira sapo gospodarstvu. Po nekaterih podatkih teža proračuna namreč ni mačji kašelj ali lahka vreča za davčne zavezance, ki bi lahko napolnili proračun kar tako mimogrede. Po prej omenjenih podatkih namreč letošnji proračun obremenjuje vsakga aktivno zaposlenega državljanca z 850 tisoč tolarji. To je seveda izračunana vsota, če bi ves denar, ki se steka v proračun, šel neposredno iz žepov zaposlenih. Čeprav proračun polnijo različne vrste davkov, je podatek kljub vsemu po svoje šokanten. Glede na povprečen zaslužek zaposlenega v gospodarstvu in tudi negospodarstvu, kjer vseh delovnih mest kljub temu, da niso direktno produktivna, le ne moremo prišteti k birokratskim, bo država ponovno obremenila plače neposredno z nekaj več kot sto odstotki dajatev, posredne obremenitve pa se prav tako ne bodo kaj prida zmanjšale. Zato je sedanje znižanje davka na dobiček za razbremenitev gospodarstva dokaj jalova uteha. Po podatku, ki

z vidika t. i. zgodbe o uspehu. Toda ta uspeh je po obremenitvi žepov davkoplačevalcev na majavih nogah in tako bo do takrat, dokler bo država sprejemala pod svoje okrilje vse, kar je slabega, in jo bodo finčni lobiji prisilili, da prevzema. Ob železarnah je tako spravila pod svoje okrilje še Splošno plovbo in Tam z argumentom, da gre za podjetja nacionalnega pomena. Trditve verjetno vzdrži strokovne argumente, toda ob tem drži tudi nasprotna trditve, da je to morala storiti zaradi pritiska finčnih lobijev, ki prek države rešujejo svoje slabe naložbe in ki niso bili pripravljeni ali niso hoteli ukrepati v omenjenih sistemih, ko bi to še lahko storili. Očitno je, da v tej državi vse na videz slabe naložbe finčnih lobijev, torej bank, postajajo ene najbolj donosnih naložb, ker jih pač vse spravijo pod okrilje države. In ne samo to, na drugi strani država ne skopari z radosno taktično niti takrat, ko je potrebno korigirati cene paradržavnih podjetij, ki se ukvarjajo s poštnimi storitvami in oskrbo z elektriko. Pri tem se seveda postavlja vprašanje, kako dolgo bo vzdržala za sedaj še trdna monetarna politika. Prej ali slej se bo tudi ta znašla pod veliko hujšimi pritiski izvoznikov zaradi tečajne politike. In kje pristanemo potem?

J. VOTEK

Fotografiji: JURE ZAUNEKER

Vse poti vodijo v **Potrošnik**

VÜZENSKI KORBEL

od **3.**
 do **15.**
 aprila

v vseh POTROŠNIKOVIH prodajalnah z živili

- PREKAJENI VRAT, b.k., Pomurka
- SUHO PLEČE, b.k. v mreži, Pomurka
- SUHA ŠUNKA, b.k. in slan., Pomurka
- PREKAJENA KMEČKA ŠUNKA, sekana, Pomurka
- DOMAČA KLOBASA, suha, Pomurka
- THOMY MAJONEZA, 630 g, Kolinska
- THOMY HREN, 180 g, Kolinska
- ČOKOLADA ALELUJA, 100 g, Žito, Gorenjka
- SOK, JABOLČNI, 1 l, Vital Mestinje
- VÜZENSKI KRUIH, 1 kg, Mlinopek

- MPC z davkom 947,90 SIT/kg
- 947,90 SIT/kg
- 947,90 SIT/kg
- 755,90 SIT/kg
- 1.280,90 SIT/kg
- 529,00 SIT
- 166,90 SIT
- 82,70 SIT
- 86,00 SIT
- 200,00 SIT

**Od 8. do 15.
 aprila prodaja
 vüzenskih dobrot
 pred
 samopostrežnicami
 BLAGOVNICA,
 ŠOPING in PARK v
 Murski Soboti.**

pen

Vestniku je danes priložena nulta številka mesečnika PEN, tabloidnega značaja in v barvah. V uredništvu smo tuhtali, ali s tovrstno vsebino spremeniti tednik ali ga z njo samo obogatiti. Upam, da smo se prav odločili. Vsebinska zasnova PENA je delo trojice: Bojan Peček, Jože Ritupeper - Dodo in Štefan Smej, grafično jo je upodobil Andre Gönter. Že v tej poskusni številki so prispevki številnih sodelavcev in

upam, da jim je uspelo zasekati prav v sredino pena.

PEN bo namenjen publiciranju nepovprečnega dogajanja, so zapisali v programsko zasnovo, in toliko bo tudi senzacionalističen. Vsebinska naj bi imela kontroverzno noto - od reportaž med marginalci na eni strani do petičnežev iz nevečinskega gornjega sloja. Bralcem in bralkam, ki v večini ne pripadajo tem slojem, naj bi dal občutek, da so

v teh robnih skupinah udeleženi. Zanimivo branje skratka in veliko veliko fotografij. Tudi v imenu je dovolj simbolike. Pen je tudi koren za peno, pendrek, penis, penoze, penkalo, penetracijo, penelop, pentljo, penicilin ...

Ko ga boste, spoštovane bralke in bralci, prelistavali in prebrali, bodite objektivno kritični. Upoštevajte, da je to poskusna številka, a ji hkrati v ničemer ne prizanašajte.

Kakšno grajo ali čebelico z obrazložitvijo kar pogumno pošljite uredniški trojki. Za še boljšo prvo številko PENA!

O prilogi, ki je pravzaprav videti kot pravi časopis, samo še tole: je ta hip najcenejši časopis v državi. Dobite jo zastonj, če ste že vestnikovec ali boste to od danes.

IRMA BENKO

Makedonija na razpotjih

Obdana s sovražniki

Od časa do časa preberemo časopisno vest, ki sporoča, da nekdanja najjužnejša jugoslovanska republika Makedonija kot država še obstaja; žal je to ponavadi povezano z incidenti ali prepovedmi.

Včasih smo drug o drugem vedeli več, zdaj nas povezujejo le gospodarske stiske in čarterski poleti, ki odpirajo Makedoncem in Albancem prek Ljubljane pot na Zahod. Kot vemo, je glavna ovira državi Makedoniji na poti k uradnemu priznanju Grčija, ki ji hoče prepovedati ime Makedonija, ker naj bi se tako imenoval del njenega ozemlja, sporna pa je tudi zastava s soncem. Gospodarski embargo Grčije nad Makedonijo, ker noče sprejeti imena - Grki imenujejo Makedonijo Skopje -, je bil le dodaten udarec makedonskemu gospodarstvu. Zdal bi bila celo Jugoslavija oz. Slobodan Milošević pripravljena priznati državo Makedonijo (poleg Slovenije), vendar se boji zamere Grčije, ki je pravzaprav edini zaveznik in podpornik Jugoslavije na Balkanu in svetu.

Makedonija pa potihoma pripravlja teren, da bi tudi sama uvedla blokado solunskega pristanišča za prevoz jugoslovanskega blaga do Beograda, saj bi bil to velik udarec za Srbe, ki (menda) večino blaga kljub embargu pretihotapijo prek Soluna in Makedonije. Po nekaterih informacijah naj bi Makedonci pripravljali zaporo svojih meja za ves potniški, tovorni in železniški promet proti Grčiji in naj bi zaprli zračne koridorje proti Grčiji. To naj bi bil tudi pritisk na Evropsko sodišče pravice, da obsodi Grčijo zaradi blokade. Tudi Makedonci so pred grško blokado večino svojih potreb zadovoljevali prek pristanišča Solun; tudi sedaj je v skopskih trgovinah možno dobiti vse blago z zahoda, vendar je izjemno drago. Deloma so za to krive visoke carine, deloma tržna naravnost. Tudi dodatne takse in dajatve na posamezno blago iz drugih držav - kot je to bilo sprejeto konec leta 1994 za slovensko blago in recimo mleko Pomurke iz Murske Sobotne - ne morejo pomagati pri velikem finančnem primanjkljaju v menjavi s svetom in Slovenijo. Problem je tudi v tem, da Slovenije makedonsko vino ne zanima. Makedonija je prekinila sporazum s Slovenijo o brezcarinski trgovini in uvedla 7,5-odstotne takse in še 7,5-odstotne posebne dajatve za izravnavo davčnih obremenitev. Po makedonskih uradnih podatkih je gospodarska in prometna izolirana država povzročila za pol milijarde dolarjev škode, drugi podatek pa govori o 3 milijardah dolarjev izgube; vse to pa je povzročilo veliko gospodarsko krizo. Toda tudi Grčija naj bi imela zaradi blokade izgube; menda celo večje kot Makedonija - predvsem prevozniki, trgovci in turizem. Makedonija sicer ima odobrena posojila v okviru dogovorov z Mednarodnim denarnim skladom in Svetovno banko, vendar jih ne more koristiti, ker ne odplačuje starih dolgov, teh pa ne more zaradi nepriznanja.

Skopje - največje albansko mesto

Makedonija je obdana s samimi sovražniki. Na jugu je Grčija, ki ne priznava Makedoncev, na zahodu je Bolgarija, ki ne priznava makedonskega naroda, odnosi med državama pa so se še poslabšali po makedonski prepovedi uvoza bol-

garske živine, na zahodu je Albanija, s katero je razdvajata albanska manjšina v Makedoniji in makedonska v Albaniji, na severu je Jugoslavija (Srbija), ki ima večne apetite. Jugoslavija je pač država, od katere lahko vedno znova pričakuješ presenečenja; najraje pa preseneča z orožjem. Tudi zaradi tega so na mejah proti Jugoslaviji čete UNPROFORJA, ki naj bi preprečile morebitno spozabo jugoslovanske vojske. Makedonija ima okoli 2 milijona prebivalcev, Skopje je največje albansko mesto na svetu, večje kot New York in Tirana! Po zadnjem uradnem štetju naj bi v njem živele 22,6 odstotka Albancev. To je manj, kot se je ugibalo, vendar Albanci tega štetja ne priznavajo. To med drugim dokazujejo tudi s tem, da se je od predzadnjega štetja prebivalstva njihovo število zmanjšalo za eno promilo, od 22,7 na 22,6 odstotka, kar ni logično, in da je v osnovnih šolah kar 29,6 odstotka Albancev. Na Univerzi v Skopju pa je le 2,5 odstotka študentov Albancev. Tudi popis naj bi bil po mnenju Albancev diskriminatorski. Toda jesenske parlamentarne in predsedniške volitve kažejo drugačno (volilno) podobo, saj je dobil prenovljeni komunist Kiro Gligorov kot predsedniški kandidat 77 odstotkov glasov, njegova Socialdemokratska

prišla. Nacionalna problematika pa je bistven notranjepolitični problem Makedonije; eni in drugi - Makedonci in Albanci - se neizmerno sovražijo. Sicer ta odnos poznano še iz rajne Jugoslavije, toda takrat se je z represijo strasti dalo umirjati, zdaj pa je represija slaba in neorganizirana. Zato ni čudno, da so v makedonskih specialnih enotah predvsem fantje, ki so rekrutirani iz srbskih vasi; tam je pač vojaška disciplina tradicija. Ob spopadih policijskih specialcev in Albancev ob otvoritvi albanske univerze v Tetovu naj bi po mnenju nekaterih sodelovali celo Srbi iz Jugoslavije; to naj bi dokazovali napisi na porušenih stenah univerze. Na njih so namreč našli »štiri S-je«, to pomeni: Samo slova Srbina spava.

Rektor v zaporu

Šolski sitem je bil že v stari Jugoslaviji ves čas sporna zadeva v odnosih med Makedonci in Albanci v Makedoniji. Tudi namen mojega obiska v Makedoniji je bil, da pogledam, kaj se je dogajalo v zahodni Makedoniji, v predelu, kjer je večina prebivalstva albanske narodnosti, v Tetovu, ob ustanavljanju albanske univerze. Delovanje te univerze je država prepovedala, njenega rektorja so zaprli, ob posegu policijskih specialcev pa je umrl tudi en Albanc. Albanci so od nekaj dokazovali, da na srednjih in višjih šolah v Makedoniji ne upoštevajo njihovega maternega jezika, Makedonci so trdili, da Albanci v Makedoniji ne znajo (ali nočejo) spregovoriti niti se sporazumevati v jeziku večinskega naroda. Tudi redke demonstracije Albancev so bile pod okriljem želje po večjem znanju, vendar je vse to jugoslovanska oblast v kali zatrla. Makedonska ustava v 44. in 45. členu zagotavlja, da ima vsak državljan pravico do izobraževanja, obenem pa daje družbenim subjektom možnost, da ustanavljajo zasebne šolske ustanove.

Od leta 1991 se Albanci pripravljajo na ustanovitev Pedagoške fakultete, ki naj bi bila v okviru

skopske Univerze. Makedonska oblast jih je iz leta v leto prepričevala, da še ni čas. Zmernejši makedonski komentatorji priznavajo, da je vzrok za krvave dogodke v Tetovu tudi to. Po vseh odlašanjih so Albanci zadevo vzeli v svoje roke in konec preteklega leta skušali v Tetovu uradno ustanoviti univerzo. Toda občinska oblast v Tetovu je 17. 12. 94 pregnala vse predstavnike albanskih političnih strank in profesorje iz občinske stavbe in tako (le) odložila ustanovitev univerze, ki je bila na drugem skrivnem mestu, in za začetek delovanja univerze so določili datum 15. 2. 1995. Seveda je policija vedela, da se pripravljala skrivna ustanovitev univerze, zato so preventivno, brez vzroka in sodnih

odločb, pozapri nekaj najbolj sumljivih Tetovčanov. - Ponoči policijski kombiji obkrožijo stanovanjski blok, kjer stanuje osumljeni, civilisti potrkaajo na vrata in pravijo, da bodo izvedli preiskavo. Sodnega odloka nimajo, češ da ga bo osumljenec dobil na policijski postaji. Nato preiščejo stanovanje, iščejo orožje ali kaj podobnega. Odpeljejo ga v preiskovalni zapor in ga čez 24 ur izpustijo. Brez razlage in brez možnosti pritožbe. Toda Albanci to vedo, zato so univerzo ustanovili dva dni prej, kot so napovedovali.

Slovesna otvoritev albanske univerze v Tetovu je bila 15. 2. v Poroju, v vasi pri Tetovu. Predavanja naj bi potekala na različnih krajih. Univerza naj bi imela oddelke za ekonomijo, filozofijo, pravo, filologijo, zgodovino, geografijo, matematiko in naravoslovje. Nanje je bilo vpisanih 260 študentov, ki še niso imeli indeksov, ker ni jih še niso izdelali. Več tisoč ljudi je poslušalo govor rektorja dr. prof. Fadila Sulejmana, predavatelja albanskega jezika in književnosti. S peresom in knjigo v roki je govoril o boju Albancev za pravice, ki pa naj izključno poteka z znanjem. Prihodnost Albancev je v izobraževanju. Navzoč je bil tudi nekdanji ameriški republikanski senator italijansko-albanskega porekla Joseph Diogardi.

Predavanja so bila v petek, 17. 2.; specialne enote policije so nadzorovale stavbe v Poroju in Mali Rečici, zato jih je rektor prekinil. Toda v Mali Rečici je prišlo do zapletov, saj je nasproti stavbe Univerze pokopališče in ravno takrat je bil pogreb, zato so se ljudje zadrževali ob cesti med pokopališčem in univerzo. Policisti so zahtevali, da se razidejo, a tega niso hoteli storiti, zato so uporabili gumijevke in udarce. V hipu se je zbralo nekaj tisoč ljudi, pet avtobusov je pripeljalo specialce. Sledil je spopad s solzivcem, kamenjem in strelji iz navadnega in avtomatskega orožja. Posledice so bile: eden mrtev Albanc, nekaj huje ranjenih in precej lažje poškodovanih, večina seveda Albancev, nekaj pa tudi policistov. Policija je zaprla rektorja in še tri Albance. Rektor Fadil Sulejmani je še sedaj v preiskovalnem zaporu v Skopju.

Policija se je nato znesla nad stavbo univerze, ki je velika in je videti kot mehanična delavnica; razbili so jo in porušili ter popisali s srbskimi simboli, spravili pa so se tudi na okoliške domačine. Ubiti Albanc je bil Emini Abduselman, star 31 let; uradna obdukcija pravi, da je tu ubit z enim strelom in to od začaja, kar naj bi celo dopuščalo možnost, da ga je ubil kdo od albanskih demonstrantov.

Toda videoposnetki, ki so jih pokazali na neodvisni ART TV nedvomno kažejo, da je človek, ki je najbolj znana oseba v Tetovu. Pred univ. ni predavanj; velika večina študentov se je poskrila, nekateri pobegnili v Albanijo.

Zaradi intervjuja ob selektorsko mesto

Med številnimi Albanci, s katerimi sem se pogovarjal, je bil tudi Myftar Zyberi, najmarkantejša in najbolj znana oseba v Tetovu. Pred leti je dva meseca preživel v zaporu, ko mu je spodaj podpisani novinar dal pripombo, na kateri je prišlo v albanskem in srbskem jeziku: »Življenje damo, Kosova ne damo. Dejal mi je, da je v Makedoniji nekaj celotna hujska represija, kot je bila med avnojsko Jugoslavijo.

Kandidiral je v makedonski parlament kot neodvisni kandidat, a izgubil, izgubil pa je tudi službo selektor makedonske odbojarske reprezentance, ker je dal intervju nemški televiziji. Doktoriral je na odbojke na Univerzi v Tirani.

Pravi, da je lahko biti Albanc v Tetovu, težko pa drugje v Makedoniji. Albanci v Makedoniji in v Tetovu so razpršeni po treh strankah, med seboj bolj ali manj sprti, bolj ali manj radikalni ali oblastnolizirani. In to je tudi eden od vzrokov, da v teh zadnjih letih, ko je Makedonija postala država, niso dosegli nobenih vidnejših uspehov na političnem ali gospodarskem področju. Myftar Zyberi pravi, da je ena od značilnosti Albancev, da nekaj redijo, ne da bi vedeli, kakšen naj bi bil naslednji korak.

MARJAN HORVAT

21. marec 1945-21. marec 1995

Spominska slovesnost ob grobu A. Škerjanca - Mirka

Moji prvi spomini na padlega partizana pri Borovnjakovi hiši na Verici segajo daleč v otroštvo, ko sem s strahom, pomešanim zanimanjem, poslušala zgodbe o zadnjih dnevih vojne, ki sta jih pripovedovala dedek in babica ob dolgih zimskih večerih. Kot osnovnošolka sem obiskovala monoštrsko osnovno šolo in prav naš razred (v njem je bilo največ slovenskih otrok iz Slovenske vasi in Sakalovec) je skrbel za Mirkov grob. Tudi naša pionirska četa je bila poimenovana po njem. Tako smo vsako leto 21. marca položili kakšen šopek in prižgali sveče na njegovem grobu.

Vse to mi je prišlo na misel na prvi letošnji spomladanski dan na monoštrskem pokopališču, kjer je priredil domicilni odbor Prekmurske čete ob sodelovanju Zveze Slovencev na Madžarskem spominsko slovesnost, ki se je je udeležila tudi najmlajša sestra Alojza Škerjanca. Med udeleženci so bili tudi članica republiškega vodstva Zveze borcev Slovenije Ela Ulrih - Atena in predsednika Zveze borcev občin Murska Sobota in Lendava Štefan Šabjan in Matija Koren. Ob večini še živečih članov Prekmurske čete je slovesnost s svojo navzočnostjo počastil tudi veleposlanik Republike Slovenije na Madžarskem Ferenc Hajos. Dogodka so se udeležili tudi nekateri župani prekmurskih občin in podžupan Monostra.

Nagovor je imel Maks Šiško, borec Prekmurske čete in predsednik domicilnega odbora, ki se je med drugim spomnil tudi preboja pri Sakalovcih, kjer je padel mladi komandant Mirko

(Borovnjakova hiša je takrat spadala v Sakalovec, pozneje pa so jo priključili Verici). Zadnjih trenutkov svojega komandanta se njegov soborec Franček Majcen spominja takole: »Približno ob devetih je naš stražar, skrit na podstrešju, opazil, da nas obkoljujejo madžarski vojaki. Vsi smo bili že pokonci. Takoj sem se odločil za preboj. Alojz Škerjanc - Mirko, ki je bil takrat komandant čete, je skočil pred hišo, da bi videl, kje je najprimernejša smer za preboj. Mirko je bil izredno pogumen fant, vendar premalo previden. Takoj ga je zadela sovražna krogla. Bre-

S spominske slovesnosti ob grobu Alojza Škerjanca - Mirka v Monostru.

da, ki je bila v Mirkovi bližini, je slišala, da je zadet. Napravil je še korak, dva, se zgrudil na nepremično obležal.

Spominska slovesnost, na kateri je sodeloval tudi pevski zbor Društva upokojencev Murska Sobota, se je končala s polaganjem vencev.

M. SUKIC

VESTNIK

Izdaja Podjetje za informiranje

Murska Sobota

Časopisni svet: dr. Jože Bedernjak, Štefan Cigut, Zlatko Erlih, mag. Dalibor Geder, Cilka Jakelj, Rajko Stupar, dr. Aleksander Šiftar.

Uredništvo: Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Janez Votek (odgovorni urednik), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Bernarda Balažič-Peček, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Maučec, Štefan Smej, Štefan Sobočan (novinarji), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri (lektorica), Ksenija Šomen (tehnična urednica).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Ulica arh. Novaka 13, tel. št.: 31 998, 31 967 in 33 019, Venera (trženje) 22 403, št. telefaksa 22 419.

Nenaeročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za I. trimesečje 1995 je 1.670,00 SIT, polletna naročnina je 3.340,00 SIT, za naročnike v tujini 100 DEM letno.

Tekoči račun pri Agenciji RS za PPNi Murska Sobota: 51900-603-30005, devizni račun pri Abanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512.

Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje št. 16/TB z dne 30. 1. 1992 se šteje tednik Vestnik med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje petodstotni davek od prometa proizvodov.

Lokalna samouprava

V Veliki Polani hočejo občino

Kaj je Polančanom (na)pisala Maria Pozsonec in zakaj drugi poslanci molčijo

Na referendumu za ustanovitev občin, ki je bil 29. maja 1994. leta, so v Krajevni skupnosti Polana (Velika in Mala Polana ter Brezovica) izglasovali ustanovitev samostojne občine Velika Polana, zato pa so bili toliko bolj preseženi, ker jih je državni svet »priključil« občin Črenšovci, čeprav si v tistem kraju sploh niso želeli občine. Vsaj tako je v Črenšovcih pokazal referendum. V Krajevni skupnosti Polana je večina volivcev bojkotirala decembrske volitve svetnikov in župana.

Občina Črenšovci se počasi postavlja na noge. V Veliki Polani seveda nimajo nič proti temu, da Občina Črenšovci zaživi, do-

dajajo pa, da brez njih! V odboru za ustanovitev Občine Velika Polana, ki je pred mesecem začel delovati pri Krajevni skupnosti Polana, poudarjajo, da ne priznavajo vključitve Velike in Male Polane ter Brezovice v Občino Črenšovci, zato ne uporabljajo termina »odcepitve«, ne nameravajo tudi imeti »odcepitvenega« referenduma, ampak od državnega prvotni glas ljudstva - voljo, izraženo na referendumu v maju lanskega leta. O svojih zahtevah so pisali vsem poslancem, ki so jih izvolili v Pomurju, večina pa jih molči. Na dopis je odgovorila edina poslanka madžarske narodnostne skupnosti Maria Poz-

sonec, ki med drugim piše: »Žal mi je, da vam ni uspelo uresničiti referendumskih volj in ustanoviti samostojne Občine Velika Polana. Tudi sama sem bila enako razočarana in zato toliko bolj razumem vašo ogorčenost. Zagotovim vam lahko le to, da bom z veseljem prispevala svoj glas, za, če vaša zahteva pride v poslanske klopi.« Tako torej madžarska poslanka, slovenski poslanci, ki naj bi zastopali interese slovenskih volivcev, pa molčijo, kar v Veliki Polani razumejo, kot da jim je malo mar, kaj bo z njimi. Kaj pa moralna odgovornost, oliko, ki veleva, da je na »vprašalno« pismo pač treba odgovoriti?

In kaj so Velikopolančanom pisali z vladne službe za reformo lokalne samouprave? Priznavajo, da je bilo z odlokom o referendumskih območjih za ustanovitev občin opredeljeno tudi referendu-

msko območje Polana. Priznavajo tudi, da je 13. člen zakona o lokalni samoupravi ustavno sodišče razveljavilo. Kot se bralci morda spominjajo, je ta člen med pogoji »strogo« določal število prebivalcev 5.000. V zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o lokalni samoupravi (Uradni list R Slovenije 57/94) je omenjenemu členu dodan 13. a člen, ki določa: »Zaradi geografskih, obmejnih, narodnostnih, zgodovinskih in gospodarskih razlogov sme imeti občina tudi manj kot 5.000 prebivalcev.« To določilo je za Polančane ugodno, saj je res, da v omenjenih krajih ne živi toliko ljudi, ampak polovica manj, so pa kraji že od nekdaj geografska, gospodarska, zgodovinska in še kaka celota. Spremembe 13. člena pa državni zbor, vsaj kar zadeva Veliko Polano, ni upošteval. Bi jo pa prav gotovo, ko bi se za Občino Velika Polana zavzeli pomurski poslanci! Se čutijo krive in zato (razen Pozsonceve) molčijo? Sicer pa gre do življenja željene Občine Velika Polana delno v korist tudi določila zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o lokalni samoupravi (Uradni list 14/95), ki v 1. členu določa: »Občina se ustanovi in njeno območje določi z zakonom po prej opravljenem referendumu, s katerim se ugotovi volja prebivalcev na določenem območju.« V Veliki Polani vidijo v tem določilu že opravljen majski referendum in ne kakega novega glasovanja.

Kaj pa zdaj? Odgovor vladne službe za reformo lokalne samouprave, ki ga je podpisal minister mag. Boštjan Kovačič, je načel, splošen in kot tak ne zadovoljuje. Predstavniki Krajevne skupnosti Polana se zdaj odpravljajo v Ljubljano, kjer bodo zadevo ustno pojasnili. Pri tem pa ne bodo izhajali le iz želje po občini, ampak iz prepričanja, da bodo kraji, ki jih bo združevala Občina Velika Polana (potem, ko bo občina zavzela), hitreje napredovali. To pa nedvomno ni oziroma ne sme biti le njihova želja, ampak vsesplošen interes. V Veliki Polani samokritično priznavajo, da bi lahko v minulih letih naredili nekaj več, kot so. Le zakaj bi jih zdaj »dušili« v spregi s Črenšovci, na katere niso navezani in tamkajšnje občine ne štejejo za svojo?

T. T.

Š. SOBOČAN

Jurjevski občinski svet pogojno potrdil zaključni račun Občine Gor. Radgona

Predlagali revizijo poslovanja

Čeprav člani sveta Občine Sveti Jurij doslej še niso razpravljali o nobenem zaupnem dokumentu, se nekaterim tamkajšnjim političnim veljakom ne zdi pravilno, da bi na sejo povabili tudi predstavnike medijev. Izjavili so, da je njihova legalna pravica, da delajo v »tajnosti« in da se bodo sami odločili, ali bodo na katero od svojih sej povabili tudi novinarje.

In čeprav nepovabljeni, smo jim pridružili, ko so razpravljali o zaključnem računu »stare« gornjradgonske občine za leto 1994 ter slišali vrsto pripomb. Največji zadržek so imeli glede predloga za razdelitev presežnih sredstev v višini okrog 61 milijonov tolarjev. Menili so, da bi morali podobno kot v primeru OS Novega (namenjenih 37 milijonov SIT) upoštevati v skupni delitveni bilanci tudi nerealizirano naložbo za posodobitev ceste na njihovem območju Dragotinčiči-Okoslavci, ki je bila prav tako v lanskem programu (13 milijonov SIT). Strokovna delavka Občine Gornja Radgona DARINKA BODANEC pa jim je razložila, da so za omenjeno cesto računali na denar iz sklada za demografsko ogrožena območja, ne pa iz občinskega proračuna. Ker država teh sredstev ni odobrila, je naložba ostala nerealizirana. Jurjevski svetniki nameravajo vztrajati pri svojem predlogu, torej da je potrebno v delitveni bilanci dosedanje skupne Občine Gornja Radgona zagotoviti 13 milijonov tolarjev za rekonstrukcijo ceste Dragotinčiči-Okoslavci, preostanek pa naj bi potem razdelili med nove občine. Zavzeli so se tudi, naj Agencija za plačilni promet opravi revizijo poslovanja Občine Gornja Radgona v lanskem letu in zahtevali

seznam podjetnikov, ki so v letih 1993/94 prejeli ugodna posojila za razvoj podjetništva in pospešitev zaposlovanja; sredstva, ki jih bodo posojilojemalci vračali, pa bo potrebno deliti med občine po številu prebivalcev. Prav tako so terjali seznam kmetov, ki so dobili denar za razselitev farme prašičev pri Podgradu. Radgonskega župana Miho Vodenika in v. d. načelnika državne uprave v Gor-

nji Radgoni Vinka Mlinariča pa je treba poklicati na odgovornost, ker sta že razdelila opremo in osebne avtomobile prejšnje skupne občine. Bodančeva je v zvezi s tem pojasnila, da ni bilo še nobene delitve in tudi najemna pogodba med državo in Občino Gornja Radgona o najemu prostorov še ni sklenjena. V želji po lažjem delovanju v prihodnje so predlog odloka o zaključnem računu sprejeli, vendar hočejo, da upoštevajo njihove pripombe. Prej ne bodo potrdili dokončne razdelitve ostanke proračunskih sredstev.

T. T.

Š. SOBOČAN

Seja vlade

Proračun pripravljen za razpravo v državnem zboru

Država porok bankam upnicam TAM-a - Ni še znana nova cena električne energije - Dobro poslovanje Slovenske izvozne banke - Predlagana sprememba zakona o kazenskem postopku v primeru pripora

Vlada je na predzadnji seji v četrtek govorila o letošnjem proračunu, vendar se ministri niso mogli uskladiti. Predvsem ministra za promet Igor Umek in za kmetijstvo Jože Osterc sta imela večje zahteve, zato so razpravo o proračunu preložili na nedeljo zvečer, ko so dokočno sprejeli predlog proračuna za letošnje leto. Državni zbor ima sedaj tri mesece časa, da razpravlja o njem in ga sprejme.

Na tiskovni konferenci po seji vlade v četrtek je minister dr. Maks Tajnikar razložil vladne amandmaje k zakonu o sanaciji Tama in Avtomontaže. Najpo-

bodo poskrbeli za dolgoročno proizvodno in poslovno dejavnost; šele takrat se bosta podjetji lahko ponudili na tujem tržišču tujim partnerjem. Za Tam sestavljajo tudi novo vodstvo podjetja.

Ni soglasja za višjo ceno elektrike

Vlada ni podprla predlagane 14-odstotne podražitve elektrike. Vzrok za zavrnitev ni bil v tem, da bi vlada mislila, da Eles ni upravičen do višjih cen elektrike, temveč ker se ministri za gospodarske dejavnosti in ekonomske odnose nista uskladili o višini nove cene elektrike. Ministrstvo za gospodarske dejavnosti je mnenja, da se lahko elektrika podraži za 7,7 odstotka.

Državna sekretarka Vojka Ravbar je povedala, da je vlada podprla lansko poročilo Slovenske izvozne družbe. Njen obseg dejavnosti se vedno bolj povečuje in dobiva vedno bolj vlogo, ki jo imajo takšne družbe v zahodnih državah. Skladno z vladno poli-

Zakaj ni plačala dolgov?

Novoustanovljeni občinski sveti v pokrajini ob Muri so nekako zaživel, njihov znanilec so glasovi o novodobnih lokalnih veljajah, za katere po dosedanjih izkušnjah nič ne kaže, da bodo do naslednjih volitev razumeli svojo vlogo in poslanstvo. Zdaj se že več tednov ukvarjajo predvsem sami s seboj, s svojo pomembnostjo in tudi - po vzoru poslanskih kolegov - z ekonomsko platjo svojega početja. Svojo razgledanost in svetovljanstvo dokazujejo iz dneva v dan, zato nikoli ne zmanjka umnih besedovanj, ki se vlečejo kot jara kača. Strankarski pripadnosti primerne so vsebine zagovorov in ugovorov, zato se marsikje stežka prebijajo skozi pravicane gore osnutkov gradiv. Nič ne kaže, da bodo kmalu dobili višjo obliko.

Vse bolj pa postaja tudi negotova usoda sprejemanja novih občinskih proračunov. Eden od svetnikov v murskosoboškem mestnem svetu je ob ugotovitvi, da si je lani še enotni občinski proračun nakopal za okoli 37,8 milijona tolarjev obveznosti, ki si jih bodo morali letos deliti v kar devetih novih občinah, izrekel zanimivo misel: zakaj ni stara izvršna oblast ravnala kot dober gospodar in preprosto plačala večino dolgov z denarjem, ki se je ob koncu leta znašel kot presežek nad limitirano proračunsko vsoto denarja na žiroračunu še enotne murskosoboške občine? V Murski Soboti se je namreč ob koncu decembra lanskega leta znašlo na žiroračunu občine kar precej neporabljenega denarja, ki ni bil niti razporejen. Nabralo se je torej precej več denarja, kot ga je ministrstvo za finance dovolilo porabiti občini iz njenega proračuna.

Zgled je dovolj zgovoren, ker daje dovolj osnove za razmišljanje o tem, kdo so pravzaprav dobri gospodarji občinskih proračunov. So to tisti oblastniki, ki delajo v skladu z usmeritvami države in finančnega ministrstva in snujejo občinsko porabo zgolj v dovoljenih proračunskih okvirih? Ali so morebiti dobri gospodarji proračunov oni drugi, ki razmišljajo bolj podjetniško in znajo državne pipe iznajdljivo prisiliti, da z močnejšim curkom dolivajo denar v občinski proračun? Če razmišljamo z zornega kota države, potem je jasno, da ima raje proračunske gospodarje prve vrste, saj ji omogočajo popoln nadzor proračuna in porabo njegovega denarja. Če pa razmišljamo z vidika davkoplačevalcev in hkrati občanov, potem so naše simpatije gotovo na strani bolj iznajdljivih in s staljšča države neubogljivih gospodarjev proračuna, saj so le taki sposobni pospešiti občinske razvojne korake. Seveda le, če so složni pri uresničevanju interesov občine, čeprav so strankarsko razdeljeni.

Pri vsem tem pa je razumljivo, da odklanjamo vsakršno nezakonito barantanje z visokimi vsotami denarja v razne name-ne, ki nima nič skupnega s pravno državo. Najslabše bi bilo, če bi tako ravnanje podprli, saj nima nič skupnega z zdravo gospodarsko logiko. Morebitne nepravilnosti bi nas namreč zelo oddaljile od cilja, da so z denarjem ravnali najbolj smotorno in učinkovito. Obtožbe na račun prejšnjih oblastnikov, češ da so vseskozi skušali umetno podaljšati svoj položaj na oblasti, ne glede na ceno, postajajo namreč čedalje glasnejše. Zato bodo morali na naslednji seji mestnega sveta razčistiti položaj in s pravim imenom pokazati na krivce za potratno trošenje proračunskega denarja. Vsakršna drugačna rešitev bi gordijski vozec samo še bolj zapletla.

MILAN JERŠE

zavarovanju izvoznih poslov, vrednih 60 milijonov dolarjev, izdala pa je tudi za 200 milijonov dolarjev poroštev.

Ministrica za pravosodje Meta Zupančič je predstavila vladne predloge za spremembo zakona o kazenskem postopku.

Gre predvsem za člene, ki določajo možnost za odreditev pripora. Po še ne dolgo sprejeti zakonodaji se pripor lahko odredi tistemu človeku, za katerega obstaja utemeljen sum, da je storil kaznivo dejanje, za katerega je predpisana zaporna kazen 20 let. Toda tako visoka kazen je v našem kazenskem zakoniku predpisana le za nekatere izjemne primere, zato je vladin predlog, da se kazenski zakon spremeni tako, da bi se pripor lahko odredil, če bi bil utemeljen sum, da je osumljenec storil kaznivo dejanje, za katerega je predpisana kazen 10 let zapora.

Po besedah ministrice gre za izjemno občutljivo zadevo, saj posega tudi v temeljne človekove pravice, zato bodo o predlogu še temeljito razmislili tudi strokovnjaki.

Na predlog za spremembo zakona pa je verjetno vplivalo tudi javno mnenje, ki se je čudilo, da za nekatere zločince oz. morilce ni bil odrejen pripor.

MARJAN HORVAT

Vestnik
z vami
in
za vas!

Skromno obiskani 3. sejem EKO v Celju

Za koga?

60 razstavljalcev, skoraj toliko predavateljev in dnevni obiskovalcev

Celjski sejem se letos že lahko ponaša z novo razstavno oziroma večnamensko dvorano, ki so ji nadedli ime Celjanka. Njena funkcionalnost je sicer nekoliko vprašljiva, saj razmere za organiziranje predavanj niso bile najboljše - poleg tega, da je vse dopoldne dišalo po golažu iz bližnje restavracije, kjer so kot edini ponudniki tople malice na vsem sejmišču premogli le kranjske klobase, je bil prostor preveč osvetljen - verjetno pa imajo finančeri s Celjanko še druge načrte in ne zgolj organiziranje predavanj. Tretji sejem EKO v Celju bi si pravzaprav zaslužil drugo ime in ne sejem; boljše bi bilo reči: predstavitev komunalne opreme, prijavljenih ali nagradjenih izdelkov s področja varovanja okolja in načrtovanje varovanja okolja. Pravzaprav je bil to sejem Ministrstva za okolje in prostor Republike Slovenije, ki je bil tudi organizator strokovnih predavanj in katerega predstavniki bomo spet zastoj pričakovali na sejmumu gradbeništva v Goraji Radgoni (tako kot jih ni bilo na lanskem sejmumu INPAK).

Poleg ministrstva je bilo na sejmumu mogoče opaziti še razstavne prostore drugih pomembnih zavodov in organizacij: zavod za zdravstveno varstvo, zveza inovatorjev, turistična zveza, Slovensko ekološko gibanje, hidrometeorološki zavod, inštitut za varstvo okolja, inštitut za kovinske materiale in tehnologijo, zbornica gospodarskih javnih služb in varstva okolja in drugi. Iz Pomurja so se sejma udeležili le Saubermacher Sud Slovenija in Murska Sobota (ki je dobilo v minulih letih številne posnemovalce), Tehnostroj Ljutomer in v okviru razstavne prostora Zveze inovatorjev Slovenije podjetje Still-Crash M. Sobota.

Tako kot na razstavnem prostoru tudi na posvetih ni bilo veliko poslušalcev - vsekakor se je struktura tistih, ki so bili, zelo razlikovala od udeležencev posvetov in seminarjev, ki smo jih vajeni v Gornji Radgoni. Večina poslušalcev so bili srednješolci, ki so morali biti tam po zapovedi učiteljev in so se v glavnem na moč dolgočasili. Kdo je kriv, da javnost ni bila bolj obveščena o dogajanju v Celju v okviru sejma EKO - je kriv organizator sejma ali ministrstvo, ki morebiti ni želelo, da bi preveč ušes poslušalo, kaj imajo povedati? Začudenje je toliko večje, ker so bile teme karseda aktualne in pomembne za prihodnje urejanje našega prostora; v sredo, 22. marca, je vodil posvetovanje na temo Zakonodaja o varstvu okolja državni sekretar mag. Radovan Tavžes. Predaval je o harmonizaciji predpisov o mejnih vrednostih onesnaževanja z zakonodajo držav Evropske unije, Bojan Paradiž pa je predstavil onesnaževanje okolja zaradi prometa (kakovost tekočih goriv, homologacija vozil, meritve emisij ...). 23. marca so dopoldne govorili o ravnanju z odpadki, sežiganju, deponiranju in financiranju projektov, popoldne pa o obremenitvah okolja v celjski regiji. Zadnji dan so namenili temi Varstvo narave. Leto 95 ni le leto varstva narave, temveč tudi leto strpnosti; Peter Skoberne, pomočnik direktorja Uprave za varstvo narave, si je zaželel predvsem vzpostavitev zaupanja (in strpnosti) med strokami, saj spori med strokami vzbujajo dodatno nezaupanje javnosti. Prav osveščenost javnosti pa je za varovanje narave bistvenega pomena (če ne celo odločilnega), kajti dokler varovanje narave ne bo postalo državna strategija, bo tudi v uveljavljanju interesov posameznih strok in ministrstev veljal zakon močnejšega in glasnejšega.

Celjski sejem EKO je bil torej pod zaščito ministrstva za okolje in prostor dobro organiziran in opremljen s primernih propagandnim gradivom. Imel je le eno napako: bil je sam sebi namen. Razstavljalci bodo v prihodnje res morali natančneje izbirati, katerega sejma se bodo udeležili, kajti ni pomembna zgolj predstavitev v pisnem materialu, ampak tudi obisk poslovnih partnerjev. Da samo predstavitev na papirjih niso dovolj, se je kot bumerang povrnilo Ljubljanskemu sejmumu, saj velike firme že bojkotirajo (bolje rečeno: odločajo se gospodarno) nekatere njihove sejme, čeprav imajo zveneča imena.

BERNARDA B. PEČEK

Politične stranke v Ljutomeru dobijo za vsak glas po 30 tolarjev

Volilna pogača vredna 3 milijone SIT

Po zakonu o političnih strankah imajo stranke, katerih kandidati so bili izvoljeni v državni zbor, pravico do proračunskih sredstev, in sicer za vsak glas volilnega upravičenca po 30 tolarjev. Podobno možnost financiranja daje ta zakon (26. člen) tudi lokalnim skupnostim (za glasove izvoljenim občinskim svetnikom in županu).

V občini Ljutomer so dobili največ glasov na minulih volitvah svetniki z liste Slovenskih krščanskih demokratov (SKD), in sicer 1666, sledijo svetniki Slovenske ljudske stranke (1407), Liberalne demokracije Slovenije (1402), Demokratske stranke upokojencev Slovenije (793), Združene liste socialnih demokratov (759), Socialdemokratske stranke Slovenije (684), Zelenih Slovenije (585), Slovenske nacionalne stranke (549) in Slovenske obrtniške stranke (281). Na zadnji seji občinskega sveta so sklenili, da bodo strankam nakazovali denar mesečno na njihove ziračune. Po omejenem kriteriju bo dobila največ SKD (letni znesek blizu 600.000 SIT), najmanj pa SOS (nekaj čez 100.000 SIT). Ne gre torej za velike zneske posameznim strankam, skupen izdelek pa je kar visok. Ampak nobena stranka se ni želela odpovedati kosu svoje pogače.

J. G.

Prvi redni občni zbor enovite Kmetijske zadruge Panonka

Negotovost ostaja

Za predsednika izvolili Alojza Gomboca iz Gerlinec

Je ugiban o nadaljnji usodi Kmetijske zadruge Panonka po nedeljskem občnem zboru članov nove enovite zadruge konec ali se bodo razmere še naprej zapletale? Prepričljivega odgovora na to vprašanje si ne upamo dati, saj so razmere v tem združnem sistemu tako zapletene, da je marsikaj nepredvidljivo. To se je pokazalo tudi na nedeljskem občnem zboru, na katerem so potrdili 25-članski upravni odbor ter izvolili predsednika in podpredsednika upravnega odbora, prvi pa bo hkrati tudi opravil funkcijo predsednika zadruge. Čeprav so po vseh zapletih okoli sanacije Panonke poslovnega sistema v vseh splošnih kmetijskih združenjih na koncu vendarle pristali, da se združijo v enovito zadrugo in jo s skupnimi močmi sanirajo, na nedeljskem zboru nismo dobili občutka, da je bila takšna odločitev zares iskrena. V spremenjenih združnih pravilih, ki so jih prav tako sprejemali na tem občnem zboru, je namreč zapisano, da se po opravljeni sanaciji poslovnega sistema lahko katera koli združna enota izloči iz sestave zadruge, so pa nekateri že na tem zboru zahtevali, da se ta določba spremeni in se izločitev omogoči že po štirih mesecih. Čeprav ta dopolnitev ni bila sprejeta, imamo občutek, da se nekateri nikakor ne morejo sprizniti z enovito zadrugo in bodo zato skušali izkoristiti sleherno priložnost, da uidejo iz tega sistema. Kako bo to vplivalo na sanacijo, je seveda vprašanje, skorajda gotovo pa je, da bo prihajalo do zatikanj. Pri tem mislimo predvsem na področje dezinvestiranja, saj se bodo v sedanjih združnih enotah gotovo upirali prodaji premoženja na svojem območju.

Čeprav naj bi na nedeljskem zboru osrednja pozornost veljala gospodarskemu položaju (finančnemu in poslovnemu) zadruge, smo pogrešali predvsem razpravo, saj se je ta točka omejila na poročilo predsednika upravnega odbora in v. d. direktorja Jožeta Škulja. Po besedah slednjega je trenutni položaj v celotnem združnem sistemu izredno težak, zato je osnovni cilj njegove sana-

cije prehod na pozitivno poslovanje. V dveh mesecih so v Panonki sicer ustvarili za 400 milijonov tolarjev realizacije, vendar bistvenega premika pri kakovosti poslovanja še niso dosegli. Prav prehod od kvantitete k kakovosti pa je ena od prednostnih nalog sanacije. Kljub vsemu pa Panonka zdaj tekoče posluje, oskrba s kmetijskih reprodukcijskim materialom je v vseh sk-

ladišjih zadovoljiva, to pa je zdaj, ko se začne sezona spomladanskih del, najpomembnejše. Kot smo že večkrat zapisali, je osnovni problem Panonke združnega sistema prevelika zadolženost, iz katere izvirajo tudi izgube, zato bo potrebno Panonko še letos razdolžiti za 800 milijonov tolarjev dolgov. Po Škuljevih trditvah možnosti za to so, saj ima zadruga za toliko premoženja, ki ni v poslovni rabi in ga bo potrebno vnovčiti. Nikakor pa ne bi smeli zapraviti tistega, kar je bilo v preteklosti v združništvu doseženo, so menili nekateri razpravljalci, zato tudi trenutnega položaja v Panonki ne bi smeli ocenjevati le povsem črnogledno.

Združna pravila, ki so jih v nedeljo spreminjali, so sicer izrednega pomena za funkcioniranje združništva, vendar so se tokrat le nekoliko preveč posvečali nekaterim podrobnostim. Zataknilo se je pri pooblastilih, saj zakon o združenih daje možnost članu zadruge, da lahko pooblasti drugega združnika za zastopanje na občnem zboru, vendar je to področje možno urediti tudi drugače z združnimi pravili. Kaže, da se je tokrat zataknilo predvsem zato, ker je imelo 214 udele-

V novem 25-članskem upravnem odboru enovite Kmetijske zadruge Panonka je devet kmetov iz združne enote Murska Sobota, pet s Cankove in iz Belinca, trije iz Marjanec, dva iz Petrovec in eden iz združne enote Prosenjakovec. Med dvema kandidaturama za predsednika upravnega odbora je na tajnem glasovanju večino glasov dobil Alojz Gomboc iz Gerlinec, ki je tako postal tudi predsednik zadruge, funkcijo podpredsednika upravnega odbora pa bo opravljal Franc Kuhar iz Tešanovec.

žencev nedeljskega občnega zbora pooblastila 118 članov, ki niso prišli na zbor, zato so nekateri skušali preprečiti glasovanje s pooblastili. To seveda ni bilo možno, saj dosedanja združna pravila tega ne omejujejo, omejitev pa po različnih nasprotujočih si razpravah vseeno niso vnesli tudi med spremembe združnih pravil, ki so jih sprejeli soglasno. Smo pa lahko slišali utemeljene kritike na račun sestavljalcev združne zakonodaje, ki so v zakon zapisali, da član zadruge za zastopanje na občnem zboru lahko pooblasti le drugega člana zadruge, ne more pa ga zastopati družinski član, čeprav dela na isti kmetiji. Takšna določba pa je nesmiselna in škoda, da se Panonkini združniki niso spomnili, da bi ta nesmisel v svojih združnih pravilih popravili.

LUDVIK KOVAČ

Murini delavci na letnem dopustu

Prilagajanje potrebam tržišča

Letošnje proizvodne zmogljivosti prodane

Iz največjega pomurskega podjetja, soboške Mure, ki zaposluje okoli 6.500 delavcev, bodo tudi letos pretežni del proizvodnje prodali na tujih trgih. Za izvoz dela več kot 90 odstotkov proizvodnih zmogljivosti, z zadovoljstvom pa ugotavljajo, da so te razprodane tako rekoč za vse leto. Strah, da so ostali Murini delavci brez dela, je odveč, saj sedanje dopuste, ki jih imajo v posameznih tovarnah, le prilagajajo trenutnim potrebam. Položaj v svetovni konfekcijski industriji se je v zadnjem času bistveno spremenil, prilagajati se mu morajo tudi slovenski konfekarji, in nikoli ne bo več tako, kot je bilo včasih, pravijo v soboški Muri. Če so še pred leti pretežni del letnih dopustov koristili v juliju, zdaj kolektivne dopuste v Muri prilagajajo potrebam v proizvodnji. Tako so zaposleni v Ženskih plaščih pred kratkim končali s štirinajstdnevni dopustom, v Moških oblačilih ne delajo prav zdaj, prihodnji teden pa bodo z dopusti začeli še v Ženskih oblačilih. Morda je problem v tem, da dopustov ne koristijo v vseh tovarnah istočasno, vendar je to nemogoče, saj so potrebe po različnih oblačilih različne. Tako ostanejo delavci na dopustu, ko ni dela, ko je potrebno, pa delajo tudi ob sobotah. Tudi nekoliko podaljšani sedanji dopust bodo nadomestili z delom ob sobotah, ki bi sicer po letnem programu dela morale biti proste.

V konfekcijski industriji recesija na svetovnih trgih še ni končana, v Muri, ki je pretežni izvoznik, pa zato te težave čutijo še toliko bolj. Zlasti močna je konkurenca iz nekdanjih socialističnih držav, ki pritiskajo z nizkimi cenami. Muro pa zaenkrat še vedno rešuje kakovost. Govorice, da so si nekateri Murini partnerji poiskali druge kooperante, v podjetju zanikajo, je pa dejstvo, da ti širijo krog tistih, s katerimi sodelujejo. Na zahodnih trgih je dela za konfekarje sicer veliko, vendar ne po cenah, kot jih za svoje delo iztrži Mura. Zato se je potrebno obdržati tam, kjer so že, v zadnjem času pa si Murini izdelki uspešno utirajo pot tudi na nekatera nova tržišča. V lanskem letu so opravili nekatere uspešne predstavitve na Češkem, rezultate bi morali že kmalu občutiti v prodaji, agresivneje pa se lotevajo tudi madžarskega, hrvaškega in avstrijskega tržišča.

Mura je na najzahtevnejših zahodnih tržiščih navzoča predvsem z dodelavnimi posli, v zadnjem času pa posebno pozornost namenja tudi klasičnemu izvozu. Delež tega v skupnem izvozu bo potrebno povečati, to pa naj bi v Muri dosegli tudi z novimi lastnimi blagovnimi znamkami. S klasičnim izvozom bi bili namreč manj odvisni od tujih partnerjev, vendar je z lastnimi blagovnimi znamkami težko uspeti, poleg tega pa so za njihovo promocijo potrebna velika sredstva. Sicer pa so se doslej v tem največjem pomurskem delovnem kolektivu uspešno prilagajali zahtevam tržišča in opuščali proizvodnjo, ki dohodkovno ni bila več zanimiva. Iz teh razlogov so se odločili tudi za preustroj proizvodnje v Tovarni lahkih oblačil, ki so jo v lanskem letu skoraj povsem opustili, okoli tisoč delavcev iz te tovarne pa preusmerili v druge programe. Tudi to je zahtevalo določene žrtve, saj se je zaradi uvajanja v drugačno delo produktivnost teh delavcev zmanjšala, posledice pa

so čutili v finančnem rezultatu. V Muri so kljub vsemu lansko poslovno leto uspešno sklenili in za reprodukcijo izločili dobro milijardo tolarjev, kar je ob makroekonomski politiki, ki jo vodi država, zadovoljivo. V Muri zlasti opozarjajo na nerealni tečaj

tolarja, ki je v primerjavi z nemško marko precejšen. Razkorak med inflacijo in tečajem se še naprej povečuje, na ta račun so lani izgubili okoli 10 milijonov mark, gospodarstvo pa uničujejo tudi prevelike obremenitve, ki jih mora plačevati za funkcioniranje države. Pri tem so zlasti prizadeta delovno intenzivna podjetja, med katera spada tudi Mura, saj so prispevki in davki na plače previsoki.

Čeprav zaenkrat ni varikov za preplah, so budnost in sprotno spremljanje razmer ter prilagajanje le-tem prednostne naloge. Na prvo mesto postavljajo krepitev trženjske funkcije, povečanje prodaje na obstoječih trgih in osvajanje novih, povečevanje blagovnega izvoza in krepitev Murinih firm v tujini. Izvoz izdelkov naj bi tako že letos predstavil četrtino celotnega izvoza, z izvozom pa naj bi letos ustvarili do približno 146 milijonov mark celotnega prihodka.

LUDVIK KOVAČ

Radenska: aprila javna prodaja delnic

Nekaj velikih, a mnogo majhnih

Napovedujejo dobro prodajo

V programu lastninskega preoblikovanja Radenske je za javno prodajo namenjenih 34 odstotkov družbenega kapitala podjetja, to je milijarda in 721 milijonov tolarjev. V Radenski bodo za to namenili milijon in 721 delnic. Prodajna cena delnice za certifikat je 1310 tolarjev in se bo po zakonodaji lahko povečala ali zmanjšala za 30 odstotkov, odvisno od vplačanih sredstev. Maksimalna možna cena delnice bo ob manjšem vplačilu od razpisnega 1703 tolarjev in minimalna 917 tolarjev. Če kupec delnic ne bo plačal s certifikati, ampak z gotovino, se vrednost delnice revalorizira od januarja 93 za rast drobnoprodajnih cen. Javna prodaja bo potekala predvidoma od srede aprila do srede maja, predvidoma pa zato, ker si mora Radenska pridobiti še potrebna soglasja Agencije za vrednostne papirje.

Javno prodajo bomo razpisali v dnevniku Večer in tedniku Vestnik. Vpisna mesta so predvidena na sedežu podjetja v Radenskih in na sedežih družb Radenske v Murski Soboti, Lendavi in Lju-

tomeru. Eno vpisno mesto je predvideno tudi v Ljubljani v prostorih prodajnega centra Radenske, * je povedal odgovoren za informiranje o javni prodaji iz Radenske Martin Sreš. V javni pro-

daji lahko sodelujejo državljani Slovenije s certifikati ali gotovino.

- Kaj pa, če bo prodaja slabša od pričakovanja, upoštevajoč zakonsko dovoljeno odstopanje tridesetih odstotkov? Ali se bo obneslo, da ste pri pripravi programa lastninjenja opustili razmišljanje o tujem vlagatelju, strateškem partnerju, in se odločili za domače vlagatelje?

Razmišljanja o strateškem partnerju so bila samo na začetku, v programu lastninjenja pa ni predviden. Se pa lahko zgodi, da pride zraven po končanem lastninjenju v obliki dokapitalizacije ter da prinese posel, tržišče. Zato niti šlo za izbiranje, ali domači ali tuji.

Mi se ne bojimo, da bi bilo za delnice v javni prodaji premalo zanimanja, vsaj po dosežanjem zanimanju in povpraševanju. Menimo, da bo prej prišlo do presežka. Za Radensko in delničarje pa bi bilo izdelano, da bi bilo toliko vpisa, kolikor je razpisa. Po odzivu in nekaterih anketah sodeč, je Radenska zanimivo slovensko podjetje.

- Prav na ankete o privlačnosti posameznih podjetij letijo kritike, češ da so prikrojene in zelo visoko postavljajo podjetja, ki dejansko niso tako dobra. Kako boste ljudi prepričali, da dobro kupujejo, da je vaša informacija o podjetju resnična, poštena, in da ne bodo kupili mačka v žaklju?

Država sama skrbi za to, da so stvari res poštene. Vsako podjetje se je moralo pošteno ovrednotiti, po drugi strani pa za javno prodajo moramo pripraviti perspekt. Tudi pri tem sodeluje država. V perspektu je realno predstavljeno stanje, po drugi strani pa razvojna strategija in politika podjetja. Vsako podjetje, odgovorni ljudje v podjetju so za točnost teh podatkov kazensko odgovorni.

- Kakšna bo strategija pristopa do javnosti? Morda imate v mislih ciljne skupine, morda s poudarkom na domači regiji?

V tem perspektu, ki ga bo mogoče dobiti na vpisnih mestih, bo zapisana tudi strategija. Kar se pa tiče sodelovanja z delničarji, bo poseben položaj, saj se pojavljajo štirje državni skladi s 40 odstotki delnic, na drugi strani pa več kot deset tisoč malih delničarjev s približno enakim številom delnic in tudi glasovi. Zato razmišljamo, kako male delničarje organizirati, da bodo uspešno zastopali svoje interese. Želja podjetja je, da bi pri odločanju sodelovalo čim več delničarjev. Menimo, da bodo interesi malih delničarjev, ki so povezani s podjetjem, z notranjim odkupom in interno razdelitvijo, ter delničarji severovzhodne Slovenije drugačni kot interesi državnih skladov.

L. KOVAČ

MAJDA HORVAT

Nasveti za vrtičkarje

Ko berač obira berača

Kako bodo Pomurci ustanovili 18 državnih ekonomij

Že lep čas lahko poslušamo novopečene lokalne politike, kako prizadeti da so bili v preteklem času, eni izkoriščani od drugih, in da je sedaj čas, da temu naredijo konec. Še posebno glasno razmišlja v tej smeri nekdanji predsednik Ljutomerske vlade in sedanjí župan Ludvik Bratuša. Pri treh trditvah je radikalen do konca, saj nenehno poudarja, da je bila Priekija, konkretno Ljutomer, v preteklosti kapitalsko povsem izčrpana, če ne celo okradena na račun centra, predvsem Murske Sobotice. Do sedaj javnosti na žalost še ni postregel s konkretnimi podatki, koliko denarja je pomolzla Murska Sobotica na račun Ljutomera. Ne glede na prijemljivost njegove teze zahteva radikalen zasuk pri regionalnem povezovanju in Ljutomer vidi že v novi pokrajini skupaj z Ormožem in Ptujem. No pa pustimo to, kajti tudi tu si bo nekdo polomil zobe, ko bo šlo za določitev sedeža nove pokrajine ali kakorkoli se bo to že imenovalo.

Politični privesek

Bratuša ima morda s svojo tezo o večnem zaostajanju Ljutomera celo prav, če se na problem ozremo z izrazito političnega zornega kota. Kajti regionalizem je v preteklosti resda pomenil politično integriranje za doseganje neekonomskih ciljev. Kljub vsemu pa ta teza v pomurskem prostoru ne vzdrži v celoti. Je pa res, da je položaj Ljutomera v tem prostoru povsem specifičen. Vprašanje, ki se zastavlja, namreč je, ali je sploh kdaj imel potrebo po kakršnem koli drugem povezovanju z nekdanjo regijo kot političnem. Na mikroravni namreč kljub vsemu to okolje ni bilo in ni ekonomsko tako dezintegrirano, kot se zdi na prvi pogled. Res je sicer, da je na tistem resursu (kmetijstvu), ki je zanj najbolj propulzivno, v tem času povsem dezintegrirano, saj je bilo v preteklosti tudi politično integrirano, medtem ko v vseh drugih resursih obstajajo dokaj trdne ekonomske povezave. Pri tem ne mislim na institucionalno, ampak dejansko povezanost gospodarstva. Vprašanje, ki se ob tem odpira, je, kakšen je obseg teh povezav in kako vplivajo na razvoj pokrajine. Vse resnejše ekonomske analize, namreč kažejo na velik zaostanek regije. Ta naj bi bila po svojih danostih (ali primerljivih razvojnih resursih) nekje na vrhu med slovenskimi regijami. Po svojem razvoju in gospodarski moči pa je v tem času na predzadnjem mestu. Da je tako, veliko prispevata tehnološka razvitost in povezanost gospodarstva. Ob povezanosti gospodarstva se seveda zastavlja vprašanje zgornje ali spodnje meje povezanosti, ki je nujna za dinamično rast gospodarstva. Če se ozremo na prej omenjeni podatke, je Pomurje nedvomno regija, ki po svojem razvoju tehnološko stagnira. To pomeni, da z obstoječo ali zasterelo tehnologijo proizvaja izdelke, ki so tržno čedalje manj zanimivi.

Udarec po jajcih

Pomursko gospodarstvo, saj kljub Bratuševim tezam ni mogoče izvezeti Mure, ki ima obrate v vseh regionalnih središčih, kot tudi ne Radenske in delno Nafta, ki sicer ni navzoča v vsej regiji, je pa tehnološko pomebna, je vendarle povezano. Zanimivo pa je, da je ravno panoga, ki se ji pripisuje prednostni položaj - po naravnih danostih - seveda pred vsemi drugimi, to je kmetijstvo, v preteklosti politično in s tem tudi vsaj navidezno ekonomsko najbolj integrirana danes najbolj razbita. To samo po sebi morda niti ne škodi preveč, toda razvojno in tehnološko vsekakor pomeni velik minus za razvoj regije. V tem trenutku namreč regija ne glede na politične usmeritve ne premore dovolj kapitala in ne razvojnega kadrovskega potenciala, ki bi lahko izkoristil te naravne prednosti, ki jih izkazujejo vse takšne ali drugačne analize. Če morda izzamemo vino, so vsi drugi resursi v kmetijstvu in tudi drugi razvojni resursi neizkoriščeni in ostajajo na ekstenzivni ravni izkoriščanja. Bistvenega izboljšanja svojega položaja si regija ali Ljutomer kot izrazito izkoriščen (po Bratušu) kraj od preostalega Pomurja ne more obetati. Ne nazadnje potrjujejo, da je res tako, spodleteli poskusi na ravni države opevanega podjetniškega centra, katerega projekti so skorajda vsi zavoženi, čeprav so bili velkopotezno, da ne rečem megalomansko zastavljani.

Ko bomo delali porcelan in ladijske motorje

Kaj torej manjka okolju, ki se nenehno sklicuje na to, da ga ubija država. Inekcije smrti naj bi mu po eni strani zadajala z neustreznim deviznim tečajem, na drugi pa s premajhnim posluhom za podporo kmetijstvu. Oč tem seveda zanemarjamo, da nam na našo žalost ali pa veselje kljub vsemu financira precejšen akademsko izobražen strokovni aparat, ki pa da žal razen papirnatih poročil o tem, koliko tečajev ali prilog je spisal, kaj malo novega od sebe. Ne nazadnje je bil tudi sam župan Ljutomera nekoč eden od teh razvojnikov. Ob vseh teh politikanških razmišljanjih v tem okolju še nismo prišli na raven, da bi svoje finančne možnosti izkoristili za razvoj izdelkov ob pomoči obstoječih ali kupljenih tehnologijah. Za razvoj kmetijstva bi kazalo proučiti japonski model nekje iz sredine tridesetih in po drugi vojni ali pa temeljito proučiti npr. danski model. Sedanja razklanost Pomurja ne samo na ravni Prekmurje - Priekija, ampak tudi ob ustanavljanju tehnološkega razvojnega centra ali parka in tudi ob pripravi statističnega povzetka (pravijo mu razvojna strategija) ne prinaša nič dobrega. Kaže samo to, da smo zadovoljni s statusom trinastega praseta pri državnih jasljih, ki je že tako shiralo, da ni sposobno samo shoditi, in je zadovoljno s tistimi nekaj državnimi kapljami mleka, ki so mu na voljo. Kdaj bo Pomurje začelo s pospešenim tehnološkim razvojem?

Tuborg

Nesporno je, da Pomurje potrebuje pospešen tehnološki razvoj po vzoru Japonske ali Danske. Oglejmo si danski primer. Le-ta je bila od začetka tega stoletja pridelovalec rži in pšenice za Anglijo. Ko je uvoz iz čezoceanskih dežel onemogočil njeno prodajo rži in pšenice v Anglijo, se je preusmerila v rejo svinj in bekonov prav tako za Anglijo, kjer je dosegla zavidljivo tehnološko raven. Ker s tem niso mogli zvišati narodnega dohodka, so začeli še z rejo kokoši nesnic, in ker še to ni bilo dovolj, so začeli z industrijskim razvojem, čeprav za to niso imeli nobenih naravnih danosti. Razvoj je temeljil na že obstoječih tehnologiji, ki so jo na začetku kvalitetno usmerili. Zgradili so tovarno porcelana, ki je med zbiralci porcelana znana po svoji kvaliteti, nadaje tovarno žganja, ki šteje med elitne pijače, podobno je s pivom iz njihovih dveh tovarn. Prav tako so začeli s proizvodnjo motorjev za ladje na osnovi licence, ki so danes v svetovnem vrhu. Brez lastnega lesa in rudnin za kovine in drugih surovin za pohištvo je Danska glavni izvoznik pohištva v ZDA. Iz tega je razvidno, da se je Danska lotila razvoja specialnih tehnologij in jih razvila do te mere, da poleg izdelkov razvaja tudi tehnologije. Pomurje resda ni Danska, toda iz opisanega se da razbrati, da morajo biti cilji nekega okolja jasno definirani, a tega Pomurje kot regija nima, na tej ravni smo priče porivanju, kdo bo koga in kdo je koga, potencial, ki naj bi zagotovil ta razvoj, pa odhaja.

J. VOTEK

Nova zbornična organiziranost

Za večjo decentralizacijo

S spremembo statuta do ciljev

Sedanja zbornična organiziranost slovenskega gospodarstva temelji na zakonu, ki je bil sprejet v letu 1990, ker pa je po tem času prišlo do temeljitih sprememb gospodarskega in političnega sistema, te spremembe zahtevajo tudi drugačno zbornično organiziranost. Sedanja zakonodaja se zgleduje po avstrijski in izhaja iz celinskega modela zbornične organiziranosti, ki temelji na obveznem članstvu. Vlada je pred slabim letom sicer poslala državnemu zboru v oceno tri modele zbornične organiziranosti: celinski model s prostovoljnim članstvom in tako imenovani kombinirani model s prostovoljnim članstvom v branžnih zbornicah, ki pa ga v svetu ne poznajo, vendar se v odboru za gospodarstvo, ki je obravnaval vse tri modele, o njih še niso dokončno opredelili. Tako v parlamentarnem kot v upravnem odboru gospodarske zbornice pa se zavzemajo za javnopravni status zbornice in predvsem za njeno večjo decentralizacijo.

Čeprav je z novim statutom predvidena večja avtonomnost območnih zbornic in združenj, pa je nelogično, da območne zbornice izgubljajo status pravnih oseb. Cilj nove organiziranosti mora biti večja učinkovitost zborničnega sistema, trdijo pomurski go-

spodarstveniki, ki se zavzemajo tudi za branžno ter regijsko organiziranost in povezovanje. V združenju podjetnikov Pomurja pri območni gospodarski zbornici zahtevajo tudi večjo navzočnost zasebnih podjetnikov, saj mora biti po njihovem mnenju zastopano le-teh v organih zbornice vsaj takšna, kot je delež zasebnega podjetništva v sestavi gospodarstva. Pripombe pa so tudi na račun članarine, saj je ob obveznem članstvu prav članarina za mnoga podjetja prevelik izdatek. Prizadeta so zlasti delovno intenzivna podjetja, saj plačujejo članarino od bruto osebnih dohodkov. Nov statut Gospodarske zbornice Slovenije naj bi sprejeli že na aprilski seji upravnega odbora.

L. KOVAČ

MAJDA HORVAT

Predlog zakona o najnižji in najvišji plači

Plače po meri uravnilovke ali po meri preplačanih menedžerjev

Miloš Pavlica je imel zagotovo dober namen, ko je sestavljal predlog zakona o najnižji in najvišji dejanski plači, toda vprašanje plač je hotel rešiti nadvse preprosto. Vlada ga je že zavrnila in predlagala, da za poslanci ne sprejmejo, še posebej ne sedaj, ko si prizadevajo za sklenitev socialnega sporazuma in dogovora o politiki plač, saj je nestrokovno in nepopoln ter pušča ob strani socialne partnerje. Do zakona so tudi negativno razpoloženi v podjetjih, saj pravijo, da spominja na obujanje uravnilovke pri plačah in da ta v tržnem gospodarstvu ni dobra. Mar ni plača menežerjev stvar lastnika, pravijo drugi, saj se vendar moramo zavedati, da bo po procesu lastninjenja sledila privatizacija. Na seji odbora za zdravstvo in socialne zadeve so se torej dogovorili, da gre predlagani zakon skozi parlamentarno proceduro po redni poti, skoraj zagotovo pa nad njim ne bodo navdušeni vsi poslanci. In kaj je poslanec sploh zapisal v predlogu zakona?

občina po starem	bruto	neto
Ljutomer	96 619	62 652
Lendava	91 657	59 948
Gornja Radgona	103 278	66 623
Murska Sobotica	100 211	65 684

menedžerji zaslužili 283 tisoč tolarjev, prav tako politiki in vsi drugi. Z najnižjo plačo bi določili še sprejemljiv prag plačila za normalno delo, z najvišjo pa še sprejemljivi obseg socialnega razslojevanja v prehodnem obdobju. Pretirano visoke plače resnično bodo, kar je res, res pa je tudi, da niso pri vseh, ki jih prejemale, zaslužene, upravičene. Tudi to je res, da je po nekaterih podatkih konec septembra prejemale plačo zunaj kolektivne pogodbe že več kot 15 tisoč ljudi, in povečevale so se prav te. Tako so se v letu 1994 povprečne plače povečale za 26,4 odstotka ob 18,8-odstotni inflaciji in 19,5-odstotnem povečanju življenjskih stroškov. Plače, določene po kolektivnih pogodbah, pa so se povečevale samo za 5,3 odstotka, zajamčena plača pa za 7 odstotkov. Milošu Pavlici je treba ob tem, da je imel z zakonom dober namen,

priznati tudi naslednje: opozoril je, da v času, ko lastništvo šele nastaja, nekateri znajo izrabiti vrzel in si priznavajo plače, ki jih s svojim delom ali rezultati ne opravičujejo. Melji, dokler se vrti, vendarle še velja. Tega mlina pa s tako sestavljenim zakonom, kot ga je predlagal Miloš Pavlica, ni mogoče ustaviti.

In kolikšne so bile plače v lanskem letu? V povprečju na zaposlenega nekaj več kot 94 tisočakov, v gospodarstvu 89 in negospodarstvu 111 tisoč tolarjev. V januarju je znašala povprečna plača že 107 tisoč tolarjev, kar pa je za 0,2 odstotka manj kot v decembru. Toda v negospodarstvu so se plače v povprečju znižale za 1,8 odstotka, v gospodarstvu pa porasle za 0,5 odstotka. Plače zaposlenih v naši pokrajini so v povprečju spet močno zaostale za slovenskim povprečjem.

MAJDA HORVAT

Najnižja dejansko izplačana plača za polni delovni čas in pričakovano delovno uspešnost bi znašala 50 tisoč tolarjev (socialni partnerji se dogovarjajo za 45 tisočakov), najvišja pa bi po njegovem smela biti 600 tisočakov, torej bi tudi najuspešnejši

Ker sredi letošnjega julija potече mandat sedanjim organom zbornice, novega zakona o zbornicah pa v tem času še ne bo, bo drugačno organiziranost potrebno opredeliti s statutom. Željeno organiziranost je namreč mogoče doseči s spremembo statuta v okviru sedanje veljavne zakonodaje, zato prav zdaj o predlogu statuta razpravljajo v območnih gospodarskih zbornicah ter najrazličnejših združenjih. S spremembo statuta naj bi prišlo do večje decentralizacije v okviru zbornične organiziranosti, novost pa je skupščina gospodarske zbornice, ki je doslej ni bilo. Sedanjí številčen upravni odbor se bo tako skrčil le na 11 članov, vendar je prav na račun članstva v upravnem odboru tudi v območni zbornici za Pomurje preva, da je od 11 članov upravnega odbora kar 6 članov po položaju, to pa nikakor ni sprejemljivo.

V Aksi so si opomogli

V lesnopredelovalnem podjetju Aksa iz Murske Sobotice, ki je naslednica nekdanje Platane, je zaposlenih 72 delavcev. Kljub kriznim časom v lesarski industriji so se odločili za notranji odkup podjetja.

Na ta način so se v bistvu izognili prodaji podjetja, ki ga je že pred časom zaradi slabega gospodarjenja prevzel Sklad Republike Slovenije za razvoj. Spodbudno je, da imajo v podjetju Aksa dovolj dela, saj kar četrtino proizvodnje prodajo na tujem trgu. Največ njihovih izdelkov, predvsem knjižnih polic in pisarniškega pohištva, izvozijo v ZDA. Ravno z dobrimi izvoznimi posli so si povrnili ugled tudi na domačem trgu. Nič čudnega, če je vedno več naročil domačih kupcev. Med dosežki v zadnjem obdobju velja omeniti, da so kot kooperanti lendavskega podjetja Gidos izdelali notranjo opremo za obnovljeno restavracijo hotela Ajda in beli salon v Moravskih Toplicah.

Ker so imeli v Aksi z izvoznimi posli za ameriški trg zasedeno skoraj polovico proizvodnje, s čimer so ustvarili tretjino dohodka podjetja, je prišla kot strela z jasnega novica, da so prekinili izvoz pisarniškega pohištva in knjižnih polic v ZDA. Za ta korak so se namreč odločili, ker je prišlo do precejšnje podražitve domačih surovin, zlasti laka in iveric, vrednost dolarja pa je padla. Kot pravijo v soboški Aksi, bodo z omenjenimi posli nadaljevali takoj, ko bo tečaj dolarja na svetovnih borzah dobil višjo vrednost, ki bo omogočila rentabilno prodajo njihovih izdelkov na zahtevnem ameriškem trgu.

M. JERŠE

Certifikati VG Kapela

Za upokojski certifikat, koledar in dežnik

»Na VG Kapeli imajo lepo navado, da svoje upokojence ob koncu leta povabijo na skromno zakusko. Le-ti so upravičeni do določene količine vina po nižji ceni ... Za kazen pa ti upokojenci (op.: ki niso dali certifikat v podjetje) niso bili več povabljeni na kozarček pa tudi pravico do sindikalnega vina so jim vzeli,« je v pismu zapisala bralka naše ga tedinika.

Ali so res naredili razliko med upokojenci glede na to, ali so vložili svoj certifikat v podjetje ali ne, smo povprašali direktorja VG Kapela Alojza Vogrinčiča. Sam o ugodnosti ni govoril, ampak je povedal, da ob koncu leta ti upokojenci, ki niso prinesli svojega certifikata v podjetje, kjer so se upokojili, ob koncu leta niso dobili koledarja in dežnika.

Tako sta sklenila delavski svet in strokovni kolegij. Podjetje je namreč povabilo vse upokojence, da prinesejo svoj certifikat, predstavniki so hodili tudi k njim domov, toda vsi tega kljub temu niso storili ter, po direktorjevih besedah, izjavljali, da s podjetjem nimajo nič več.

Če so sami tako izjavljali, da ne čutijo pripadnosti podjetju, potem ... je še menil direktor Anton Vogrinčič. V podjetju imajo namreč zaradi tega, ker niso dobili certifikatov vseh upokojencev, velike probleme pri lastninjenju, zato bodo morali zaposleni in drugi premoženje podjetja odkupovati drugače, na prostem trgu.

In kam so ti posebej vabljeni upokojenci VG Kapela svoj certifikat odnesli? Bralka nam še piše: »Mnogi njihovi upokojenci so že stari in niso vedeli, kam s certifikati, pa so jih, recimo, dali svojim otrokom, da so jih le-ti vložili v svoja podjetja.«

Morda k zapisanemu vendar misel: otroci so torej starejšim ponudili tudi drugo možnost za vložitev njihovega certifikata. In kako svobodno ali po svoji volji so ti potem (lahko) izbirali in odločili? In še: pozornost podjetja do upokojencev od novem letu je znak spoštovanja, del bogatih medčloveških odnosov pa tudi zahvala za opravljeno delo. Kaj potem reči k storjenemu razlikovanju med upokojenci glede na to, ali so prinesli certifikat v podjetje ali ne? Certifikat naj bi vendar vlagali prosto in svobodno.

MH

Vestnik z vami in za vas!

Je ukinitev »potujoče avtoceste Fernetiči-Budimpešta« le začasna?

»Ne« do Budimpešte, »ja« do Mohačeva

Že lani 13. marca so na zahtevo Madžarskih železnic ukinili oprtni vlak od Fernetičev v Sloveniji do Budimpešte na Madžarskem.

Potujoča avtocesta Fernetiči-Budimpešta, kakor so nekateri poimenovali oprtni vlak, ki je vozil na tej relaciji od 14. maja 1993, je bila ukinjena po manj kot enem letu, 13. marca lani, na zahtevo Madžarskih železnic. Svojo zahtevo so utemeljili s slabo izkoriščenostjo vlaka in nepodporo madžarske vlade, najverjetneje pa bo držalo, da vseh problemov in zahtev po ukinitvi ne bi bilo, če omenjeni oprtni vlak za prevoz tovornjakov ne bi bil tako drag. Ceno mu je dvigovalo nekaj kilometrov vožnje po hrvaškem ozemlju, saj med Slovenijo in Madžarsko ni neposredne železniške povezave. Slabo zasedenost bi lahko obe državi »pomagali« izboljšati, če bi prepečevali vožnjo po cesti vsaj tehnično neprimernim in ekološko oporečnim vozilom.

Sredi maja leta 1993 je šel na pot prvi oprtni vlak, ki je napovedoval okolju prijazen transport

med Slovenijo in Vzhodno Evropo. Poskusna vožnja je pokazala, da je proga tehnično dobro uspo-

Vlado Breščak o načrtovanju avtoceste proti Madžarski

Z avtoceste na kolo voze?

Najprej naj bi začeli graditi odsek med Lenartom in Beltinci, toda nikakor ne že prihodnje leto, kakor je zapisano v programu gradnje avtocest

Vladimir Breščak je direktor projekta 1 z naslovom Severovzhodna Slovenija in kamor zaenkrat spadata le dva odseka: Šentilj-Pesnica in Hoče-Arja vas. Čeprav odgovorni v okviru Darsa in prometnega ministrstva celotni štajerski krak radi poimenujejo kar *prekmurska avtocesta*, pa se zdi, da je takšno govorjenje predvsem zavajanje javnosti in poslancev v državnem zboru. Za slovenskoroški in obmurski del avtoceste bodo šele začeli izdelovati lokacijsko dokumentacijo, številke o gostoti prometa pa naj bi gradnjo v prihodnje opravili ali zavržle - od 1996. se bo program avtocestne gradnje financiral predvsem s tujim posojilom, saj bo sredstev bencinskega tolarja premalo, porabili jih bodo v glavnem za sedanje gradnje. Medtem ko se je znamenita *vzhodna ljubljanska obvoznica* kar naenkrat spremenila v projekt 3, imenovan Gorenjska-Ljubljana-Dolenjska, je gradnja avtoceste proti meji z Madžarsko še vedno vprašljiva. Ali so torej zahteve tukajšnjih prebivalcev po obvoznici in ukinitvi tovornega prometa povsem upravičene?

Na vprašanje, kaj je bilo doslej narejeno s predvidenim odsekom avtoceste od Maribora do meje z Madžarsko, je Vlado Breščak odgovoril:

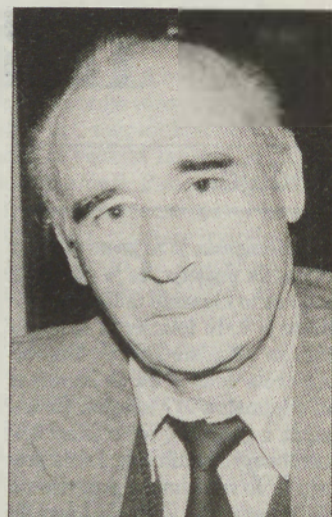
»Izdelane so bile študije, na odsekih med Mariborom in Lenartom in med Krogom in državno mejo je še vedno več variant tras. Te variante so bile z gradbenega in prometnega vidika ovrednotene v študiji variant. Na osnovi te študije smo potem mi oziroma ministrstvo za promet in zveze dali pobudo oziroma predlog ministrstvu za okolje in prostor, da začne s postopkom izdelave osnutka lokacijskega načrta. To je bilo nazadnje 16. januarja.

Zdaj se začneja aerostnemanje celotnega terena z vsemi možnimi variantami. Na osnovi topografskih podlag, bomo začeli podrobneje obdelovati izbrano varianto na teh odsekih. Ekipe Geodetskega zavoda iz Ljubljane

na terenu že postavljajo signalne točke. Do jeseni naj bi bili ti topografski načrti končani in tudi določena trasa. Edina nesporna trasa je med Cogetinci in Vučjo vasjo. Dan je predlog ministrstvu za okolje in prostor, da začne z usklajevalnim postopkom glede mejnega prehoda.«

Tako Pomurje kot ministrstvo za okolje in prostor sprejemata le avtocestni mejni prehod v Genterovcih, medtem ko ministrstvo za promet in zveze še vedno vztraja pri Pincah?

»Ne vem, če samo ministrstvo za promet in zveze. Gre za stališče, ki ga je treba upoštevati, torej za stališče druge strani - Madžarske. Mi ne moremo zgraditi avtoceste, ki se bo končala nekje na polju, potreben je kon-

Vladimir Breščak, direktor avtocestnega projekta Severovzhodna Slovenija

senz, kakšna je avtocesta in kakšen bo pomen mednarodnega prehoda.«

Kakšno je sploh zagotovilo, da se bo ta odsek avtoceste v resnici tudi gradil?

»Zagotovilo, da se bo avtocesta proti meji z Madžarsko gradila, je v zakonu o namenskem zbiranju bencinskega tolarja, ki je namenjen izključno za cesto od Kopra do meje z Madžarsko z odcepom Maribor-Šentilj in Razdrto-Nova Gorica.«

Odgovor direktorja Urada za prostorsko planiranje Jožeta Novaka na pripombo predstavnika Darsa, da zavlačujejo z izdelavo potrebne dokumentacije

Problematične »različne točke prehoda«

Direktor Urada za prostorsko planiranje Ministrstva za okolje in prostor Jože Novak na vprašanje, ali res namerno zavlačujejo z izdelavo lokacijske dokumentacije za odsek avtoceste od Maribora do meje z Madžarsko, odgovarja:

Načrtovanje avtoceste v Pomurju Zasnova daljinskega cestnega omrežja

Na osnovi strokovne preveritve poteka daljinskih cest v vzhodnem delu Slovenije, ki jo je opravil Urad za prostorsko planiranje, je bil podan predlog novega koncepta avtocestne povezave na osnovni smeri: Maribor-Murska Sobota-mejni prehod Genterovci-Lenti kot možna izhodiščna točka za prometne smeri proti jugu, centru in severnemu delu Madžarske.

V postopku sprejemanja v Državnem zboru je predlog sprememb in dopolnitev prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana, ta kot prostorsko pravno podlago določa potek trase AC na pomurskem delu Slovenije. S tem dokumentom je v Državnem zboru tudi izražen slovenski interes daljinske cestne povezave s tem

delom Evrope. Drugačni predlogi samo otežujejo, odmikajo ali celo onemogočajo uresničitev cilja, ki je opredeljen v odloku prej omenjenih prostorskih sestavin.

Priprava lokacijskih načrtov za AC

Urad je 26.1.1995 prejel uradno pobudo Ministrstva za promet in zveze za pripravo lokacijskih načrtov za naslednje odseke AC: Maribor-Lenart, Lenart-Cogetinci, Cogetinci-Beltinci, Beltinci-državna meja.

Na Uradu smo v sklopu mariborskega AC vozlišča že pripravili osnovno primerjavo variant AC na odsekih Maribor-Lenart in Lenart-Cogetinci! Za odsek Cogetinci-Beltinci je v pripravi razpis za oddajo izdelave lokacijskega načrta, ki bo vseboval tudi primerjavo variant AC. Za odsek od Beltincev do meje z Madžarsko je problem težji, ker se pobuda Ministrstva za promet in zveze ne nanaša na skupno izhodiščno in končno točko odseka, temveč so predlagane različne točke mejnega prehoda, in to ne samo v mikrolokaciji, temveč tudi v drugačem nacionalnem in regionalnem konceptu. To pa je vsekakor potrebno rešiti pred pripravo lokacijskega načrta za ta odsek AC.

nega vlaka naj bi se zmanjšala gneča na mejnem prehodu v Dolgi vas in na pomurskih cestah - tako smo vsaj upali.

Pa se ni obneslo. Do predvidenih izboljšav, pocenitev in poenostavitve ni prišlo. Šoferji tovornjakov so raje vozili po cestah (čeprav so prav lani obnavljali magistralno cesto M 10-1 in so bile zamude dvakrat večje), kljub čakanju na mejnem prehodu in drugod.

Madžarska vlada ni bila pripravljena finančno podpreti prizadevanja madžarskih in slovenskih železničarjev, Hrvaška pa jim je zviševala ceno, tako da je bila vožnja z oprtnim vlakom res zelo draga (skrbeli so za konkurenčnost svojih vlakov). Pomočnik direktorja za trženje pri Slovenskih železnicah Peter Rutar pa je tako le pojasnil odločitev:

Potujoča avtocesta Fernetiči-Budimpešta je bila ukinjena 13. 3. 1994 po enem letu na zahtevo MAV-a, kljub zahtevam slovenskega ministr-

Kako se opravičuje dodatna vključitev gradnje v okviru Darsa do Ptuj in Ormoža?

»V nacionalnem programu je rekonstrukcija do Ptuj in Ormoža (to je rekonstrukcija magistralne ceste, op.a.) vključena že do leta 2000 in se bo financirala z denarjem Darsa. Odsek Ptuj-Fram pa ni v tem srednjeročnem obdobju. Ob ugodnem poteku načrtovanih del drugo leto lahko začeli graditi obvoznico Ormoža.«

Tudi Lendavčani zahtevajo obvoznico, prav tako Sobočani!

»V lokacijskem načrtu bo umesčena tudi obvoznica Lendave, ki je odvisna od mejnega prehoda. V vsakem primeru jo bo potrebno zgraditi ali kot del avtocestnega sistema v primeru Pinc ali kot del magistralnega cestnega sistema v primeru mejnega prehoda Genterovci.

Problem Murske Sobotice bo rešen z gradnjo avtoceste. Da bi začeli z gradnjo že prihodnje leto, je res malce težko. Prednostni študija s pokazala, da tere odseke med Mariborom in Lendavo bi morali najprej graditi. Po mojem mnenju pride najprej v poštev odsek med Lenartom in Beltinci s priključkom proti Murski Soboti, s tem bi razbremenili odsek med Gorjani Radgono in Mursko Soboto, ki ni bil rekonstruiran. Promet, ki prihaja iz Madžarske, bi takoj navezali na smer proti Lenartu, kjer potem v nadaljevanju obstaja sorazmerno dobra rekonstruirana cesta.«

BERNARDA B. PEČEK

stiva za promet-in kombi vlak. Zahtevo za ukinitve je utemeljila slabo izkoriščenostjo vlaka. Slabo izkoriščenostjo vlaka je dosegala okoli 20 %, in odklonitev subvencije s strani madžarske vlade. Slovenska vlada je vlak suverenost rala, tako da je bila zahteva po no daljnji vožnji utemeljena.

V tem trenutku tečejo nove pogajanja za uvedbo oprtnega vlaka na relaciji Mohačevo (Ukrajina)-Sežana.

Odgovorni s Slovenskih železnic zatrjujejo, da se madžarskemu trgu ne bodo tako zlahka odrekli. V vseh svojih načrtih so se opredelili za aktiven tržni pristop, to pa pomeni tudi večanje navzočnosti na tujih trgih (nam je sporočil še slaba začetna leta 1994, ko pa pomurski tovorni promet Zoran Žnidaršič kajti Madžarska je za Slovenske železnice eno najbolj zanimivih tržišč, v katerega zaledju so še Slovaška, Romunija in Ukrajina in Rusija.

BERNARDA B. PEČEK

Brez razvojnih spodbud so ostali tisti, ki nimajo informacij

Skupščina Republike Slovenije je v začetku leta 1991 sprejela Zakon o finančnih intervencijah v kmetijstvo, proizvodnjo in ponudbo hrane, katerega namen je razvijanje proizvodnje hrane ter zagotavljanje primerne preskrbe z osnovnimi živili. Za ta namen zakon zagotavlja ustrezne načine in oblike finančnega interveniranja, sredstva za to pa se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije. Parlament mora zato ob proračunu sprejeti tudi program celostnega urejanja podeželja in obnove vasi ter program ohranjanja in razvoja kmetijstva in proizvodnje hrane, vlada pa na osnovi teh programov z uredbami uvede posamezne intervencije ter pogoje za njihovo uveljavitev.

Oblike intervencij, ki jih uvaja zakon, so premije, nadomestila, regresi ter podpore in ugodna posojila. Namen premij je pospeševanje proizvodnih in razvojnih programov z nadomestili naj bi olajšali cenovne razlike ter zaščitili domače pridelovalce in pora-

Ohranjanje in spodbujanje kmetijstva

Oblast požrla spodbude?

občine, s tovrstnimi oblikami pomoči kmetijstvu pa bodo nadaljevali tudi v novih občinah. Ponekod so takšne programe že sprejeli, drugod jih pripravljajo.

Mali bogovi skrbijo za posvečene

In zakaj smo se pravzaprav odločili, da ponovno pišemo o teh vprašanih? Ugotavljamo namreč, da nekateri kmetje še niso povsem seznanjeni z možnostmi pridobitve posameznih intervencij, zato so zanje prikrasani. Ob tem se seveda postavlja vprašanje, kdo je za to odgovoren, kaže pa, da odgovornosti za to ni pripravljen prevzeti nihče. Zahtevke za posamezne oblike intervencij so včasih za kmete vlagale kmetijske zadruge oziroma organizatorji proizvodnje, po reorganizaciji zadrugištvu pa se je tudi na tem področju marsikaj spremenilo. Vlogo nekdanjih pospeševalcev v kmetijskih združenjih je delno prevzela javna kmetijska svetovalna služba, vendar tudi ta odgovornosti za to delo ne prevzema. Tako imamo občutek, da se tudi tu ponavlja že znana praksa, da so na boljšem tisti, ki imajo na voljo ustrezne

informacije, prikrasani pa so tisti, ki teh informacij nimajo. Res je sicer, da je vse to objavljeno v Uradnem listu Republike Slovenije, dejstvo pa je tudi, da velika večina kmetov tega ne prejema in ne prebira.

Prostor nam ne dopušča, da bi podrobno predstavili vse intervencije, njihovo višino in pogoje za pridobitev, zato le zapišimo, da sta bili uredbi za obe obliki intervencij objavljeni lani v 38. številki Uradnega lista, določali pa sta intervencije za drugo polletje lanskega leta. Navodilo za uveljavljanje finančnih intervencij je bilo objavljeno v 39. številki lanskega Uradnega lista. V slednjem so objavljeni tudi roki za vlaganje posameznih zahtevkov, ker je večina teh že potekla, se bojimo, da so jih mnogi upravičenci zamudili. Ker še ni sprejet proračun za leto 1995, je vlada veljavnost obeh odredb začasno podaljšala, zato opozarjamo kmete, da se seznanijo z vsem potrebnim, saj bodo sicer spet ostali praznih rok. Ob tem pa naj ponovno poudarimo, naj ne prezrejo tudi občinskih intervencij, ki jih v posameznih občinah namenjajo za ohranjanje in pospeševanje proizvodnje hrane.

LUDVIK KOVAČ

Herbicidi v žitih

Letošnjo pomlad bo zatiranju plevelov v posevkih ozimnih žit potrebno posvetiti več pozornosti kot prejšnja leta. Ugodne vremenske razmere po setvi žit jeseni so prispevale k temu, da so se poleg posevkov zelo razvili tudi pleveli. Spomladanska uporaba herbicidov v žitih je odvisna od zapletenosti parcele, vrste žita, razvojne faze žita, vremenskih razmer, pričakovanih temperatur ob škropljenju in po škropljenju ter navsezadnje od razpoložljivih herbicidov.

Kmetje delajo največjo napako, ker žita večinoma škropijo nepozno, čeprav za večino sredstev velja, da je optimalen čas njihove uporabe in delovanja na plevela od začetka do konca razraščanja žit. Kmetje pa škropijo večinoma sredi aprila ali še pozneje in je delovanje pripravkov potem slabše, včasih pa se pojavijo tudi različne poškodbe.

Pleveli v večini posevkov imajo tedaj 2 do 4 liste, smolenec pa tudi že 4 do 5 etaž, kar pomeni, da je za uporabo nekaterih pripravkov zadnji čas.

To velja predvsem za pripravke, ki jih lahko uporabljamo pri temperaturi nekaj nad 0 °C, in njihovo delovanje ni pogojeno s temperaturami v naslednjih dneh.

Uporabimo lahko:

ZA ZATIRANJE OZKOLISTNIH PLEVELOV (srakoprec, divji oves) TIGREX v odmerku 2,5-3,5 l/ha. Spomladi ga lahko uporabljamo do konca razraščanja. Deluje na srakoprec in tudi na nekatere širokolistne plevela.

STOPM 330 E v odmerku 4 do 6 l/ha je sicer namenjen predvsem za jesensko zatiranje plevelov v žitih, vendar ga lahko spomladi uporabimo, če travni pleveli nimajo več kot 1 do 2 lista. Deluje tudi na nekatere širokolistne plevela, če ti nimajo več kot 2 do 3 liste.

ZA ZATIRANJE ŠIROKOLISTNIH PLEVELOV SATIS 18 WP v odmerku 0,2 kg/ha. Uporablja se do konca razraščanja žit. Dobro deluje na večino širokolistnih plevelov.

ZA ZATIRANJE OZKOLISTNIH IN ŠIROKOLISTNIH PLEVELOV DICURAN FORTE v odmerku 1,5 kg/ha. Uporablja ga lahko do konca razraščanja žit. Poleg dobrega delovanja na srakoprec in druge ozkolistne plevela dobro deluje tudi na širokolistne plevela. Na parcelah, kjer je veliko slaka ali osata, bo potrebno še dodatno škropljenje s hormonskimi pripravki.

Za vse navedene pripravke torej velja, da jih lahko uporabimo, ko so temperature nad 0 °C, in delujejo dobro, dokler so pleveli majhni. Če bomo iz kakršnih koli razlogov zamudili pravi čas uporabe, rajši počakajmo na ugodnejše razmere in višje temperature ter takrat uporabimo enega od pripravkov, ki učinkujejo tudi na večje plevela.

O teh pripravkih pa več v nadaljevanju članka v naslednji številki VEŠTNIKA.

DRAGO LEGEN, dipl. inž. kmet. Kmetijska svetovalna služba pri ŽVZ-ju Murska Sobota

V občini Lendava v letu 1995

Za spodbude 20 milijonov tolarjev

Največ za uvajanje novih programov

V novi občini Lendava nadaljujejo s tradicijo nekdanje lendavske občine in pospeševanju pridelave hrane namenjajo posebno skrb. V letu 1995 bodo iz občinskega proračuna za to namenili skoraj 20 milijonov tolarjev, in to za namene, ki so jih opredelili v občinskem programu, medtem ko se bodo pospeševalni ukrepi nacionalnega pomena tudi v letu 1995 financirali iz republiškega proračuna. Največ sredstev, ki so jih v občinskem proračunu predvideli za pospeševanje pridelave hrane, bodo namenili za kreditiranje uvajanja novih proizvodnih programov, saj so za to rezervirali 8 milijonov 550 tisoč tolarjev, 8 milijonov tolarjev bodo namenili subvencioniranju v kmetijstvu in 3 milijone tolarjev za kreditiranje nakupa plemenskih telic.

Da prav uvajanju novih programov namenjajo največ sredstev, ne preseneča, saj je posestna sestava kmečkih gospodarstev na tem območju zelo neugodna, zato je potrebno uvajati programe, ki bodo družini zagotavljali dovolj dohodka. Pod to postavko je kar 5,5 milijona tolarjev predvidenih za naložbo v lendavsko vinsko klet, s pomočjo katere naj bi že letos odkupili celoten domači tržni pridelek grozdja, medtem ko bodo za uvajanje novih kmetijskih programov namenili 3 milijone tolarjev.

Ker ugotavljajo, da stalež osnovne goveje črede v lendavski občini že dalj časa upada, bodo posebno skrb namenili njegovemu povečanju. Zmanjšuje se že od leta 1978, ko je bilo na tem območju osemstopenjskih 8.400 plemenic, v letu 1989 jih je bilo osemstopenjskih 4.879, lani pa le še okoli 3.500. Za ohranjanje staleža goveje črede bodo zato iz občinskih sredstev kreditirali nakup plemenskih telic, regresirali povečanje staleža krav, del sredstev pa bodo namenili tudi za regresiranje zavarovalnih premij pri zavarovanju plemenskih krav. Ne bodo zanemarjali tudi regresiranja povečanja staleža plemenskih živali v prašičereji, regresiranja nakupa kakovostnega semena (tudi strniščnih posevkov), posebej pa bodo podprli uvajanje tržne pridelave vrtnin. Precej sredstev je v programu predvidenih za regresiranje nakupa trsnih cepljenk (3,8 milijona tolarjev), medtem ko so za skupno regresiranje semen in sadik predvideli 4,3 milijona tolarjev.

Zahtevke za pridobitev teh sredstev lahko vložijo kmetje sami, v njihovem imenu tudi kmetijska zadruga ali kdo drug, če je tako predvideno v programu, vedno pa mora biti priložena pisna odobritev področne kmetijske svetovalne službe.

L. KOVAČ

Ocenjevanje vinskih kleti

Društvo vinogradnikov Goricko je začelo pred tremi leti pod pokroviteljstvom Kmečkega glasa in v sodelovanju s kmetijsko svetovalno službo skrbno ocenjevanje ohranjanja kulturne dediščine, urejenosti in funkcionalnosti vinskih kleti na Gorickem.

Naslednje leto je ta akcija zajela tudi območje Lendavskih goric, letos pa bodo ocenitev opravili tudi v okviru Društva vinogradnikov Radgonsko-Kapelskih goric. Akcija ima namen afirmirati tudi manjše kleti, ki so primerne za turistično dejavnost. Prijave zbiraljo v kmetijski svetovalni službi za Pomurje (telefonsko številke 31 430, 61 431, 75 940). Posebna komisija bo kleti ocenjevala 10. in 11. aprila, najboljšje pa bodo nagradene. Kmet. svetovalna služba E. Novak

FRANCEKOVO PREMIŠLAVANJE

PO ZAKONU O ZADRUŽAH LAHKO ČLANA ZADRUGE PO OBLASTILOM ZASTOPA LE DRUGI ČLANALI ČLANICA ZADRUGE.

NE VEM, KAKO BO REAGIRALA ŽENA, KO BO IZVEDELA, DA NAMESTO NJE PO OBLASTILOM ZADRUGARICA MARIŠKO

Krompir potrebuje ves čas svoje rasti rahla in strukturalna tla. Praviloma začnemo pripravljati njivo za sajenje krompirja že jeseni, ko tudi podorjemo hlarski gnoj. Spomladi orjemo le na lahkih peščenih tleh. Kadar spomladi zavravamo gnoj, mora biti le-ta dobro uležan in dozorel. Zavravanje nezorelega hlevskega gnoja ali večjih količin nepredelanih organskih ostankov, kot so koruzneca ali rastline za podor, lahko ustvari ugodne možnosti za razvoj bakterije, ki povzroča krastavost krompirja.

Pri spomladanski pripravi pazimo, da zemlje preveč ne stlačimo. Ko je zemlja dovolj suha, po njej potrosimo celotno količino mineralnih gnojil, ki jih s predsetveno obdelavo vdelaemo v tla. Tla za sajenje krompirja pripravimo po možnosti z enkratnim prehodom, in to tik pred sajenjem. Za ravnanje površine in rahljanje tal uporabimo predsetvenik z zobato vzmetno brano in zgoščevalnim valjem. Lahka peščena tla zrahljamo 8-15 cm globoko. Težja glinasto-ilovnata tla moramo zrahljati vsaj 10 cm globoko. Na težjih tleh se zobate vzmetne brane ne obnesejo in so primernejše zobate toge brane ali vrtavkaste oz. oscilirajoče brane.

Gnojenje krompirja s 25-30 tonami hlevskega gnoja na hektar. Gnoj izboljšuje strukturo ter s tem zračnost in rahlost tal. Povečuje tudi sposobnost tal za vpijanje in zadrževanje vode, kar je za krompir zelo pomembno. Kadar nimamo gnoja, sejemo in podorjemo rastline za podor.

Krompir gnojimo z mineralnimi gnojili NPK v razmerju hranil 1:1:1,5-2. Znano je, da potrebuje krompir mnogo kalija. Ob pomanjkanju kalija so listi temno zelene barve s pegami bronaste barve. Gomolji z malo kalija so zelo občutljivi in se zlahka poškodujejo. Če sadimo krompir, ki mora imeti čim višji odstotek suhe snovi ali škroba, uporabljamo gnojila, ki imajo kalij vezan v sulfatni obliki.

Količino mineralnih gnojil prilagodimo namenu pridelovanja in rodovitnosti tal. Najboljše je, da se za odmerke odločimo na podlagi kemične analize tal. Na dobro založenih tleh poleg hlevskega gnoja dodamo še 100-120 kg/ha N, 100 do 150 kg P2O5 in 150-250 kg K2O za rani in semenski krompir. Pozni in industrijski krompir gnojimo nekoliko obilneje, in sicer 120-150 kg N, 120-150 kg P2O5 in 200-300 kg K2O.

Bodimo pozorni, da ne pregnojimo z dušikom. Pretirano gnojenje z njim pospešuje razvoj cime na račun gomoljev, poveča se občutljivost za plesen ter poslabša okus in kakovost gomoljev. Ves odmerek dušika damo ob saditvi. Dognovanje je smotno le na lahkih tleh in ob obilnem spomladanskem deževju. Dognujemo le pozni krompir, preden se sklenejo vrste. Gnojenje krompirja z dušikom lahko opravimo tudi z ureo po tleh ali listih. Ob škropljenju primešamo škroplivu za 1 hektar 20 kg uree.

Za gnojenje krompirja so primerna gnojila z večjo vsebnostjo kalija, kot so: NPK 10:15:20, NPK 6:12:24, NPK 7:20:30. Trosimo jih v količini 600 do 800 kg/ha. Za pokritje potreb po dušiku dodamo ob osnovnem gnojenju še 100-200 kg/ha uree. Za semenski in rani krompir, kjer je rastna doba kratka, uporabimo manjšo količino gnojil, pazimo, da jih skupno ne bo več kot 120 kg N/ha.

Najbolj natančno pa lahko določimo odmerke gnojil na podlagi kemične analize zemlje, ki jo opravimo vsaj enkrat v kolobarju. Na podlagi rezultatov kemične analize zemlje izdelajo vsem zainteresiranim pridelovalcem terenski kmetijski svetovalci, na posebno željo pa tudi specialist za prehrano rastlin, gnojilni načrt za kolobar in izračunajo potrebne odmerke za gnojenje glede na založenost tal in pričakovani pridelok. Če je zemlja slabo založena s kalijem, ki ga krompir potrebuje največ, priporočamo dodatno gnojenje s čistimi kalijevimi gnojili. Za gnojenje krompirja priporočamo uporabo kalijevih gnojil, ki imajo kalij v sulfatni obliki - kalijev sulfat, patent kalij (kalimagnezija); kalijevi kloridi (kalijeva sol) so za gnojenje krompirja, zelenjave in jagodičevja manj primerni.

Krompir dobro uspeva v zmerno kisli zemlji, prenaša pa tudi nekoliko večjo kislost v primerjavi z drugimi poljščinami. Nikakor pa ne prenaša neposrednega apnjenja, apnena gnojila povzročajo namreč krastavost. Glede na to, da so naša zemljišča v povprečju zelo kisla in jih moramo apniti, priporočam, da to opravimo po spravlilu krompirja oziroma ga načrtujemo v kolobarju tako, da pride krompir na apnene površine šele tretje leto po meliorativnem apnjenju.

ZITA FLISAR NOVAK, dipl. inž. agr. ŽVZ za Pomurje, kmetijska svetovalna služba

Živeti ob njej, pa vendar brez nje - droge

Še opazil nisi, da si enak kot jaz

Iz česa plesti mrežo preventive

Če vidiš človeka, njegov položaj, problem, potem naj ti bo statistika nepomembna, nepotrebna, nanjo sploh ne misli, sem pred časom spoznala v nekem pogovoru. Otrsimo se je, njenih spon in uokvirjanj pa tudi pričakovanj, češ da bomo s svojim delom spremenili statistične podatke. Tako bomo lažje neobremenjeno razmišljali tudi o temah, kot je vprašanje mamil, njihovi uporabi in zlorabi. Opustimo statistiko in si povejmo, da je tu človek.

Človek je imel omamo takšne ali drugačne vrste ob sebi doslej in jo bo odslej, le način ali morda oblika in vsebina se spreminjata ter to, ali je legalizirana, priznana, dovoljena, družbeno sprejemljiva ali nelegalna, prepovedana. Droga ni od danes, ampak je tu od včeraj in predvčeraj. Morda smo prestrašeni, v šoku, ko po njej bolj kot doslej in javno posegajo mladi, naši nasledniki, potomci našega sveta. Nekateri starši v strahu in nemoči kriče, naj država vendar nekaj naredi, prepreči, ubrani! Toda četudi bi se sedaj lotili gradnje zidu okoli države, zaprli vse meje ali »počistili teren«, drogi ne bi zaprli poti. Droga je tu, med mladimi in manj mladimi, z njo se je ali se bo prej ali slej srečal tudi moj, tvoj, njegov otrok ... Bo znal reči NE, HVALA, je ne potrebujem? Bo vzdržal in znal živeti ob njej, a vendar brez nje? Kaj narediti, da se bo moj, tvoj, njegov otrok odločil za NE? Mar prepovedovati? Mar grajati, obsojati, moralizirati, mar pod nos moliti črno statistiko umrlih zasvojenecv?

Mamilom smo napovedali vojno, najmočnejšo se gremo z be-

sedo tudi v medijih, ampak kot pravi T. S. Szazs, je vojna proti mamiliom neuspešna, saj bije bitko proti človeškim željam. Borut Kožuh s Svetovalnice centra za pomoč mladim iz Ljubljane pa je v svoji knjižici O mamilih tudi tako, zapisal nekatere stereotipe, ki bremene naš miselni odnos.

Mamila so povsod predstavljena kot zlo, tisti, ki jih uporabljajo ali zrabljajo, pa kot hudodelci, lopovi ali bolniki. To povzroča, da v stiku z osebo, ki uživa mamila, doživimo občutek strahu in panike (opraviti imamo vendar s hudodelci), ti pa v nas pogosto sprožijo nemoč, prezir, osebno stisko.

Smrt ni obvezna spremljevalka mamil, saj jo pogosteje srečujemo v drugih vsakdanjih življenjskih situacijah. Statistika in navajanje črnih številka pa ni le odvrtno, ampak zavajajoče.

Naslednji stereotip je v sklopku: Večina uživalec marihuane preide pozneje na heroin. Če bi uživalec heroína spraševali, ali so morda kadili cigarete, bi verjetno vsi odgovorili pritrdilno. Je potem tudi sklep, da uživanci tobaka pozneje preidejo na uživanje heroína, upravičen?

Zabava »Petek je dan za metek«, je marsikdaj edina možnost preživljanja prostega časa mladim. Mladostniki sta zapisali: »Za pripadnike starejše generacije je »happening« nekaj prezira in groze vrednega, za večino ljubljanskih mladostnikov pa nekaj pov-

	Fiz. odvisnost	Psih. odvisnost	Smrt ob preveliki dozi
Alkohol	da	visoka	da
Nikotin	da	visoka	s kajenjem cigarete
Topila	da	visoka	da
»Domača« lekarna	da	da	da
TV, igralni avtomati	pasivnost	izguba prijateljev	socialna smrt

	Fiz. odvisnost	Psih. odvisnost	Smrt ob preveliki dozi
Marihuana	možna	zmerna	ne
Hasiš	možna	zmerna	ne
Hasiševo olje	možna	zmerna	ne
Tripi (LSD)		nizka	ne
Metadon	visoka	visoka	da
Opij, olje	visoka	visoka	da
Heroin	visoka	visoka	da
Kokain	visoka	visoka	da

sem normalnega, sprejemljivega ali celo vzornega.

Monotono življenje mladih spodbuja željo po doživljajih, možnosti za drugačno živ-

vanje Mozartov, plesne šole pa sprejemajo samo dekleta z merami 90 - 60 - 90 in fante modela Rambo. Torej športom in kulturo nič. Ali ne ponujajo potem mamila lepšega sveta??? « Mladi spoznavajo, preskušajo, da je življenje mnogo drugačno od posladkanih, lepih besed.

Pa vendar se vrnimo k vprašanju, ki smo ga postavljali na začetku sestavka: kaj narediti, da moj, tvoj otrok vendar ne bi rekel DA? Prepoved je brez učinka, tako tudi moraliziranje ali celo omejevanje, zapiranje otroka v stanovanje ali pretirano siljenje v obremenitve in dolžnosti. Kaj torej, kako preplesti in sestaviti preventivno ograjo ali kaj dati otroku, da bo imel nekaj bolj vrednega, kot je omama? Martina Domanjko, profesorica pedagogike in sociologije ter svetovalna delavka križevske in cezanjevske osnovne šole, je cilje preventive razvrstila okrog središčenega trikotnika »živeti zdravo ali na distanci z drogo«: na vrh je postavila vzgojo občeločloveških vrednot (sožitje, solidarnost, spoštovanje življenja, odgovornost, samodisciplin, toleranca ...), levo spodbujanje osebne rasti (pozitivna identiteta, razvijanje samospoštovanja, spretnost v medsebojnih odnosih, večina komuniciranja, reševanje konfliktov ...) in desno razvijanje zdravega življenja (pozitiven odnos do zdravja, informiranje o pozitivnih učinkih in škodljivih posledicah drog, pozitivni odnos do narave ...). Model je predstavila na seminarju Preprečevanje drog in alkohola, namenjenem za svetovalne delavce po šolah, ki je projekt šolskega ministrstva.

Pa sem kolegico, ki je sodelovala na seminarju, vprašala: »Kako sedaj razmišljaš, ali kot mati ali kot strokovna delavka?« »Pred seboj imam svojega sina,« mi je odgovorila. Ali če zgornje vprašanje razširim z mislijo, ki jo je zapisal avtor knjižice O mamilih

tudi tako: »Beseda mamilo pridobiva pomen od ust tistega, ki jo izreka. Ni teorem, ki bi ga lahko enoznačno razumeli sociolog, zdravnik ali javni tožilec. Razlika je, če o njej govori starši, svetovalci, učitelji ali policaji.« Ampak priznajmo si, čeprav v različnih poklicnih vlogah, smo vendar

Fotografija: NATASA JUHNOV

Spet povabljeni k sodelovanju na mednarodnem knjižnem kvizu

Zemlja je dom

Slovenija se je tudi letos (zdaj že četrty) odzvala povabilu nemške ustanove Stiftung Lesen iz Mainz za sodelovanje v mednarodnem knjižnem kvizu za učence nižje in višje stopnje osnovnih šol. V tem kvizu sodelujejo tudi šolarji iz Nemčije, Avstrije, Francije, Hrvaške, Nizozemske, Poljske, Rusije, Slovaške, Španije in Švice. Letošnje naloge so »obarvane« predvsem ekološko, saj je Svet Evrope leto 1995 razglasil za evropsko leto varstva narave.

Pri nas pripravljajo kviz Pionirska knjižnica Ljubljana skupaj z Zvezo prijateljev mladine Slovenije, in sicer v sodelovanju s splošnoizobraževalnimi knjižnicami po vsej Sloveniji. V dosedanjih soboški občini je to Pionirski oddelek Pokrajinske in študijske knjižnice M. Sobota, koordinacijo pa je prevzela knjižničarka VESNA RACMAN - RADOVANOVIČ, ki nas je med drugim seznanila, da je v lanskem kvizu sodelovalo okrog 10.000 šolarjev. V mestu Murska Sobota je zanimanje nekoliko upadlo, več sodelujočih pa je bilo na goriških šolah.

Kakšen je osnovni namen kviza? »Zemlja nam je edini dom, ki ga moramo ohranjati zdravega, to pa lahko dosežemo samo s spoštljivim in ljubečim odnosom do vsega, kar

je na njej. Knjižničarji zato tudi upamo, da bo ta kviz pripomogel k osveščanju mladih bralcev, kajti knjige, ki so vključene v kviz, nam v vrsticah in med njimi kažejo pravo pot, kako pravilno ravnati z okoljem. Mogoče se bomo ob bra-

nju vsi skupaj zamislili, morda se s kom pogovorili in že s tem bomo dosegli veliko.

Kviz je razdeljen na razredno in predmetno stopnjo, še bolj pa bo, če vsi rešijo vsa vprašanja in tako odgovorijo na obe gesli. O vprašalnikih pa je potrebno povprašati svojega šolskega knjižničarja. Šolarji lahko rešujejo sami, skupaj z vrstniki, v družinskem krogu, knjižnici ali kjer koli.

Pomoč je ne le dovoljena, ampak celo priporočljiva. Tako se bo namreč s temi vprašanji seznanil kar najširši krog ljudi.

Trud pa ne bo zaman, vsaj za nekatere ne. Predviden je poseben žur za reševalce, na katerem bodo izžrebali več nagrajencev (predvsem knjižne nagrade), glavna nagrada pa je udeležba na sklepni prireditvi, ki bo 17. septembra (dan zlatih knjig) v Ljubljani.

Vsi sodelujoči pa bodo imeli tudi možnost, da bodo med izžrebanci mednarodne nagrade - udeležba na mednarodnem bralnem taboru s svojim najboljšim prijateljem.

J. G.

Gornjeradgonski zdravstveni dom

Rentgenski aparat

Gornjeradgonski zdravstveni dom je bogatejši za rentgenski aparat firme Bennet X-Ry, katerega vrednost je 10 milijonov 721 tisoč tolarjev. Nekdanja Občina Gornja Radgona je zanj namenila 4 milijone, preostanek pa bo prispeval zdravstveni dom. V ta namen so najeli pri dobavitelju Sanolaborju posojilo, ki ga bodo odplačali v treh letih.

Za nakup novega rentgenskega aparata, ki ga bodo uporabljali pulmologi, čez čas pa ga bodo lahko uporabljali tudi za slikanje skeleta, so se odločili zaradi zastarelosti in neustreznosti starega. Julija so namreč inšpektorji Zavoda za varstvo pri delu izdali odločbo, s ka-

tero so jim ga zaradi prevelikega sevanja prepovedali uporabljati. V zdravstvenem domu so na to odločbo dali ugovor in zaprosili za dovoljenje za podaljšanje uporabnosti, vendar so dobili negativen odgovor. Nekoliko nepričakovano so torej morali prenehati slikati s

starim aparatom in od julija pacientje pošiljajo na stikanje drugam.

Novi rentgenski aparat je namenjen, z njim pa so naredili tudi nekaj poskusnih posnetkov, ki so jih razvili v novi avtomatski temnici Kodak. Stala jih je milijon sto tisoč tolarjev. Novemu aparatu so moral avtomatski temnici pa so moral prilagoditi električno inštalacijo in zamenjavo dovodnega električnega kabla ter vodovodno napeljavo in opraviti manjšo adaptacijo prostorov. V tem tednu bodo Zavod za varstvo pri delu zaposlili, da opravijo meritve in jim za rentgenski aparat izda uporabno dovoljenje. Uredno bodo začeli delati predvidoma čez štirinajst dni.

MAJDA HORVAT

Drobci nekega vsakdana

Srednjeveške in novoveške najdbe iz arheoloških izkopavanj KOROŠKE, STAJERSKE IN PREKMURJA

»Kazalec na uri se bliža dvajseti in morda bodo ljudje kmalu le se bajali o nekdanjih, z baržunom prevlečenih sobah, skrivnih podzemnih hodnikih pa o nekdanji gospodi, ki je bila neki tako skopa, da so morali kmetje med obiranjem česeni žvižgati, da bi jih ne mogli jesti« (Ivan Stoper).

Med arheološkimi obdobji, ki so v zadnjih desetletjih v Slovenskem prostoru zaslužila izredno malo pozornosti, so prav gotovo obdobja, ki proučujejo način življenja v srednjem in novem veku.

Ni slovenske pokrajine, ki ne premore ducat gradov, in skorajda ni bilo arheološkega najdišča, na katerem ne bi arheologi odkrili se srednjeveških najdb. To gradivo je bilo velikokrat zavrženo ali pa na hitro pospravljeno v muzejske depoje. Nikoli ni bilo publicirano, se manj pa razstavljeno. Končno je tudi pri slovenskih arheologih dozorelo spoznanje, da je to arheološko gradivo prav tako pomembno, kot najdbe iz prazgodovinskih obdobji, antike, preseljevanja narodov in slovanskega obdobja.

V dobrem mesecu dni bo pomurskemu občinstvu na ogled razstava Drobci nekega vsakdana ... Res gre za drobce, in to za tiste, ki nas popeljejo v srednjeveški in novoveški čas, v čas, ki nam je bil in nam je se tuj, saj ga zelo slabo poznamo.

cer: kako v prihodnje vključiti to obdobje (srednjeveški in novoveški čas), da bo na Slovenskem enakovredno drugim, že zelo dobro raziskanim arheološkim obdobjem.

Razstava nas popelje v čas nastanka fevdalizma, nastajanja gradov in propada grajske zapuščine v severovzhodni Sloveniji.

Poleg dobrega historičnega in kulturnozgodovinskega pregleda razvoja gradov v tem delu Slovenije se ob tem tudi postavlja vprašanje, kako so živeli ljudje ob teh in v teh mogotcih, iz česa so jedli in pili, kako so bili oblečeni in s kakšno obrtjo so se ukvarjali, kako in s čim so se vojskovali ...?!

Omenjena razstava bo premaknila le kamenček, ki se bo najverjetneje odkotalil v pravo smer, v tisto, ki bo odpirala in omogočala, da se bo lahko srednjeveško in novoveško arheološko gradivo izkopavalo in naslo tudi svoje mesto v strokovni literaturi.

vljeno arheološko gradivo mlajših zgodovinskih obdobji, večinoma izkopano v zadnjih nekaj letih. Stevilni gradbeni posegi v historičnih jedrih mest ter obnovitvena dela na grajskih in cerkvenih objektih v zadnjih desetletjih so arheologom prinesli množine podatkov in najdb iz časa po letu 1000. Pojavile so se potrebe po hrambi tega gradiva ter njegovi strokovni obravnavi. Razstava želi opozoriti na rezultate izkopavanj v severovzhodni Sloveniji in vzbuditi sistematično obravnavo in studij ter ustrezno promocijo arheoloških raziskav mlajših zgodovinskih dob.

Na ogled bodo razstavljene arheološke najdbe iz Celja - knežji dvorec, iz Saleka pri Velenju, Legna, Maribora (srednjeveški stolp in Piramida), Ptuja (Zlati samostan), Ormoža, Lendave (grad), Grada na Goričkem, Podsrede, Brežic in predmeti iz zbirke Pokrajinskega muzeja v Mariboru.

Poleg arheoloških predmetov razstavo popestrijo se fotografije in informativni opisi najdišč. Razstavo pa zaokrožijo na domiselni način oblikovani posamezni prizori iz življenja v srednjem veku.

Slabost razstave je morda v tem, da avtorju ni uspelo natisniti razstavnega kataloga, ki bi bil krona razstave.

Vsekakor je razstava Drobci nekega vsakdana ... velik uspeh za promocijo arheologije srednjega in novega veka, hkrati pa tudi velik izziv, da bo v prihodnje takih razstav se več.

Avtor razstave je Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani pod vodstvom prof. dr. Mitje Gustina. Gradivo za razstavo so prispevali pokrajinski muzeji iz Murske Sobote, Maribora in Ptuja, zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v Celju in Mariboru, Posavski muzej Brežice, Velenjski muzej in Spominski park Trebče.

Otvoritev razstave je bila 23. marca v razstavnih prostorih Pokrajinskega muzeja v Murski Soboti in bo na ogled v soboskem Pokrajinskem muzeju do 24. aprila 1995 (vsak dan razen ponedeljka in nedelje) od 10. do 12. ure, ob četrkih pa tudi od 16. do 18. ure.

B. KERMAN

Talilni lonec (15.-16. stol.) iz srednjeveške metalurške delavnice in kovačnice odkrite v Gradu na goričkem.

Oddeleku za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani je pod vodstvom predstojnika oddelka prof. dr. Mitje Gustina z velikimi napori le uspelo postaviti razstavo, ki bo verjetno za sabo pustila nemalo problemov, in si

raturati. To pa se je že zgodilo, saj je pred kratkim izšel prvi zvezek Arheologike historike Slovenije.

Na razstavi v Pokrajinskem muzeju v Murski Soboti bo torej javnosti, če povzamemo misli dr. Mitje Gustina, "prvič predsta-

stavljati, kakšni so bili starejši v svojih mladih letih, zdi se jim, da so bili vedno takšni, kot so zdaj, mogoče niti ne verjamejo, da so bili kdaj tudi starci otroci, mislijo si, da so se že rodili gubasti, osiveli in na robu življenja, prav tako kot si nikoli ne znajo predstavljati lastne starosti.

Vse je ostalo le v glavi, si misli gospod Šegula, v moji in mojih vrstnikov, vse burno utripanje življenja, šumno pretakanje krvi. Drug drugega nosimo v sebi, dokler ne začnemo umirati in nas je vedno manj, ki bi lahko drug za drugega izpričevali, da smo v resnici živeli.

Prav tako pa se gospod Šegula ni strinjal s splošno in pogosto slišano resnico, da se je s starostjo treba sprizniti, nič kaj dosti več pričakovati od življenja, saj se človek v tem obdobju že obrača nazaj, začne se hraniti s spomini. Oči, obrnjene navznoter, sijajo ob tihih prizorih srečnega otroštva in zlatih mladih dni, ko se zdi, da je vedno poletje. On pa si res ni želel živeti od spominov, ti bi mu najbrž še dodatno in docela zagrenili življenje. Kako naj se tudi z melanholičnim smehljajem spominja svojega zakona, vseh dolgih, mučnih let, ki sta jih preživela z Rozi. Žaloval je za njo, predpisano in tudi v resnici, hudo mu je bilo, da nista znala drug drugim ravnati bolje, a njena smrt je bila hkrati tudi olajšanje, saj si nikakor ni mogel predstavljati njune skupne starosti. Rozi mu že ne bi prijazen ponujala juhe, mučila bi ga z jedkimi pripombami ali z molkom stisnjenih ustnic.

Spoznal jo je, ko se je odločil, da bo iz glavnega mesta šel opravljati službo državnega uradnika v zaprašeno ravninsko mestece, ki se mu je v začetku zdela odbijajoče in dolgočasno s svojo skorajda nerazumljivo narečno govorico, v katero so nekateri zamešali še dobršen delež madžarsčine, potem pa se je navezal na vonj akacije, prašne ulice, cigansko violino in kavarni, celo na Rozine starše, ki so menili, da je njegov jezik slavski in da je on sam prišlek. Ker Rozi je bila iz meščanske družine, izobrazena in dobro vzgojena, stanovali so v lepi vili na robu mesta. Njihovo življenje se mu je sprva zdelo le preveč nekdanje, osupnilo ga je, ko je slišal, da Rozi v djaških letih ni smela v kino s sošolkami, ampak vedno le ob nedeljah s starši. Potem pa mu je ta starosvetna in tujerodna omikanost počasi začela ugajati, Rozi se mu je s svojo tiho obvladano zadržano primerno žena za visokega državnega uradnika, tako rekoč prvega v mestu. Morda je bila včasih malo pusta, ni prenesla grobih šal in glasnega krohotanja, a gospod Šegula si ni želel veseljaške gospe, za katero se ozirajo moške oči, in kar hitro je pozabil in zavrgel svoje dekle iz študentskih let, živahno modrooko lepoticiko, ki je rada plesala in se pristržno smejala.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Novice in vesti

* Aaaaah Prihaja! Takole, da, štirje a-ji, potem pa velika začetnica v besedi Prihaja. To je naslov. V okrajšavi se pojavlja kot »AP» - kot Associated Press. Letnik: 2/5 1995. Ni glasilo, revija je, »Revija prekmurskih srednješolcev«, ki »nastaja v sodelovanju z Gimnazijo M. Sobota«. Drugo v kolofonu: »glavni in odgovorni urednik: Sebastijan Brunec; trženje: Milan Slana; urednik za ljubezenske teme in Jodelpunk: Anita Mikolič« (bogme, lahko bi napisala »urednica«, op. pisca); »urednik za šport in slovnično pravilnost: Simon Ulen; urednik za križanko in zanimivosti: Alenka Gačanovič« (že spet z napačno navedbo spola, op. pisca). Ja, kaj pa tisk, neemancipirane urednice in mačistični uredniki!? Pisec teh vrstic vem, ker so mi povedali, revijo jim tiskajo nekje v Ljubljani in ni videti nič slabše kot kako Ognjišče. To se dandanes že da doseči tudi pri gimnazijski reviji, tehnika in te reči, to klapa, Aaaaah Prihaja je dokaz. Spretni so in podjetni. Glej kolofon: imajo vodjo trženja! Napovednik v AP 2/5- 1995: Feri, Škaper, Horkič, Lov stori, Križaljka. Prvo je intervju z Lainsčkom, drugo s Škaperjem, tretje je horoskop, četrto je pornoštorijska, trda kot kamenkost (malo spominja na Petra Mlakarja iz mladih dni ali pa so morda kje prebrali kaj markiza de Sada?), peto je »krojtvortretzel« - da ne bodo mislili, kako je »križaljka« skrajni doseg detabuizacije materinščine. V reviji je tudi še drugo, od tu in tam, samo pikantno mora biti. Avtorji berejo Vestnik in se jim to pozna. Medijski ljudje so. Dobre parabole, sintagme mešajo brez predsodkov kot mladostni pritiče. Zdaj pa bo nehal biti frik in rekel: Kako lepo bi sele bilo, če bi se zagreblili in v eni od naslednjih števil objavili manifest in demonstracijske tekste za kulturni preporod, tako po klasično gimnazijski navadi, nedolžno in zaneseno, za spomin na mlada leta. Nič ne rečem, tudi to, kar delajo, je poskus spreminjanja sveta, a kaj, ko je tako »m'zinovski« in zabavlaški obnemem, da se bo pozabil, če ga ne bodo zvedli v klasično formo. Kot jim pritiče po stanu! Ocena: imamo veselje.

* Arhivarji v Radencih. Od 27. do 29. marca so se v radenskem hotelu Radin posvetovali arhivarji. Sedemnjasto posvetovanje sta organizirala Arhivsko društvo Maribor ter Mednarodni inštitut arhivskih znanosti pri Pokrajinskem arhivu Maribor. Med posvetovanjem so se izobraževali o dokumentaristiki, arhivistiki in računalništvu, predavali so domači in tuji strokovnjaki.

* Mešani pevski zbor Štefana Kovača je imel 28. t. m. v soboški kinodvorani pomladni koncert.

Gorički klantosi:

Šandor Bencik, se-deč na obodu vodnjaka, na »osejkaj« po stari ogledniški in snubčevski navadi objema Dragico Balek-Maučec, onadva sta pevka in pevec; »fude« igra Drago Ciz, torej je harmonikar («Ta je bolj suh,» prvi zanj Marija Ritu-per. »Tak je, da če ga naprej zajfaš, se odzaja pejni«); klarinet ali saksofon poljublja Štefan Banko; violino ali gosli, kakor vam ljubo, igra Nada Tinev-Berden; kontrabasist je Mojmir Wolf, ki svojemu kontrabasu, zajetnemu kot kravi, pravi »bajsika«. Marija Ritu-per jih je »vküper spravila« in je njihov umetniški vodja, na nastopih pa tudi moderatorka, »zabavljajka«, povezovalka, mostrica predstave, če je to prevod za »soumsterko«. Največ ji po glavi hodi Šanji, ker je tako »neverjetno vitalen«, ker je tako živahen.

Fotografija: Simonka, šsm

kulturni koledar

RAZSTAVE
MURSKA SOBOTA: V razstavišču Pokrajinskega muzeja je na ogled prenovljena razstava stalne zbirke Od poznega srednjega veka do modernizma.
LENDAVA: V galeriji lendavskega gradu razstavlja madžarski akademski slikar Laszlo Nemes.
LENDAVA: V galeriji hotela Elizabeta razstavlja akademski slikar Janez Knez.
LJUTOMER: V galeriji Anteja Trstenjaka razstavlja slikarka Jasna Kozar - Hu-theasing.
MURSKA SOBOTA: V soboškem gradu je razstava starih knjig, raritet iz zbirke županijske knjižnice Deak Ferencz iz Zalaegerzsega.
MURSKA SOBOTA: V Galeriji je razstava 22. mednarodne likovne kolonije v Lendavi, ki jo posoja Zavod za kulturo občine Lendava. Na ogled je do 4. aprila. **PREDITVE**
GORNJA RADGONA: V četrtek, 30. marca, ob 18. uri bo v Muzeju (prej Špita-lu) otvoritev likovne razstave slikarja samouka Branka Borka.
RADENCI: V petek, 31. marca, bo ob 19. uri v galeriji muzeja Radenske otvoritev prve samostojne razstave akademskega slikarja Mitje Stanka iz Radenc.
KANČEVCI: 31. marca in 1. aprila bo v Domu duhovnosti postno srečanje. Po-tek za petek, 31. marca: ob 19. do 20. ure zbiranje; ob 20. uri pričuje zakonski par o tem, kako sta se iskala; ob 21. uri je pogovor v skupinah, potem je plenum, petje in pogovor s parom; ob 24. uri je večerna molitev in počitek. V soboto, 1. aprila, poteka srečanje takole: ob 7. uri petje hvalnic; ob 7.30 zajtrk; ob 8.30 pričevanje zakonskega para, zatem pogovor po skupinah, ki mu sledi plenum in spravevanje para; ob 11.30 je priložnost za velikončno spoved; ob 12.30 je maša z nagovorom dr. Krambergerja.
 V nedeljo, 2. aprila, ob 15. uri bo postno srečanje za starše. Predavanje in pogo-ovor o medsebojnih odnosih bo vodil nevropsihater, psihoterapevt in komunikolo-g dr. Pavao Brajša.
GORNJA RADGONA: V nedeljo, 2. aprila, bo v kulturnem domu koncert kul-turnega društva MOL iz Lenarta.
 V sredo, 5. aprila, ob 19.30 bo v kulturnem domu nastopila dramska skupina KUD-a Ivan Kaučič iz Ljutomera s komedijo Hrup za odrom.

Bea Baboš - Logar

(Objavljamo prvi del črtice, s katero je profesorica soboške Srednje in tekstilne šole Bea Baboš - Logar sodelovala na lite-rarnem natečaju Mladike iz Trsta. V kategorizaciji nagrad je črtica take kvalitete, da jo je komisija priporočila za objavo.)

Gospod Šegula

Odkar je bil gospod Šegula vdovec, in to ne več čisto mlad vdovec, se je v njegovo življenje začelo tihotapiti čudno hrepenenje, da bi končno zvedel, kaj je to imeti rad, biti srečen v dvoje. Groza ga je spreletavala, ko je slišal govoriti o mirni starosti, saj ne da bi imel kaj proti miru, a začel se je bati osamljenosti, videl jo je pred seboj kot vrsto sivih megleh-nih dni, ki se motno stekajo drug v drugega, in na koncu še zamegljen hodnik, po katerem potuje v temo. In nobenega žarka vmes. Kot kamen mu je ždelo v prsih misel na dolge osamljene večere, čudne jedi, vonj po starem tobaku, nestrpno menjavanje televizijskih programov, dremanje nad knjigami, ki ga niso več zanimale. V mestu, v katerem je živel že nad trideset let, je bil še vedno tujec, ko se je skušal tako ali drugače okleniti obrazov, ki so ob njem potovali skozi življenje, je ugotovil, da so bili samo znanci.

Drugače bi moralo biti, si je mislil, predstavljal si je naklonjen pogled na drugi strani mize, dlani, ki se oklepajo skodelice čaja ali ponujajo krožnik tople juhe. Prijazen pogled bi moral biti, takšen, ki ga ne bi vi-del neobgljenega in ponižanega zaradi prihajajoče starosti, ki mu poča-si in temeljito jemlje vse, kar je bil.

Tega, da bo hči ostala pri njem, ni mogel pričakovati, pa tudi želel si ni preveč. Rad jo je imel, pa vendar je postajal nestrpen, ko je pogledal v njene velike, nedolžno razprte oči in zaslišal njen otročji, domala čebe-ko-tajoj glas. Papi, mu je še vedno govorila ta tridesetletna punčka; vedno, ko je nekam nerodno stopila skozi vrata, je imel občutek, da mu bo rek-la, papi, spet se nihče ni hotel igrati z mano. Ob vsem tem pa se je bal trenutka, ko bo morda le koga spoznala in mu odšla.

Potem bo dokončno sam, ne le sam, ampak tudi star. In ko si star, ti nič več ne pomaga vse, kar si bil, takrat si samo to, kar si - starci in bivši človek. In starci se starcu podobni, karkoli je bil, vse jih družijo bre-ki rezlja igrače in pripoveduje zgodbe, otroci pa ga poslušajo svetlih oči, a gospod Šegula nekako ni bil prepričan, da bo njegova starost idilične vrste. Vnučkov še ni bilo nikjer, a tudi če bi bili, ni vedel, ali bi znal biti pravi dedek. Mogoče mu niti ne bi verjeli, če bi jim pripovedoval o svoji mladosti, ali pa bi se dolgočasili. Mladi ljudje si nikoli ne morejo pred-

Izvoznikov peščica, uvoznikov cela četa

Obmurski »šoping« v državah EFTE

Minister za gospodarske dejavnosti dr. Maks Tajnikar si je po mnenju nekaterih privoščil drzno izjavo, in sicer da čim večji čisti izvoz ne more biti cilj podjetja in da si izvozniki naj ne prizadevajo za presežek izvoza nad uvozom.

Z večjim uvozom namreč lahko nadomestijo izgubljeni. Gospodarstvo da je sestavljeno iz dveh delov, je še rekel, in če bi poslušali le izvoznike, bi dobili napačno sliko. S stavkom o dvopolnosti našega gospodarstva pa je zadel v črno. Če izvozniki izgubljajo, uvozniki zaradi tečajnih razlik pridobivajo, in če prvi negotujejo, drugi dobro poslušajo. In liste uvoznikov so dolge kar nekaj metrov, torej so nova podjetja zrasla na priložnosti za dobro poslovanje. Priložnost je torej ustvarila številne uvoznike, nadvse zanimivo pa bi bilo kdaj izvedeti tudi podatek, koliko ljudi že živi od tega zaslužka.

Pregled liste podjetij pomurske pokrajine, ki sodelujejo v mednarodni trgovini, je potrdil ugotovitev ministra za gospodarske dejavnosti, da je gospodarstvo, kar se tiče mednarodne trgovine, sestavljeno iz dveh delov. Izvoznikov je peščica in ti opravijo večino izvoza iz obmurske pokrajine, uvoznikov pa je kar nekajkrat več. Med njimi je res

tudi nekaj nosilnih, za njimi pa cela četa majhnih, merjenih seveda po znesku uvoza.

To so večinoma zasebna podjetja. Sicer pa to še najbolj potrjujejo podatki, ki smo jih zbrali.

Podatki veljajo za lanskoletni uvoz in izvoz, zbrani pa so v prejšnjih pomurskih štirih občinah. Za tokratni pregled smo izbrali trgovanje obmurskih podjetij z državami EFTE in EU.

Slovenska in pomurska uvozna odvisnost od držav EFTE in EU

Slovenske analize uvoza in izvoza so ugotovile, da se je lani povečala naša uvozna odvisnost od držav EU in EFTE.

Slednje bi lahko ugotovili tudi za pomursko mednarodno trgovanje.

Uvozniki nekdanje murskoboške občine so iz držav EFTE uvozili za 25 milijonov 128 tisoč,

uvoza je bilo le za 6 milijonov in 675 tisoč dolarjev, torej je negativni primanjkljaj znašal 18 milijonov 453 tisoč dolarjev. Iz seznama izvoznikov smo izpisali največje: Mura, Mesna industrija Pomurka, Kutsenits in Pan Agra. Ti štirje so ustvarili 4 milijone 637 tisoč dolarjev izvoza ali 69 odstotkov celotnega izvoza podjetij soboške občine v države EFTE.

Izpisani največji uvozniki pa so bili: Mura, ABC Pomurka Internacional, Potrošnik, Pomurske mlekarne, MTC-SL Murska Sobota, GEP Kartonaža, Mesna industrija Pomurka, Megras, Rebel, Venda. S seznama uvoznikov iz držav EFTE smo izpisali deset podjetij, ki so uvozila za 21 milijonov 413 tisoč dolarjev ali ustvarila 85 dstopkov celotnega uvoza.

Z državami EFTE je trgovalo 105 podjetij nekdanje murskoboške občine.

Lanska trgovina z državami EFTE je bila za gornjeradgonsko občino taka: uvoz je znašal 7 milijonov 739 tisoč dolarjev, izvoz 4 milijone 212 tisoč dolarjev, presežek uvoza nad izvozom pa je bil 3 milijone 522 tisoč dolarjev. Izpisali smo naslednje izvoznike: Arcont G. Radgona, R end Steinle, Radenska tri srca. Tri podjetja so torej izvozila za 3 milijone in 704 tisoč dolarjev ali ustvarila nekaj več kot 80 odstotkov vsega izvoza. Seznam uvoznikov pa je precej daljši. Največji so MIR G. Radgona, Arcont, Radenska Tri srca, R end Steinle, Reflex, Prašičereja Podgrad, Kmetijstvo Čr-

nci, KZ Gornja Radgona, Energetika in elektronika Kocovan Videm Biserjane, Elrad Elektronika, M.P. Trade Impeks, Krajtopfehr, Heinz Buhnen Ščavnica.

Njihov skupni uvoz je znašal 7 milijonov 094 tisoč dolarjev ali nekaj več kot 90 odstotkov vsega uvoza. Le tri podjetja prejšnje gornjeradgonske občine iz držav EFTE niso uvozila ničesar.

Ljutomerčani so lani iz držav EFTE uvozili za 4 milijone 761 tisoč dolarjev, tja izvozili za 2 milijona in 957 tisoč dolarjev blaga in storitev, torej je za milijon in 804 tisoč dolarjev trgovinskega primanjkljaja. Z obravnavanimi tujimi državami je sodelovalo 32 podjetij ali uporabnikov. Z liste smo izpisali izvoznike: Tehnostroj M.O., Imgrad, Konus Usnjarna Ljutomer. Ti trije so izvozili za 2 milijona 654 tisoč dolarjev ali ustvarili nekaj manj kot 90 odstotkov celotnega občinskega izvoza. Tudi največja uvoznika sta samo dva: Tehnostroj M.O. in Gala Ljutomer, njun uvoz pa predstavlja 89 odstotkov vsega uvoza ali 2 milijona 641 tisoč dolarjev.

Za podjetja v nekdanji lendavski občini pa bi lahko ugotovili, da so v državah EFTE našla svoj trg. Tja so namreč izvozili za 5 milijonov 42 tisoč dolarjev blaga in storitev, uvozili pa za polovico manj ali za 2 milijona 465 tisoč dolarjev. Pozitivna trgovina znaša 2 milijona 577 tisoč dolarjev, ampak pozitiven saldo so imela le štiri podjetja, od tega Nafta Lendava kar za 2 milijona 691 tisoč dolarjev.

Z državami EFTE je iz lendavske občine trgovalo 28 podjetij.

Izvozniki: Nafta, Varis, Industrija konfekcije V. Polana, Varstroj. Pet izvoznikov je ustvarilo za 4 milijone in 837 tisoč dolarjev ali 96 odstotkov celotnega izvoza.

Uvoz lendavskih podjetij iz držav EFTE je bil lani zelo skromen. Uvozniki so: Varis, Varstroj, Nafta, Industrija konfekcije V. Polana. Ti štirje so uvozili za milijon in 802 tisoč dolarjev.

Trgovanje z državami EU mnogo pestrejšo in s presežki izvoza

Podjetja soboške občine so lani v države EU izvozila za 210 milijonov 101 tisoč dolarjev blaga in storitev, uvozila za 150 milijonov 426 tisoč, torej je bil uvoz presežen za 59 milijonov 675 tisoč dolarjev. Z državami EU je trgovalo 158 podjetij, izpisali pa smo naslednje največje izvoznike: Mura, Mesna industrija Pomurka, Tekstil Pletilstvo Prosenjakovci, Beltinka Beltinci, Venda, Pan Agra, ABC Pomurka Internacional.

Njihov izvoz je znašal 204 milijone 30 tisoč dolarjev ali 97,3 odstotka celotnega izvoza. Uvozniki pa so: Mura, ABC Pomurka Internacional, Tekstil Pletilstvo Prosenjakovci, Venda, Mesna industrija Pomurka, Kutsenits Internacional.

Uvozili so za 142 milijonov 955 tisoč dolarjev ali 10 podjetij 90 odstotkov celotnega uvoza iz držav EU.

V Gornji Radgoni je z državami EU lani trgovalo 71 podjetij in uporabnikov, izvoza je bilo za 13 milijonov 865 tisoč dolarjev, uvoza pa za 20 milijonov 785 tisoč. Razlika je negativna za 6 milijonov 920 tisoč dolarjev. Izpisali smo največje izvoznike: Arcont, R end Steinle, Elrad Elektronika, Radenska Tri srca, Gales Radenci, Reflex, Trojka Gornja Radgona. Njih izvoz je znašal 13 milijonov 561 tisoč dolarjev. Ostalih 11 izvoznikov, ki jih nismo našeli, je

ustvarilo le za 304 tisoč dolarjev izvoza, lani manj kot 2 odstotka. Seznam večjih uvoznikov pa je daljši: Refleks, R end Steinle, Mir Gornja Radgona, Radenska Tri srca, Arcont, Radgonske gorice, Tovarna močnih krmil Crnel, Energetika in elektronika Kocovan, Elrad, Sonimex Gornja Radgona, Radenska Radenci. Dva najst uvoznikov je uvozilo za 18 milijonov 460 tisoč dolarjev blaga ali lani ustvarilo 88,8 odstotka celotnega uvoza gornjeradgonske občine.

Z državami EU je trgovalo 57 podjetij in uporabnikov ljutomerske občine, izvozili so za 4 milijone 925 tisoč dolarjev in uvozili za 4 milijone 889 tisoč dolarjev. Presežek je torej na strani izvoza za 36 tisoč dolarjev.

Med 14 izvozniki smo izpisali tri največje: Murales, Tehnostroj Konus Usnjarna. Skupaj so v državah EU prodali za 4 milijone 226 tisoč dolarjev ali ustvarili 86 odstotkov občinskega izvoza omenjene razvite države. Uvoznikov, takih z večjim uvozom, je bilo šest: Imgrad, Murales, Mla kopromet, Mizarstvo, Ljutomerčan in Tehnostroj. Ti so uvozili za 3 milijone 311 tisoč dolarjev ali skoraj 67 odstotkov celotnega uvoza.

Lendavčani so lani prav tako ustvarili presežek izvoza za 11 milijonov 916 tisoč dolarjev, ki pa gre na račun štirih izvoznikov: Nafta, Varisa, Indipa in Industrija konfekcije V. Polana. Z državami EU je sodelovalo 43 podjetij in uporabnikov, ki so izvozili v EU za 21 milijonov 455 tisoč dolarjev in uvozili za 10 milijonov 539 tisoč dolarjev.

Največji izvozniki: Nafta, Varis, Indip, Elektromaterial, Industrija konfekcije V. Polana, Varstroj. Skupaj znaša njihov izvoz 21 milijonov 502 tisoč dolarjev ali 95 odstotkov.

Izpisani največji uvozniki prejšnje lendavske občine pa so bili: Varis, Indip, Elektromaterial, Industrija konfekcije V. Polana, Ilirija in Ing-Gra.

MAJDA HORVAT

MINIROM

RAČUNALNIKI, KI LETIJO!

z našim znanjem in opremo smo posodobili vestnik in murski val

Dogajanja na ljubljanski borzi

Spoštovane bralke in bralci, tokrat bo poročanje o dogajanjih na ljubljanski borzi oz. trgu vrednostnih papirjev zajemalo obdobje med torkom, 21.3., in ponedeljkom, 27.3.1995.

Borzna kotacija A - redne delnice

Z delnico LEK se je v tem tednu trgovaško šele v petek, lastnika je zamenjala le ena delnica po tečaju 11500, kar predstavlja padec tečaja za 500 tolarjev.

V torek je enotni tečaj delnice Probanka iz 13802 padel na 13525, ko je bilo za 541 tisoč tolarjev prometa, naslednjega dne pa na 13200 ob 1,5 mio tolarjev prometa. V četrtek je njen enotni tečaj porasel na 13319, ko je bilo za 559 tisoč tolarjev prometa, v petek na 13576 ob 4,2 mio tolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 13289 (558 tisoč tolarjev).

21.3. je enotni tečaj delnice Salus iz 20452 padel na 20000, ko je bilo za 400 tisoč tolarjev prometa, naslednjega dne pa na 19906 ob 3,6 mio tolarjev prometa. V četrtek je njen enotni tečaj porasel na 20067, ko je bilo za 602 tisoč tolarjev prometa, v petek na 20608 ob 4,1 mio tolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 20490 (410 tisoč tolarjev prometa).

Na torkovem borznem sestanku je enotni tečaj redne delnice SKB iz 34404 padel na 34250, ko je bilo za 1,4 mio tolarjev prometa, naslednjega dne pa na 33443 ob 29,4 mio tolarjev prometa. V četrtek je njen enotni tečaj porasel na 33661, ko je bilo za 14,5 mio tolarjev prometa, v petek 33905 ob 12,9 mio tolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 33415 (9,7 mio tolarjev prometa).

Borzna kotacija A - obveznice

Enotni tečaj obveznice RSL 1 je v torek iz 97,7 porasel na 97,8, ko je bilo za 17,9 mio tolarjev prometa, vendar je naslednjega dne zdrsnil na 97,5 ob 73,3 mio tolarjev prometa ter se na tem nivoju zadržal tudi v četrtek (32,2 mio tolarjev prometa). V petek je njen enotni tečaj padel na 97,4, ko je bilo za 31,3 mio tolarjev prometa, v ponedeljek pa na 97,2 ob 36 mio tolarjev prometa.

Iz 103,3 na 103,4 je v torek porasel enotni tečaj obveznice RSL 2 ob 7,8 mio tolarjev prometa, naslednjega dne pa zdrsnil na 103,1, ko je bilo za 3,3 mio tolarjev prometa, v četrtek pa na 103,0 (440 tisoč tolarjev prometa). V petek je njen enotni tečaj zdrsnil na 102,8, ko je bilo za 56 mio tolarjev prometa, v ponedeljek pa na 102,7 (176 tisoč tolarjev).

Z obveznico RSL 8 sta bila v sredo prjavljena dva aplikacijska posla v skupni vrednosti 198,5 mio tolarjev, v četrtek pa v vrednosti 293 tisoč tolarjev po tečaju 80,0, kar predstavlja padec tečaja za 3,96 odstotka.

Na torkovem borznem sestanku je enotni tečaj obveznice RSL 11 iz 91,0 padel na 90,0, ko je bilo za 407 tisoč tolarjev prometa.

V sredo je enotni tečaj obveznice RSL 1 z izkoriščeno davčno olajšavo iz 96,8 rahlo padel na 96,7, ko je bilo za 243 tisoč tolarjev prometa, v četrtek pa na 96,5 ob prometu 413 tisoč tolarjev. Padel je njen enotni tečaj tudi v petek, in sicer na 96,3, ko je bilo za 309 tisoč tolarjev prometa, v ponedeljek pa na 96,0 ob prometu 302 tisoč tolarjev.

NIKA
BORZNO
POSREDOVALNICA
NIFA d.d.

CELEBNA ULICA 54, LJUBLJANA 1000
TEL: 01 25-55, Telefaks: 01 25-460

POSREDOVALNICA LJUBLJANA

CELEBNA ULICA 54, LJUBLJANA 1000
TEL: 01 25-55, Telefaks: 01 25-460

POSREDOVALNICA MARIBOR

TRG OŠKARJEVA ULICE 3-5, 62000 MARIBOR
TEL: 022 23-460, Telefaks: 022 23-460

Za 1,0 odstotno točko na 101,0 je v sredo poskočil enotni tečaj obveznice RSL 2 z izkoriščeno davčno olajšavo ob prometu 173 tisoč tolarjev, naslednjega dne je bil v vrednosti 86 tisoč tolarjev prijavljen aplikacijski posel po tečaju 100,1, v petek pa v vrednosti 171 tisoč tolarjev po tečaju 100,0.

Z obveznico SKB 1 je bil v sredo v vrednosti 70 tisoč tolarjev sklenjen aplikacijski posel po tečaju 95,5 (-0,1 odstotne točke), v petek pa je njen enotni tečaj padel na 95,0, ko je bilo za 6,5 mio tolarjev prometa.

Borzna kotacija B - redne delnice

Z delnico BTBR je bil v sredo sklenjen aplikacijski posel v vrednosti 610 tisoč tolarjev po tečaju 11500 (porast tečaja za 500 tolarjev). Naslednjega dne je njen enotni tečaj padel na 10500, ko je bilo za 105 tisoč tolarjev prometa, v petek poskočil na 11389 ob 2,8 mio tolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 11369 (239 tisoč tolarjev prometa).

Enotni tečaj delnice Dadas je na torkovem borznem sestanku iz 127943 padel na 124402, ko je bilo za 5,8 mio tolarjev prometa, naslednjega dne pa na 116367 ob 32,5 mio tolarjev prometa. V četrtek je njen enotni tečaj porasel na 119593, ko je bilo za 13,2 mio tolarjev prometa, v petek na 124915 ob 19,7 mio tolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 119396 (11 mio tolarjev prometa).

V sredo je enotni tečaj delnice Finmedia iz 15807 padel na 14877, ko je bilo za 833 tisoč tolarjev prometa, naslednjega dne porasel na 15200 ob prometu 30 tisoč tolarjev, v petek pa na 16000 (480 tisoč tolarjev prometa). V petek je njen enotni tečaj padel na 15491, prometa pa je bilo za 341 tisoč tolarjev.

Z redno delnico Gradbeno podjetje Grosuplje je bil v četrtek in petek sklenjen aplikacijski posel po tečaju 18000 (+1000 tolarjev), skupno pa je bilo za 9 mio tolarjev prometa (v četrtek le za 18 tisoč tolarjev - 1 lot). V ponedeljek je njen enotni tečaj poskočil za 10 odstotkov na 19800, vendar je lastnika zamenjala le ena delnica.

Z redno delnico Hmezdabanke je bilo nekaj prometa (78 tisoč tolarjev) šele v petek, njen enotni tečaj pa je padel za 1100 tolarjev na 15500. V ponedeljek je njen enotni tečaj prasel na 16500 ob enem lotu prometa.

21.3. je enotni tečaj delnice MK Založba iz 9130 padel na 9100, ko je bilo za 910 tisoč tolarjev prometa, naslednjega dne pa na 9038 ob 3,4 mio tolarjev prometa. V četrtek je njen enotni tečaj porasel na 9177, ko je bilo za 4,1 mio tolarjev prometa, v petek na 9264 ob 11 mio tolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 9134 (183 tisoč tolarjev prometa).

Na torkovem borznem sestanku je enotni tečaj redne delnice NIKA iz 4021 porasel na 4030, ko je bilo za skromnih 81 tisoč tolarjev prometa, naslednjega dne pa padel na 3912 ob 2,7 mio tolarjev prometa. V četrtek je njen enotni tečaj porasel na 3965, ko je bilo za 924 tisoč tolarjev prometa, v petek na 4037 ob 3,7 mio tolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 3911 (755 tisoč tolarjev prometa).

Enotni tečaj delnice Term Čatež je v torek iz 711,4 rahlo padel na 710,0, ko je bilo za 71 tisoč tolarjev prometa, naslednjega dne pa na 704,0 ob prometu 845 tisoč tolarjev. V četrtek je njen enotni tečaj porasel na 721,5, ko je bilo za 2,2 mio tolarjev prometa, v petek na 747,8 ob 16,8 mio tolarjev prometa, v ponedeljek pa na 788,1 (16,3 mio tolarjev).

Borzna kotacija B - prednostne delnice

V sredo je enotni tečaj delnice KBTP iz 36467 padel na 34888, ko je bilo za 907 tisoč tolarjev prometa, naslednjega dne na 34021 ob prometu 374 tisoč tolarjev, v petek

porasel na 34380 ter se na tem nivoju zadržal tudi v ponedeljek (skupno 3,4 mio tolarjev prometa).

Tudi enotni tečaj prednostne delnice Primofin je v sredo padel, in sicer iz 36000 na 35710, ko je bilo za 4,2 mio tolarjev prometa, naslednjega dne na 35695 ob prometu 714 tisoč tolarjev, v petek pa porasel na 36466 (9,8 mio tolarjev prometa). V ponedeljek je njen enotni tečaj zdrsnil na 34767, prometa pa je bilo za 313 tisoč tolarjev.

Enotni tečaj prednostne delnice Rogaska je pravtako kot pri prejšnjih dveh delnicah v sredo padel, in sicer iz 2034 na 1900, ko je bilo za 57 tisoč tolarjev prometa, naslednjega dne na 1998 ob skromnem prometu 12 tisoč tolarjev, v petek pa na 1840 (569 tisoč tolarjev prometa). V ponedeljek je njen enotni tečaj zdrsnil na 1716, prometa pa je bilo za 213 tisoč tolarjev.

22.3. je enotni tečaj prednostne delnice UBK iz 12000 padel na 11442, ko je bilo za 961 tisoč tolarjev prometa, v ponedeljek pa porasel na 11642 ob prometu 116 tisoč tolarjev.

V petek je 10 delnic VIPP zamenjalo lastnika po tečaju 41000, kar predstavlja porast tečaja za 200 tolarjev.

Borzna kotacija B - obveznice Z enim lotom obveznice LEK 2 je bil v sredo sklenjen aplikacijski posel po nespremenjenem tečaju 97,5. Po enakem tečaju je bil sklenjen aplikacijski posel še v četrtek v vrednosti 17 tisoč tolarjev, pravtako pa tudi v petek v vrednosti 117 tisoč tolarjev.

V sredo je enotni tečaj obveznice Občina Zagorje iz 89,7 padel na 89,4, ko je bilo za 75 tisoč tolarjev prometa, naslednjega dne pa na 88,0 ob prometu 309 tisoč tolarjev.

Enotni tečaj PTT Celje je v sredo zdrsnil za 0,6 odstotne točke na 97,6 ob prometu 42 tisoč tolarjev. Za 1,0 odstotno točko na 97,9 je zdrsnil v sredo enotni tečaj obveznice PTT Ljubljana, ko je bilo za 29 tisoč tolarjev prometa, naslednjega dne pa je bil po enakem tečaju sklenjen aplikacijski posel v vrednosti 405 tisoč tolarjev. Enotni tečaj obveznice PTT Nova Gorica je v četrtek padel na 1,1 odstotno točko na 94,0, prometa pa je bilo za 1,5 mio tolarjev.

Z obveznico Rogaska 1 je bil v sredo aplikacijski posel v vrednosti 16 tisoč tolarjev po tečaju 90,0 (-1,0 odstotno točko), naslednjega dne pa se je njen enotni tečaj zadržal na istem nivoju ob 2,4 mio tolarjev prometa. V petek je padel na 89,5 ter se v ponedeljek zadržal na istem nivoju, skupno pa je bilo 576 tisoč tolarjev prometa.

Izvenborzno trgovanje na trgu OTC

OTC - redne delnice V sredo so tri delnice GEA COLLEGE zamenjale lastnika po tečaju 265Q (-1650 tolarjev), v četrtek pa ena delnica po tečaju 4400.

Tri redne delnice Grad so zamenjale lastnika v četrtek po tečaju 6000 (-500 tolarjev).

Z enim lotom redne delnice HB Brežice je bil v torek sklenjen aplikacijski posel po tečaju 3000, naslednjega dne je njen enotni tečaj padel na 2010 ob prometu 40 tisoč tolarjev, v petek pa je bil prijavljen aplikacijski posel v vrednosti 10 tisoč tolarjev po tečaju 2401. V ponedeljek je njen enotni tečaj padel na 2305, prometa pa je bilo le za 7 tisoč tolarjev.

Takorekoč na ponedeljkovem nivoju (iz 3690 je porasel na 3691) se je v torek in sredo zadržal enotni tečaj redne delnice Intara, skupno pa je bilo za 74 tisoč tolarjev prometa. V četrtek je bil sklenjen aplikacijski posel v vrednosti 108 tisoč tolarjev po tečaju 3590, naslednjega dne je njen enotni tečaj padel na 3538 ob prometu 88 tisoč tolarjev, v ponedeljek pa na 3500 (140 tisoč tolarjev prometa).

TONČKA BOŽINOVIC

Prišli vsi ravnatelji, župan pa le eden

Šolski plotovi?

V šolah težave zaradi začasnega financiranja

Razdruževanje nekdanje gornjeradgonske občine prinaša nemajhne težave in zaplete. Ravnatelji osnovnih šol so mnenja, da ne bi smeli postavljati novih občinskih plotov, ampak še naprej kar najtežje sodelovati. Žal pa različni pogledi in interesi lokalnih politikov kažejo drugače.

Ko so minulo sredo na (še) skupnem aktivu ravnateljev OŠ Apače, Gornja Radgona, Radenci, Videm, Negova, OŠ dr. Janka Šlebingerja G. Radgona in Glasbene šole G. Radgona in Glasbene šole G. Radgona spregovorili o financiranju šolstva v prehodnem obdobju, so ugotavljali, da so se že pojavile nekatere razpoke. Tako šole teden dni prej niso mogle poravnati vseh zapadlih računov, zaradi česar so jim grozile obresti. Ponekod so bili v skrbeh, kaj bo s kurjavo, vse šole pa so se znašle v precepu, kako naj se odločijo glede zavarovanja svojega imetja.

Konec marca namreč poteka pogodbe z zavarovalnico. Pri vsem tem pa v glavnem ni problem pomanjkanje denarja, saj ga država redno prispeva na še skupen račun pri »stari« občini v Gornji Radgoni, ampak se zapleta, ker morajo biti na vsakem račun podpisani župana-nov vseh treh novonastalih občin, to pa je večkrat zamuden in nepotreben postopek. Kot je med drugim povedala vodja prejšnjega oddelka za občo upravo pri prejšnji skupni občinski upravi v Gornji Radgoni DARINKA BOHANEK, bi bilo zaželeno, da bi imeli župani več zaupanja v

strokovno službo in jo pooblastili za sprotno reševanje finančnih vprašanj v vzgoji in izobraževanju. Do sprejetja proračunov za leto 1995 velja namreč začasno financiranje na osnovi dvanajstin. Župan občine Gornja Radgona MIHA VODENIK pa je bil mnenja, da bi morala država omogočiti miren prehod na novo lokalno samoupravo, in to tako, da naj bi veljal dosedanji sistem financiranja šolstva do 1. 1. 1996, medtem pa bi nove občine sklenile ustrezen dogovor o prenosu vseh pristojnosti in se tudi dogovorile, kako bo s financiranjem nekaterih skupnih ustanov (glasbene šole, ljudske univerze, matične knjižnice, šole s prilagojenim programom idr.), ki jih ne bi smeli prepustiti kar tako samo skrbi nove, bistveno manjše Občine Gornja Radgona, saj bodo delate tudi za druge šolarje in občane. Delež vpisanih učencev v glasbeno šolo je, na primer, večji iz drugih krajev kot iz mesta Gornja Radgona.

TONE ROVŠNIK, vodja aktivna ravnateljev in ravnatelj OŠ Apače, je predlagal, da bi bilo dobro in koristno, če bi ta oblika dela ostala tudi v prihodnje, in temu predlogu nihče ni na-

sprotoval. Še naprej naj bi imeli tudi združeno amortizacijo. Zakaj naj bi namreč opustili dobre stvari, se je prav tako vprašal ravnatelj OŠ G. Radgona DUŠAN ZAGORC. Marsikaj pa bi lahko lažje reševali, če bi imeli skupno upravo, je menil MILAN NEK-REP.

Druga tema, ki so jo obravnavali na omenjenem aktivu ravnateljev, se je nanašala na investicijska vlaganja in vzdrževanje šolskih objektov. Rečeno je bilo, da ne bi smeli povezovati sprejemanja zaključnega računa Občine Gornja Radgona za leto 1994 s tem, češ če bodo izločena sredstva za gradnjo OŠ Negova, morajo biti rezervirana tudi za posodobitev ceste Okoslavci-Dragotinci. DRAGICA STAROVAS-NIK, ravnateljica OŠ Negova, je ob tem poudarila, da so denar za njihovo šolo zagotovili že lani, in če bi se dela takrat tudi začela (žal se je zataknilo pri urejanju dokumentacije), zdaj tega denarja sploh ne bi bilo.

Tako ne more biti tudi predmet skupne bilance. Negovski učenci pa žal še vedno obiskujejo pouk tudi v 213 let starem poslopju, kjer odpada omet, kaplja voda skozi stropce ... Radgonski župan je bil kljub vsemu optimističen in je napovedal, da se bodo 15. aprila začela dela, ki bodo veljala okrog 163 milijonov tolarjev. Prihodnje leto pa bodo začeli s pripravami na dograditev OŠ Apače.

Kaj bi rekla na vse to župana občin Radenci in Sveti Jurij? Žal nista prišla na pogovor in tudi nista opravičila svoje odsotnosti. Tako je vsaj uvodoma dejal vodja aktiva.

JOŽE GRAJ

23.000
PREUDARNIH
POMURCEV
JE ŽE ZAUPALO
SVOJ CERTIFIKAT
POMURSKI INVESTICIJSKI
DRUŽBI 1 IN 2!

PRIDRUŽITE SE JIM
TUDI VI!

POMURSKA INVESTICIJSKA DRUŽBA 2 d.d.

Svoj certifikat lahko vložite v vseh enotah LB Pomurske banke, d.d., in na drugih vpisnih mestih v Pomurju.

Ljudje iz naših krajev

Sovaščanka Rozina

Vsak človek ima svoje življenje in svojo usodo. Tako tudi moja črenšovška sovaščanka Rozina Ternar, ki jo je mati, ko je odšla v Francijo, pustila pri družini Ternar. Tam je morala že kot otrok delati na kmetiji. Bila je v dobri družini, saj so z njo lepo ravnali in učili za življenje. Ko je bila mlada, dolgo ni mogla govoriti. Prva beseda, ki jo je povedala, je bila Bomblek. Tako so ogovarjali soseda, ki so se ga otroci hučo bali.

Rozina je bila dolga leta desna roka Ternarjeve Olge. Potem ko je ta umrla, je ostala z vdovcem Imrejem. Tako zdaj skupaj korakata skozi življenje. Rozina je še vedno tiha in mirna dušica. Čeprav je imela ponudbe za zakon, jih je zavrnila in ostala samska. Rada skrbi za živino, opravlja kmečka dela in skrbi za urejenost kmečke domačije. Tudi sosede jo hvalijo kot požrtvovalno žensko. Z ljudmi se rada pogovarja, tako tudi ob nedeljah, ko gre od maše.

Takšna je moja sovaščanka Rozina: poštena, plemenitega srca in pridnih rok.

L. NEDELJKOVIČ

LJUTOMER - Občinski štab za civilno zaščito Ljutomer je pravil usposabljanje članov ekip PMP po programu za pomožne bolničarje. Strokovno usposabljanje je potekalo v organizaciji občinske organizacije RK. V prvem delu so slušatelje seznanili s sistemom zaščite in reševanja, z organizacijo CZ v občini in načeli reševanja. V drugem delu pa so predavali zdravstveni delavci in imeli praktične vaje. V ljutomerskem občinskem štabu CZ načrtujejo tudi usposabljanje vodij ekip prve pomoči. (D. Kosi)

VIDEM OB ŠČAVNICI - Svetniki Občine Sv. Jurij Videm ob Ščavnici so med doseganji sklepi sprejeli tudi sklep o praznovanju občinskega praznika. Slavili ga bodo vsako leto v nedeljo, ki bo najbližje godu sv. Jurija. Letos bodo praznovali 23. aprila. (F. Kl.)

ŽIŽKI - V gostišču Žabjek v Žižkih je bilo zrebanje nagradne križanke revije Lojal iz Beltincev. Prišlo je kar 3.000 obiskovalcev. Prvo nagrado v vrednosti 25.000 tolarjev je zreb namenil Boštjanu Zveru iz Turnišča, drugo v vrednosti 15.000 tolarjev je dobila Anamarija Topoljski iz Beltincev, tretja nagrada v vrednosti 10.000 pa »potuje« k Mariji Stanovnik v Ljubljano. (F. M.)

GORNJA RADGONA - Društvo invalidov v Gornji Radgoni, ki ima aktive v Gornji Radgoni, Kapeli in Apačah, šteje okrog 1.000 članov. Na letni konferenci so potrdili poročilo o lanskem delu, imenovali so nov izvršni odbor ter sprejeli načrt dela za letos. Še naprej bodo skrbeli za svoje članstvo, predvsem pa za tiste, ki so v slabšem gmotnem stanju ali so onemogli. Na srečanju so opozorili na arhitektonske ovire, zato invalidi na vozičkih ne morejo v marsikak prostor ali na pločnik. (T. T.)

LJUTOMER - Člani lovske družine Ljutomer so se v nedeljo sešli na jubilejnem 50. občnem zboru. Pregledali so delo v lanskem letu in sprejeli smernice za letos. Na zboru so opozorili na nenehen padec staleža male divjadi in na pojav stekline. Orisali so tudi potek gradnje lovskega doma v Mitrgi. 50-letnico bodo slavili 18. in 19. avgusta, imenovali pa so jo Lovski dnevi. (D. K.)

ČREŠNJEVCI - V okviru območne organizacije Rdečega križa Gornja Radgona je 17 krajevnih organizacij, ki so dokaj delavne, le v krajevni organizaciji Črešnjevci - Zbigovci je škripalo. To je aktiviste spodbudilo, da so se sešli v vili Hold v Črešnjevcih in ustanovili novo organizacijo, za predsednico pa izvolili Tončko Breznik. Ker se je včlanilo več mlajših, upajmo, da bodo delavni. (F. Kl.)

Prizadevanja za občino Grad

Referendum za odcepitev

Na zbor občanov krajevne skupnosti Grad je prišlo kar 253 občanov. Kod so hodili poslanci?

Zbor je sklical predsednik krajevne skupnosti Jože Stesi. Prva točka je bila: razdelitev občine Kuzma na novo občino Grad - razpis referenduma. Predsednica občinskega sveta občine Kuzma Elizabeta Klement je potem navzoče seznanila s prizadevanji članov sveta za odcepitev od občine Kuzma.

Po neki čudni logiki je namreč krajevna skupnost Grad izpadla s seznama samostojnih občin, čeprav izpolnjuje vse kriterije. Eden od diskutantov je opozoril na zgodovinsko vlogo Grada (nekoč Gornje Lendave), ki je bil že v davni preteklosti pomembno upravno in sodno središče. Toda državni ministri meljejo po svoje, tako da si morajo ljudje znova priboriti to, kar jim po vsej logiki pripada. Navzoči so postavili veliko vprašanj, na katera so bolj ali manj zadovoljivo odgovarjali člani občinskega sveta in župan občine Kuzma Ludvik Kočar. Zanimalo jih je tudi, zakaj ni poslancev, kdo bo kril stroške referenduma, kako bo z urejanjem dokumentov

do odcepitve in podobno. Na koncu so vsi enoglasno potrdili sklep o izvedbi referenduma.

Na zboru občanov pri Gradu je bilo nekajkrat omenjeno, da je potrebno strpno in potrpežljivo počakati na odločitve državnega zbora, kamor bodo poslali svoje sklepe. Upajmo, da ne bo to čakanje trajalo 23 let. Tako dolgo namreč čaka Osnovna šola Grad na prizidek telovadnice, a vse ostaja pri obljubah. Da največja vas na Goriškem nima telovadnice niti vrta, je stvar, vredna pomilovanja. Sicer pa je ravnatelj šole Matija Žižek navzoče seznanil s prizadevanji posameznikov za izpeljavo tega projekta, ki je pred realizacijo. Predlagali so tudi, naj bi vsako gospodinjstvo prispevalo 100 mark v tolarski protivrednosti, s čimer bi zbrali okrog 5.000.000 tolarjev, dejanska vrednost pa bo čez 70.000.000 tolarjev. Telovadnica bo večnamenski prostor za različne športne in kulturne dejavnosti.

MARJANCA FERKO

Obiskali smo Dragotince

Jim bo Sv. Jurij naklonjen?

V zmoti so vsi, ki mislijo, da so Dragotinci le skupina hiš v okolici gasilskega doma in trikotne vaške kapelice. Kaj pa Dragotinski vrh?

Dragotinci so manjši kraj, katerega glavina je na ravninskem delu. Tam je tudi vaško središče. Nekaj hiš pa je na pobočju v zaseлку Dragotinski vrh, kjer so nasadi trte in sadnega drevja. Iz Dragotincev je do Gornje Radgone 10 kilometrov, do Vidma ob Ščavnici pa le 3. Po novem spadajo Dragotinci v občino Sv. Jurij Videm ob Ščavnici.

Bodo Dragotinci v novi občini deležni večjega razumevanja za svoje probleme kot v prejšnji gornjeradgonski? Za zdaj je to težko predvideti, saj izkušnje kažejo, da v krajevni skupnosti Videm ob Ščavnici niso kaj prida storili za »svoje« Dragotince. Zato naj bi bili krivi sami, češ da so odborniki iz tega kraja bojkotirali sestanke in seje občinske skupščine.

Kaj tare prebivalce Dragotince? Skozi ravninski, torej osrednji del je leta in leta tekkel potok, ki izvira v Kocjanu. Ko so pred leti urejali strugo Ščavnice - ta pa teče na robu vasi - so vodotok preusmerili v Ščavnico že sredi vasi, kar je povzročilo, da po strugi potoka od zavezitvenega območja voda naenkrat ni več tekla. Še več: v sušnih obdobjih je celo izginila. V mislih imam vodne izvire. Povsem brez vode pa zajezen potok le ni ostal, kajti vanj so po ceveh še naprej pri-

Pogled na središče Dragotince, kjer so večje kmetije, mizarska obratovalnica, gasilski dom, trikotna kapelica in - jarki, iz katerih občasno »prijetno« diši. - Fotografija: Š. S.

tekale (in še pritekajo) odplake iz gospodinjstev. Dokler potoka niso zaježili in je bila v njem še kar visoka in tekoča voda, je bilo (gledano z očmi vaščanov) vse dobro, poslej pa ni več, kajti odplake bolj ali manj ostajajo v »mrtvi« strugi. Dragotinci so si v stari občini Gornja Radgona

do dolgo cesto, ki v Dragotince vodi iz Okoslavec, saj je še vedno makadamska, pravzaprav je je sama jama. V vasi so mi povedali, da bi odsek Okoslavci-Dragotinci morali asfaltirati v tistem času, ko so modernizirali cesto Rožički Vrh-Stanetinci, a je menda niso zato, ker delegati z drago-

tinskega območja niso hodili na seje. Kako kaže tej cesti zdaj, ko so Dragotinci v drugi občini - občini Sv. Jurij Videm ob Ščavnici? Kdo bi to vedel? Dvom, da tam asfalta tako kmalu ne bo, je tudi zato, ker po novem kakih 300 metrov omenjene ceste spada v sosednjo (prav tako novo) občino Radenci, ki pa tudi nima »razdelanega« plana naložb v infrastrukturo.

Dragotinci so ob novem skem obisku torej omenili problem kanalizacije in modernizacije ceste.

Prav gotovo bi potrebovali kaj, denimo trgovino, a se jih ne spomni odpreti, po drugi strani pa so kraji, kjer prodajne druge ob drugi životarji. Dragotincih imajo dva redna obrtnika: mizarja, ki zaposluje delavcev, in kovača, ki kuje sam-

Popravek

V 10. številki Vestnika sem poročal o jubileju Društva invalidov Murska Sobota in navedel dobitnike priznanj. Izmuznilo pa se je ime dolgoletnega društvenega delavca in prav tako dobitnika odličja Jožeta Peterka iz Murske Sobote. Se opravičujem!

Kmet Franc Sukič iz Šalincev ni redil (in opustil) reje činčil, kakor ste brali v prejšnjem Vestniku, ampak nutrij. Opravičujem se sedanjim rejcem činčil, ki jih je na pomurskem območju kar nekaj, saj je dejavnost donosna.

Š. S.

Gasilci v Rakičanu

Rakičansko gasilsko društvo, ki šteje 58 članov, je lani praznovalo 70-letnico. Deluje na območju pomembnih objektov (bolnišnica, dom počitka, kmetijska in zdravstvena šola, letališče, vrtec, kmetijsko gospodarstvo ...), zato mora biti dobro izurjeno in opremljeno, še posebno zdaj, ko je skozi Rakičan gost avtomobilski promet.

Na občnem zboru so sprejeli obsežen program dela. Tako bodo v društvu ustanovili dve novi desetini: mladinsko in veteransko; poskrbeli bodo za preventivo, sodelovali na sektorskih vajah, dežurali ob nevihtah in neurjih ... Dogradili bodo gasilski stolp, kupili več opreme, pa tako tudi UKW-postajo. V poletnih mesecih pa bodo razvili društveni prapor in pripravili slovesnost ob prevzemu gasilske brizgane. Na občnem zboru je predsednik društva Ivan Karoli podelil priznanji Janezu Horvatu in Janezu Vučkicu, ki sta napredovala v nižja gasilska častnika. J. Ž.

Srečanje z vinogradnikom

Domači vinogradniki najboljši

Vinogradniško društvo Kobilje ima 86 članov, ki imajo nekaj čez 40 hektarjev vinogradov. Kakšno je vino pri Sv. Martinu?

Predsednik vinogradniškega društva Branko Radišič pravi, da odlično. Pred kratkim so namreč skupaj s Sadjarsko-vinogradniškim društvom Turnišče ocenjevali vina in vzorci vin s kobiljanskega vinogradniškega območja Sv. Martin so dobili največ visokih ocen. Celotno nad 18 točk od 20 možnih.

»Osnovni namen društva je izobraževanje članstva. Gre za gnojenje, rez, škropljenje, vzdrževanje nasadov in umno kletarjenje. Nova znanja pridobivamo tudi s strokovnimi ekskurzijami po domovini in v sosednje države. Stike smo navezali tudi z okoliškimi podobnimi društvi. Skupaj s Turističnim društvom Kobilje bomo tudi ocenili urejenost vinskih kleti in izbrali najboljšo.«

V vinogradniškem društvu Kobilje so razočarani, ker njihovem vinogradniškem območju ne bo vinske ceste. Vinogradništvo na tem območju se je sicer začelo že v srednjem veku, dosegalo vrhunec in tudi padec.

Zdaj naj bi spet povsem »zacvetelo«. Tudi zato, ker člani društva ne bodo dovolj ostali.

J. ŽERDIN

LENDAVA - V območni organizaciji Rdečega križa v Lendavi so sklenili popis beguncev iz Bosne in Hrvaške. Na območju nekdanje občine jih živi še 44, in sicer predvsem pri sorodnikih znancih. Status beguncev imajo za zdaj do 5. junija. Lani, ko je bilo beguncev veliko več, so jim pomagali kar 550-krat zlasti z dodelitvijo živil. Pri Rdečem križu pa tudi niso pozabili na potrebe domačinov, ki so ogroženi. Takim so 513-krat dodelili živil in higienske potrebščine (J. Ž.)

Odličja za čentibska vina

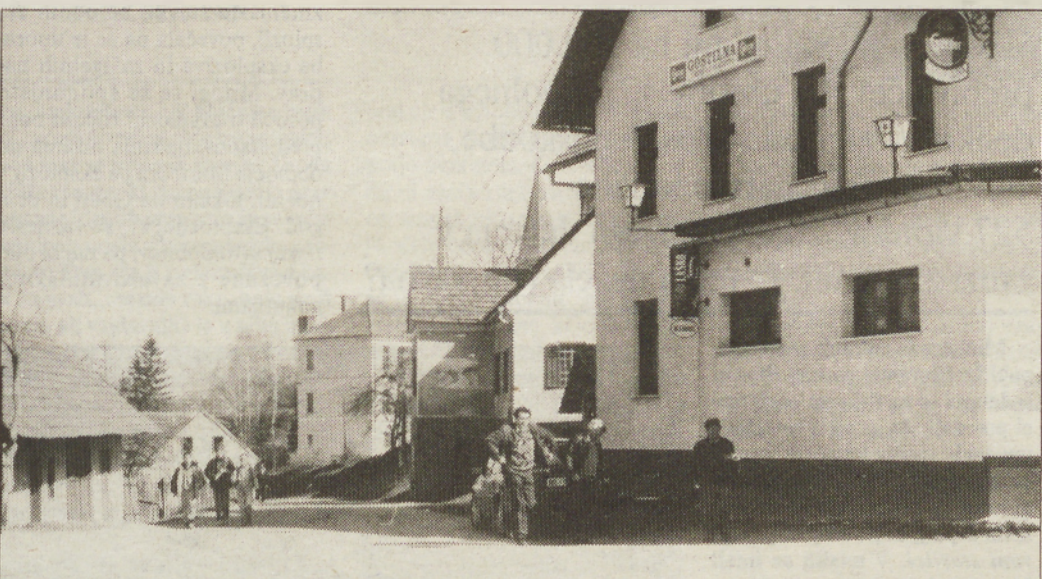
Vsako leto ob tem času ima čentibsko vinogradniško društvo ocenjevanje vin, ki ga opravijo domači strokovnjaki. Letos je bilo to ocenjevanje še posebno stovesno. Društvo vinogradnikov je namreč v začetku marca sodelovalo na ocenjevanju vin v Zalaegerszegu. Na to prireditelje, ki so se je udeležili prvič, so poslali 22 vzorcev belih vin. Dobili so 12 zlatih in 10 srebrnih odličij. Tega ocenjevanja se udeležujejo vinogradniki iz Zalske županije. Domače ocenjevanje vin je bilo nekoliko pozneje, pokazalo pa je, da so čentibski vinogradniki čedalje bolj usposobljeni za kletarjenje. Vse več jih ima kakovostna vina in vedno več jih vina prodaja v steklenicah. Takšen uspeh je bil mogoč zaradi nenehnega izobraževanja. Vsako leto namreč pripravijo več predavanj, na katerih jih strokovnjaki, domači in tuji, seznanijo s tehnološko pridelavo in pravnimi kletarjenjem.

Jani

V KS Mala Nedelja tudi letos smeli načrti

Bi si morali malo odpočiti?

Bilo je kar dolgo obdobje, ko je vladalo v Krajevni skupnosti Mala Nedelja nekakšno mrtvilo, oziroma niso izvedli skoraj nobenega večjega razvojnega programa.

Odkar so del Bučkovec preimenovali v Mala Nedeljo, in takšno ime je potem dobila tudi krajevna skupnost, o Bučkovec skoraj nič več ne slišimo, ko pa je v tem predelu (na fotografiji) strnjeno skoraj vse - od gasilskega doma do cerkve in šole. V resnici pa gre za 10 stavb, ki so označene kot Mala Nedelja. (Fotografija: J. G.)

V zadnjem času pa je tamkaj toliko novega, da je temu težko verjeti. Največja pridobitev je bila vsekakor nova šola za vrtcem, skoraj hkrati pa so lani uredili tudi novo zdravstveno ambulanto in nov vodni bazen, asfaltirali del ceste ter postorili skoraj vsa dela v novi mrliški veži. Tu in tam kdo poroča, da bi morali tamkaj zdaj nekoliko postati, toda domačini niso tega mnenja.

Kot nam je povedal predsednik sveta KS VILKO VAJDA, imajo tudi za letos dokaj smele načrte. Tako nameravajo urediti cestno razsvetljavo do župnijskega pokopališča, na njen pa urediti stezice. Poleg tega bodo poskrbeli za opremo v mrliški veži in ozvočenje. Naslednja naloga je obnovitev dotrajanih vodovodnih cevi v Bodislavcih in Kuršincih (okrog 4 kilometre) ter priključitev na hidrantno omrežje. Ko bodo izvajali ta dela, bodo lahko priklopili tudi nove naročnike, če bodo tako želela gospodinjstva, ki še nimajo skupnega vodovoda.

In spet bodo na vrsti tudi ceste. V dokaj slabem stanju je odsek Mala Nedelja-Moravske Toplice (1 kilometer), ki ga je nujno potrebno preplastiti, fino zgornjo prevleko pa bo dobil tudi odsek Mala Nedelja-Moravski Vrh v dolžini 3,7 kilometra. Gre za nedokončana dela Cestnega po-

dom. Ostršeje je že skoraj čisto »hin«. Do 1. maja pa nameravajo nekoliko preurediti in opremiti tudi nove prostore krajevne skupnosti, in sicer se bodo preselili v prizidek stare šolske stavbe, kjer je doslej deloval otroški vrtec.

J. GRAJ

Uspešni kobiljanski gasilci

Gasilsko društvo v Kobilju deluje že 105 let. Lani so imeli precej uspehov, med njimi pa izstopa desetina pionirki, ki je na državnem tekmovanju dosegla drugo mesto.

Pomembna pridobitev zadnjega časa je tudi moderna motorna brizgalna. Pohvalno je, ker društvo pridobiva strokovnost, saj vsako leto pošljejo nekaj mladih na dodatna usposabljanja. Glavne aktivnosti bodo tudi v prihodnje usmerjene v preprečevanje požarov. Tako naj bi na Kobiljskem potoku uredili nekaj zajetij vode, saj je v poletnih mesecih gladina nizka.

Še naprej bodo sodelovali s sosednjimi gasilskimi društvi in industrijskimi gasilskimi društvi, ma trboveljske cementarne in termoelektrarne. Želja kobiljanskih gasilcev pa je, da - enako kot lani - tudi v prihodnje ne bi bilo požarov.

S. FRAS

O svetovnem prvenstvu v sledenju psov, ki bo v več krajih v Pomurju

Kateri bo najbolje »vohal«

Prijavljenih že 23 tekmovalcev iz 14 držav

Tehniška komisija Svetovne kinološke zveze se je lani septembra odločila, da bo zaupala organizacijo svetovnega prvenstva v sledenju psov (psov slednikov) naši državi oziroma kinološkim delavcem v Pomurju.

Na posebni tiskovni konferenci, ki je bila pred dnevi v hotelu Radin v Radencih, so organizatorji med drugim povedali, da bo svetovno prvenstvo potekalo od 11. do 14. maja, in sicer na območju nekdanjih občin Gornja Radgona, Ljutomer, Lendava in Murska Sobota. Tekmovalci in drugi udeleženci se bodo zbrali v Banovcih, kjer naj bi prvenstvo odprli (ob bogatem kulturnem programu) predsednik slovenske države Milan Kučan. Po tekmovalnih disciplinah v Apaški dolini, okolici Ljutomera in Lendave pa bo sklepni del prvenstva na stadionu NK Mura v Murski Soboti s predstavitvijo službenih psov slovenske vojske in policije.

T. T.

Lendavsko diabetično društvo

Diabetično društvo v Lendavi vključuje 141 članov, kar je v primerjavi s številom bolnikov, ki jih je okoli 500, še premalo, vendar društvo kljub temu uspešno deluje. Od začetka lanskega leta imajo diabetiki v lendavskem zdravstvenem domu stalne zdravniške preglede. Lani so pripravili uspešno srečanje sladkornih bolnikov Pomurja, ki se ga je udeležilo 150 sladkornih bolnikov in 14 pokroviteljev, ki so na srečanju prikazali svoje pripomočke za zdravljenje sladkorne bolezni. Društvo je pripravilo tudi nekaj izletov in predavanj, navezalo pa je tudi stike z diabetičnim društvom iz Veszprema na Madžarskem. Delovanje društva so podprli tudi nekateri pokrovitelji: Pomurska banka, Merkator Univerzal, Logo in drugi. Tudi letos si bodo prizadevali za vključitev novih članov in pripravili več izletov ter predavanj, da bi sladkornim bolnikom olajšali življenje.

jani

SOS telefon za odrasle v stiski

069/33 006, petek in sobota od 20. do 23. ure.

BISERNA POROKA - 60 let zakona sta praznovala Antonija in Franc Šterman iz Banovec. Na skupno življenjsko pot sta stopila daljnega 18. februarja 1935. leta v Križevcih pri Ljutomeru.

V zakonu se jima je rodilo šest otrok, od katerih jih živi pet, imata enajst vnukov in dva pravnuka. Franc vsak dan kolesari. K maši v Veržej pa na kolesu pripelje tudi svojo življenjsko sopotnico. - S. N.

GOR. RADGONA - Vrednost denarnih dodatkov za starejše, otroških dodatkov, družinskih pomoči in štipendij socialno ogroženim, kar so izplačali v lanskem letu občanom na območju bivše občine Gornja Radgona, znaša kar 395.460.000 tolarjev. Socialni delavci ugotavljajo, da se število prosilcev socialnih pomoči povečuje. (F. Kl.)

MORAVSKE TOPLICE - Občina Moravske Toplice je ena od devetih z območja stare občine Murska Sobota, ki nima sedeža v prostorih krajevnega urada. Za rešitev prostorskega problema so ji iz starega občinskega proračuna namenili 5.000.000 tolarjev. (G. G.)

Vestnik z vami in za vas!

Neupravičeno odlaganje odpadkov

V lepo urejno pokopališko okolje so vaščani Murskih Črnc ž pred leti postavili smetnjak za zbiranje odpadkov s pokopališča.

Ta je nekaj let res rabil svojemu namenu, saj je bila okolica vzorno urejena.

Pomanjkljiva kultura, posebno pa še nečloveški odnos do kraja tišine (pokopališča) pa je začetno zamisel spremenil in tako postaja ta kraj iz dneva v dan čedalje bolj javno odlagališče odpadkov. Stornice je težko izslediti. Po odpadkih pa je mogoče dognati, da so vmes obrtniki, gospodinj in drugi mimoidoči potniki. Po njihovem ravnanju tudi lahko sodimo, kako imajo »urejen« lasten dom. Nedorozna pa tudi ni firma TAO iz Maribora, saj je tukaj njen predstavnik pred kratkim odložil kartonasto škatlo z različnimi odpadnimi materiali in ga celo razsul po okolici.

Tako se dogaja iz dneva v dan in to vidijo tudi tujci, ki potujejo skozi ta kraj. Prav gotovo si ob pogledu na kup razmetanih odpadkov ustvarijo vtis, da so med ljudmi, ki imajo zelo malo ali nič kulture do okolja, pa tako tudi ne do tega, ki naj bi veljala za nedotakljivo.

Kaj storiti, da se razmere spremenijo?

F. GOMBOC

Okolje črnskega pokopališča postaja vedno bolj javno odlagališče odpadkov.

TROJČKI - Oh, kako hitro teče čas! »Včeraj« smo prinesli vestičko o srečnem dogodku pri Nemetovih v Kobilju, danes pa je tu slika pravih korenjakov: Marko, Urška in Aleš so stari že tri mesece. (S. F.)

Nevarnost požarov v naravi

Ne kurite kjerkoli!

Občinska gasilska zveza Ljutomer, občinski štab za civilno zaščito, lovske družine in Zelene občine Ljutomer so začeli preventivno akcijo preprečevanja nevarnosti požarov v naravi.

Preventivna dejavnost in vedenje vseh nas je temeljnega pomena za preprečevanje požarnih nevarnosti. S pomladnimi čiščenji se nabere veliko lahko vnetljivih materialov, katerih kurjenje na prostem lahko povzroči večje požare. Z nepremišljenim početjem ogrožamo svojo varnost in rastlinski ter živalski svet in druge dobrine.

Kaj moramo vedeti o kurjenju na prostem? Ne sme biti vetra, kurišče mora biti oddaljeno od zgradb najmanj 50 metrov, od gozda in lahko vnetljivih objektov pa najmanj 100 metrov; ogenj mora biti pod stalnim nadzorom, dokler popolnoma ne ugasne, pepel pa polijemo ali zakopljemo. Površinsko kurjenje (suha trava, podrast, grmovje) ni dovoljeno. Po sončnem zatonu pa je sploh strogo prepovedano vsakršno kurjenje na prostem. Želimo, da bi ljudje ta navodila upoštevali. Velikonočni in prvomajski kresovi naj se ne sprevržejo v kurjenje odpadnih olj, goriv, barv, lakov in rabljenih gum!

Pa še to: če boste s kurjenjem povzročili nevarnost ali požar (travniški, gozdni ali kak drugi), boste kazensko odgovarjali (zagrožena denarna kazen je 25.000 tolarjev), zaračunali pa vam bodo tudi stroške gasilskega in drugih posredovanj.

DUŠAN KOSI

Vojna za Slovenijo

Mar veste, da ste veteran?

Kje ste bili med 17. majem 1990. in 26. oktobrom 1991. leta? Če ste bili pripadnik manevrske strukture narodne zaščite, policije, varnostno-obveščevalnih služb, narodne zaščite, enot za zveze republike in občin, član upravnih organov, pristojnih za obrambne zadeve, civilne zaščite, prostovoljec ali vpoklicani na podlagi odredbe in ste neposredno sodelovali pri nalogah priprav, organizacije in oborožene obrambe Republike Slovenije, potem lahko upravičeno pričakujete, da vas bodo sprejeli v Zdrženje veteranov vojne za Slovenijo. Dobili boste člansko knjižico, znake pripadnosti združenju in deležni boste določenih ugodnosti, denimo oprostite prispevka za dodatno zdravstveno zavarovanje. Imeli pa boste tudi nekatere obveznosti, denimo skrb za ohranjanje verodostojnosti prikazovanja dogodkov v pripravah in neposredni aktivnosti v vojni za Slovenijo. Članarina je 1.000 tolarjev.

V Pomurju, konkretno v Ljutomeru, je sedež pokrajinskega odbora združenja veteranov, ki si prizadeva za ustanovitev območnih odborov v Murski Soboti, Gornji Radgoni, Lendavi in Ljutomeru. Z območja naše pokrajine je posredno in neposredno v prizadevanjih za samostojnost in v vojni sodelovalo čez 2.000 ljudi. Vsi ti so zdaj vabljeni s pismi, ki so jih dobili na domove, in s tem pisanjem, da se včlanijo. V Gornji Radgoni in Murski Soboti že imajo več kot 200 članov, vsak dan se včlanjajo novi. Pričakujejo, da bosta veteranska odbora zaživela tudi v Lendavi in Ljutomeru.

Vsi, ki bi o veteranskem združenju radi zvedeli kaj več, dobite informacije pri njegovem predsedstvu v Ljubljani, Rojčeva ulica 16, telefon (061) 386 61 ali 441 784. Tja lahko posredujete tudi predloge v zvezi s predlaganim zakonom o veteranih vojne za Slovenijo (*dosluženih vojakih).

Š. S.

Moja (ne)varna dežela

Podkupovanje, korupcija, mafija ...

V Sloveniji je bilo lani na 100.000 prebivalcev 4,9 umora, 12,5 spolnega delikta, 20,9 hude telesne poškodbe, 14,9 ropa in roparske tatvine, 527 vlomov, 20,6 kaznivega dejanja v zvezi z mamili. Je moja dežela (ne)varna?

Minister za notranje zadeve Republike Slovenije Andrej Šter in sodelavci so na tiskovni konferenci povedali, da se sicer nadaljuje upadanje števila kaznivih dejanj, ki se je začelo 1992. leta, po drugi strani pa se povečuje število kaznivih dejanj, ki jih storijo organizirani storilci. V mislih so imeli kazniva dejanja neupravičene proizvodnje in prometa z mamili, izsiljevanje, prepovedan prehod čez državno mejo, podkupovanje, poslovne goljufije ... Več je bilo tudi hudih kaznivih dejanj zoper življenje in telo, potem hujskih premoženjskih in gospodarskih deliktov ter hudih kaznivih dejanj, za katera so bili osumljeni mladoletniki. V povprečju je bilo lani obravnavanih na 10.000 prebivalcev 221 kaznivih dejanj (leto prej 224). UNZ Murska Sobota je obravnavala 1.882, bližnja UNZ Maribor pa kar 7.667 kaznivih dejanj.

Orožje z dušilci

Omenili smo, da se je povečalo število kaznivih dejanj organiziranih storilcev, torej skupin. Slovenski policisti so v letu 1994 odkrili 1.706 takih dejanj, od tega največ (496) tatvin avtomobilov, potem ponarejanja denarja (481), izsiljevanja (266), neupravičene proizvodnje in prometa z mamili (261), prepovedan promet čez državno mejo (87), protipravni odvzem prostosti (65), dajanje podkupnine (32) in tako naprej. Kriminalne skupine so začele pridobivati lažne priče, zagotavljati lažne alibijske, vzpostavljati zveze z vplivnimi osebami ter spretno prikrivati protipravno pridobljeno premoženje.

Slovenci menda nismo nori na orožje, kot denimo Srbi, pa vendarle: na črnem trgu je bilo lani največje povpraševanje po specialnem orožju z dušilci, avtomatskih puškah in pištolah, eksplozivih v veliko rušilno močjo in specialnih vžigalnikih. Lani so slovenski policisti našli, zasegli ali odvzeli 2.031 kosov vojaškega orožja, 241 ročnih bomb, 446 granat, 165 kosov lovskega orožja ter 1.238 kosov hladnega, plinskega in signalnega orožja.

Ponarejevalec pettisočakov

Razpečevanje ponarejenega denarja v Sloveniji pridobiva značilnosti organiziranega mednarodnega kriminala in poteka samostojno ali v povezavi z ilegalno trgovino z orožjem, mamili ali prepredajo ukradenih vozil, ugotavljajo organi za notranje zadevne dejanj v zvezi s ponarejanjem denarja in ovadili 191 oseb,

kar je za četrtno več kot leto prej. Kriminalisti so zasegli 5.876 bankovcev različnih valut, od tega največ mark in lir. V Sloveniji so odkrili ponarejevalca bankovcev za 5.000 tolarjev. Ponarejal jih je z računalniško tehniko.

Skrb zbujajo že omenjeno število (266) kaznivih dejanj izsiljevanj, v katerih je bila polovica mladoletnikov. V primerih, ko je šlo za organiziran kriminal, so (odrasli) storilci pri izsiljevanju žrtev uporabljali tudi ekstremne oblike zastraševanja (grožnja z nasiljem nad otroki in drugimi družinskimi člani). Zaradi bojazni, da bi se storilci maščevali, ostajajo taka dejanja večinoma prikrita, neprijavljena.

Ovadeni »beli ovratniki«

Razrašča se kriminal tako imenovanih belih ovratnikov. Slovenski kriminalisti so lani obravnavali veliko poslovnih goljufij in nepravilnosti pri lastninskem preoblikovanju podjetij. Zaradi gospodarske kriminalitete naj bi bilo za 23 milijard materialne škode. Kriminalistična policija je tudi v zunanji trgovini uspešno sklenila več operativnih obdelav, ki so zadevale kazniva dejanja tihotapstva, utaje davčnin, odliv denarja v tujino in tuja vlaganja. Zaradi

gospodarskih deliktov so ovadili kar 5.000 osumljencev, od teh je bilo 800 direktorjev, čez 400 komercialistov in trgovcev, več sto zaposlenih v gostinstvu in turizmu, pa tudi finančniki so bili na seznamu osumljencev.

Slovenski policisti so lani raziskali 44 eksplozij, v katerih so bile tri osebe hudo poškodovane. Štirikrat so uspeli pravočasno deaktivirati eksploziv. V preteklem letu se je sicer v Sloveniji zmanjšalo število bombnih eksplozij, povečala pa se je uporaba eksploziva in zažigalnih naprav. Mnogi se še spominjate poročil o eksploziji ročnih bomb pred stanovanjskima hišama na območju Maribora pa eksplozij v nočnih lokalih na Obali in drugod. Eksplozije, ki so raznesle nekaj avtomobilov, pa naj bi bile povezane z zavarovalniškimi goljufijami.

kot so povedali na tiskovni konferenci, menijo, da glavino ukradenih avtov odpeljejo na krizna območja nekdanje SFRJ, precej pa tudi na Madžarsko, v Ukrajino in Bolgarijo, kjer taka vozila »legalizirajo« s ponarejenimi dokumenti.

Na to, da kaki dami na lepem (na sprehođu, denimo) izgine torbica, ki jo sune kak zrnkav, smo se že navadili. Tudi vemo, da so žrtve starjše osebe, storilci pa mladoletniki. Polovico so jih odkrili. Hujsi pa so ropi, ki jih je bilo lani 275, kar je 70 več kot 1993. leta. Roparji, ki so jih v odstotkih prijeli, so petnajstkrat napadli menjalnice, trikrat prevoznike denarja, po dvakrat pošto in zlatarno ter enkrat banko in bencinsko črpalko. Kar 33-krat so v stanovanjih napadli starejše osebe, jih zvezali in maltretirali.

Med prepiranjem pijemo

V Sloveniji ne manjka kršitev javnega reda in miru, saj so lani odkrili kar 35.898 takih kršitev. Skoraj polovica jih je bilo zaradi prepiranja in pitja, potem so kršitve javnega reda in miru zaradi ropota in kričanja ter ogrožanja varnosti v zasebnem prostoru, pogosta so omalovaževanja uradnih oseb; kršitve javnega reda in miru so tudi: pretepanje, pijančevanje, drzno vedenje, točenje alkoholnih pijačin vinjenim in mladoletnim, kletenje in potepanje, hazardiranje, zanemarjanje otrok in drugih. Lani so slovenski policisti postredovali pri 24 množičnih kršitvah javnega reda in miru. Najpogostejše v gostinskih lokalih, na športnih in drugih prireditvah pa tudi na mestnih ulicah. Večinoma so bili kršitelji mladoletniki. Največ kršitev je bilo ponoči med 22. in 6. uro zjutraj. Najpogostejši so javni red in mir kršili nezaposleni.

Krvni davek spet večji

Slovenske ceste še kar naprej terjajo žrtve. Pogledjmo število žrtev v nekaj letih! 1988: 531, 1989: 554, 1990: 517, 1991: 482, 1992: 492, 1993: 493, 1994: 505 žrtev! Iz tega pregleda izhaja, da je bilo 1990. leta najmanj žrtev v 7-letnem obdobju, potem pa je začelo iz leta v leto spet naraščati. Še sreča, da se ni ponovilo leto 1989, ko je na slovenskih cestah ugasnilo kar 554 življenj! Po deležu mrtvih na število prebivalstva je bilo najslabše stanje na območju UNZ Koper, Celje in Krško. Lani se je v Sloveniji zgodilo 6.552 prometnih nesreč s telesnimi poškodbami, v katerih je - kot že zapisano - 505 ljudi izgubilo življenje, skoraj 8.000 pa je bilo poškodovanih. Najmanj prometnih nezgod s telesnimi posledicami se je zgodilo na avtocestah (189). Največ nezgod je bilo na lokalnih in drugih cestah. Največ prometnih nezgod v Sloveniji v letu 1994 je bilo ob sobotah, nato ob petkih in nedeljah. Od skupnega števila cestnih žrtev jih je kar 192 umrlo med 20. in 3. uro zjutraj, ko so ceste bolj prazne, zato pa je možna večja hitrost. To pogosto spodbuja alkohol. Ugotovitev, da je neprimerna hitrost najpogostejši vzrok prometnih nesreč, pa se ponavlja že nekaj let.

ŠTEFAN SOBOČAN

za otroke
in maladostnike,
vsak delavnik
od 18. do 20. ure.
069/33 006

ČAKALNICA - Na Tišini je pred leti ljutomerski Imgrad postavil lično avtobusno čakalnico, ki pa so jo kmalu oblepili z različnimi plakati. Potem ko so plakati prepovedali, je bilo nekaj časa v redu, zdaj pa so nepridipravi razbili steklo, spravili pa so se tudi na sedeže. Jih bodo ujeli? - Fotografija: F. Kuhar

Igra z zvencečo žogo - V Škofji Loki je bilo tretje kolo državnega prvenstva slepih in slabovidnih v igri z zvencečo žogo. Ekpa Murske Sobotice je zasedla tretje mesto. Po treh kolih so Sobočani s 24 točkami na tretjem mestu, s tem pa so si zagotovili sodelovanje na velikem mednarodnem turnirju v Kranju, ki bo 8. aprila. (TK)

Odbojka - V Ljutomeru je bilo polfinalno tekmovanje državnega prvenstva v odbojki za dekleta. Med tremi ekipami je ekipa Žibrata iz Ljutomeru zasedla tretje mesto. (NŠ)

Badminton - V Budimpešti na madžarskem je bilo tekmovanje v badmintonu za dečke in deklice za pokal Lili. Sodelovali so tudi Lendavčani in se odlično odrezali. Najuspešnejši so bili: Koncutova, ki je zmagała med deklicami do 12 let, Djurkačova pa je bila druga. V dvojicah pa sta Koncutova in Djurkačova zasedli prvo mesto, Kermanova in Varfokijeva pa sta bili drugi. Pri dečkih sta Horvat in Novak zasedla drugo mesto. (VS)

Ljudje na Goriškem so vznemirjeni

Roparja sta prišla po polnoči

80-letna Pavla Žohar od Sv. Jurija pri Rogašovcih je vzela uspovalno tableto, a sta jo kmalu po polnoči prebudila, zvezala in oropala neznanca - Kakšne so posledice?

Pavla Žohar je v nedeljo, 19. marca, na jožefovo, kot običajno legla k počitku ob 21. uri. Ker že nekaj časa zaradi živcev ni mogla (za)spati, je tudi tokrat vzela tableto, ki omogoča šest ur trdnega spanja. To, da je vzela pomirjevalno, je krivo, da ni slišala ropota, ki sta ga roparja prav gotovo povzročila. Odšla sta namreč okence kletnih prostorov in se splazila skozenj ter nato po betonskih stopnicah prišla v stanovanjske prostore. Zapodila sta se v Pavlino spalnico. Tam sta ji z električnim kablom, ki sta ga odrezala od sesalnika za prah, zvezala roke, nato pa ji je eden dal čez glavo neki predmet (cunjjo ali vzglavnik) in z njim močno pritiskal nanjo, drugi pa je začel premetavati po omarah v Pavlini spalnici, spalnici sina in snahe in tudi po kuhinjskih omarah je stikal. Pavla se spominja, da sta bila roparja maskirana. Izpod nogavic ali nečesa temu podobnega so jima gledale le oči. Stara naj bi bila okrog 20 let in srednje rasti. Med svojim zgražanja vrednim početjem nista govorila. Tudi na ta način sta torej (po)skrbela, da bi zbrisala sled. Govorica (narečje) bi lahko namreč pripomogla, da bi ju kriminalisti lažje odkrili.

»Slutila sem, da je z menoj konec. Lahko si mislite, kako je človeku, ki mu sredi noči vdrejo v hišo neznan ljudje, mu zvežejo roke in-tiščijo čez obraz cunjjo oziroma vzglavnik. Vse težje sem dihala in slutila sem, da bom vsak hip na drugem svetu,« nam je ob koncu prejšnjega tedna pripovedovala Pavla Žohar. Še vedno je

vini pa sta sunila 7.000 mark, 20.000 šilingov in približno 80.000 tolarjev. Denar sta našla v škatlici, ki je bila v večji škatli, oboje pa v omari v moji spalnici. Potem sta prostore zapustila in izginila skozi vhodna vrata, ki sta jih odprla s ključem v ključavnici na notranji strani. Kar nekaj časa je trajalo, da sem lahko ko-

Pavla Žohar s podpludbami; povzročil jih je ropar, ko jo je dusil z nezanim predmetom.

bila pod močnim vtisom tega pretresljivega dogodka. Popeljala nas je v lepo urejeno in čisto spalnico in na kraju samem pokazala, kje sta jo roparja zvezala in kako jo je eden dusil, drugi pa ikakoli našel denar.

»Ne je, da sem se bala zadušiti, tudi to mi je prišlo na misel, da me bosta zabodla,« je še dodala nesrečna ženska.

Devizna pokojnina zvalila roparja

Roparja očitno nista prišla po naključju, ampak sta morala vedeti, da bosta pri Pavli našla denar, saj dobiva devizno pokojnino. Še kar živahna Pavla, rojena v sosednjih Večeslavcih, je 14. oktobra lanskega leta dopolnila 80 let, od 1939. do 1945. leta pa je delala na nekem veleposestvu v Franciji. Imela je srečo, ker so jo pokojninsko zavarovali, zato prejema ustrezno »penzijo«, ki jo je sicer redno polagala na hranilno knjižico, v zadnjih nekaj mesecih pa tega ni počela - denar je ostajal torej doma -, ker je računala, da bo morebiti morala nekadoma v dom počitka. Sinova z družinama sta namreč zdoma: Alojz v Nemčiji, Vili pa v Ljubljani.

»Roparja sta odnesla hranilno knjižico z manjšo vlogo, v goto-

likor toliko normalno zadihala, a kričati si nisem upala, saj bi se roparja lahko vrnili in mi storila še kaj hujšega. Veliko časa sem tudi porabila, da sem se nekako sama osvobodila kabla, s katerim sta mi zvezala roke. Pravzaprav sem jih potegnila iz zanke in si pri tem huje poškodovala desno roko. Ko bi imeli telefon, bi seveda brž poklicala na pomoč, a ker ga nimamo, sem kaki dve uri čakala, in ko sem pri sosedovih videla luč, sem poklicala Jožeta Škodnika, ki se je zarana odpravil na delo v Avstrijo. Ker se mu je mudilo, je stopil k sosedom Madjarovim, ti pa so po telefonu rop prijavili policiji. Kmalu so prišli policisti in kriminalisti, ki sem jim potem povedala, kaj hudega se mi je zgodilo to noč, ki je nikoli ne bom pozabila. Marsikaj sem doživela v življenju, a tako hudega še nikoli doslej.»

Tako Pavla Žohar, ki so jo še isto jutro z rešilnim avtomobilom prepeljali na preiskavo v bolnišnico v Mursko Soboto. Specialista otorinolaringologinja dr. Mateja Horvat je v izvidu navedla ugotovljene poškodbe, od katerih so najhujše odrgnine, opraskanine in podpludbe. K sreči pa ni bilo tako hudo, da bi morala ostati v bolnici. Sama samcata je po pregledu pešala na avtobusno postajo v Mursko Soboto, da bi čim-

Okence pri stopnicah v kletne prostore je bilo zaprto, a sta ga roparja odprla, ne da bi ga poškodovala, in se splazila skozenj.

prej ujela avtobus proti Sv. Juriju oziroma Rogašovcem, in med potjo ugotovila, da s seboj ne le da ni vzela zdravstvene izkaznice, ampak niti tolarja. Skrbelo jo je, ali jo bodo sploh vzeli na avtobus, ko pa nima denarja. K sreči se je dobro končalo, saj je tam srečala sovaščana, ki jo je z avtomobilom popeljal domov.

Novica o roparskem napadu na Pavlo Žohar od Sv. Jurija se je razširila kot strela. Zanimivo je, da je za napad na mater prej zvedel sin, ki živi v Nemčiji. Neki

saj Pavla pravi, da je bil med njimi tudi mož srednjih let: sedeli so v kuhinji, nekaj malega popili, postregla pa jim je še s keksi.

Pavla Žohar je kljub temu, da je ob vse prihranke, srečna, da se ni zgodilo še kaj hujšega. Zatrčila nam je:

»Roparja sem rotila, naj vzameta denar, mene pa naj pustita živeti. Bala sem se, da me bosta do smrti pobila ali pa me bosta »smeknila« (zabodla).«

Š. SOBOČAN

Motite se, če mislite, da je Žoharjeva domačija kje na robu vasi ali na samem! Je skoraj v središču Sv. Jurija, tik ob njej sta dva sosedja, od katerih ima eden telefon ... Roparja se nista ozirala na nič od tega. - Fotografije: J. ZAUNEKER

njegov znanec mu je namreč takoj telefoniral. Njegova žena pa je potem iz tujine telefonirala v Ljubljano in nesrečno novico sporočila še drugemu sinu. Ta - Vili - se je kmalu zatem pripeljal domov k materi in pri njej ostal dva dni; tako dolgo, da je vsaj nekoliko prišla k sebi. Pripravljenost pomagati, pa so izrazili tudi sosedje, saj so ji rekli, da nekaj časa lahko prenočuje pri njih, a se je za to zahvalila, saj se roparja zdaj, ko sta pobrala ves denar (drugega nista vzela), najbrž ne bosta vrnila.

O roparjih še ugibajo

In kdo sta bila predrzna roparja? Odgovor na to vprašanje zaposluje kriminaliste in policiste. Sumijo, da sta prišla iz bližnjega gozda, ki je za Žoharjevo domačijo. Sta tjakaj prišla peš ali sta se pripeljala? Če nista pripeljala, sta se morda pripeljala z zelenim avtom, ki ga je Pavla (in najbrž tudi drugi) videvala nekaj dni prej, ob tem pa razmišljala, le zakaj neki je tam, saj zdaj ni gobarska sezona. Kaj pa če sta roparja katera od prijateljev ljubljanskega vnuka? Kak mesec dni je minilo, ko naj bi se na poti iz Avstrije, kamor naj bi šli zaradi nakupa avta, mimogrede ustavili pri »mami« pri Sv. Juriju. Avto, s katerim so se pripeljali, naj bi parkirali v bližini vaško-gasilskega doma - vsaj tako so dejali -, neka sosedja pa zdaj ve povedati, da so se tedaj pripeljali po cesti, ki pelje mimo gozda. Preiskovalci zdaj poizvedujejo tudi pri vnukovih prijateljih, s čimer pa seveda ni mogoče reči, da sta žensko oropala katera od njih.

Humanitarna društva Krvodajalci v Veržeju

Krajevna organizacija Rdečega križa v Veržeju ima 200 članov, med katerimi je 60 krvodajalcev. Na občnem zboru so pohvalno ocenili odziv v akciji darovanja krvi na Zavodu za transfuzijo krvi v Ljubljani, od njegove direktorice pa so prejeli celo pozdravni telegram.

Občnega zbora se je udeležil tudi župnik Franc Marošič, predsednik tamkajšnje župnijske Karitas, kar kaže, da si dve humanitarni organizaciji v tem kraju nista konkurenčni, ampak lepo sodelujeta. V Veržeju so poleg dajanja krvi poskrbeli še za bolne, invalide in ostarele. Krajevno organizacijo bo še naprej vodil Drago Fras. Za 40-kratno darovanje krvi je prejel Maks Strnad posebno priznanje. Odličja so dobili tudi drugi: Slavko Pečič, ki je dal kri 30-krat, po 25-krat pa so to življenjsko tekočino darovali: Jože Svatin, Viktor Hanžekovič, Jože Brunec in Franc Hedžet.

F. MATKO

Zgodilo se je ...

Janez Gomboc iz Lendave je v četrtek z reševalnim vozilom peljal v bolnico v Mursko Soboto 89-letno Matildo Oblak z Benice, sicer oskrbovanko novega doma počitka v Lendavi. Očitno je vozil preveč po desni, zato je kolo avtomobila zadelo ob robnik mostu pred Radmožanci, nakar je avto zapeljal v melioracijski jarek, kjer se je prevrnil na streho. Šofer se ni poškodoval, sopotnica pa tako hudo, da je umrla.

V soboto ob 23. uri je 27-letni Janos N. iz Genterovec na Kranjčevi cesti v Lendavi z osebnim avtom naletel na 24-letnega Jožeta Trajberja iz Lendave, ki je ležal na tleh, in ga hudo poškodoval. Nesreča se je zgodila tudi zato, ker naj bi avtomobilist vozil prehitro in domnevno vinjen.

Na nogometni tekmi med Muro in Mariborom je bilo veliko posebej vnetih navijačev, ki so presegli meje dovoljenega. Policisti so posredovali ter s tekme odvedli in pridržali do iztreznitve tri Murine navijače in dva navijača Maribora.

Na magistralni cesti med Mariborom in Lenartom pri naselju Vosek se je predzadnji petek zgodila huda prometna nesreča, saj je 46-letni Anton G. iz Gornje Radgone ob prehitovanju z osebnim avtom zadel, zbil po cesti in hudo poškodoval 14-letnega kolesarja M. Č. iz Vukovja. Policisti so sporočili, da voznik ni ustavil, zato so ga iskali in našli na domu.

Na magistralni cesti v Cvetkovcih sta trčila voznik osebnega avta Božidar H. iz Gornje Radgone in Jože K. iz Veličan, prav tako avtomobilist. Božidar H. se je hudo poškodoval, sopotnica v vozilu Jožeta K. (Angela K.) pa lažje. Gmotna škoda znaša 500.000 tolarjev.

V noči s 23. na 24. marec je nekdo vlomil v Potrošnikovo trgovino v Sodišincih in ukradel žgane pijače, cigarete in denar, vse v skupni vrednosti okrog 155.000 tolarjev. Za storilcem poizvedujejo. V isti noči je nekdo poskušal vlomiti tudi v kiosko na tržnici v Murski Soboti.

L. V. iz Radmožancev je oškodovan kar za 2.500.000 tolarjev. Toliko naj bi bili vredni: gospodarsko poslopje, kmetijsko orodje in drugo, kar je zgorelo 23. marca. Ogenj se je pojavil ob 6. uri, domnevajo pa, da zaradi odvrženega cigaretnega ogorka.

Š. S.

Prošnje predsedniku Milanu Kučanu Se jih usmili?

Predsednik Republike Slovenije Milan Kučan je v lanskem letu prejel kar 641 vlog državljanov. In kako je reagiral?

Po številu izstopajo vloge zaradi državljskih stanj, stanovanjske problematike, premoženjsko-pravnih zadev, socialnih stanj in stisk, uveljavljanja pravice s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zaposlovanja oziroma brezposelnosti in s tem povezanih problemov.

V službi za pomilostitve in vloge, ki deluje v Uradu predsednika Republike, ugotavljajo, da državljani opozarjajo na kršitve predpisov, privsvanje pooblastil, nehuman odnos služb in posameznikov v njih in še posebej na posameznih področjih na izrazito počasnost pri reševanju stisk in problemov. Posamezne vloge pa so tudi odsev stisk človeka, ki se znajde v položaju, v katerem se čuti prizadetega, odrinjenega in oškodovanega.

Med vlogami, ki prihajajo na predsednikov Urad, prednjačijo vloge s področja dodelitve državljanstva Republike Slovenije. Največ je vlog oseb, ki so iz najrazličnejših vzrokov (tudi po lastni krivdi, zaradi nevednosti in tudi malomarnosti) zamudile rok za uveljavljanje državljanstva po določilih 40. člena. Tu seveda predsednik ne more pomagati, kajti o tem odločajo na ministrstvu za notranje zadeve, in sicer ne na temelju večje ali manjše upravičenosti, ampak po datumu prispetja vloge. Je pa res, da so posledice nereševanja oziroma dolgotrajnega reševanja lahko hude za posameznika, saj je mogoče določene zadeve urediti le, če si

državljan Slovenije, na primer nakup stanovanja. Število lanskih vlog, naslovljenih na predsednika Republike, je le neznatno manjše kot v 1993. letu, čeprav so imeli občani v letu 1994 možnost pritožbe na novooblikovano službo Vox, ki deluje pri predsedniku vlade, proti koncu leta 1994 pa smo v Sloveniji dobili tudi varuha človekovih pravic.

Približno tretjino vlog (219) je služba Urada predsednika Republike odstopila v obravnavo in morebitno ukrepanje Službi za peticije Državnega zbora Republike Slovenije. Hkrati je vlagatelj o tem seznanila in ga pozvala k sodelovanju. Več vlog je služba dala pristojnim državnim organom (ministrstvom), občinskim organom, centrom za socialno delo ter pokojninskemu in invalidskemu zavarovanju.

Slutimo, da so zadeve, ki jih je spremljal dopis predsednikovega Urada, hitreje reševali. Predsednik države pa je v lanskem letu - v skladu s določili Ustave Republike Slovenije - odločal o pomilostitvah 143 obsojencev. Največkrat so prošnje vložili obsojenci (102), ministrica za pravosodje pa je po uradni dolžnosti vložila 41 prošnje za pomilostitev. To pa ne pomeni, da je vsem prosilecem ugodil! V dveh primerih je bila kazen odpuščena, prav tako dvakrat je bila zaporna kazen znižana, v en primeru je bila kazen spremenjena v milejšo (denarno kazen), trem je bila zaporna kazen spremenjena v pogojno obsodbo, enkrat pa je predsednik pomilostil tujca, ki mu je sodišče izreklo ukrep izгона iz države. Odstotek pozitivno rešenih prošnji, ki so jih naslovili obsojenci sami, je nizek: 8,8. Po drugi strani pa je ugodil vsem 41 osebam, za katere se je »zavzela« ministrica za pravosodje. Tako je trem osebam predsednik odpustil kazenski pregon, štirim je odpustil izvršitev preostanka izrečene zaporne kazni, štirinadsetim obsojencem pa je znižal izrečene zaporne kazni. Odločitve o pomilostitvah objavljajo v Uradnem listu Republike Slovenije.

Š. SOBOČAN

zvezde vam kažejo

OVEN

Ona: Pustolovščina, ki te tako mika, bo precej manj zanimiva, kot si pomislila na prvi pogled. Seveda pa je vse odvisno predvsem od tega, ali ti je v ljubezni pomembnejša stabilnost ali trenutna zabava.

On: Spoznal boš, da niso vse predstavnice ženskega sveta iz istega testa, kajti srečal boš njo, ki te bo popolnoma očarala. Ne smeš se preveč prenačrtati, saj se ti lahko sicer ugodna prilika sprevrže v katastrofo.

BIK

Ona: Stvari se bodo nepričakovano zapletle in kar naenkrat se boš znašla sredi kopice težav. Uspelo ti bo razočarati nekoga, ki ti želi samo dobro. Raje se za nekaj časa potuhni in čakaj na ugodnejši trenutek.

On: Če boš zatiskal oči pred resnico, boš prišel do spoznanja, da boš s tem škodil le samemu sebi. Nekaj te bo sicer hudo mamilo, vendar se ne boš mogel pravilno odločiti. Torej bo še vedno vse v zraku ...

DVOJČKA

Ona: Odločitev je sicer precej težavna, toda s čakanjem se lahko vse skupaj le še poslabša. Pomisli malo tudi na morebitne posledice, ki lahko sledijo tvojemu neodgovornemu ravnanju. Popazi malo na partnerja!

On: Sodelavec se bo sicer uklonil tvoji avtoriteti, toda potihem in na skrivaj bo še vedno delal popolnoma po svoje. Toda tudi takšno početje ti bo prineslo samo koristi, zato se z njim nikar ne trudi.

RAK

Ona: Le kako si zamišljaš partnerjevo zvestobo, ko pa vendar dobro veš, da mu svoje enostavno ne moreš zagotoviti. Prijeten znanec ti bo všeč že na prvi pogled, kasneje pa bo sledilo še vse kaj drugega ...

On: Kmalu boš stopil za več korakov po poti, ki te vodi k lepemu poslovnemu uspehu. Tvoja večja uveljavitev bo predvsem posledica trdega dela, seveda pa ne smeš zanemariti tudi pomoči svojih prijateljev!

LEV

Ona: Ko se ti bo ponudila priložnost, jo raje zgrabi z obema rokama, kot pa da ti uide. Prijateljice ti pripravljajo presenečenje, ki pa ti mogoče niti ne bo preveč všeč, zato se pripravi na rahel prepri.

On: Nekdo, ki si ga sicer izbrisal iz svojega spomina, se bo ponovno oglašil in ti predlagal konkreten posel. Raje dobro premisli in se nikar ne spuščaj v tvegane avanture, saj se ti lahko še zelo maščuje.

DEVICA

Ona: Kot se je zadeva začela, tako se bo tudi končala. Vprašanje je le, ali boš iz vsega tega potegnila kakšen nauk za prihodnost. Neke sanje se ti bodo mogoče le uresničile in postale stvarnost.

On: Ne misli toliko na prijateljicine namige, ampak se raje malo bolj posvečaj poslovnim stvarim. Streznitev ob koncu tedna ti bo prinesla dokončno spoznanje, da nisi tako nezmožljiv, kot si misliš ...

TEHTNICA

Ona: Prepusti se svojim čustvom in si privoščij prijeten konec tedna. Vse kaže, da se je stara zgodba ponovno začela, le da so tokrat osebe drugačne - mogoče ravno prave. Za delo pa bo čas drugič.

On: Resda bo okolica ostala nad tvojim uspehom docela nezainteresirana, vendar ga bo nekdo le vzela na znanje. Obeta se ti uresničitev načrtov, ki ti lahko prinese tako zadoščenje kot tudi dobiček.

ŠKORPIJON

Ona: Ko se boš ponovno srečala z osebo, ki ti veliko pomeni, premisli o tem. Ne delaj preveč daljnosežnih načrtov, saj še za ta trenutek ne veš, kaj te lahko doleti. Še vedno je aktualna ideja, ki si jo dobila od prijateljice.

On: Prišel si tako daleč, da se nima smisla obračati in vrniti v staro življenje. Bila bi resnična škoda, da bi ti sedaj vse skupaj padlo v vodo. Glede ljubezni se posveti raje nemu partnerju, toda temu pošteno.

STRELEC

Ona: Prijeten teden se bo prevesil v še prijetnejši konec tedna. Z osebo, do katere čutite nekoliko več kot samo prijateljstvo, se boste prav prijetno ujeli. Kdo ve, mogoče pa je prav to tisto pravo.

On: S prijatelji se boš odpravil na veselo ponočevanje, ki pa bo imelo drugačne posledice, kot boste predvidevali. Drugič pa raje dvakrat premisli, preden se boš ponovno lotil neodgovornih dejanj.

KOZOROG

Ona: Čeprav se zavedaš, da ogromno tvegaš, boš vendarle storila to, kar te mika. Rezultat bo prav presenetljiv, povsem zunaj vseh tvojih pričakovanj, tako negativnih kot tudi pozitivnih. A vseeno ti bo razplet zelo všeč.

On: Raje dvakrat premisli, preden se boš odločil za kakšno konkretno dejanje. Poslovni sestanek bo sicer minil brez večjih razburjanj, vendar ne bo prinesel kdo ve kakšnih pozitivnih rezultatov.

VODNAR

Ona: Zaljubila se boš, ljubezen bo prijetna in globoka, ravno takšna, kot si jo želiš. Pokazala se bo možnost za spremembo v poklicnem življenju, s tem pa še obilo drugih ugodnosti, ki so s tem povezane.

On: Postopoma se boš sicer umiril, vendar to ne bo tako zabavno, kot si si predstavljal. Še vedno pa si nisi uspel razjasniti, ali je bila storjena napaka tvoja ali ti jo je kdo podtaknil.

RIBA

Ona: Če se ne boš začela brzdati, se lahko tvoji odnosi s partnerjem preveč zapletejo. Z ljubosumnostjo ne boš dosegla prav ničesar, zato raje poskusi s kakšno izvirnejšo taktiko.

On: Nepričakovano srečanje te bo razveselilo in želel si boš, da bi se še kdaj ponovilo. Tvoja prizadevanja bodo sicer iskrena, vendar nekateri tega preprosto ne bodo hoteli ali pa ne bodo mogli razumeti.

Med francoske milijonarje se je pred nedavnim vpisala tudi Michèle, 67-letna upokojenka iz Orleansa. Na lotu je zadel več kot 57 milijonov frankov (11 milijonov dolarjev). Kaj bo naredila s tem bogastvom, se še ne ve.

Opica v žepu, papagaj v kovčku

Na rimskem letališču Fiumicino vsak teden odkrijejo veliko pretihotapljenih eksotičnih živali. V letalu, ki prileti iz Nigerije, pogosto najdejo številne omamljene afriške papagaje, zaprte v plastične cevi ali kovčke, z zvezdami ključki. Male živali so seveda namenjene črnemu trgu, ki cveti po vsej Evropi. Med petičnimi zahodnjaki so zadnje čase zelo v modi živalce iz Brazilije, Tajske ali Afrike. Samo v Italiji obračajo na leto skoraj milijardo lir s prodajo 50.000 kuščarjev in dvoživk. Gabriele Castellano, lastnik podjetja, ki legalno prodaja redke živali, pravi, da so zelo iskani kameleoni, iguane, eksotične kače in krokodili, ki zrastejo največ do enega metra. Cene so različne: želvica 6000 lir, iguana 300.000, piton pa 1,5 milijona. Živali, ki jih legalno prodajajo, niso strupene. Ker jih pač umetno gojijo, se lahko prilagodijo življenju v akvariju. Večino pretihotapljenih živali pa čaka negotova usoda in v večini primerov smrt.

Predsednik islamske verske skupnosti v Avstriji Ahmed Abdelrahmansai se je v intervjuju za avstrijsko televizijo zavzel, da bi morale muslimanke obvezno nositi feredžo, pokrivalo za obraz, verski učitelji pa naj bi pazili, da bi ta predpis dosledno izpolnjevali. Med Avstrijci je ta izjava povzročila veliko razburjenja - večina se jih je zgražala, drugi pa so pozvali k večji strpnosti in razumevanju. Kako je na to izjavo reagiral Haider, ni znano.

Čez plot

V Lyonu v srednji Franciji je po prepiru s svojo 97-letno ženo od doma odšel stoletni možki, ker mu je žena očitala, da jo vara.

Stoletnik, mož dobrega zdravlja, ki dnevno prehodi pet kilometrov, je odšel, ko ga je soproga obdolžila, da ima ljubico.

Ni kaj, možakar je res še pri moči, saj so ga videli z njegovo ljubico, ki je stara samo nekaj čez 80 let.

Mini humoreska

Popoln sistem z ovaduh

Vsaka država želi imeti nadzor nad prebivalstvom, predvsem pa nad nadležnimi intelektualci - drugače mislečimi. Enim to uspeva bolje, drugim slabše. Skoraj popoln sistem so imeli v nekdanji Demokratični republiki. Vsak človek je imel najmanj tri osebe, ki so ga nadzorovale. Kako? Preprosto: A nadzoruje B, B nadzoruje C, le-ta pa A. Obenem pa nadzorujejo A-ja še X in Y.

Tako se krog zapre. Vsi so sumljivi, zato vse nadzorujejo ovaduh. Ker pa so vsi ovaduh obenem sumljivi, nadzorujejo tudi njih. Skratka, popoln sistem, vsi so nadzorovani, vsi nadzorujejo. Zato je edina napaka sistema v tem, da so tudi vsi sumljivi.

BORVOJ REPE

Poslanska mesta naprodaj

Ameriški dramatik Arthur Miller se je v 50. letih proslavil z dramama Smrt trgoveškega potnika in Pogled z mostu, še bolj pa kot mož pokojne igralkice Marilyn Monroe. Zdaj je spet presenetil s pismom, ki ga je objavil v dnevniku The New York Times. V njem je ameriški kongres obtožil

podkupljivosti. Našel je nekaj prav resnih očitkov na račun kongresnikov.

Očital jim je podkupljivost in nesposobnost, potem pa predlagal, naj bi odpravili drage kongresne volitve ter mesta v predstavniški zbornici in senatu dali na razprodajo.

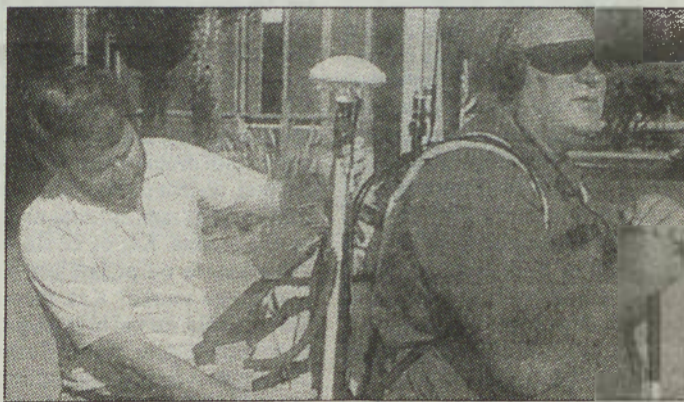
Vsaka interesna skupina, ki naj bi imela svojega predstavnika v najvišjem zakonodajnem organu, naj bi to plačala in si izbrala človeka, ki bo zagovarjal njene interese.

Po njegovem bi se tako otreli volilne farse in se izognili dravi predvolilni kampanji.

Povprečna temperatura na Zemlji se je

lani spet zvišala, ozonski plašč je še tanjši, povečala pa se je tudi koncentracija ogljikovega dioksida. je ugotovila lanska preiskava o podnebju, ki jo je opravila Svetovna meteorološka organizacija. V zadnjih 135 letih se je povprečna temperatura na zemeljskem površju zvišala za 0,5 stopinje. Leto 1994 je bilo v povprečju toplje še od prejšnjih dveh let, vendar hladnejše od let 1990 in 1991. Temperature so se najbolj zvišale v Tihem oceanu, ob zahodni obali Severne Amerike in v osrednjem delu Indijskega oceana.

Ukrajina je postala po razpadu Sovjetske zveze ena najmočnejših jedrskih sil sveta. Zdi pa se, da v državi, ki se otepa z nekaterimi elementarnimi problemi preživetja, z vso to silno oborožitvijo ne vedo kaj početi. Najraje bi se je znebili, za primerno odškodnino seveda. Najsodobnejše strateške jedrske bombnike Tu 160 naj bi prodali nazaj »mamki« Rusiji. Izkupilec bodo morda porabili tudi za povisane oficirskih plač. Saj se vendar ne spodobi, da se naokrog prevažajo s kolesi!

Slepi bodo končno »videli« ulice, po katerih hodijo, in to s pomočjo satelita. Oči jim bodo posojali satelitski sistem GPS, ki so jih doslej razvijali le v vojaške namene. Določijo recimo položaj človeka na zemlji z odstopanjem do največ enega metra. Uporabljajo jih sicer za določanje lokacij ladij, tokrat pa bodo z njim povezali računalnik, ki je spravljen v posebnem nahrbtniku za slepe in v katerega spominu je zemljevid mesta in vseh pomembnejših stavb. Prototip tega osebnega vodnika po mestu je na univerzi v Santa Barbari izpopolnil slepec Reginald Golledge. Računalnik daje slepim tudi natančna ustna navodila in informacije, kje so ovire in kakšne jih čakajo na določeni poti.

S kolesom po vsem svetu

Heinz Stucke iz Hoverhous pri Pardenonu je pri 55 letih vrjetno največji sodobni svetovni popotnik. Nemeec pa po svetu ne potuje z letali. Leta 1964 se je odločil, da se bo iz Nemčije odpeljal s kolesom na olimpijski stadion v Tokio, in tako so se začeli njegova svetovna popotovanja. Sklenil je obiskati vse države po svetu, za zdaj jih je obiskal 188. Pri tem je prevozil 372.800 kilometrov. Upa, da bo preostalo države obiskal v prihodnjih dveh letih, seveda če medtem, kot nekateri pravijo, ne bodo nastale še nove države.

za vskogar nekaj

Kolobar v vrtnarstvu

Kolobar je smiselno in časovno zaporedje gojenja rastlin na prostem in v zavarovanem prostoru. Namen kolobarjenja je doseganje ustrezno velikih hektarskih pridelkov ob hkratnem ohranjanju in izboljševanju rodovitnosti tal. Kolobarjenje je veliko lažje, če je vrt ali njiva razdeljena na številne manjše gredice kot na nekaj večjih. Kjer je le možno, sejejo za enim pridelkom rastline iz drugih družin. Kolobariti torej pomeni menjavati kulture na istem zemljišču v določenem času in zaporedju. Če želimo ohraniti rodovitnost, moramo nadomestiti izgubo: z gnojem, zelenim gnojenjem, pravilno nego tal in kolobarjenjem.

Če neka rastlina raste več let na istem mestu, se zaradi enostranskega črpanja hranil tla utrudijo (rastline ne uspevajo dobro in pridelek se zmanjšuje). Vzroki utrujenosti tal: izčrpanje določenih hranil, nakopičenje strupenih koreninskih izločkov gojenih rastlin in razmnožitev škodljivih organizmov v tleh. Pogosto se dogaja, da pride do pomanjkanja nekaterih hranil, kar ima za posledico manjšo rast rastlin. Kolobar prilagodimo naravnemu izboru vrtnin na določenem območju in za določen namen. Močno izpiranje hranil zahteva izdatnejše gnojenje. Izprana rastlinska hranila lahko nadomestimo z intenziv-

nejšim gnojenjem z organskimi gnojili. Tla obogatimo z organsko maso (sejemo podornine).

V vrtnarstvu delimo rastline glede na zahteve po gnojenju s hlevskim gnojem v tri skupine: - izdatno gnojenje s hlevskim gnojem zahtevajo kumare, paradiznik, bučke, zelje, cvetača, brstični ohrovt, zelena itn., - srednje izdatno gnojenje z dozorelim hlevskim gnojem zahtevajo solata, endivija, zgodnji krompir, rdeča pesa, korenje, špinača, redkvice, kolerabica, paprika, radič itn., - rastline s skromnimi potrebami po gnojenju gnojimo z manjšimi količinami kompostiranega gnoja ali zrelega komposta.

Sem spadajo stročnice (fižol, grah, bob, leča, soja), ki z dolgimi koreninami prodirajo v globlje plasti, dvigajo izprane hranilne snovi, rahljajo tla in bogatijo tla z dušikom, ki ga vežejo iz zraka s pomočjo nitrifikacijskih bakterij. Skromne potrebe po gnojenju imajo še čebula, česen, motovilc in večina dišavnice.

Najbolje je, če si zelenjavni vrt razdelimo na štiri poljine in vsaka od njih je sestavljena iz več gredic. Na prvo poljino sejemo zelenjavnice, ki zahtevajo veliko dušika in obilno gnojenje s hlevskim gnojem. Pognojimo s 300-600 kg hlevskega gnoja na ar. Po potrebi dognojimo foliarno z rudninskimi gnojili. Na drugo

poljino sejemo tiste zelenjavnice, ki ne prenesejo neposrednega gnojenja s hlevskim gnojem. Drugo poljino gnojimo z zrelim kompostom 10-25 kg na ar in z rudninskimi gnojili, predvsem s fosforjem ali NPK-gnojili, v katerih prevladujeta fosfor in kalij. Na tretjo poljino sejemo iste zelenjavnice, ki niso zahtevne za gnojenje s hlevskim gnojem. Gnojimo predvsem z rudninskimi gnojili, v katerih prevladujeta fosfor in kalij. Na četrto poljino pa rastejo trajnice (rabarbara, dišavnice, jagode itn.).

Najprimernejše je kolobarjenje s štirimi poljinami, pri katerih je ena namenjena trajnim zelenjavnicam (npr. jagode), druge tri poljine pa vrtninam glede na njihove potrebe po hlevskem gnoju. Najbolj upoštevan je dveletni kolobar, kar pomeni, da vsako drugo leto gnojimo s hlevskim gnojem, vmes pa z rudninskimi gnojili. Tako pogosto gnojenje zagotavlja visoke in kakovostne pridelke in bogatenje tal s humusom. Uporaben je le, če imamo dovolj hlevskega gnoja. Najbolj razširjen je triletni kolobar, pri katerem se upošteva, da se 50 % hlevskega gnoja izkoristi

v prvem, 30 % v drugem in preostalo v tretjem letu ali celo pozneje. Enake rastline pridejo na isto mesto šele četrto leto.

Primer tri- in štiriletnega kolobarja:

- A) 1. leto: paprika, paradiznik*
- 2. leto: korenček, peteršilj
- 3. leto: fižol + glavni radič
- B) 1. leto: zgodnji krompir* + radič
- 2. leto: solata + kitajsko zelje
- 3. leto: zgodnje zelje + endivija, zimska solata
- C) 1. leto: kumare*
- 2. leto: korenček, peteršilj, zelena
- 3. leto: grah + rdeča pesa
- A) 1. leto: por*
- 2. leto: paradiznik
- 3. leto: kumare*
- 4. leto: čebula
- B) 1. leto: kumare*
- 2. leto: čebula, česen, korenček, rdeča pesa
- 3. leto: zgodnji krompir, ohrovt
- 4. leto: nizki fižol + endivija, glavni radič

(* gnojenje s hlevskim gnojem)

SIMONA POTOČNIK, kmet. inž. rastl. proizv. SKŠ Rakičan

Kuhajte z nami

Ričet

Ričet je enolončnica, ki jo lahko pripravimo in ponudimo v vsakem letnem času. Živila ga sama primerno zgostijo in zanj ne potrebujemo ne prežganja ne podmeta.

Za ričet potrebujemo: 25 dag ješprenja, 50 dag suhega prekajenega mesa, 2 srednje veliki korenjki in toliko peteršilja z zelenjem vred, vejico zelene, manjši por, srednje veliko čebulo, malo česna, žličko paradiznikove mezege ali sveže olupljen paradiznik, 1 svežo ali zamrznjeno papriko, 3 srednje debele krompirje, lovor, poprova zrna, sol in 15 dag fižola.

Na predvečer priprave namočimo prebran in opran ješprenj in fižol ter ju drugi dan skupaj skuhamo v večjem loncu. Če imamo meso starejše živali, ga damo kuhat skupaj s fižolom in ješprejem, sicer pol ure pozneje. Po približno enournem kuhanju dodamo skrbno očiščeno in drobno narezano zelenjavo, razen čebule. Le-to drobno sesekljamo in prepražimo na žlici olja ter jo dodamo proti koncu kuhanja skupaj s sesekljanim zelenim peteršiljem. Ko je meso kuhano, ga vzamemo iz kozice, narežemo za griljaj velike koščke in damo nazaj v jed. Krompir dodamo pol ure prej, preden računamo, da bo jed kuhana. Solimo prav na koncu, ker moramo upoštevati slanost prekajenega mesa. Ves čas kuhanja po potrebi dolivamo vodo, vendar mora jed ostati gostljata.

Ričet ponudimo s koščkom črnega kruha.

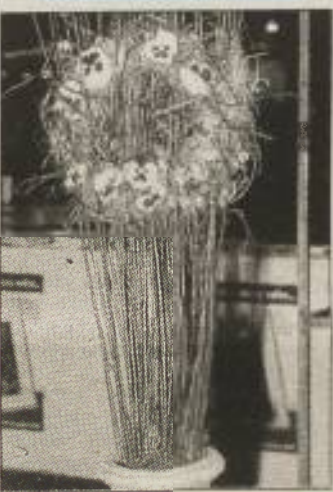
CILKA SUKIČ

Premalo tekočine lahko povzroči težave, posebno pri starejših.

Tako se neki pacient pritožuje pri očesnem zdravniku zavoljo motnega vida. Zdravnik meni, da gre za prekrvavitvene težave in ga pošlje k internistu.

Kasneje se izkaže: pacient je zaradi prehlada opustil vse pijače. Ko spet zaužije dovolj tekočine, se mu izostri tudi vid. Zdravniki svetujejo: zjutraj zaužijte vsaj dve skodelici kave ali čaja, dopoldne dva kozarca soka, opoldne krožnik juhe in kozarec mineralne vode, zvečer pa pivo ali kakšno mešano pijačo z mineralno vodo. S tem bodo starejši ljudje zadostili svojim potrebam po tekočini.

Vestnik z vami in za vas!

Kadilci, ki pojedjo veliko rib, so varnejši pred obolenji srca in ožilja pa tudi pred motnjami dihalnega sistema. To je odkril epidemiolog Eyal Shahaer z univerze v Minnesoti, ki je preučeval prehranske navade 9000 kadilcev. Kot je ugotovil, tisti, ki pojedjo manj kot 60 gramov rib na teden, pogosteje obolevajo za bronhitisom. Veliko bolj se godi onim, ki jedo ribe povprečno štirikrat na teden. Shahaer žal ne more pojasniti, zakaj je tako, možno pa je, da imajo najpomembnejšo vlogo ribje maščobe, ki blažijo vnetja.

Velikonočne dekoracije

Pomurski floristi so se udeležili v nedeljo, 12. marca, v Miklavžu na Dravskem polju zanimivega seminarja v znamenju prebujajoče se pomladi in bližajočih se velikonočnih praznikov. V prijetnem razpoloženju so svoje ideje prikazali znani cvetličarski mojstri, ekipa Studia cvetja Eli iz Ljubljane in g. Wim Hazelaar iz Nizozemske. Z zanimanjem smo opazovali njihove umetniške mojstrovine, njihove iznajdljivosti in spretnosti.

Velikonočno dekoriranje je potekalo od 9. do 16. ure. Prikazani so bili aranžmaji v različnih posodah, pletenih košarah, v visokih barvastih vazah, nizkih lesenih posodah in raznih čebrč-

kih. Posamezne veje rdečega dretna je g. Wim Hazelaar polagal v suho gobo (suho zato, ker je bil celoten aranžma z dodatki suhega in svilenega cvetja). V sredino aranžmaja je položil gnezdo iz sena in vanj razporedil modro-belo cvetje - zafrani, kajti celotni aranžma je bil v visoki ozki modri vazi. Tak aranžma je primeren za izložbe, velike dnevne sobe in niše.

V Miklavžu so prikazali zanimive in lepe velikonočne dekoracije. Bomo videli, kaj bomo lahko občudovali in kupovali za veliko noč v naših cvetličarnah.

OLGA VARGA

JEKLO TEHNA d.d. Maribor

PRODAJNI CENTER MURSKA SOBOTA
Cvetkova 2a
tel.: 31 760

PONUDBA TEDNA

Vijaki, orodje, ležaji, vodovodni in elektromaterial, barve, laki in talne obloge.

ENKRATNA PONUDBA: motorna kosilnica RALY s štiristaktnim motorjem BRIGGS 29.900 SIT.

Veselim se vašega obiska!

Glasbene lestvice

NAJBOLJŠIH SEDEM TUJIH SKLADB NA MURSKEM VALU N STSNMV

1. SHE'S A RIVER - Simple Minds
2. WHATEVER - Oasis
3. TELL ME WHEN - Human League
4. YOU BLOW ME AWAY - Robert Palmer
5. TEARS DON'T LIE - Mark "Oh"
6. LOVE IS ALL AROUND - DJ. Bobo
7. SOMEDAY I'LL BE SATURDAY NIGHT - Bon Jovi

PREDLOGE:
ODE TO MY FAMILY - The Cranberries
WHEN I COME AROUND - Green Day
WHEN DO I GET TO SING 'MY WAY' - Sparks

LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE 7 VELIČASTNIH

1. NA ZDRAVJE NAŠIH ŽENA - Andrej Šiferer
2. LJUBEZEN JE - Faraoni
3. V SOJU ODRSkih LUČI - Helena Blagne
4. NAJ TVOJA VOLJA SE ZGODI - Don Juan
5. HEJ, MALA, HEJ - Simon Golob
6. VSAJ SE TRENUTEK - Avia band
7. PUSTI ME PRI MIRU - Royal Flash

PREDLOGE:
VZEMI ME - Panda
VZEMI SI - Zavrzi
SAMO TU - Vlado Kreslin in Jonas Ž.

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE S KRŠČAKOM, CEKRON PA Z MARELOF

1. VIHRAVO DEKLE - Zoran Zorko
2. CVETOČE LIPE - Ana, Tonija Inke
3. ZLAT PRSTAN - Ana, Braneta Klavžarja
4. LJUBEZEN NIKDAR NE UMRE - Trio Svetlin in Marjana Mlinar
5. GASILEC MOJ - Igor in Zlati zvoki
6. GREVA NA KAVIČO - Daa in noč
7. TVOJA PRIJATELJICA - Mladi prijatelji

PREDLOGE:
ZALJUBLJEN SI - Stije Kovati
FRANČEK VESELJAK - Ana, Planika
OBLETNICA - Fantje izpod Varberka

Izpolnjene kopije pošljite do četrtka, 6. aprila 1995, na naslov: Murski val, Slovenska 41, 69000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.

Kupon št. 13

Glasujem za skladbo:

- * tuja
- * domača
- * narodnozabavna

Ime in priimek ter naslov

RADIO MV - MURSKI VAL - UKV
94,6 MHz (dopolodne tudi SV 648 kHz)

Petek - 5.40 Prebujajte se z nami - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v slovensčini, nemščini in madžarščini - 7.45 Mariborsko zvočno pismo - 8.00 Poročila - 8.10 Dopoldne na MV - 8.30 Mali oglasi - 9.15 Zamurjenci (kabaret) - 10.30 Kino ventilator - 10.00 Poročila - 11.15 Od petka do petka - 12.00 Poročila BBC - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila - 14.30 Romska oddaja - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.30 Poročila - 17.00 Ob koncu tedna - 17.30 »Sipli mi« - 22.00 Vključujemo Radio Slovenija

Sobota - 5.40 Prebujajte se z nami - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v slovensčini, nemščini in madžarščini - 7.50 Trznica - 8.00 Poročila - 8.10 Dopoldne na MV - 9.15 Predstavljamo vam - 10.00 Poročila - 10.30 Potepajte se z nami - 11.00 Sobotni gost - 12.00 Poročila BBC - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila na MV - 14.30 Evropa v enem tednu - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 19.00 Dnevnik Radia Slovenija - 19.30 Astrosobota - 22.00 Vključujemo Radio Slovenija

Nedelja - 8.00 Začenjamo nov dan - 8.05 Horoskop - 8.15 Panonski odmevi - 8.50 Zamurjenci (kabaret) - 9.15 Misel in čas - 9.30 Srečanje na Murskem valu - 10.30 Nedeljska kuhinja - 12.00 Poročila - 12.15 nedeljsko premissjevanje - 12.30 Minute za kmetovalce - 13.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 19.00 Vključujemo Radio Slovenija

Ponedeljek - 5.40 Prebujajte se z nami - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v slovensčini, nemščini in madžarščini - 7.45 Porabsko zvočno pismo - 8.00 Poročila - 8.10 Dopoldne na MV - 8.30 Mali oglasi - 10.00 Poročila - 10.15 Tema dneva - 12.00 Poročila BBC - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila - 17.00 Šport - 17.30 S krščakom, cekron pa z marelof - 18.15 Bilo je nekoč - 19.00 Dnevnik Radia Slovenija - 19.30 Dober večer, Beno - 22.00 Vključujemo Radio Slovenija

Torek - 5.40 Prebujajte se z nami - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v slovensčini, nemščini in madžarščini - 7.45 Ljubljansko zvočno pismo - 8.00 Poročila - 8.10 Dopoldne na MV - 10.00 Poročila - 10.30 Kratki stik - 11.15 Mali oglasi - 12.00 Poročila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila - 14.00 Subjektivno - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 17.00 Poslušamo vas - 17.30 Mali oglasi - 18.00 Na narodni farmi - 19.00 Dnevnik Radia Slovenija - 19.30 Večer s Smiljo in Milanom - 22.00 Vključujemo Radio Slovenija

Sreda - 5.40 Prebujajte se z nami - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v slovensčini, nemščini in madžarščini - 7.45 Zagrebško zvočno pismo - 8.00 Poročila - 8.10 Dopoldne na MV - 8.30 Mali oglasi - 9.15 Išćemo za vas - 10.00 Poročila - 10.15 NSTSNMV - 11.15 V živo... - 12.00 Poročila BBC - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 17.00 V stiski - 17.30 Srebrne niti - 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 19.00 Dnevnik Radia Slovenija - 19.30 Mursko-morski val - 22.00 Vključujemo Radio Slovenija

Četrtek - 5.40 Prebujajte se z nami - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v slovensčini, nemščini in madžarščini - 7.40 Svetuje kmetijski strokovnjak - 8.00 Poročila - 8.10 Dopoldne na MV - 9.15 Sedem veličastnih - 10.00 Poročila - 10.30 Pika na i - 11.15 Mali oglasi - 12.00 Poročila BBC - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 17.00 Mali radio - 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 19.00 Dnevnik Radia Slovenija - 19.30 Geza se zeza - 22.00 Vključujemo Radio Slovenija.

SESTAVLJENIK	ARTERIO-SKLEROZA	MOČNA KRČEVITA JEZA	SOPREBIVALEC TRGA	AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA MACGRAW	BEOGRADSKA KNJIŽNA ZALOŽBA	ČASOPISJE LESENIH PODOB IN KOPOV	NAJMANJŠI DELEC MATERJE
POBARVANO JAJCE ZA VELIKO NOČ							
NADUTOST, OSABNOST							
IT. LIT. ZGODOVINAR MONTI-GLIANO							
DVOJICA				PRITOK DONAHE V NEMČIJI (RIDU)			
DUŠIK		ŽITARICE					JUŽNA RASTLINA Z MESA-TIMI LISTI
DRŽAVNA BLAGAJNA		TIŠKARSKA LETVICA				LANEAN	
REKA V JUŽNI ANGLIJI				PLESNA ZABAVA		DRUGO NO VEZE BAT S KRIZANOKOM	
JANEZ GRADSKNIK				VRSTA PNA			
SOFONILE JEVA TRAGEDIJA				BIVSI JAP. PREMIER ZEMELJSKO PLIN			
IGRALNE PLOŠČICE PRI IGRAN NA SREČO							IGRALNA KARTA
EVROPSKA DRŽAVA, NAŠA SOSEDA							
INDUSTRIJSKA RASTLINA							VRSTA KONJSKEGA TEKA

REŠITEV PREJŠNJE KRIZANKE - vodoravno: kašnica, ultimat, markiza, umetnik, Lena, No, odelo, R. Na, otva, I. por, mati, IV, Brijuni, Ukraden, SAS. oko.

Socialnomedicinska podoba nekaterih prekmurskih vasi v 30. letih

Primarij dr. Jože Zadravec

17

Kušanovci

so tip široko razložene vasi jugovzhodno od Mačkovec ob banovinski cesti: Mačkovec-Križevci in južno od tod na pobočjih položnih gričev. Vas ima povprečno nadmorsko višino 330m. V 83 domovih živi 430 vaščanov, od teh sta le dve družini katoliški, vse drugo pa evangeličanske. Vas ima obliko kroga, vaški bobnar porabi dve uri, da prehodi vas. Srez, sodišče in davčna uprava v Murski Soboti, 20km; žandarmerijska postaja, občina, šola in evang. župnišče v Križevcih, 5km, oddelek finančne kontrole je v 13km oddaljenih Šajovcih; najbližja železniška postaja v Mačkovecih, 1km; tam sta tudi pošta in telefon. Podnebje je izrazito panonsko: temperaturna razlika med letom in zimo je precejšnja, prehod iz zime v poletje je hiter, zato se v tem času pojavljajo boleznih dihal - pnevmonija. Poleti prevladuje suša, izjemno je to leto, ki se odlikuje po padavinah. Skozi vas teče potok, ki se v bližini Moščanc izliva v Mačkovski potok. Potok nikdar ne usahne. Letos je prvič prestopil bregove in poplavljal bližnjo okolico. Vsa leta pa potok odnaša običinsko cesto. V interesu občine bi bilo, zgraditi čezenj most, material bi stal 20.000 din, druge stroške bi pokrili občani sami.

Zemlja je nerodovitna, z veliko gramzo, gnojiti je treba ob vsaki setvi. Veliko skrbi povzročajo kmetom nalivi, ki z gričev odnašajo najboljšo zemljo. Od kulturnih rastlin najbolje uspevajo: krompir, rž, fižol, ajda, mnogo slabše pa pšenica in koruza. Travniki so slabi, krme primanjkuje, za živinorejo ni idealnih razmer. Sicer ima vsaka družina kravo, povprečno imajo kmetje po dva do tri glave rogate živine, prevladuje svetlo lisasta pasma; selekcijskega društva v vasi ni. Sedem posestnikov ima 12 konjev, vsaka hiša ima več prašičev, rdečica in svinjska kuga se pojavljata vsako leto, več kot polovica posestnikov da letno cepiti svoje svinje. Perutninarstvo dobro cvete. V vasi je poseben prostor, visoko ograjen z lesenimi latami, kjer pokopavajo poginule živali, ta prostor imenujejo »mrlinšček«.

Za sadjarstvo je podnebje zelo ugodno: jabolane, hruške, slive, kostanji itd. Zaradi slabih prometnih povezav in sramotno nizkih cen (za kg jabolk plačajo 0,50 din) sadje, čeprav kakovostno, minimalno vnovičijo, večinoma ga stolžejo v jabolčnik ali kuhajo v žganju.

Zlahna trta ne uspeva. Sadijo samorodno šmarnico, ki niti od daleč ne zadošča za domače potrebe. Pijejo radi skoraj vsi, mlajši so zmernejši od starejših, s pijačo zastrupljajo tudi otroke, misleč, da jim alkohol daje moč in pospešuje rast.

Les je dovolj, polovica je listnatega, polovica iglastega drevoja. Lesa ne prodajajo; 1m³ borovine stane 23 din; industrije ni.

Za popolno preskrbo petčlanske družine bi bilo treba od 20 do 25 oralov zemlje ali mesečno 1.400 din. Cena orala zemlje se je gibala približno takole: leta 1900 350 do 400 K; leta 1914 do 600 K; leta 1920 4.000 din, leta 1930 3.000 din in danes: 1.800 din.

Najbogatejši kmet v vasi ima 32 oralov zemlje; od 20 do 30 oralov zemlje ima 6 posestnikov, od 15 do 20

oralov ima 10 posestnikov, od 5 do 10 oralov ima 40 posestnikov, vsi drugi imajo manj kot 5 oralov. Obrt: v vasi je 1 mlatični stroj, 1 trgovina, 1 mizar in dva kovača. Gostilne trenutno ni. Pred desetimi leti so bile v vasi dve gostilni in dve trgovini. Obrtniki odpovedujejo obrt zaradi prevelike davčne obremenitve. Nad polovico vseh vaščanov je zadoženih (obleka, dokupovanje živil, boleznih in druge nesreče). 1q pšenice se proda za 160 din, za kg krušne moke plačajo od 3 do 3,50 din, 1kg govedine pri mesarju stane 10 din.

Kmečke domove tvorijo hiše in gospodarska poslopja. Največkrat ni vse pod eno streho, hiša stoji zase, gospodarska poslopja blizu skupaj, razvrščeno narekujejo gospodarski in gospodinjinski motivi. Cesto opaziš tudi hišo na ključ. To je tipično panonsko prekmurska hiša, hiša s stanovanjem in gospodarskimi poslopi pod skupno streho. Kar se tiče gradiva, so hiše približno takole zgrajene: nad polovico hiš je lesenih, nekaj manj zidanih iz doma žgane opeke, okoli 10 pa iz blata. Navadno so gospodarska poslopja v boljšem stanju kot hiše.

Slama, s katero so kriti še starejše hiše, se zamenjuje z ognjevarno streho - opeko. Nad polovica hiš, in to predvsem novejših, ima dvosobno stanovanje: prednjo in zadnjo hišo ter kuhinjo; drugi imajo enosobna stanovanja. Polovica sob ima lesena tla, druga polovica ilovnata, dve hiši imata beton. Nad 10% stanovanj je vlažnih. Stanovanja belijo dva-do trikrat letno, za zračenje skrbijo tudi pozimi, uši in stenice menda ni. Družine imajo po dva do tri otroke, žene in otroci so podrejeni očetu, mož je glava družine. Ljudje imajo povečini najpotrebnejša usnjena obuvala. Vsi imajo nedeljsko obleko, tedensko menjajo perilo, umivajo se. Hrana je primitivna, vegetarijanska. Meso jedo povečinioma pozimi, poleti kuhajo dva-do trikrat dnevno, pozimi le dvakrat, pravijo, da je dan kratek. Nekaj je celo takih družin, ki so daljši čas v letu brez kruha in zabele. Pečejo črn ržen kruh. Voda je dobra, skoraj polovica hiš nima vodnjakov, ker so predragi. Štirinajst metrov globok vodnjak, zidan, stane do 3.500 din. Povprečna globina vodnjakov je 20 do 25m. Vsi so na vreteno, nad vretenom je streha, sicer so pa vodnjaki odprti. Vsi vodnjaki so primerno oddaljeni od gnojišč. Gnojišča so pretežno na dvorišču, le redkokdaj za gospodarskimi objekti, razlog je pomanjkanje prostora. Umetnih gnojišč ni, dva posestnika imata betonske greznice. Vsaka hiša ima svoje stranišče, tri od teh so zidana, druga lesena. Na higieno stranišč skoraj ne polagajo nobene pozornosti. Ljudje so zdravi, večinoma dočakajo visoko starost. Umrljivost dojenčkov in majhnih otrok je neverjetno majhna. Tuberkuloze ni drugih nalezljivih bolezni ni, največ ljudi umrle zaradi starosti. Starejši in mlajši radi kličejo zdravnika, poznajo običajna ljudska zdravila. Pri porodih pomaga ženam babica. Nezakonskih otrok ni, žene splavljajo, v ta namen se zatekajo k neki stari precej večji »babici«, ki ob pomoči svojega zeta v gozduh odpravlja plodove. Pravijo, da se večkrat zgodi, da potegnejo iz kake mlake ali iz žive meje v cunjje zavrt nedoračen človeški plod.

POTOVANJE PREK OCEANA

Dr. Maja Seruga

Že v študentskih časih sem si rada ogledovala tuje kraje, se srečevala z ljudmi in si nabirala nove izkušnje. Ta želja me ni minila niti, ko sem iz študentke zrasla v zdravnico in se zaposlila v bolnišnici v M. Soboti. Spoznala sem, kako živijo ljudje na severu Evrope, na britanskem otočju, nekoliko manj, kako v južni Evropi in vzhodnem delu, za tako imenovano železno zaveso. Primerjala sem lahko življenje v bogati zahodni Evropi in v daljni Indiji tudi s profesionalnega stališča - kot zdravnica.

In ko začneš spoznavati svet, te nanehno vleče kam drugam in vedno si zastaviš kak nov cilj - to je neznan sila v človeku, ki ga nekaj vodi dalje k napredku ter novim dosežkom in dogodkom. Goethe je že v svojem času zapisal: »Boj se tega, česar si želiš v prvem delu življenja, ker boš to v drugem delu dosegel in tedaj boš dejal: Ali je to vse?«

Vedno me je preganjala želja, spoznati južnoameriški temperament, in samo neznanje španščine je bilo ovira pri spoznavanju te celine. Kanada in Severna Amerika pa sta državi, ki sta informacijsko najbolj odprti in se ti zdita kar domači, torej za obisk, kakršen bi bil po mojem okusu, ne na prednostni listi.

Vendar pa je življenje reka, bolj povedano morje s polno nepredvidenih tokov in naplavin. Tudi mene je odneslo, in to na obale pacifiškega oceana, natančneje najprej v Kalifornijo.

In kako sem se znašla v prestolnici svetovne filmske industrije - Los Angelesu?

Ne tako preprosto, moram povedati. Bila pa je nagrada za vložen trud.

Začelo se je nekako tako: Raziskovala sem, zakaj Pomurci še vedno bolj obolevamo za rakom na želodcu kot prebivalci preostalega dela Slovenije, in prišla do določenih ugotovitev, ki sem jih predstavila v svoji magistrski nalogi, vendar so imeli člani komisije nenehno komentarje na slovnico, ne toliko na vsebino, in v enem je bilo potrebno nekaj popravljati. Jeza je naraščala in kot rezultat se je v trenutku pojavila naslednja misel: »Če ne obvladaš materne jezika, pa napiši sklepe v angleščini in jih pošlji na svetovni kongres gastroenterologov, mogoče bodo svetovni strokovnjaki bolje razumeli našo problematiko.«

Pregovor pravi, da jeza rodi sadove, in res jih je. V maju je prišlo iz Washingtona obvestilo, da je organizacijski komitej 10. svetovnega kongresa gastroenterologov sprejel moje delo v program kongresa in da ga bom na določeni dan predstavila kot poster, ki mora imeti določeno velikost in sporočilnost. Sprva nisem dojela obvestila, nato je veselje prešlo v skrb, kako izdelati poster, da bo zadovoljil organizatorja, in kako priti z njim v oddaljeni Los Angeles. Še ena misel me je preganjala: »Škoda, da ni več mame, ki bi z mano delila veselje.«

S pomočjo številnih pokroviteljev sem zbrala potreben denar za plačilo kotizacije, bivanja in potovanja, ki naj bi se začelo septembra. Pri izdelavi posterja, ki je imel določene mere celo za velikost črk, mi je pomagal Marjan Kočila s svojo ekipo pri podjetju CREATV, umetniško dušo s sporočilnostjo pa mi je vili akademski slikar Sandi Červek. Z delom smo končali tik pred vzletom letala, mislim, da je bilo samo še pet ur do poleta številka 840 Gradec-Frankfurt in nato še isti dan v Los Angeles. Polet, dolg več kot 9000 km, je trajal 12 ur in časovno sem prišla bila 9 ur po srednjeevropskem času, saj v Kaliforniji velja standardni pacifiški čas, ki je osem ur za Greenwichem. Ta časovni premik mi ob prihodu v tretjo največjo državo Severne Amerike ni bil preglaavic, povzročil pa je neprijetne spane noči ob vrnitvi v domovino in nastanek spleta vtisov s tistimi koščka sveta.

Številni turistični vodniki mi sujejo ta predel kot zemljsko raj: radiž sonca, peska, deskanja na morja, poleg tega pa lahko najdeš visokogorke verige, pragozdove, puščave. Razprostira se na 256.000 kv. km in razdalje med skrajnim jugom in severom so ogromne (približno 1.400 km), nepremagljive z enodnevnim potovanjem, če ne štejemo potovanja v letalom. Iz San Francisca lahko prideš v 45 minutah in poceni v San Diego, če ujameš pravo letalo in imaš srečo, da je ponedelj. Prometne povezave so čisto nove, drugega kot v naši deželi. Sem pa za turista najcenejše potovanje: najetim avtomobilom, z avtomobilom ali železnico. Podnebje je subtropsko, na jugu so neskončni sončni dnevi, od maja do oktobra so tople in suhe tudi noči. Obala severne Kalifornije pa je še in bolj mokra. Od novembra do junija najdeš v gorah Sierre Nevada tudi smučišče.

Nadaljevanje prihoda...

NADA,

Ferdo Godina VRNI SE 50

»Javnega tožilca osebno ne maram, ampak pri komercialnem mu moram priznati, da ravna pošteno. Vztraja pri kazenskem postopku, a kljub temu ne bo nič iz tega. Oče komercialnega direktorja je predsednik občinske socialistične zveze. Tako. Potem pa vse tiho je bilo.« konča Kolbl, pristavi pa še: »Pijmo! Sobota je. Bodimo vsaj mi ljudje dobre volje.«

Prijeli so kozarce, se z njihovimi robovi dotikali drug drugega in nato pili.

Ker se je Sonji mudilo, saj jo je Nada zunaj čakala, bi rada načela svoje vprašanje, zaradi katerega je prišla, in ji je nazadnje vseeno, če si direktorji zidajo hiše ali si jih ne zidajo.

»Pa nismo dobre volje,« je za Kolblom poprijela Sonja in se tako izmotavala iz Kolblove pasti. Kar takoj je vzela v precep Frčaka. Med njima se je začel razgovor, Kolblovima seveda poznan, ko mu je očitala, da ji čas mineva, ko on živi, kakor hoče. Vendar je ta razgovor začel dobivati ostrejšo vsebino kot ponavadi.

»Ko me ne boš imel več, vem, da boš to bolj malo pogrešal.«

»Nehaj, Sonja. Spet kališ razpoloženje,« jo je zavračal Frčak nejevoljen. Kolblova sta molčala.

»Mogoče sedim zadnjič s teboj pri mizi. Jaz si bom svojo srečo že poiskala, ti jo boš pa še laže.«

Oni trje so nehali jesti in so jo samo gledali.

»To sem ti morala povedati. Ležalo mi je na duši, da ne smem brez tega oditi. No, še to: rada sem te imela, zelo rada. V začetku seveda. Ko pa sem zanosila in ko si tako trdo obkolal zahteval, da splavim, sem videla, da ti je samo za moje telo in da me mirno puščaš v siromaštvu in me boš nazadnje odvrnil na smetišče.«

Kolbl se je zganil, ko je rekla tisto o telesu, saj je tudi njega zbudilo. Olga je Sonjo molče opazovala in ni mogla razumeti, kaj se je zgodilo. O splavih sta Kolblova sicer vedela, a moralo se je nekaj

zgoditi, saj kljub vsemu ni bila Sonja še nikoli tako odločna, da gre in se ne vrne.

»Dosti sem pretrpela. Pred ljudmi in tudi sama sem se grizla. Samo to sem ti hotela povedati, da je osem let kar dolga doba, ki si mi jo vzel in ki se mi seveda ne bo nikoli vrnila.«

»Sonja ima prav,« je znenada rekla Olga. »Jaz jo razumem. Če moreš, si uredi življenje, kakor misliš, da ti bo najlepše.«

»Bom,« je rekla preprosto Sonja.

Frčak je bil v taki zadregi, da ni vedel, kaj bi odgovoril. Končali so z večerjo v čudnem razpoloženju. Kolbl je šel s Sonjo plesat. Rad bi se z njo na samem pomenil, kaj je za njenim ravnanjem.

»Ali resno misliš, kar si rekla? Danes si nekam čudna.«

»Vedno sem enaka, Aleksander. Sploh smo vsi enaki in se ne moremo spremeniti.«

»Vem, ja. Z Olgo sva bila vedno na tvoji strani. Veva, da nimaš bodočnosti pri Frčaku. Tako je. A to ti sama bolje veš. Z Olgo sva te zmeraj razumela in te imela rada.«

Sonja se je nasmehnila in med plesom pogledala po plesnih parih, kakor da bi se hotela izogniti temu, kar je načel. Vsi so v bistvu enaki, vsi. Kolbla je zaneslo in mu je bilo žal, da je to rekel.

»Oprostite.« Vedela je, kaj misli.

»Nič, nič. Kaj takega še nisem doživela, kar je bilo pri vama. Mogoče je bilo celo prav. Sicer pa enkrat ni nobenkrat.«

Kolbl ni pričakoval, da bi Sonja tudi to skušala razumeti. Napravila je vtis, kakor da se med njimi treni ne bi bilo nič zgodilo, kar je Kolbla spravilo v boljše voljo. Niti sledu ni bilo, da bi jima skušala kaj očitati. Sonja je izkoristila čas, ko so pari na plesnem prostoru čakali, da bi muzika začela z novim komadom. Vse je bilo razgreto. Obrnila se je h Kolblu in ga vprašala:

»Kako je mogoče, da sta se z Olgo za to odločila? Nikomur ne bom ničesar povedala, saj me poznaš.«

»Vem, da ne boš, zato ti povem. Najbrž si opazila, da z Olgo pri seksu nisva do kraja usklajena. Ona konča, brž ko se je dotaknem, jaz pa potrebujem dolgo pot, kot si videla. Tudi ti si take vrste.«

»Sem opazila. Samo tega, da sta se odločila za kaj takega, ne razumem. Kako je mogoče, da je Olga v to privolila. Videla sem, da je nič ne moti. Še celo živahno naju je spremljala.«

»Skrival sem pred njo, da hodim k ženskam. Skriti pa se seveda ne da. Po dveh treh škandalih sva se potem zmenila. Zgodilo se je celo, da me je neka ženska skušala prisiliti, da se z njo poročim. A jaz tega ne bi nikoli storil. Olge ne bi nikoli pustil. Po vseh težavah sva spoznala, da je tako najboljša. V začetku je bilo bolj težko, zdaj pa vidiš, da gre.«

Sonja si prej ne bi mogla misliti, da je to mogoče. Ona najbrž ne bi mogla prenesti. S Frčakom je bilo vse v razkroju. Vedela je, da ima tudi druge. A ni si mogla misliti, da bi šla z njim v troje. Posebno pa si nikoli ne bi želela, da bi prišlo tako z Viktorjem. Ujemata se in kaj takega gotovo ne bosta nikoli poskušala.

»Tako je, Sonja. Nič ne vemo, kaj vse pride v življenju, s čimer se moramo sprijazniti. Ti nosiš svoje skrivnosti v sebi in vsak nosi

svoje. Čas mineva pred našimi očmi, a kaj se dogaja v nas, do tega težko dokopljemo. No, mi trije vemo marsikaj drug o drugem.«

»Mi trije z Olgo misliš?«

»To mislim. Zdaj mi pa nekaj odkrito povej. Te ne bo več? Si nas koga?«

Sonja ne bi rada o tem govorila. Toliko je prestala, da se je izgubila, kar je sedaj imela. Tega, kar se z njo dogaja, ne bi radi nikomur odprla. Posebno ne pred Frčakom in tudi ne pred Kolblu vima. Ves čas jima je bila vsem trem samo privesek. Kolblu ni mogel odgovoriti. Izgovorila se je:

»Zdaj bom šla. Samo enkrat bova še zaplesala.«

»Kako boš šla? Sama?«

»V resnici sem bila vedno sama. Zakaj ne bi tudi zdaj sama odšla?«

Ko sta z Nado sedeli v avtu in sta žarometa mogočno vrtala v tla, in delala prostor drvečemu vozilu na ravni cesti, je Nada rekla:

»No, si dosegla, kar si želela?«

»Zadovoljna sem. Povedala sem, kar mi je ležalo na duši.«

»Mislíš, da je bilo vredno?«

»Nisem mogla drugače.«

»Smešna si. Zeneš se za stvar, ki je figo vredna, pri tem pa daješ kocko svojo bodočnost.«

»Ali ti nisi dala na kocko stvari, ki je bila figo vredna?«

Nada je utihnila. Čez čas pa je priznala:

»Bila sem neumna, kakor si zdaj ti.«

Sonja ji je opisala kolikor mogoče natanko, kakšno je bilo slavnostno Frčaka. Začudeno je sprejel njo odločitev, dokler jim ni bilo jasno, da gre sama domov. Če ne prej, je Frčak zdaj spoznal, da se odhaja.

»Poznalo se mu je na obrazu. In prav to sem hotela.«

Prišli sta domov k Dominkovim še dovolj zgodaj, da so otroci pri igri. Nadina otroka, Bojan in Angelca, sta moledovala, da bi spala pri Dominkovih. Imeli so pravi semenj, da jih je babica v krotila. Babica je tudi povedala, da je bila tu strina Treza. Njen brat Frank je prišel iz Kanade in ji prinesel pepel pokojne babice.

»Jaz bom šla, samo če boš šla z menoj,« je takoj rekla Nada. Sonja pa ni bila pri volji.

»Rajši jutri. Ponoči me bo strah.«

»Strina so v stiski. Ko je pri nas hudo, nam vedno pomagal.«

pristavila Nada. S tem je hotela reči, da ni človeka v Orlovcih, ki bi se tako postavil za vse tri, kakor stori strina Treza.

»Kaj bo pa z otroki,« se je skušala Sonja obisku le izogniti.

»Nič. Počakali bodo, da se vrneva. Morava iti.«

Na strininem dvorišču sta srečali tri ženske, ki so šle od Vladala je pač vdušje, kakršno je, kadar je pri hiši mrtvec. Ko je z ženskami srečali, se je njihov pozdrav zataknil in zamrl.

Strino sta našli v kuhinji pri kombiniranem štedilniku. Strino sta vstopili v prekiht, je takoj ugasila plin pod kozico.

(Nadaljevanje prihoda...)

Prvi kuharski poskus

Stara sem bila sedem let. Bila sem sama doma in zelo lačna. Žajelela sem si ocvrta jajčka. Najprej sem pripravila ponev. Vajno nalila olje in počakala, da se je segrelo. Potem sem v šalčko zlomila dve jajčki, ju z vilicami stepala in vlila v ponev. Počakala sem, da sta se ocvrta, nato pa sem ju dala na krožnik, in ko sta se malo ohladili, sem ju pojedla. To je bil moj prvi kuharski poskus.

SUZANA ŠOBER, 3. b
OŠ Sv. Ana

Ali veste?

(Pokrovitelj nagradnega kviza je Knjigarna in papirnica DOBRA KNJIGA M. Sobota)

27. vprašanje se je glasilo: Kdo pride redko sam? Pričakovali smo, da vam odgovor ne bo delal večjih težav, pokazalo pa se je, da ni bilo ravno tako. Redki ste namreč napisali, da nesreča pride redko sama. Tako se namreč glasi slovenski ljudski pregovor, ki je znan tudi DUŠANU PAHORJU z Lendavskih Goric 620. Čestitamo! Nekoliko drugače in dokaj zanimivo pa je odgovoril B. P., in sicer: Redko pride sama smrt. Če pride s koso, ti ni več pomoči, drugače pa imaš možnost, da boš še nekaj časa živel.

KUPON št. 29 - ALI VESTE
Ali veste, kdo je s sloni prekoratil Alpe? Vaše odgovore pričakujemo nakasneje do srede, 5. aprila.

Pomlad je spet tu

Prišla je pomlad. Spet so zacvetele lepe rožice. To so vijolice, tobentice, narcise, tulipani, kronice, mačice, žafrani, regrat, marjetice in zvončki.

Zjutraj sem zavpila: »Jupi, v naše kraje je prišla pomlad!« Takoj sem se oblekla, tudi zob si nisem pozabila umiti. Potem sem šla v gozd, da bi natrgala po-mladne rože in iz njih naredila šopek. Ampak nisem našla nobene bilke.

Končno sem zagledala en sam zvonček. Utrgala sem ga s čebulico in ga odnesla domov. Doma sem ga posadila, da bodo ljudje videli, da je že pomlad.

TAMARA KOSI, 1. b
OŠ Radenci

Pripoved

Jaz sem bil velik sladek grozd. Rasel sem na trti v vinogradu. Najlepše mi je bilo, ko me je božal topel sonček.

Ljudje so me večkrat škropili s smrdečo vodo. Polivali so me zato, da ne bi zbolel. Zelo radi pa me imajo otroci. Sem zelo sladek. Dozorim komaj jeseni. Takrat se začne trgati. V vinograd pridejo ljudje s škornji in posodami. Ko me poberejo, me nesajo v stiskalnico. Tam me zmlejejo in iz mene steče vsa kri. To je sladek sok, iz katerega nastane vino. Ljudje me radi pijejo.

MARINA GOMBOC, 2. a
OŠ Cankova

V času dedkov in babic

Učenci 4. razreda OŠ Bistrica smo se lotili projektno-raziskovalne naloge na temo Življenje na vasi v času dedkov in babic. Zelo zanimiva tema!

Najprej smo naredili program. Učiteljica nam je naredila anketne liste. Z njimi smo se odpravili k svojim starim staršem in poizvedovali, kako so nekoč živeli na vasi.

Hiše so bile pokrite s slamo, kuhinja je bila majhna. V veliki sobi je bila krušna peč. Tam so spali in se zadrževali čez dan. Ni bilo radia in televizije. Veliko so bili skupaj, se pogovarjali in opravljali razna dela. Pozimi so lupali bučno seme, luščili fižol in česali perje. Takrat se je zbrala vsa družina in bili so dobre volje.

Hrano za preživetje so pridelali doma. Edino, kar so kupovali, sta bila sol in sladkor. Na polju so delali predvsem ročno in s pomočjo živine. Orali so s konji ali kravami. Ni bilo škropiv in umetnih gnojil. Čevlje jim je izdeloval vaški čevljar. Šola je bila v vasi, niso pa imeli zvezkov in knjig. Dedek se spominja, da je imel tablico in kamenček, s katerim je pisal. Starše so imeli stroge. Morali so jih ubogati, če ne, je pela šiba. Niti vodovoda niso imeli, kaj šele kopalnico! Umivali so se v lesenih skafih. Tudi stranišča so bila lesena in so stala zunaj.

Čeprav je bilo njihovo življenje trdo in slabo, so se med sabo dobro razumeli. Spoštovali so drug drugega, drug drugemu

so pomagali in niso tako drveli kot danes, ko skoraj ne boš poznal svojega soseda. Mogoče bi bilo lepo, ko bi se vsaj en dan v letu povrnili v čas, ko sta bila dedek in babica majhna.

MIHA PRŠA, 4. raz.
OŠ Prežihovega Voranca
Srednja Bistrica

Zvezdice

Zvezdice smo mi, učenke in učenci četrtilih razredov, ter učiteljica Zofija Bale.

Nismo pravi razred, ampak skupina veselih in ukaželjnih otrok. Skupaj smo od 12.00 pa tja do 15.00. Te ure preživljamo v majhni, toda lepo urejeni učilnici. Poslikali so jo učenci višjih razredov. V njej pišemo domače naloge, se igramo, pogovarjamo in ustvarjamo.

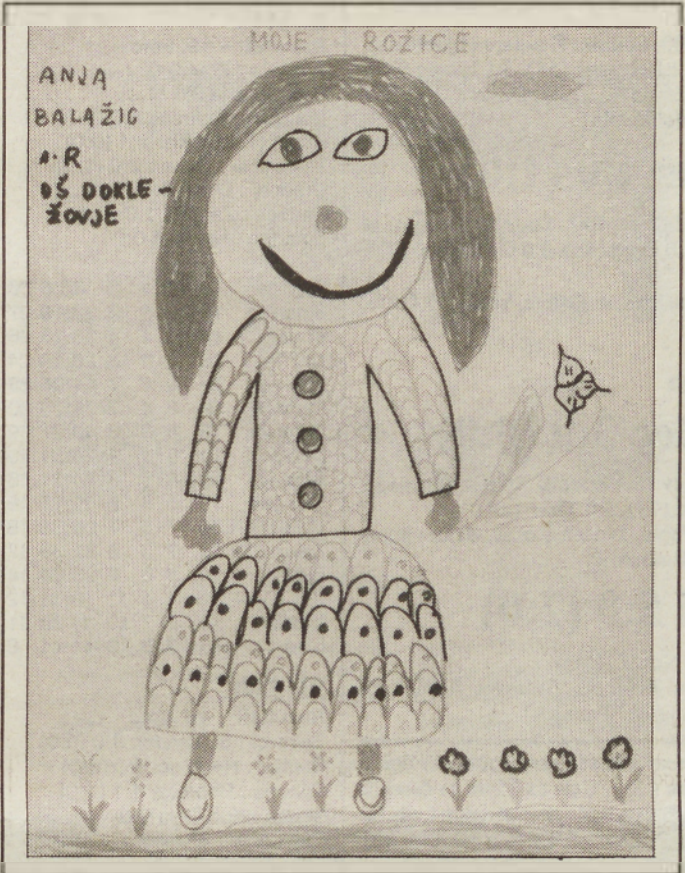
Sedaj ste, dragi bralci, že lahko ugotovili, da imamo podaljšano bivanje. Ime Zvezdice smo si izbrali že v lanskem šolskem letu. Naša učiteljica nam pomaga pri nalogah, se z nami igra, nas uči, se pogovarja in je sploh naša prijateljica.

S prijazno besedo nam pomaga, da lepše in prijetneje pričakamo konec šolskega dne.

Včasih, kadar smo slabše volje, pa se učenci med seboj tudi skregamo. Takšen prepriček pa traja kratek čas in potem smo spet kot zvezdice.

Le še nekaj mesecev bomo skupaj. Šolsko leto se bliža h koncu. Že sedaj vem, da bom pogrešala našo učiteljico in sošolce pri podaljšnem bivanju. Zmeraj pa se jih bom spominjala.

NINA TOPOLINJEK, 4. raz.
OŠ Gornja Radgona

Pomlad

Pomlad, kaj je to?
To je sonce toplo,
so pički, ki žrgolijo,
travski, ki cvetijo,
in gozdovi, ki zelenijo.
Vse to je pomlad,
neseja in ljubezni čas.

ANDREJA DENKO, 5. b
OŠ Bakovci

Največje bogastvo

Nekoč je živel deček, ki je bil zelo bogat. Vendar svojega bogastva ni hotel deliti z nikomer, niti s svojim bratom ne.

Dečku je bilo ime Damir. Bil je naslednik velikega bogastva, ki ga je naropal njegov oče. Bratu je zagrozil, da nikomur ne sme izdati, da je njegov brat, sicer ga bo hudo pretepel. Oba pa sta hodila v isto šolo. Damir je zapravljal denar, Janko pa varčeval. Nekega jutra pa je prišlo pismo, v katerem je mama sporočila, da je Damir porabil ves denar, tudi tistega, ki bi ga moral dobiti Janko. Brat mu tega ni zameril, ampak je hotel le, da ga sprejme za brata in da naj ne pozabita, da so prijatelji več kot bogastvo. Damir se je res poboljšal in od takrat je vse delil s svojim bratom in prijatelji.

Sedaj, ko sta brata znala ravnati z dragocenimi stvarmi, je njuna mama vrnila denar tistim, ki jih je okradel njun oče. Njima pa je ostalo največje bogastvo, kar jih je - prijateljstvo.

MIHAJELA ČRNKO, 5. b
OŠ Tišina

Novice od tu ...

Tudi slovenski glasbeniki so se pred kratkim združili za dobrodelne namene.

Pripravili so modno revijo, izkupiček pa so namenili boju proti aidsu. Seveda na modno pisto niso povabili znanih manekenk kot sta na primer Claudia in Cindy, ampak so se po njej sprehodili naši glasbeniki in glasnice. Verjetno pa je še najbolj izstopala s svojo manekensko postavo prihodnosti Šerbi. Sodelovali so tudi nekateri zani obrabi s TV-zaslonov.

... in tam

Kmalu bo izšla kompilacijska kompaktna plošča v čast Marvynu Gayu, za katero so različni glasbeniki posneli svoje verzije njegovih znanih skladb. Madonna bo zapela skladbo I Want You, Bono pa bo v duetu z Marvynovim originalnim glasom posnel skladbo Save the Children.

Sodelujejo tudi Stevie Wonder, Public Enemy, Dignable Planets in drugi.

Rubriko pripravlja: ALEKSANDRA NANA RITUPER

POP ROCK noviceeee

Eric Clapton

Utrujen od zvezdnitva in prevelikih zahtev občinstva se je zatekel k mali hišni zasedbi, ki sta jo vodila Delaney in Bonnie. Vse skupaj je bilo dokaj nelogično, vendar se je na koncu izkazalo kot nekaj, kar ga je proslavilo kot legendo rocka.

Z novo zasedbo Derek and the Dominoes so posneli ploščo Layla (and other assorted love songs), ki se danes skupaj s skladbo Layla uvršča med klasike rocka. V sedemdesetih letih je Eric izdajal albume, kot so 461 Ocean Boulevard, There's One In Every Crowd, No Reason To Cry, E.C. Was Here in Slowhand, ki so Erica vsak po svoje predstavljali v

različnih obdobjih. Osemdeseta leta je začel z albumom Money and Cigarettes, potem pa se začne obdobje, v katerem Eric kar precej zajadra v pop vode in posname albume August, Behind The Mask in Pretender, s katerimi se ne more ravno pohvaliti.

Kar nekaj časa traja to obdobje, vendar se leta 1992 Eric končno vrne k svojim koreninam in posname večkrat nagrajeni album MTV Unplugged, naslednje leto pa izide njegov zadnji, zelo hvaljeni album From The Cradle, ki Erica predstavlja v njegovi najboljši luči in dokazuje, da »stari« Clapton le še ni za staro šaro.

Glasbena uganka

Tokrat pa ste me presenetili, saj mnogi niste vedeli, da je skupina Let 3 pri nas že nastopila, in ne samo enkrat. Pravilno pa je med drugimi vedela Melita Šlihthuber, Puconci 186, 69201 Puconci. Čestitamo! Obvestilo o nagradi, ki jo poklanja trgovina M-Shop bomo poslali po pošti. Vse pa vas vabimo k reševanju nove glasbene uganke:

Kupon št. 7

Kako se imenuje nova plošča Andreja Šifrerja?

Odgovor: _____

Odgovore s kupončki pošljite na dopisnici do 7. aprila na naš naslov: Podjetje za informiranje, Arhitekta Novaka 13, 69000 Murska Sobota, sprpisom: Za Pop Rock Noviceeee.

AUDIO - VIDEO - CD
M SHOP
69000 Murska Sobota,
Slomškova 43
TELEFON, TELEFAKS:
069/32-465

šport

Prva državna nogometna liga

Mura : M. Branik 0:0

Murska Sobota - Igrišče Mure, gledalcev 5.000. Sodnik : Žunič (Kranj).

Mura: Volk, Baranja, Kokol, Breznik, Poljšak, Alihodžič, Stampfer, Brezič, Belec, (Dominko), Bakula, Rous, (Džafič)

Publikum : Beltinci 2:2 (1:0)

Celje - Igrišče Publikuma, gledalcev 800. Sodnik: Vidali (Kubed). Strelci: 1:0 Sešler (26), 2:0 N. Toko (49), 2:1 Cirkvenčič (61), 2:2 Baranja (63).

Beltinci: Zver, Tratnjek, Vorobjov, Jengurazov, Jančič, Božič, Črnko (Baranja), Cirkvenčič, Herceg (Osterc), Nejman, Škaper.

Druga državna nogometna liga

Turnišče : Elan 0:0

Turnišče - Igrišče Turnišča, gledalcev 300. Sodnik: Šart (Prevalje). Turnišče: Stamenkovi, Ternar, Lackovič, Vori, Mujdrica, Lackovič, Baranja, Voroš, Ropoša (Pucko), Lacko (Zver), Krančič.

Piran : Nafta 3:1 (1:1)

Piran - Igrišče Pirana, gledalcev 300. Sodnik: Kandare (Ljubljana). Strelci: 1:0 Kariš (2), 1:1 Kukič (10), 2:1 Hvastja (58), 3:1 Ipavec (90).

Nafta: Starovasnik, Utroša, Gašević, Slavic, Žalik, Drvarič, Hranilovič, Vickovič, Kukič, Baša, Šarkezi (Meničanin)

Domžale : Beltrans 4:0 (1:0)

Domžale - Igrišče Domžal, gledalcev 400. Sodnik: Zornstein (Portorož). Strelci: 1:0 Vončina (2), 2:0 Orej (69), 3:0 Cvijanovič (71), 4:0 Petkičič (85).

Beltrans: Rajh, Modlic, Stojko, Slana, Sreš, A. Osterc, Vozlič, Z. Osterc, Brunec (Makoter), Zrim, Ropoša.

Tretja državna nogometna liga

Bakovci : Sl. Gradec 3:0 (0:0)

Bakovci - Igrišče Bakovec, gledalcev 150. Sodnik: Strelec (Ormož). Strelci: 1:0 Gabor (60), 2:0 Radikovič (73), 3:0 Titan (80).

Bakovci: Maučec, Cener, Erniša, Papič, Jančar, Kokaš, Baler (Buzetu), Farkaš (Titan), Gabor, Kovačec, Radikovič.

Šentjur : Renkovci 5:0 (2:0)

Šentjur - Igrišče Šentjurja. Sodnik: Novak (Ptuj).

Renkovci: Magdič, Horvat, Kuzma, Baiančič, Zdravec, Toplak, S. Bojnec, Car, Markoja, R. Bojnec, Matjašec (Tratnjek).

Nogomet - V prvenstveni tekmi slovenske mladinske nogometne lige je Mura v Murski Soboti premagala Piran s 3:1. Gole za Muro so dosegli: Mesarič, Fras in Zerdin. Beltinci so bili prosti. V prvenstveni tekmi slovenske kadetske lige je Mura premagala Piran z 2:0. Strelca golov sta bila Resnik in Benko. Beltinci so bili prosti.

ŠPORTNA NAPOVED

V športni napovedi št. 7 sodeluje Štefan Jerebic iz Bratonec, zvesti spremljevalec in ljubitelj nogometa. Prognoziral je tako:

Pari	Nap.
1. MURA : Olimpija	0
2. Živila : BELTINCI	2
3. TURNIŠČE : NAFTA	2
4. Steklar : BELTRANS	1
5. BAKOVCI : Ford Kob	1
6. Pohorje : RENKOVCI	0
7. Les : Bratonce	0
8. Dokležovje : Serdica	0
9. Dobrovnik : Olimpija	1
10. Čentiba W. : Hotiza	0

ŠPORTNA NAPOVED ŠT. 7

ŠPORTNA NAPOVED ŠT. 7	Tip
1. MURA : Olimpija	
2. Živila : BELTINCI	
3. TURNIŠČE : NAFTA	
4. Steklar : BELTRANS	
5. BAKOVCI : Kob Ford	
6. Pohorje : RENKOVCI	
7. Les : Bratonce	
8. Dokležovje : Serdica	
9. Dobrovnik : Olimpija	
10. Čentiba W. : Hotiza	

Izpolnjene lističe pošljite na uredništvo Vestnika, Murska Sobota, Arhitekta Novaka 13, najpozneje do petka, 7. aprila 1995. Pri zrebanju bomo upoštevali 8 pravih napovedi.

Ime in priimek ter naslov:

V športni napovedi št. 5 nismo našli lističa z 8 pravih napovedmi. Pravilna rešitev je: Mura : Maribor 0, Publikum : Beltinci 0, Turnišče : Elan 0, Piran : Nafta 1, Domžale : Beltrans 1, Bakovci : Sl. Gradec 1, Šentjur : Renkovci 1, Les : Goričanka 1, Rakičan : Emal 2, Dobrovnik : Hotiza 1.

I. SNL

Rezultati - 20. kolo
Publikum : Beltinci 2:2 (1:0)
Mura : Maribor 0:0
Vevče : Živila 1:0 (0:0)
Železničar : Gorica 1:2 (1:1)
Koper : Jadran 2:0 (1:0)
Korotan : Izola 7:0 (2:0)
Primorje : Rudar (V) 1:1 (0:0)
Gaj : Olimpija 1:2 (0:0)

Olimpija	20	16	1	3	59:19	33
Maribor	20	11	6	3	37:19	28
MURA	20	12	3	5	36:19	27
Gorica	20	11	3	6	39:24	25
Publikum	20	10	5	5	31:17	25
Železničar	20	11	2	7	40:25	24
BELTINCI	20	9	5	6	41:20	23
Korotan	20	10	2	8	37:24	22
Rudar (V)	20	9	4	7	33:25	22
Primorje	20	6	6	8	26:26	18
Koper	20	7	4	9	15:22	18
Izola	20	5	5	10	21:47	15
Vevče	20	5	4	11	23:43	14
Gaj	20	3	8	9	19:46	13
Živ. Naklo	20	1	7	12	16:32	9
Jadran	20	0	3	17	11:76	3

II. SNL

Rezultati - 19. kolo
Turnišče : Elan 0:0
Piran : Nafta 3:1 (1:1)
Domžale : Beltrans 4:0 (1:0)
Rudar (T) : Steklar 2:1 (0:0)
Železničar : Slovan 2:0 (1:0)
Dravinaj : Drava 0:3 (0:2)
Radeče : Zagorje 1:0 (0:0)
Šmartno : Mengeš 0:0

Zagorje	19	12	4	3	33:6	28
Šmartno	19	11	5	3	36:19	27
Rudar (T)	19	11	4	4	33:16	26
NAFTA	19	8	8	3	26:19	24
Piran	19	10	2	7	44:25	22
Radeče	19	8	4	7	26:23	20
Domžale	19	8	3	8	30:27	19
Drava	19	8	4	7	26:31	19
Dravinja	19	6	6	7	24:21	18
Mengeš	19	5	8	6	12:15	18
TURNIŠČE	19	7	5	7	25:33	18
Železničar	19	7	3	9	32:38	17
Slovan	19	4	6	9	23:34	14
BELTRANS	19	4	4	11	16:31	12
Steklar	19	2	7	10	17:32	11
Elan	19	2	5	12	11:41	8

III. SNL

Rezultati - 16. kolo
Bakovci : Sl. Gradec 3:0 (0:0)
Šentjur : Renkovci 5:0 (2:0)
Pohorje : Pobrežje 4:1 (1:0)
Starše : Kob Ford 0:0
Dravograd : Aluminij 1:1 (0:0)

Šentjur	15	10	2	3	43:15	22
Aluminij	14	10	2	2	33:19	22
BAKOVCI	14	8	4	2	36:11	20
Dravograd	15	8	4	3	23:22	20
Kob Ford	15	7	3	5	35:21	17
Pohorje	14	5	6	3	23:19	16
Bistrica	13	6	3	4	23:19	15
Starše	15	5	3	7	15:17	13
RENKOVCI	15	5	3	7	17:21	13
Kovinar	14	5	4	5	13:16	12
Sl. Gradec	15	1	3	11	11:34	5
Pobrežje	15	1	1	13	13:54	3

I. MNL MS

Rezultati - 12. kolo
Les : Goričanka 3:1
Remet : Bratonce 0:3
Tigop : Kema 3:0
Rakičan : Emal 1:2
Dokležovje : Čarda 1:0
Serdica : Vesna 1:1

Serdica	12	6	6	0	17:8	18
Les	12	5	4	3	16:11	14
Rakičan	12	6	2	4	16:13	14
Emal	12	5	4	3	12:12	14
Čarda	12	4	5	3	16:8	13
Bratonce	12	4	5	3	17:14	13
Goričanka	12	4	3	5	17:17	11
Kema	12	2	7	3	15:19	11
Dokležovje	12	3	5	4	10:14	11
Tigop	12	4	2	6	20:19	10
Remet	12	1	6	5	13:22	8
Vesna	12	3	1	8	13:25	7

Strelci II. SNL

7 golov : Vickovič (Nafta),

6 golov : Hranilovič (Nafta),

Kukič (Nafta),

5 golov : Stojko (Beltrans),

Novak (Turnišče),

Šabjan (Nafta),

4 gole : Brunec (Beltrans),

3 gole : Zver (Turnišče),

Lebar (Turnišče),

Ropoša (Turnišče),

2 gola : A. Osterc (Beltrans),

Ropoša (Beltrans),

Voroš (Turnišče),

Hozjan (Nafta),

1 gol : Vori (Turnišče),

Gabor (Nafta),

Prekazi (Nafta),

Gašević (Nafta),

Novak (Nafta),

Slana (Beltrans),

Pozdrec (Turnišče),

Pucko (Turnišče),

Lackovič (Turnišče),

NOGOMETNI KOMENTAR

Derbija sta se končala z remijem

V dvajsetem kolu prvenstva v prvi državni nogometni ligi sta bila derbija v Murski Soboti, kjer sta se srečala Mura in Maribor Branik, in v Celju, kjer sta igrala Publikum in Beltinci. Obe tekmi sta se končali z neodločenima rezultatom. S takim razpletom so zadovoljni tako v Beltincih kot v Murski Soboti, čeprav bi se srečanja lahko končali tudi drugače. Tekme v Murski Soboti nista navdušila številnih gledalcev, saj sta se moštvi predvsem osredotočili na obrambo, tako da je bilo na tekmi malo zrelih priložnosti za gol. V prvem polčasu so imeli nekoliko več od igre Sobočani, ki so tudi imeli dve zreli priložnosti za gol, ki pa jih Breznik in Belec nista izkoristila. Zlasti je imel idealno priložnost Belec, ki pa je bil premalo spreten. Tudi Mariborčani so imeli eno zrelo priložnost, vendar je bil nekdanji igralec Mure Poznič premalo pri-seben. V drugem polčasu so bili Mariborčani nekoliko boljši, a niso ustvarili niti ene zrele priložnosti za gol. Po končani tekmi sta bila oba

trenerja Branko Horjan (Maribor Branik) in Marin Kovačič (Mura) zadovoljna z rezultatom, obema pa je bilo žal, da ni bilo zadetkov, ki bi navdušili gledalce. Beltincani so gostovali na vročih tleh na celjski Skalni kleti. Gostitelji so izkoristili prednost domačega igrišča in povedli z 2:0, vendar se Beltincani niso predali. Trener Pero Nadoveza je igro nekoliko poživil, ko je na igrišče poslal Baranjo in Osterca, kar jim je tudi prineslo uspeh. Najprej je Cirkvenčič z natančnim strelom premagal reprezentančnega vratarja Zupana, kmalu zatem pa je Baranja rezultat izenačil. Osvojena točka v Celju pomeni za Beltincanke spodbudo za nedeljsko srečanje, ko bodo gostili nevarnega Železničarja iz Ljubljane na čelu z nekdanjim Murinim igralcem Gliho.

V devetnajstem kolu prvenstva v drugi državni nogometni ligi so pomurski ligaši iztržili le eno točko. Nogometaši Turnišča so na srečanju z Elanom iz Novega mesta igrali le neodločeno. Po uspehu nad Slovanom v Ljubljani so ljubitelji nogometa v Turnišču pričakovali novo zmago.

Derbi kola med Muro in Mariborom Branikom v Murski Soboti brez zadetka. Fotografija: Nataša Subotič

V tretji državni nogometni ligi so Bakovci ustili Slovenj Gradec in po pričakovanju osvojili načrtovani točki. Zmago pa so si zagotovili v drugem polčasu, ko so uspeli trikrat premagati gostujočega vratarja. Zmaga Bakovčanov bi lahko prepričljivejša. Nogometaši Renkovci so gostovali v Šentjurju in po pričakovanju tekmo izgubili. Treba pa je povedati, da so nastupili brez treh standardnih igralcev.

FERI MAUČEČ

Šport od tu in tam

Dvoranski hokej - V Murski Soboti je bilo 3. državno mladinsko prvenstvo v dvoranskem hokeju na mladince. Sodelovalo je 5 moštev. Rezultati - Lek : Predanovci 7:0, Triglav : Svoboda 4:1, Lek : Svoboda 5:1, Pomurje : Predanovci 0:0, Svoboda : Pomurje 1:0, Triglav : Lek 2:2, Triglav : Pomurje 5:0, Svoboda : Predanovci 5:2, Triglav : Predanovci 18:0 in Lek : Pomurje 8:0. Naslov prvaka je zaradi boljše razlike v golih osvojilo moštvo Triglava iz Predanovec s 7 točkami pred Lekom iz Lipovec, 7, Svobodo iz Ljubljane, 4, Pomurjem iz Murske Soboti, 1, in Predanovci, 1 točko.

Strelstvo - V Ljubljani je bilo finale državne dopisne strelske lige v tekmovalju z zračno puško. Lep uspeh je dosegla ekipa Varstroja iz Lendave. Najbolje se je odrezala Jožica Vrbanič, ki je pri članicah s 377 krogi zasedla drugo mesto. Sandra Zver je bila s 165 krogi med deklicami šesta, Mitja Kleiderman pa pri ml. mladincih s 168

Strelci I. SNL

15 gol : Škaper (Beltinci),

8 golov : Herceg (Beltinci),

7 golov : Topič (Mura),

6 golov : Osterc (Beltinci),

5 golov : Belec (Mura),

4 gole : Breznik (Mura),

Rous (Mura),

3 gole : Nejman (Beltinci),

Cener (Beltinci),

Baranja (Beltinci),

2 gola : Baranja (Mura),

1 gol : Brezič (Mura),

Kokol (Mura),

Bakula (Mura),

Poljšak (Mura),

Jengurazov (Beltinci),

Cirkvenčič (Beltinci),

Dominko (Mura).

krogi osmi. V ekipni konkurenci so bile deklice Varstroja s 488 krogi druge, dečki s 521 krogi četrta, ml. mladinci z 930 krogi tretji in mešana ekipa s standardno puško s 1067 krogi peta. (A. Zver)

Šah - Na petem šahovskem turnirju, ki je bil v Izakovcih, je sodelovalo 78 šahistov. Zmagal je Krumpačnik (Maribor) s 7,5 točke pred Danilom Harijem (Radenska Pomgrad) s 7 točkami. Gruškovič je bil s 7 točkami četrta, Zupčič s 6,5 točke, Kovač enaj-

I. ONL Lendava

Rezultati - 13. kolo

Čentiba W. : Panonija 4:0

Mostje : Nedelica 1:2

Dobrovnik : Hotiza 4:1

Bistrica : Odranci 0:4

Kobilje : Olimpija 2:0

Polana : Črenšovci 0:1

Črenšovci 13 9 4 0 48:10 22

Odranci 13 9 2 2 34:11 20

Hotiza 13 8 3 2 28:16 19

Kobilje 13 7 4 2 26:17 18

Nedelica 13 6 3 4 20:16 15

Panonija 13 5 4 4 24:22 14

Čentiba W. 13 4 5 22:18 12

Dobrovnik 13 3 4 6 24:22 10

Namizni tenis Le še tretje mesto

V drugi tekmi končnice prvenstva za naslov ekipnega državnega prvaka v namiznem tenisu so igralci Moravskih Toplic Sobotice pričakovali na srečanju z Olimpijo v Ljubljani ostali prazen rok. Pokazalo se je, da so Sobočani, ki so suvereno igrali v ligi, v končnici tekmovalca pokazali slabšo igro, nekatere pa je izdala tudi fizična nepripravljenost. Zlasti pa niso vzdržali psihičnega pritiska, ki ga zahteva takšen način igranja. Tako je ta generacija verjetno izgubila zadnjo priložnost za podvig ali pa bo čakala novo priložnost v novi tekmovalni sezoni. Sobočani so zaigrali svojo priložnost že na prvem srečanju v Murski Soboti, ko so po nepotrebnem izgubili igro dvojic in ko je v Ljubljani mladinec Reflak premagal Ungerja. Dvojica Benko - Benkovič, ki je v rednem delu ligaškega tekmovanja šestnajstkrat zmagala in le dvakrat izgubila, na državnem prvenstvu pa zasedla drugo mesto, kot kaže, ni več sposobna premagati močnejše dvojice. Tako Sobočanom ostaja le še boj za tretje mesto, to pa je manj kot je bilo pričakovati. Olimpija: Moravske Toplice Sobotica 4:1 (Škafar: Benkovič 21:8, 21:10, Lasan: Benko 16:21, 10:21, Reflak: Unger 21:17, 18:21, 21:19, Škafar, Reflak: Benko, Benkovič 21:16, 19:21, 21:17, Škafar: Benko 24:22, 21:15). M. U.

Strelstvo

Gašperjeva in Habjanič prvaka

V Murski Soboti je bilo regijsko prvenstvo v streljanju s serijsko zračno puško. Med pionirji je ekipno zmagala SD TS Ormož s 526 krogi pred MI Pomurko, 514, in ŠK Turnišče, 502 kroga. Med posamezniki je bil najboljši Zemljič (Ormož) s 178 krogi pred Gombosijem, 177, in Balaškom (oba Pomurka), 175 krogov. V tekmovalju pionirk je zmagala SD Črenšovci s 491 krogi pred Škorpiljonom, 468, in Varstrojem, 442 krogov, med posameznicami pa Žalikova s 171 krogi pred Kozlarjevo (obe Črenšovci), 167, in Balaškovo (Škorpiljon), 161 krogov. Med mladinci je zmagala ekipa Črenšovec z 952 krogi pred KF Tišina, 868, med posamezniki pa je bil najbolj-

ši Tibaut (Črenšovci) s 329 krogi pred Vočancem (Ormož), 328, in Sobočanom (Črenšovci), 325 krogov. Pri mladinkah je zmagala Zalikova (Črenšovci) z 279 krogi pred Kološevo, 270, in Bedkovo (obe Dobrovnik), 241 krogov. V konkurenci članov je zmagala ekipa KF Tišina s 1039 krogi pred Ormožem, 1036, in Gancani, 1018 krogov. Pri posameznikih je prvo mesto zasedel Habjanič (Ormož) s 360 krogi pred Balažicem (Gancani), 354, in Balaškom (Škorpiljon), 351 krogov. Pri članicah je tekmovala le ekipa Ormož in dosegla 877 krogov. Med posameznicami pa je zmagala Gašparjeva (Tišina) s 333 krogi pred Melejevo, 321, in Ivanuševo (obe

Ormož), 292 krogov. Na regijskem strelskem tekmovanju invalidov je pri članih G1 zmagala ekipa DI Radgona z 866 krogi pred MDSP Murska Sobotica, 807 krogov. Med posamezniki je bil najboljši Kos (DI Radgona) s 303 krogi pred Šemovčanom (MDSP), 290, in Piškrom (DI Radgona), 288 krogov. Pri članicah je ekipa MDSP Murska Sobotica zadela 813 krogov. Med posameznicami pa je zmagala Verbančičeva s 322 krogi pred Zverovo, 275, in Žnidaršičevo, 216 krogov. Med invalidi G3 je zmagal Franc z 299 krogi pred Borovnjakom, 295, in Dunajem, 276 krogov.

Med ženskami je Zdravčeva zadela 219 krogov.

Košarka

Dve zmagi Pomurja

V predzadnjem kolu tekmovanja končnice državnega košarskega tekmovanja žensk za uvrstitev od 7. do 12. mesta je ekipa Pomurja v Murski Soboti z visokim rezultatom 102:41 (53:19) premagala ekipo ŠD Šentvid. Sobočanke so zmagale brez posebnih težav, zlasti se je razigrala Drožinova, ki je sama dosegla 52 košev. Strelke za Pomurje: Cerova 5 (1:2), Horvatova 2, Drožinova 52 (6:8), Kolarjeva 5 (1:4), Pušenjakova 4, Sokolanova 18 (4:4), Orijeva 4, Novakova 8 (2:3), Karova 4.

V zadnjem kolu prvenstva pa je ekipa Pomurja v Mariboru premagala mlado ekipo Maribora s 76:60 in je tako še naprej brez poraza. Neodigrana je ostala le še zaostala tekma s Slovanom. Strelke za Pomurje: Cerova 5 (1:2), Drožinova 17 (1:4), Kolarjeva 2, Sokolanova 25 (2:4), Orijeva 1 (1:2), Novakova 4, Karova 6 (2:2) in Zdražnikova 16 (4:4). (ZT)

Rokomet

Zmagal le Krog

V devetnajstem kolu prvenstva v prvi državni ženski rokometni ligi je ekipa ŽRK Bakovci gostovala pri vodilni ekipi Krim Elekta in izgubila s 14:28. Kljub visokemu porazu so Bakovčanke dobro igrale. Strelke za Bakovce: Hozjanova 8, Forjanova 2, Jakšičeva 2 ter Kolblova in Paničeva po enega.

V predzadnjem kolu prvenstva v drugi državni ženski rokometni ligi je Krog doma premagal Lisco iz Sevnice s 25:22 (12:11). Strelci za Krog: A. Kolmanko 8, Babič 5, D. Kolmanko 3, Lukač 3, Kovačič 3, Meolic, Šernek in Titan po enega. Pomurka iz Bakovec je v Radečah igrala z domačim moštvom neodločeno 26:26 (12:15). Strelci za Pomurko: Okreša 13, Buzeti 4, Lovenjak 3, Bedekovič 2, Ritonja 2 in Husar 2. Rokometiši Brežic so premagali Mladinca iz Murskih Črnc s 25:21 (11:10). Strelci za Mladinca: Gomboc 8, M. Gregorinčič 5, Titan 6, Kosednar in Ščap po enega. Vodeče Krško je premagalo Polet iz Murske Sobotice s 27:17 (13:7).

I. DOL (1. do 4.)

Salonit	5	5	0	15:4	10
VIGR. P.	4	3	1	9:4	6
Maribor	4	1	3	6:9	2
Olimpija	5	0	5	2:15	0

I. DOL (5. do 10.)

LJUTOM.	5	5	0	15:4	10
Pionir	5	3	2	11:6	6
Kamnik	5	3	2	9:8	6
Topolšica	5	3	2	9:8	6
Bled	5	1	4	7:12	2
Fi Prom	5	0	5	2:15	0

Šport od tu in tam

Dogovorili so se, da bodo organizirali medsebojna srečanja mlajših kategorij nogometašev, saj sodelovanje vodilnih klubov ni bilo prekinjeno.

Program sodelovanja bosta pripravili tudi obe sodniški organizaciji. (FB)

Sah - Na odprtem prvenstvu SD Radenska Pomgrad iz Murske Sobotice je med 14 udeleženci po devetih kolid končni vrstni red naslednji: 1. Robi Radosavljevič (prvi vrhak kluba) s 7 točkami, 2. do 3. Igor Kos in Alojz Kos, po 6,5, 4. Lea Števanec, 6, 5. do 7. Jože Sedonja, Matija Gabor in Danilo Hari, po 5,5 točke.

Zelo dobro sta igrala mladince Lea Števanec in Jože Sedonja, ki sta se uvrstila v prvo kategorijo.

Odbojka - Ljutomerske odbojkarice, ki so zasedle prvo mesto v drugi državni ženski ligi, bodo v novi tekmovalni sezoni v prvi B-državni ligi nastopale pod imenom ŽOK Zavarovalnica Maribor Ljutomer.

Pred dnevi sta namreč podpisala pogodbo o sponzorstvu direktor marketinga Zavarovalnice Maribor Branko Pintarič in predsednik kluba Peter Žibrat. (NŠ).

Namizni tenis - V Preserju je bil drugi državni turnir TOP 12 za mladince. Lep uspeh so dosegli Sobočani, saj je Mitja Horvat zasedel odlično drugo mesto za Reflakom, ko je v polfinalu nepričakovano premagal Petrovičiča z 2:0 in s tem dosegel svojo najboljšo uvrstitev v mladinski konkurenci.

Ta uvrstitev ga je že skoraj pripeljala v državno reprezentanco. Odličen je bil tudi Matej Petar, ki je zasedel četrto mesto. V drugi skupini je Miran Solar zasedel tretje mesto, Gregor Kocuvan pa je bil peti, kar je njegova najboljša uvrstitev. (M.U.)

Keglanje - V trinajstem kolu prvenstva v prvi mariborski kegljaški ligi je Nafta premagala Imopol iz Slovenske Bistrice s 6:2 (4546:4907).

Za Nafto so zmagali: Radkovič 792, Horvat 817, Žalik 861 in Peric 883, tekmovala pa sta še Lovenjak 824 in Felšo 769 podrtih kegljev. (M. Žalik).

Košarka - V organizaciji KK Maraton iz Radencec je bilo tekmovanje za pokal pomurske košarke. Rezultati - Maraton: Claudia shop 94:63, Claudia shop: Petrovič 81:88 in Petrovič: Maraton 85:79.

Prvo mesto je pripadlo Petrovcem pred Maratonom in Claudio shop iz Beltince. (K. Glazar)

Aletika - V Gradcu v Avstriji je bil mali tekaški maraton. Med 400 tekači iz štirih držav so bili tudi tekmovalci TS Radenske in se lepo odrezali. To še posebej velja za Sonjo Virag iz Bratonec, ki je zmagala v svoji starostni skupini.

Jožica Šiftar iz Murske Sobotice je bila med veterankami četrta, prav tako uvrstitev je dosegel tudi Karel Vrtnjak iz Dragotinca. Roman Klančar je bil v svoji skupini osmi, Marjan Jakopec, oba iz Radencec, pa štirinajsti. (G.G.)

Rokomet

Zmagal le Krog

V devetnajstem kolu prvenstva v prvi državni ženski rokometni ligi je ekipa ŽRK Bakovci gostovala pri vodilni ekipi Krim Elekta in izgubila s 14:28. Kljub visokemu porazu so Bakovčanke dobro igrale. Strelke za Bakovce: Hozjanova 8, Forjanova 2, Jakšičeva 2 ter Kolblova in Paničeva po enega.

V predzadnjem kolu prvenstva v drugi državni ženski rokometni ligi je Krog doma premagal Lisco iz Sevnice s 25:22 (12:11). Strelci za Krog: A. Kolmanko 8, Babič 5, D. Kolmanko 3, Lukač 3, Kovačič 3, Meolic, Šernek in Titan po enega. Pomurka iz Bakovec je v Radečah igrala z domačim moštvom neodločeno 26:26 (12:15). Strelci za Pomurko: Okreša 13, Buzeti 4, Lovenjak 3, Bedekovič 2, Ritonja 2 in Husar 2. Rokometiši Brežic so premagali Mladinca iz Murskih Črnc s 25:21 (11:10). Strelci za Mladinca: Gomboc 8, M. Gregorinčič 5, Titan 6, Kosednar in Ščap po enega. Vodeče Krško je premagalo Polet iz Murske Sobotice s 27:17 (13:7). Strelci za Polet: Lovenjak 8, Žugej 3, Merica 2, Horvat 2, Sečko, Černela po enega.

Judo

Sobočanom dve prvi mesti

V Murski Soboti je bilo četrto mednarodno tekmovanje v judu za dečke in mladince ter za pokal Murske Sobotice, ki ga je pripravil Judo klub Murska Sobotica. Sodelovalo je 190 tekmovalcev iz štirih držav. Med njimi so bili tudi tekmovalci Murske Sobotice in Lendave in dosegli nekaj dobrih uvrstitev. Med mlajšimi dečki se je najbolje izkazal Vučko iz Murske Sobotice, ki je zmagal v kat. do 30 kg. Pertoci iz Murske Sobotice je bil v kat. do 50 kg drugi. Od Lendavčanov sta drugi mesti zasedla Hajdu v kat. do 27 kg in Fodor v kat. do 55 kg. Tretji so bili: Perme in Fodor (27 kg), A. Vida (46 kg), Marič (50 kg) in P. Vida (55 kg), vsi Lendava. V konkurenci starejših dečkov se je izkazal Sobočan Rančigaj, ki je zmagal v kat. do 55 kg. Trojak iz Lendave je bil v kat. nad 71 kg tretji. Med mladinci sta Sobočana Vehab (60 kg) in Kerec (78 kg) zasedla tretji mesti. Ekipno so zmagali tekmovalci Iva Reje iz Celja pred Mladostjo iz Zagreba in Olimpijo iz Ljubljane.

T. Kos

Tekmovanje judoistov v Murski Soboti je bilo nad vse zanimivo.

Fotografija: Jure Zauneker

Šport od tu in tam

Nemizni tenis - V Logatcu je bil drugi državni turnir TOP 12 v namiznem tenisu za dečke, ki je štel tudi kot kvalifikacija za EP. Sodelovali so tudi štirje Sobočani in bili solidni.

V najboljši skupini Gregor Kocuvan je zasedel četrto mesto. V tretji skupini je dosegel lep uspeh Jure Koščak, ki je osvojil prvo mesto in se prvič uvrstil v drugo skupino. Dejan Šbül je bil dober tretji, Pavlek Puhan pa dvanajsti. (M.U.)

Badminton - V Lendavi je bil 3. turnir v badmintonu za jakostne lestvice za dečke in deklice. Sodelovalo je 60 tekmovalcev in tekmovalk iz 7 klubov.

Najuspešnejši pri Mladosti iz Lendave sta bili Koncutova in Djurkačova, ki sta v dvojicah zasedli prvo mesto, med posameznicami pa je bila Koncutova druga, Djurkačova pa četrta. Pri dečkih posamezno je bil Novak tretji, Ketler peti in Skledar sedmi, v dvojicah pa sta Ketler in Pal zasedla drugo, Novak in Skledar pa tretje mesto. (VS)

Karate - V Murski Soboti je bil kvalifikacijski turnir v karateju za državno prvenstvo mlajših kategorij. Sodelovalo je 128 tekmovalcev iz 12 klubov. Zmagovalci v svojih kategorijah so bili: Kovač, Tanacek, Kaštrun, Pijevec, Skandali, Mlinaričeva, Husarjeva (vsi MS) in Rožman (GR).

Druga mesta so zasedli: Novak, Topalaj, Kološa, Vrečič in Kaštrun (vsi MS), tretji pa so bili: Trajbarič, Štičl, Zrim, Madjarjeva, Reckova (vsi MS), Rožman (GR) in Mavrič (Radenci). V borbah je prvo mesto zasedel Vrečič. (D. Skandali)

Aletika - V Kumbergu v Avstriji je bilo tekmovanje v malem maratonu. Med 113 tekači so bili tudi pomurski tekmovalci in dosegli naslednje uvrstitve: Perme (Lendava) je bil v svoji kategoriji osmi, Klančar je zasedel med veterani deseto, Jakopec (oba TS Radenci) pa dvaindvajseto mesto. (GG)

Sah - Gasilsko društvo Hermanci je pripravilo šahovski turnir. Med 16 šahisti je zmagal Žganec s

15 točkami pred Brunčičem, 12, in Smrekarjem, 11,5 točke.

Nogomet - V tretjem kolu pokalnega tekmovanja na območju ONZ Lendava so bili doseženi naslednji rezultati: Čentiba Wreng: Hotiza 4:1, Bistrica: Črenšovci 1:2 in Nafta: Turnišče 3:1.

Rokoborba - V Podravske Slatini je bil prvi mednarodni rokoborski turnir za dečke. Sodelovalo je 96 tekmovalcev iz Madžarske, Hrvaške in Slovenije.

Med njimi so bili tudi mladi rokoborci iz Murske Sobotice ter se lepo odrezali. Najuspešnejši je bil Slavko Miholič (37 kg), ki je zasedel drugo mesto. Tretja sta bila Borut Casar (33 kg) in Branko Peterka (83 kg), peti pa Robi Barac (50 kg).

Sah - Na hitropoteznem šahovskem turnirju, ki ga je pripravilo ŠD Radenska Pomgrad iz Murske Sobotice, je med 5 mladinci zmagal Gomboc, med 16 pionirji pa si

prvo mesto delijo: Hočevar, Hodošek, Korpič in Kolar.

Na članskem hitropoteznem šahovskem turnirju, ki ga je pripravilo ŠD Radenska Pomgrad iz Murske Sobotice, je sodelovalo 17 šahistov.

Zmagal je Boris Kovač s 14,5 točke pred Igorjem Kosom in Tomijem Gruškovnjakom, po 13,5, Danilom Harijem, 12,5, Alojzom Kosom, Bogdanom Harijem in Matijo Gaborjem, po 10 točk.

Odbojka

Zmage pomurskih ligašev

V končnici državnega odbojarskega prvenstva za naslov prvaka so odbojkarji Vigrosa Pomurja iz Murske Sobotice v Ljubljani premagali Olimpijo s 3:0 (16:15, 15:5, 15:0). Vigros Pomurje: Prša, Marič, Kerec, Bačvič, Vukovič, Novak, Topovšek, Poredoš, Fujs.

V končnici tekmovanja za razvrstitev od petega do desetega mesta v prvi državni odbojarski ligi je Ljutomer v četrtem kolu premagal Pionirja v Novem mestu s 3:2 (4:15, 13:15, 15:13, 15:7, 15:6). Zatem pa je Ljutomer doma premagal eki-

po Minolte Bled s 3:2 (8:15, 15:5, 14:16, 15:12, 15:8). Ljutomer: Berlot, Kavnik, Škrobar, Belec, Zidar, Grut, Rajnar, Marič, Šiftar, Šumak, Šavič.

V zadnjem kolu prvenstva v drugi državni ženski odbojarski ligi je Claudia shop v Beltincih premagala Mežico s 3:1 (8:15, 15:6, 15:11, 15:6). Claudia shop Beltinci: Janža, Prelog, Balažič, Fišer, Vnuk, Sobočan, Čeh.

V zadnjem kolu prvenstva v drugi državni ženski odbojarski ligi je Sobotica v gosteh premagala Šentvid s 3:2 (8:15, 6:15, 15:11, 15:5, 15:13). Sobotica: Forjan, Drevnšek, Zver, Šlebingler, Novak, Mörce, Casar, Denko, Cipot. Odbojkarice Žibrata iz Ljutomera pa so premagale Fi Prom s 3:0 (15:6, 15:10, 15:7). Žibrat Ljutomer: Vrtnjak, Lukinko, Kolar, Senčar, Ljubeč, Šoštar, Premuš, Žibrat, Kuhar, Mlinarič. (NŠ, FM)

Sodniki in totemizem

Naši sodniki imajo po novem toge. Lasulj nimajo, čeprav je tudi lasulja pogosta oprava sodnikov - v državah z dolgo pravno tradicijo, neodvisnega sodstva. Zakaj to dvojje, oziroma zakaj toge?

Za odgovor na to vprašanje se je potrebno ozreti po podobnih okoliščinah, kot bi se morali, če bi odgovarjali na vprašanje, zakaj imajo petelini grebene, indijanski poglavarji perjanice, verski svečeniki svojo obredno opravo. V vseh primerih gre za pojav totemizma, za vzpostavitve in vzdrževanje reda razlik in ohranjanje dostojanstva. V primerih, ko gre za človeške strukture, gre za primere bolj ali manj reflektirane totemizma, v živalskem svet za strukturalne totemistične vzorce, po katerih je izpeljan totemizem v človeški družbi.

Zakaj gredo ljudje, ki naj bi postali sodniki oziroma pravniki, v šole? Tja, nemara zato, da bi se te večšine naučili, boste rekli! Seveda zato, ker pa s tem ne postanejo tudi že bolj pravični in neodvisni, odhajajo tudi zato, ker je ta odhod neke vrste vstop v iniciacijsko obredje. Posebej to velja za tista okolja, od koder prihodnji sodniki prihajajo in se bodo vanje vrnili, ko bodo svoje študije opravili. Ustanove, v katerih se za svoj poklic pripravljajo, so v tem oziru ekskluzivne. Z iniciacijo si morajo ob znanju pridobiti tudi potrebno avtoriteto, tako pred ljudskim okoljem kot pred politiko.

Naši sodniki so torej začeli nositi toge. V jeziku sociologije bi se za to posebno nošnjo reklo, da je znamenje diferenciacije od množice oziroma od ljudskega, revolucionarnega prava. V jeziku množice se prvi pomislek nekega pripadnika klana, ki se srečuje z avtoriteto novopovečanega sodnika ali pa sploh sodnika iz njegove klana, glasi: kaj bo ta, saj ga poznamo, eden od nas je! Od kod njemu avtoriteta, da me sodi? Politiki prejšnjega režima, ki so delovali v sistemu »najbolj enakih med enakimi«, so razmišljali na enak način. Pri tem so izhajali iz predpostavke, ki je bila temelj ideologije, da namreč oni najbolje vedo, kaj je prav, kaj je pravično. To moč najvišje vednosti jim je dajal politični sistem, ki je potem takem deloval kot klan v etnološkem smislu.

Privajanje na sodniške toge je vstopni postopek v pravno državo. Skozenj morajo iti tako sodniki kot državljani. Državljanji so za zdaj samo radovedni, sodniki pa v zdregi. Kot je mogoče razumeti njihove pomisleke, toga ni sklađa z njihovo racionalistično in egalitarnostno vzgojo. Državljanji so soočeni z novo obliko diferenciacije, kar jih, navajene socialistične ritualne sivine, spravlja v radovednost. Kot pa je slišati sodnike, ki so se v novi opravi že pojavili pred njimi, jih navdaja tudi z ustreznim občutkom za distanco.

V novem Sodnem redu v 183. členu piše: *Pri opravljanju sodniške službe, vselej pa pri vodenju in sodelovanju na narokih, glavnih obravnava, sejah senata, sodnega sveta in personalnih svetov, na občinski seji, ob prisegah sodnikov porotnikov ter na letnih konferencah sodnikov v preteklem letu, je sodnik oblečen v sodniško togo.*

Na zunanem poslovanju ter kadar sodnik v javnosti nastopa kot predsednik sodišča, ima na svojem običajnem oblačilu sodniško pripenko.

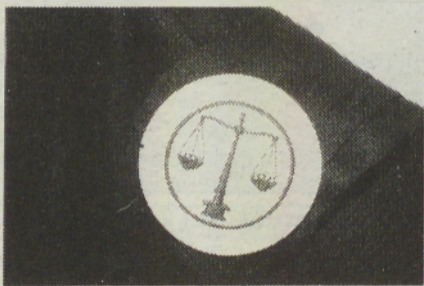
Sodni red še ni v pravomočni veljavi. Toga pa so že na sodiščih in sodniki si jih oblečejo, ko opravljajo funkcije, ki so našete v omenjenem členu. Naslednji člen opisuje, kaj je toga. »Sodniška toga je posebno vrhne oblačilo črne barve, ki ga sodnik obleče prek svoje obleke.« Kroj in blago tega površnika sta enotna za vse sodnike. Na levi rami toge je pripeto sodniško znamenje, to je trak črne barve, ki je na spodnjem robu enake barve kot okrogli znak s tehtnico, torej pripenka. S to pripenko je trak pripet na sodniško togo. Sodnik, ki po uradni dolžnosti odhaja iz sodne stavbe, da bi na javnih nastopih zastopal sodišče, si sname pripenko in si jo pripne na običajno obleko. Najbrž zato, da ne bi padel v oči. Sodniki prvostopenjskih sodišč imajo sodniško znamenje in sodniško pripensko bele barve, sodniki višjih sodišč rdeče in sodniki Vrhovnega sodišča Republike Slovenije zlate barve. Predsednik Vrhovnega sodišča ima še dodatno znamenje dostojanstva in razlike, okrog vratu ima še verigo zlate barve.

Vsak sodnik ima še uradno izkaznico. Pokaže jo, ko se mora zaradi potrebe po pomoči pri izvajanju sodniške službe odreči anonimnosti, ki jim jo hoče zagotoviti in ki jo simbolizira prav toga. Sitem totemizma, kar tukaj za nepoučene še vedno lahko zveni kot diskvalifikacija, vendar to niti najmanj ni, je popoln. Po Durkheimu in Claude Levy Straussu je totemizem sistem »kontinuitete in diferenciacije«. Je skratka red, ki upošteva in zagotavlja razlike. Toga je za diferenciacijo, izkaznica za kontinuiteto, sodniki pa bi, kot kaže, še najraje ostali čisto vsakdanje anonimni. Ne anonimni, kot mora biti Justitia, ki ima zavezane oči, vzvišeno in odmaknjeno, marveč anonimni po odgovornosti. Kot da bi jim ne bilo do tega, da reprezentirajo in izvajajo neodvisno sodno oblast. Tako je mogoče razumeti izmikanje sodnikov na soboškem sodišču, da bi se dali fotografirati v togi.

ŠTEFAN SMEJ
foto: JURE ZAUNEKER

Sodniška toga in pripenka

Kdo nastavlja marke po smetiščih?

Obraz ženske, ki živi v bližini velikega divjega odlagališča odpadkov v prleških hribih, je kazal značilno prostodušnost hribovskih in drugih na samem živečih ljudi, ki so iz nekdanje nezaupljivosti prešli v mirno prenašanje vsega, kar jim iz mest in gosto naseljenih krajev navlečejo pred nos.

Rekla je, da je šla pogledat, kaj ropota, saj tam vendar ni goric, zvok pa je bil prav tak kot pri vrtnanju lukenj za postavljanje soh v vinogradih. Prišla je bližje in videla skupino svetlolasih mladih ljudi v zelenih vetrovkah, ki so z ročnim motornim vrtnalnim strojem vrtali v odlagališče odpadkov. V luknjo da so nekaj spustili, jo zateptali in naglo odšli.

Rekli smo ji, da smo novinarji, da pišemo o onesnaževanju narave in da nas zanima, če se je v zadnjih dneh tam okrog motal kdo, ki ni bil običajen prinašalec odpadkov. O dvestotih markah ji nismo govorili. Kaj bi, tako ali tako nam ne bi verjela, še sam, ki sem-tiščal potno dlan na bankovca po sto mark, nisem bil prepričan, da nimam v žepu kake hudičeve prevare. Takoj, ko smo se od nje

Potegnili smo za ročaj pepelnika v odvrženem štedilniku in v nas je zazijal snopič mark.

Ob cesti je ležala vreča z odpadki, v njej se je motno videl bankovec za sto mark.

oddaljili, sem-ju vzel iz žepa in ju še enkrat pogledal proti soncu.

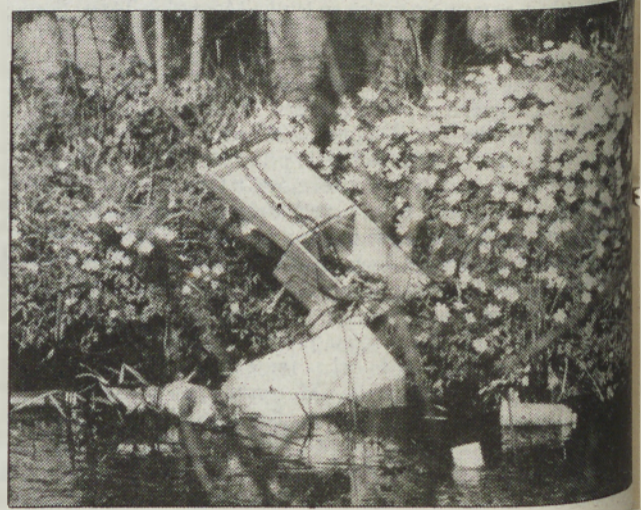
Ni kazalo, da bi bila ponarejena. Pozneje na banki so ju brez kanca-suma sprejeli, da ju zamenjajo za tolarje, in strašno smo jih vznemirili, ko smo jim rekli, naj natančno pogledajo, če nista ponarejena.

Nič takega ni, smo jih pomirjali, samo-novinarji smo, ki preverjamo, če pazite na ponarejen denar. Potem so ju nosili iz sobe v sobo, primerjali z opisom v neki knjigi in-potrtili, da sta prava.

Ženski smo povedali po pravici. Res pripravljamo reportažo o divjih odlagališčih-v pokrajini. Letos je Evropsko leto varstva okolja. Nameravamo fotografirati vsa večja divja odlagališča-po novih občinah in iz

številke v številko objavljati posnetke v vprašanji-županom, kdaj bodo v svoji občini te sramote odpravili.

Ko smo-v gornjeradganski občini-na nekem kraju stopili med-odvržene odpadke sredi gozda, da bi fotograf od bliže posnel, kaj vse ljudje odmetavajo in je izostrval objektiv, je nenadoma planil iz čepečega položaja, segel-proti plastični nesnagi in dvignil bankovec za petdeset mark. Privoščljivo smo se smejali, ker smo menili, da je denar padel iz žepa komu, ki je prav pred kratkim

Šatuljo z ogrlicami iz dragih in poldragih kamnov so greenpeaceci nastavili-na otoček, poraščen-s podlesnimi vetrnicami, okrog kamnov so plavali odpadki. Za poudarek lepega in grdega!

privlekel sem odpadke. Bankovec je bil namreč suh. Pri odlagališču-na levem bregu Mure smo mu v šali rekli, naj gre spet pogledat, mogoče ga zopet čaka sreča. Saj to je neumno, je

nost čiste narave ali pa preprosto pripraviti do tega-začnejo brskati po svojih-odvrženih odpadkih? Res je, kot rekla, da so vrtali v smetišča-česar bi lahko sklepali, da

zakričal, ko je med lomastenjem po grdobiji-brcnil-v zarjavel kos pločevine in spodaj zagledal sto mark!

Zadeva je nam je zdaj bolj ali manj jasna. Nekdo nastavlja po

čejo ljudi pripraviti-do tega- bi šli pri iskanju podtakr- denarja in drugih-dragocenih dna, vendar mi mislimo, da v resnici jemali vzorce-za tavljanje zastrupljenosti

Brcneš v odvržene pločevinke za pivo, zaropota, iz njih iztrsesaš meroma drage ogrlice!

smetiščih in odlagališčih denar in druge vredne reči. Sodeč po pripovedovanju gospe s prleških hribov, gre najbrž za naj-novejšo akcijo znane organizacije Green Peacea-Tisti so videti taki, se tako oblačijo in-delajo neobičajne reči. Doslej so se z verigami pripenjali na dimnike jedrskih elektrarn, na drevje, plezali na ribiške ladje in tako protestirali.

Ni nam čisto jasno, kaj hočejo doseči s to svojo zadnjo akcijo po naših smetiščih.-Želijo poudariti potrebo po recikliranju odpadkov-hočejo na tak način opozoriti na dragoce-

Nihče pa ne ve. Zdaj določijo če se oglasijo. Denar in dragoce kar smo našli, jim bomo namenili.

Dejstvo je namreč, da nas k akciji-fotografiranja zelenice Preskušajo-osveščenost ljudi? Tiska ali pa izzivajo ljudi?

Zadnja vest: res gre za akcijo Green Peaca! Sporočili so nam, da so pod nekaterimi smetišči pokrajini-nastavili tudi do deset tisoč mark.

Ne pišejo, če gre za veljavno majhna smetišča ...

Vestnik!

Spoštovani bralci!

V Vestniku št. 7 dne 16.2.1995 ste brali ugovor g. Hermana Šadla. Njegova izjava na račun spornega zemljišča s sosedom je bila enostranska in neresnična. G. Šadl trdi, da je bila moja izjava v članku Nič se ne spleča in vse se spleča, ki ga je Vestnik objavil 19. januarja 1995, neresnična.

Res je, da ne gre za Roganov svet. Vendar ostaja ta del ceste kljub vsemu sporen. G. Šadl je namreč ožil par. št. 1369, tj. cesto, že leta 1977. Med izmero oz. izdelavo nove zemljiške knjige oz. katastra pa ni opustil sveta, ki si ga je na silo osvojil, tj. staro vaško cesto, in ni dovolil, da bi razširili novo. Tako ostaja spornih teh 45 metrov. Da je ravnal nekorektno in protizakonito, obstajajo tudi dokazi - sklep sodišča in poravnava iz leta 1977.

Njegova izjava, da je ta spor rešen že leta 1989, je prav tako neresnična. Takrat je g. Šadl namreč že drugič odkopal in prekrival cestišče za pribl. 45 cm in s tem ožil vozišče (par. št. 1369), in to že po novi zemljiški mapi. Tako je bil na sodišču takrat ta spor rešen. Vse drugo pa čaka od leta 1977.

45 metrov ceste Gor. Slaveči-Grad pa ostaja zaradi tega spora še naprej nevaren ter ogroža voznike in druge udeležence v prometu.

RUDOLF ROGAN

Dragi mladi prijatelji na krilih iht!

Mladi ljudje vendar ne obkladajo s tako žoltimi izrazi in ne oostipavajo s tako oguljenimi moralizmi! Sploh pa ne zaradi reči, ki jih nisem zagrešil. Dovolj dolgo sem učil prav na gimnaziji - spet jo pišem z malo! - da vem, kako izbruhne mlad človek. Samozavestno in kljub temu spoštljivo. Kako se lahko v polni mladeniški moči čutite tako prizadete zaradi treh stavkov o vašem glasilu! Zapis ali vestičko, nikakor na ne članek, kot pišete v nepremišljeni in sugerirani ihti, sem objavil proti redakcijski navadi tega časopisa. Omemba je bila dobrohotna izjema, ker me je Matjažev oče, ki je glasilo prinesel v redakcijo, nenehno spraševal, če bom kaj napisal o njem. O šolskih glasilih sumi ne pišemo recenzij, ker bi s tem muno delali krivice, ne bi namreč mogli zasledovati vseh izdaj na vseh mnogih šolah. Objavimo pa jih z velikim veseljem, če nam jih kdo pošlje in so povrhu napisane na presojevalen, kritičen način. Nikar pa ne čitate take neslanosti, da bi se moral pozanimati, kdaj je izšlo kakšno srednješolsko glasilo.

Matjaž, Jernej, Dejan in Roky, ki ste podpisani pod pismo bralcev, v katerem se me doži, da lažem in sopesi lažem, da mi peša vid, da žalim, poverjam, ne preverjam, udarjam po mladem rodu, delam izdatniške spodrsnjaje, sem zavisten, se ne morem bradati, sem siromak! Zakaj vračate s tako polno stakoo, ko sem vas obravnaval samo s ščepcem? Nikakor pa ne z zavistjo ali ne vem čim. Kakor ste vse dobro. Kako naj bi kot nekdanji profesor čutil drugače! Če sem pisal, da ste glasilo izdali z zapoznitvijo, ker so vaši dijaški prijatelji s svojim za isto priloznost prej prišli na dan, sem mislil, da je v resnici tako. Kaj pa bi bilo v tem tako groznega! Saj vem, kako nastajajo dijaški časopisi, in vem, kako nastajajo redni. Zakaj sem potem to omenjal, če zadeva ni tako pomembna? Zato vendar, da bi vas spodbudil k še večji in še zgodnejši vnemi. Če je res tako, da ste vi glasilo prej izdali, ker naj bi tako pričal datum izdaja, se vam zaradi tega ne opravičujem. Saj se da napisati katehnik in jaz sem imel vašega v rokah pozneje kot od dijakov teletine in kovinarske sole. - Grdo bi bilo, če bi lagali, kajne!

Ime vaše šole Gimnazije se seve piše z veliko, tako kot ime vaše šolske sestanovalkke Strojne in tekstilne šole. Prav iz tega, da sem obe šoli pisal z malo, bi lahko sodili, kako ne mislim na nič osebnega, marveč poaznam razliko med vami, ki zase pravite, da vam pisanje in mišljenje bolj vleže, in dijaški poklicnih šol. Ne bom vam z neko hlinjeno skrbjo klical, da pišete še naprej. Kako pa naj boste gimnazijci!

STEFAN SMEJ - ŠSM

Lepša in prijetnejša Murska Sobota

Zima se postavlja in marsikje vidimo gradbince, ki že pridno opravljajo svoja težaška dela. Nekateri pa tudi v tej zimi niso imeli počitka, delali so skoraj ves čas. Z njihovim pridnim delom dobiva Murska Sobota vsak trenutek novo in lepšo podobo. Tega se prav

Tako so že začeli z obnovitvenimi deli na poslopu nekdanjih avtobusnih garaž Avtobusnega podjetja iz M. Sobote, to je na vogalu ulic St. Kovača in Prežihovega Vnanca. Lastniki tega zapuščenega objekta in arhitekti se zavedajo, da je gradbeni prostor v mestu predrag, da bi na njem stala samo tako nizka stavba. (Nekaj podobnega že imamo malo naprej na drugem vogalu ulic, to je Potrošnikova samo-postrevališča. (Nekaj podobnega že imamo malo naprej na žnici PARK). Z nizko gradnjo je dragi mestni prostor veliko premo izkoriščen, kvečjemu se samo zasede dobra lokacija. S tem da bodo stavbo nadzidali, ne bodo pridobili samo novih upravnih in stanovanjskih prostorov, ampak bodo dali temu delu mesta in vsej okolici povsem novo in lepšo podobo. Vitalizacija tega objekta je bila že nujno potrebna in bo vsem nam v veliko veselje.

Ta isti ali podoben problem se bo začel reševati že letos na stavbah ob tržnici v središču mesta M. Sobot

ta. Močne betonske stavbe, zgrajene v obliki črke U, so gotovo premalo izkoriščene. Z dobro nadgradnjo bodo pridobili veliko koristnih in prijetnih prostorov, predvsem pa bo stavba pridobila največ pri arhitekturnem videzu. V nadzidanih prostorih bo veliko simpatičnih lokalov ter tudi skladišča, ki jih sedaj vsi trgovci v teh starih lokalih zelo pogrešajo. Na tak način se bo dala tržnica bolje in lepše urediti in seveda tudi pokriti. Tega pa ne bomo veselili samo prebivalci Murske Sobote, ampak tudi vedno številnejši domači in tuji gosti - turisti.

Še večja pridobitev za Sobočane pa bo v soboškem poletnem kopališču. Z minimalnimi stroški bodo pokrili najstarejši bazen in ga povezali z restavracijo. Pokriti bazen, voda in restavracija bodo ogrevani s termalno vodo iz soboške vrtine. S tem bo topla voda, preden neizkoriščena odteče v Ledavo, naredila veliko koristi vsem soboškim kopalcem, podaljšala letno sezono na vse leto, nekaj več bo denarja tudi v blagajni in v Moravskih Toplicah bo manj gneče.

Ljubitelji čiste in lepe narave pa bodo letos največ pridobili z načrtovanimi deli v soboškem parku. Tu nameravajo asfaltirati vse poti okrog gradu, poti po parku, poti okrog novega jezera ter celotno cesto s pešpotjo do prenovljenega soboškega gradu. Postavili bodo manjkajočo razsvetlavo pa tudi nove in lepše klopi. Kaj hočemo še več! Po vseh teh končanih delih bo mesto s prenovljenim lepim parkom spet na novo zasijalo v še lepši in prijetnejši luči. Marsikdo bo z olajšanjem pozabil na vse stroške in skrbi, ki jih pri takem delu nikoli ne zmanjka. S tem da bomo vse pridobljeno znali skrbno varovati pred vandalizmom in štirinošci, bomo pokazali svojo kulturo in koliko nam je do čiste, zdrave in lepe narave. Načrtovalec in izvajalec teh del želimo uspešno delo, nam vsem pa ostane samo srčno in vselo pričakovanje.

Č. E.

Mesec čistoče naj zajame tudi mojo občino

Vsakoletna akcija »Očistimo svojo državo, svoje občine in svoja naselja«, ki je običajno v mesecu aprilu, je spet pred nami. O tem se vsako leto veliko piše in načrtuje, le malo pa stori. Vendar, napredek je, čeprav pri čiščenju svoje lepe zelene domovine ter varovanja okolja v Sloveniji le po polzevo napredujemo.

Samo strokovne analize ter razpravljanje nam bosta na tem področju le malo koristila. Malo nam bodo koristili tudi plani lokalnih oblasti, plani Zelenih ter predvolilne obljube strank, če pa še se naprej obnašamo in delamo po starem. Nam državljanom manjka kulturne osveščenosti in kulturnega obnašanja za varovanje svojega okolja. Državni oblasti ter lokalnim občinskim oblastem pa manjka disciplinarnega izpolnjevanja predpisov in občinskih odlokov.

Marsikatera občina in krajevna skupnost, predvsem pa lokalna komunalna podjetja bi rada na svojem območju storila kaj več za vzdrževanje čistoče ter varovanje svojega okolja, vendar denarja, ki bi ga morali v ta namen več prispevati vsi občani, ni oz. ga je daleč premalo za vse potrebe.

Nekatera podeželska komunalna podjetja so začela komaj v zadnjih letih v dogovoru z občinami ter krajevnimi skupnostmi organizirano akcijo za zbiranje ter odvoz komunalnih odpadkov v bližnji ter širši okolici vaških naselij. Naselja so ponekod oddaljena tudi do deset in še več kilometrov od sedeža komunalnega podjetja. Občinske ceste pa so ponekod slabo vzdrževane, do mnogih zaselkov pa velika in težka komunalna vozila sploh ne morejo pripeljati. Stroški za pobiranje ter odvoz komunalnih odpadkov so v tako raztresenih naseljih precej višji kot v strnjениh mestnih naseljih. Država pa občasno po vsej državi komunalcem dovolji enako, simbolično povišanje cen.

Konkretno govorim o Komunalnem podjetju Ljutomer, ki je v dogovoru z Občino Ljutomer ter nekaterimi krajevnimi skupnostmi šele v zadnjih letih začelo organizirano akcijo za zbiranje ter odvoz komunalnih odpadkov v bližnjih naseljih. Da bi bil odpor občanov čim manjši ter da bi za akcijo pridobili čim več družin, je komunalno podjetje določilo tudi sorazmerno nizko ceno za odvoz ter odlaganje odpadkov. Ta cena pa mesečno ni niti tolikšna, kot stane liter vina, potem pa naj komunalno podjetje s takimi sredstvi gospodarji in skrbi za čistejše urejanje svoje okolice. Kar se tiče cen komunalnih storitev, sem osebnega mnenja, da se država iz tega norčuje, saj je sedaj dovolila, da lahko komunalna podjetja po prvem aprilu t. l. podražijo svoje storitve za odvažanje in odlaganje odpadkov le za »sramotna« 2,4 odstotka.

V mojem primeru naj bi ta podražitev znašala mesečno borih 6 (šest) tolarjev, kar ni niti za eno cigareto. Moje naselje Sp. Kamenščak pri Ljutomer se razteza skoraj tri kilometre daleč ter ima sedaj okrog sto hišnih števil. Če bi vsaka družina za odvoz komunalnih odpadkov plačala mesečno po 500 (petsto) tolarjev, bi ta podražitev prinesla komunalni v njeno blagajno mesečno več le borih 1.200 (tisoč dvesto) tolarjev. In kaj naj komunalno podjetje s tako visoko vsoto stori, dobička najbrž ne bo mogoče deliti, niti ne stimulacije za boljše in uspešnejše poslovanje za preteklo leto, kot so si delili izkorninarji v Ljubljani ali na Repub. stanovanjskem skladu in verjetno še marsikje.

IVAN MUHIČ
Sp. Kamenščak 18
69240 Ljutomer

Vsak četrtek Vestnik!

Ob evangelijskem sporočilu Billyja Grahama

Boj kot že itak svetovno znani evangelijski pridigar Billy Graham sta me v večeru sprejemanja njegovega oznanila v soboški kinodvorani fascinirala mlado občinstvo in visoko kultivirana teološka drža uradnih in laičnih evangelijskih subjektov, ki pri posredovanju Kristusa - opirajoč se zgolj na biblijo - več kot prepričljivo reducirajo indoktrinirani krščanski (beri katoliški) socialno-politični nauk na zgolj iskanje duha in duše, ki je najrelevantnejši element človeške biti in metafizičnega bivanja!

Pristavljam svoj glas za evangelijsko konfesionalno misel. Tudi zaradi zgodovinske porazenosti v dobi protireformacije.

Le ob močnejši evangelijski Cerkvi vidim možnost temeljite prenove katoliške konfesije. V Grahamovem jeziku rečeno je: zdaj je čas za Kristusa, jaz pa dodajam: zdaj je čas za EVANGELIČANSKO CERKEV.

S katoliškim pozdravom
TINE MLINARIČ

SKEI Pomurja odkriva direktorje, ki delajo krivico zaposlenim

Novinar g. Milan Jerše je le uspel zbrati toliko podatkov o delu sindikalnih zaupnikov, da se mu je splečalo objaviti članek v Vestniku št. 11. Dovolite mi, da bi to, kar v resnici doživljamo pomurski sindikalisti, v nekaj povedih nadaljeval.

Upam, da sem kot predsednik sindikata v Varstroju in član OO SKEI Pomurja dovolj pristojen, da lahko dam izjavo. Na zadnji (28.) seji SKEI Pomurja, ki jo je v Radencih sklical predsednik Milan Vajs, smo razpravljali o trenutni situaciji in vlogi sindikata pri vladi Slovenije. Na seji je bil tudi predsednik SKEI Slovenije Albert Vodovnik. Po dolgi razpravi vseh predstavnikov podjetij SKEI v Pomurju smo prišli do ugotovitve, da smo vsi zaposleni kovinarji neke vrste rezervat za gospodarstvo naše vlade. Naj povem, da nobeno podjetje kovinske industrije lani ni poslovalo pozitivno, kar so direktorji s pridom izkoriščali v svoje dobro. Npr.: Kje so bili odgovorni ljudje, kdo je to dovolil, da je direktor, ki je že dvoje podjetij spravil v stečaj, delavce pa pometal na cesto, sedaj direktor v nekem tretjem podjetju, hkrati pa stečajni upravitelj v treh podjetjih. Ali ni to povezano z bankami? Ali res takšna dela, ki jih počenjajo naši delodajalci, vlada in Gospodarska zbornica podpirajo? Po daljši razpravi sem ugotovil, da nekatere predstavnike sindikata direktorji in njihovi ožji sodelavci ignorirajo. V enem od podjetij kovinske industrije je bil predsednik sindikata na bolniškem dopustu, in v tem času si je direktor dovolil, da je razrešil 10 sindikata podjetja in sam imenoval nove člane.

Pozivam vse zaposlene člane sindikata, da nam pomagata, kajti le skupaj lahko, če lahko, kaj storimo. V nasprotnem primeru bomo ob nespoštovanju kolektivnih pogodb potlačeni do kraja. Res je, da gospodarska krivulja v Sloveniji raste, toda verjemite mi, da raste tudi krivulja siromaštva. Ne morem mimo tega, ko slišim, da poslanec zasluži 600.000 SIT, delavec v proizvodnji, ki dela za državni proračun, pa od 28.000 do 30.000 SIT.

Dragi somišljeniki, tako ne bomo prišli v Evropo. Opravičujem se tistim direktorjem, ki so še voljni razumeti krizo in siromaštvo delavcev, ki imajo razum in spoštujejo kolektivno pogodbo. Na takšnih delovnih mestih, v takšnih podjetjih, kjer spoštujejo kolektivno pogodbo, sta mir in zadovoljstvo, pa čeprav skromno. Še enkrat prosimo vlado in Gospodarsko zbornico, da nam pomagajo in podprejo EKI, tako kot to delajo drugod, v drugih državah. Hvala vsem, ki ste enakega mnenja.

ALOJZ ZVER

Zasvojenost z nikotinom, drogo, alkoholom in druge težave

Ko sem prebrala v reviji TRETJI DAN intervju z ozdravljencem Gregorjem, ki se je po treh letih zdravljenja v komuni Del Pierina v Italiji vrnil v normalno življenje, in njegovo ugotovitev, da je z drogo zasvojenih 95 % nekdanjih kadilcev cigaret in da jih le 5 % začne neposredno s trdo drogo, me je presunilo. Začela sem premišljevat, kaj lahko naredimo, da bi mladi oziroma šolski otroci ne segali po cigaretah in se zastrupljali z nikotinom in tako ne prišli na naslednjo grozljivo stopnjo z drogami in si ne uničevali svojih mladih življenj.

Po mojem trdnem prepričanju smo za propadanje naše mladine odgovorni prav vsi, še posebno pa vsi tisti, ki dan za dnem zastrupljate svoja okolja s cigaretinim dimom. Predvsem bi poklicala na odgovornost vse, ki se ukvarjate z mladino. Najprej starše, ki kadite, potem vzgojiteljice in vzgojitelje od otroških vrtcev naprej, učiteljice in učitelje, profesorje, veroučitelje, duhovnike - vse vzornike naše mladine, ki se niste pripravili odreči užitekovi cigaretne dima. Istočasno pozivam tudi vse zdravnike, varuhe javnega reda in vse druge, ki se ukvarjate posredno ali neposredno z mladino, začnite vendar razmišljati, kakšna prihodnost čaka našo mladino in nas vse, če ne bomo sami pri sebi naredili konca in začeli zavestno živeti brez zasvojenosti z nikotinom, drogami in alkoholom, ki nam uničuje zdravje in ugonablja otroke, ki so največje bogastvo naroda. To smrtonosno pandemijo so v Ameriki že na pol in še bolj izrinili iz življenja, pri nas pa vsak dan z reklamnim materialom vedno bolj pritiskajo in vsiljujejo svoje izdelke.

Ali so nam dovolj podatki, da je 80 % majhnih otrok staršev kadilcev astmatikov, da vsak 10. otrok priže svojo prvo cigareto pred 10. letom svoje starosti. Pri 15. letih redno kadil vsak peti mladostnik, pri 17. letih pa že vsak tretji. V Sloveniji po ocenah strokovnjakov kadil več kot tretjina moških in skoraj četrtina žensk. Zaradi bolezni, ki jo je povzročilo kajenje, predčasno umre 3.500 naših državljanov. - Če bi jutri iznašli nov izdelalek, ki bi vsako leto ubil 3.500 državljanov Slovenije, ali bi se odgovorni zganili?

Pozivam vse šolske otroke, naj prosijo svoje starše, tete in strice, vzgojiteljice, učiteljice in učitelje in vse že imenovane vzornike, naj jim pripravijo, da ustavimo to zakonitost, zaradi katere vsakih 30 sekund umre en človek za posledicami kajenja itd. Kdaj se bodo naši državniki, odgovorni ministri za šolstvo in zdravstvo zamislili nad samouničevanjem zdravja naše mladine? Kdo bo iznašel novo formulo ali sredstvo za samodokazovanje odraslosti mladih brez cigarete? Vse to je vredno razmišljanja in ukrepanja. Potreben je nov sodoben zakon avila igre in sankcije za neupoštevanje ter preprečeval zlorabe.

Murphijev zakon kajenja je: Če stvari prepustimo njim samim, so nagnjene k temu, da se gibljejo od slabega na slabše. Kaj vse bi napravili, da ustavimo to zakonitost, zaradi katere vsakih 30 sekund umre en človek za posledicami kajenja itd. Kdaj se bodo naši državniki, odgovorni ministri za šolstvo in zdravstvo zamislili nad samouničevanjem zdravja naše mladine? Kdo bo iznašel novo formulo ali sredstvo za samodokazovanje odraslosti mladih brez cigarete? Vse to je vredno razmišljanja in ukrepanja. Potreben je nov sodoben zakon avila igre in sankcije za neupoštevanje ter preprečeval zlorabe.

Vsaka zasvojenost izvira iz neke praznine in nepoznavanja resničnih vrednot. Mladostnik se za oblikovanje svoje neponovljive osebnosti zgleduje po izbranih vzornikih. Če vzamemo športnike različnih panog, vidimo, da je njihova naravnost usmerjena k doseganju določenega cilja. Cilj pa je tista magična točka, ki se imenuje zmaga, in jo vsak športnik želi doseči. Za doseganje ciljev je potreben velik napor, vzdržnost, vsakdanja odpoved in osebna disciplina, športniki ne kadijo in tudi ne pijejo.

Imeti cilj v vsakdanjem življenju, pomeni vedeti, kaj hočeš doseči, tudi za ceno odrekani. Vsaka stvar, ki jo hočeš doseči, mora imeti svoj smisel, je dobra, ki je vredna odrekani. Za doseganje pravilno izbranih ciljev nobena žrtev ni pretežka. Vsak mladostnik pa tudi odrasli ljudje čutimo uspeh kot nekaj, kar nas osrečuje.

Alkoholna odvisnost - rakava rana za človeka
Mislim, da pridejo trenutki v življenju človeka, ob katerih v prijetni družbi z veseljem nazdravimo s kozarčkom dobrega vina. Toda zloraba te dobrine je vedno usodna. Naši starši so nas vedno opozarjali pred to nevarnostjo. Poučili so nas, da ima vsak človek prirojen čut ali organ za samoobrambo, ki ga opozori, kdaj je dovolj alkoholne pijače. To pa tako, da človeka pivca, ki je pozoren na to, po enem ali dveh kozarcih vina ali piva, občutno stresa. To je znak, da je potrebno takoj nehati. Kdor ne upošteva tega naravnega kontrolnega opozorila in naprej pije, ta organ zamori. Nikoli ne pij na prazen želodec! Ne pij alkohola za žejo! Ne pij alkohola zaradi žalosti ali jeze! Imej vedno pred očmi posledice nekontroliranega pitja. Ne vsiljuj kozarča, če ti ga kdo prijazno odkloni, ker je lahko usoden. In ravno zato toliki ljudje v veseli družbi podležijo in se pustijo omamiti, ne da bi se tega zavedali. Človek brez samokontrole je kakor papirček v vetru, ki ga odnaša na vse strani. Človeka, ki se nenehno samokontrolira nad uživanjem te dobrine, alkohol ne more zasvojiti.

Za nesrečneže, ki so z alkoholom že deloma zasvojeni, pa še nasvet, naj ne obupajo. Veliko je že ozdravljenih alkoholikov z družinami, ki imajo svoje združenje A. A. (Anonimni alkoholiki). Tam se srečujejo alkoholno odvisni vedno skupaj s svojimi družinami pri skupinski terapiji. Poskusite tudi vi - uspelo vam bo, vendar v prihodnje brez vsake kapljice alkohola. - Celjska Mohorjeva družba je že pred nekaj leti izdala dve knjigi: 1. Alkoholno omamljeni - Ječa alkoholizma v družini in pot iz nje ter 2. Boj za družine z alkoholiki. Avtor obeh knjig je dr. Jože Ramovž. Knjige lahko kupite pri Mohorjevi družbi v Celju in Ljubljani ali naročite po pošti.

Velika zabloda je tudi, da ljudje za žejo ne pijejo več naravne vode, ker nas gotovo vsevodi v proizvodjalci brezalkoholnih pijač slepijo, da je naravna voda škodljiva. Nihče pa ne razmišlja, da je vsaka brezalkoholna pijača pripravljena v glavnem iz vode, ki nam jo tako zelo odsvetujejo. Samokritike je v naši zavesti premalo, ker ni bila nikoli privzgojena tako, da bi jo samoumevno uporabljali mladi in stari.

Samokontrola in samokritika sta za naše življenje dve vzporedni lastnosti, ki jih današnja vzgoja bolj malo posreduje, pa naj bo to doma ali v šoli. To pa je tudi dokaz, da naša družba ne daje dovolj smernic za vsmišel življenja.

Ali za tako stanje ni kriva večdesetletna šola, ki je otrokom posredovala samo znanje brez vzgoje? Naši mladostniki so vzgojeni brez ciljev za doseganje resničnih vrednot.

Odpravljena so bila enotna moralna načela. Otroci vernih staršev pa tudi drugi niso mogli dojeti, kdo jim govori resnico, ali starši doma ali učitelji v šoli. Tudi to je pustilo svoje posledice na otroke, ki so sedaj že matere in očeteje.

Če starši od svojih prednikov in učiteljev tiste dobe niso prejeli zadovoljive vzgoje, nimajo sami ničesar posredovati svojim otrokom. In tako se to nadaljuje iz roda v rod.

EMA MURKO, dipl. soc. del.

Državni zbor zaenkrat nacionalni program gradnje avtocest le raširil z obalno in dolensko cesto

Izigrani Pomurci in njihovi poslanci

Bo naslednje lobiranje primorskih poslancev spremenilo prednostni in časovni program gradnje avtocest?

Najprej so pomurske poslance v državnem zboru izigrali mariborski kolegi. Čeprav so bili v začetku enotnega mnenja, da ne bodo dovolili dodatne širitve nacionalnega programa s »hrbtenico« od meje z Italijo do meje z Madžarsko s predlagano ljubljansko obvoznico, so mariborski poslanci pestili na cedilu pomurske kolege zaradi obljube »pod mizo«, da bodo v Mariboru gradili Koroski most in mariborsko obvoznico. In tako je bil nacionalni program gradnje slovenskih avtocest razširjen z mariborsko in ljubljansko obvoznico. Ob drugi obravnavi v državnem zboru, ki je bila v sredo, 22. marca, so lobirali Primorci in dosegli, da so tudi njihovo obalno cesto vključili v nacionalni program. Pomurski poslanci so dosegli vsaj to, da sta ostala »prioriteta« in »terminski plan« enaka. Toda kako dolgo?

Po končani obravnavi avtocestnega programa v državnem zboru je bil pomurski poslanec dr. Bojan Korošec pripravljen odgovoriti na nekaj aktualnih vprašanj. Vsekakor z nenehnim širjenjem nacionalnega programa niso zadovoljni, kajti prav lahko se zgodi, da bo iz tega ali onega razloga prav za pomursko avtocesto zmanjkalo denarja. Najprej se zavlačuje s pripravo dokumentacije, odgovornost za zamude se vali zdaj na eno (MOP) zdaj na drugo (prometno) ministrstvo, v resnici pa so vsi zadovoljni, da lahko medtem gradijo nekaj povsem tretjega. In to tretje se postopoma infiltrira v nacionalni program gradnje slovenskih avtocest, pri tem pa se

Dr. Korošec:

... če že nismo mogli preprečiti izglasovanja, da obalne ceste ne bi vključili v nacionalni program, upam, da bomo uspeli preprečiti vsaj nameru, da bi spremenili seznam prednostnih gradenj in dosegli stoodstotno zagotovilo, da bodo tukaj res gradili avtocesto. To zagotovilo pa bi dosegli, če bi začeli graditi vsaj en odsek ...

čedalje bolj pozablja, zakaj se je Slovenija pravzaprav odločila za smer zahod-vzhod in na kakšen način je pridobila celotno severovzhodno Slovenijo, ki ni le gospodarsko, ampak tudi infrastrukturno manj razvita. Toda prihodnje leto se ne bo gradilo, čeprav je tako načrtovano, ker pač ne bo dokumentacije; naslednje leto bodo zatrjevali, da gradnja avtoceste v SV Sloveniji sploh ni ekonomska upravičena, in nam to dokazovali s številkami. Dr. Korošec je o tem povedal:

»Da, vendar je osnova drugačna! Mi se za te stvari nismo odločili na osnovi ekonomskih kazalcev, takšna je bila politična volja v parlamentu in tudi izglasovana, da avtocesta bo in da bo osnova za gradnjo bencinski tolar. Za osnovno hrbtenico avtoceste mora biti zjamčen denar. Finančni sredstev ni za nove, dodatne širitve programa. Danes nam je državni sekretar Marjan Dvornik ponovno zagotovil, da je za tisto, kar je določeno v nacionalnem programu in za kar je osnova bencinski tolar, finančna konstrukcija narejena. Za te nove stvari, kot sta obalna cesta in dolenska avtocesta, pa ni načrtovanega denarja. Na novo pa sta v nacionalni program prišli lju-

bljanska in mariborska obvoznica - to je dejstvo, pa pustimo zdaj, kako je bilo to sprejeto, če je to del trase avtoceste ali ne!«
Kaj lahko se zgodi, da bo prav zaradi teh dveh obvoznic Ljubljana

ne (ki je že spremenjena v projekt z naslovom Gorenjska-Ljubljana-Dolenska) zmanjkalo denarja iz edinega domačega vira: bencinskega tolarja. To bo lahko razlog, da se avtocesta proti meji z Madžarsko sploh ne bo gradila, kajti za najetje posojila iz Evropske banke za obnovo in razvoj ne bo pravih osnov (prometna obremenjenost primorskih cest je prav gotovo večja kot obremenjenost pomurskih cest, še posebno v poletnih mesecih!) Že za sedanjí nacionalni program bodo morali najti dodatne finančne vire; po mnenju dr. Korošca sta najbolj realni dve možnosti: dvig cen bencina in s tem povečanje sredstev, zbranih z bencinskim tolarjem, in podaljšanje obdobja, v katerem naj bi se na ta način zbiral denar.

Pomurski poslanci so bili na sredini seji državnega zbora sicer karseda aktivni (razpravljala sta tudi Drago Šiftar in Geza Džuban), žal pa niso imeli zadostne podpore. Kakšno zagotovilo torej imajo (in imamo), da se bo gradnja avtoceste nadaljevala proti meji z Madžarsko, kjer prebivalci vse od 1991. leta prenašajo normalno povečan tovorni promet?

»Jaz verjamem to kot optimist,

moram pa reči, da nisem več tako prepričan, da se bo res gradila 1996. leta. Zato smo zdaj šli v akcijo, da bi traso razdelili na različne pododseke in da se kmalu začne graditi vsaj en pododsek. Najbolj upravičena bi bila gradnja od Cogetinec do Sobote, druga možnost je gradnja pri meji in obvoznica okrog Lendava, tretja pa, da začnemo najprej z gradnjo mostu čez reko Muro. Ta objekt bo imel najmanj vzporednih težav denarno pa bo to kar velik zalogaj. Podpirala bi ga tudi prometno ministrstvo in Dars. Zdaj pa moramo imeti najprej lokacijsko dovoljenje. Ali bo mejni prehod v Genterovcih ali kaj južneje, to ne igra velike vloge pri gradnji mostu in drugih odsekov.»

Tudi pomursko traso bo torej smiselno razdeliti na več pododsekov in za posamezne dele pridobivati soglasja, izdelovati projekte in odkupovati zemljišča - za enako taktiko so se odločili pri gradnji drugih odsekov avtoceste.

In kako prepričati Sobočane in Lendavčane, naj še naprej prenašajo tovorni promet, da se pač obvoznice mimo njihovih mest ne morejo graditi s sredstvi Darsa ali z bencinskim tolarjem, ker to ni v programu, marsikaj drugega, kar prav tako ni v programu, pa se lahko gradi (npr. obvoznica Ormoža in rekonstrukcija prav tako magistralne ceste Maribor-Ptuj-Ormož)? Dr. Korošec je odgovoril:

»Za leto 1995 imamo v proračunu za ceste le 11,5 milijarde, zahtevali smo 17 milijard. Lani smo imeli 13 milijard. To je za državne ceste. Ptuj ima daljšo zgodbo in specifično; Ptuj je imel sredstva EBRD-ja zagotovljena že, preden smo mi govorili o severni varianti. Nikoli se ni o tej cesti govorilo kot o avtocesti, gre za rekonstrukcijo magistralne ceste v hitro cesto, za kar je pridobljeni denar. Mi bomo Soboto lahko rešili šele takrat, ko bomo vedeli, kje bodo gradili avtocesto. Se pa strinjam, da če bo prišla Sobota na vrsto šele 97. ali 98. leta, da je treba nekaj narediti. Vendar žogica ni pri meni, ampak na ministrstvu za okolje, tam pa mi raje, da na ministrstvu za promet ...»

Zakon jasno »govori«, da se Slovenija ne konča v Mariboru!

BERNARDA B. PEČEK

Radio Kujski val ob 7.01 Sporočilo za javnost št. 1 OŠZZ Ljutomer

Prekinjamo oddajo, OBMOČNI ŠTAB ZA ZAŠČITO Ljutomera tukaj. Objavljamo nujno sporočilo za občane mesta Ljutomer. Iz farne na Moti so ponoči pobegnili črvi. Vznemirila naj bi jih dela pri vrtni za toplo vodo. Zgodaj zjutraj so opazili prvi val v smeri proti Mali postaji. Občane prosimo, naj se nemudoma umaknejo v zgornja nadstropja, naj ohranijo mirno kri in počakajo na pomoč, ki je že na poti. Prvi viak kokoši s Ptuja pričakujemo čez kakšno uro. Sproti vas bomo obveščali o razvoju dogodkov. Ker so prve žrtve že padle, vas opozarjamo na skrajno previdnost. Rdeči alarm velja do preklica.

Radio Kujski val ob 7.55 S terase nad Planiko poročča znani ljutomerski novinar.

Na križišču pri avtobusni postaji je položaj skrb zbujajoč. Slišim krik in vpitje na pomoč, en avtomobil se je zaletel v nekdanji SDK. Iz banke je slišati zvenketanje stekla, iz bankomata se kadi. Trgovski lokali v okolici so razdejani. Po ulici se med sluzasto maso črvjih teles premikajo čevlji, pomešani z džinsom in bankovci. Od psa, ki se ni mogel pravočasno umakniti na varno, je ostal samo kupček kosti.

Radio Kujski val ob 9.01 Sporočilo za javnost št. 2 OŠZZ Ljutomer

Stanje se naglo slabša. Videti je, da se farmskim črvom pridružujejo tudi drugi s kmečkih gnojišč in njiv.

Za vzroke tega neverjetnega pojava zbiramo podatke in mnenja pri profesorjih biologije, kemije, fizike, največ informa-

cij pričakujemo od veterinarjev, ki pa trenutno še ne dajejo izjav. Strokovno pomoč nam je ponudil tudi lobi propadlih študentov.

Po prvih opažanjih je največja nevarnost gomazeče mase v njeni homogenosti in vztrajnosti. Žrtev obleze z vseh strani, vdre v njeno notranjost in jo neusmiljeno pokonča.

Po ljudskih govoricah sodeč, je očiten vzrok za to katastrofo iskati v odkrivanju tople vode, ki je ob zadnjih volitvah za lokalne veljake doseglo svoj vrh. Veda, ki se s tem ukvarja, je po domače banjologija (banja - kopalna kadi).

Mimogrede, Ptujčani niso poslali kokoši, domači rejci pa izsiljujejo, pogajanja so v teku.

Radio Kujski val ob 9.35

Iz prehoda Glavnega trga na Miklošičev trg poročča znani ljutomerski novinar.

Tukaj je zaenkrat še mirno, le ribiči razburjeni tekajo sem in tja. Tla iz smeri mestne hiše, ki jo že spet ne vem kolikolič obnavljajo, so se začela tresti, omet na njej odpada, v temeljih škriplje in ostreže popušča. Videti je, da tudi obnova občinske stavbe ni bila bogvekdaj, saj se tudi na njej pojavljajo razpoke. Tu postaja prenevarno, umaknil se bom prek Jurševke na Kamensčak, kjer se v bližini vrtine zbirajo toplovodari, in se bom od tam ponovno oglašil.

Študentski info kúkeo

Prekmurska invazija na Češko

Pravočasno pred svetovnim delavskim praznikom se bomo prekmurski študenti odpravili v prestolnico praške pomladi - v Prago. Sicer res samo za tri dni in dve noči, te bodo verjetno res malo krajše, vendar vseeno, pomembne je namen. Namen pa je seveda strogo študentski - to spoznavanje kulturnozgodovinskih in geografsko-političnih znamenitosti Češke s poudarkom na naselju Praga. Ali je to res? Strokovno izskurizijo bo-mo začeli v petek, 21. aprila 1995, ob 5. uri zjutraj v Ljubljani. Pot bomo nadaljevali proti slovenskemu srednjeveškemu mestecu tega mesta. Šele takrat pa se bo začelo zares. Ja, vrnili se bomo v mesto naše ožje in od 90. let tudi naše širše domovine. Cena projekta napada na Češko stane člana KPŠ 170 nemških mark v tolarški protitakoj 6.000,00 SIT kot varščino oz. akontacijo. Prijavite pa se lahko ob uradnih urah, vsako soboto ali pa osebno pri predstavnikih KPŠ (članih upravnega odbora). Omeniti velja tudi, da je zadnji rok prijave 11. aprila 1995 do 11. ure. Ne gre pa zanemariti dejstva, da je število prijav omejenih - torej, kdor prej melje, prej pride. KPŠ krije članom preopriredili močce celo kako presenečenje. Vabimo torej vse zainteresirane, da se čim prej prijavijo, če bodo še prosta mesta, se lahko na našo turnejo prijavijo tudi ljudje, ki niso člani KPŠ.

Sicer pa še vedno čakamo na vaše cenjene prispevke za našega cenenege BRUCA. Članki so lahko kakršne koli vsebine in oblike, cenzure ne poznamo, izjema so le članki, ki se posredno ali neposredno nanašajo na rekonstrukcijo starorimskega mostu Cueltiare čez gorje. Kljub temu pa lahko pošiljate tudi članke, ki se nanašajo na to temo, vse bomo seveda vrgli v smeti. Žal pa kaže, da letos ne bo nič izidom BRUCA, kajti prispevkov zanj še ni preveč. Podoben položaj, vendar z rahlimi tendencami na bolje, je pri našem literarnem glasilu Belmura. V njem bomo objavili tudi lepe

slike in grafike, ki nam jih boste morebiti vseeno poslali. Torej pišite, rišite, umo-tvarjajte ... in pošljite vse skupaj na klubski naslov.

Verjetno ste opazili, da nam je naša ljubljena Občina M. Sobota začasno prepovedala opravljati naše uradne ure (ključje smo morali vrniti). Vzrok nam je seveda neznan, govorilo se je nekaj okoli menjava občinske oblasti pri nas in da potrebujemo njihovo dovoljenje ... Mi seveda nismo opazili nobenih novih obrazov na občini. Očitno pa ljubijo naše prošnje in dejstvo, da visimo pri njih in jih prosjčimo za tisto, kar nam itak pripada. Dajte bogu kar je božjega, kralju, kar je kraljevega (kralja ni več!), KPŠ-ju pa vse drugo. No, problem smo z grobo intervencijo spravili s sveta (tako vsaj upamo) in sedaj spet veselo nadaljujemo z našimi uradnimi urami, ki so vsako soboto od 16. do 18. ure na občini v M. Soboti, v sejni sobi, vhod II, 1. nadstropje. Kljub temu torej, da nas je občina vrgla na cesto, smo se uspeli pririniti nazaj in vas veselo pričakujemo, da nas čimprej obiščete (pred naslednjo iz-vržbo). Velika zahvala torej naši občini. HVALA!

Z delom pa je začela tudi naša gledališka skupina s svojim novim projektom Metek f čelo. Prav bi ji prišle še neke dodatne okrepitve od tehnikov in maskerjev do igralcev. Informacije dobite ob uradnih urah. Odperti pa smo seveda tudi za vse druge predloge in projekte.

Opravičiti pa se vam moramo zaradi nekaterih težav pri uveljavljanju članskih popustov KPŠ. V kinu Park nam priznavajo 50% popusta!!! Pogodbi z diskom v Diani in NK Mura pa bosta tudi kmalu obnovljeni. Žal še vedno živimo v državi, kjer je birokracija alfa in omega (glej tudi zgoraj).

Toliko za danes, vidimo se torej na uradnih urah ob prijavi za ekspedicijo na Češko. Klubski naslov pa je še vedno enak: Klub prekmurskih študentov, Cvetna 29, M. Sobota.

Za Klub prekmurskih študentov
EDVARD PERGAR

Niste sami,
Vestnik je z vami!

Težave Pomurja

Razvojni potenciali kopnijo

Regija pristala na enajstem mestu in to ne samo zaradi kmetijstva

V letih 1990-1993 se je bruto domači proizvod pomurske regije zmanjšal za 14 odstotkov, glede na BDP na prebivalca v Sloveniji se je znižal za 11,4-odstotne točke in je pristal pri 3.800 dolarjih na prebivalca. Po gospodarski moči zaostaja Pomurje za slovenskih povprečjem za celih 40 odstotkov, za najbolj razvito osrednjeslovensko regijo domača dvainpolkrat. V štirih letih se je položaj Pomurja glede na raven v Sloveniji poslabšal za tretjino, in to kljub perspektivni gospodarski strukturi, ki je po analizah Inštituta za ekonomska raziskovanja zasedla celo prvo mesto med dvajsetimi funkcionalno definiranimi regijami (Regionalni razvoj in regionalizacija Slovenija, 1991/92).

Nič kaj bolje se Pomurju ni pisalo glede na sintetični kazalec razvitosti: od šestdesetih let pa do danes je nenehno zaostajalo za petino in več za slovenskim povprečjem, sedaj dosega le še tri četrte slovenske ravni razvitosti. Po stopnji razvitosti so druge regije pomursko ves čas prekašale. Tako pa ni bilo glede na razvojne potencialne, čeprav je Pomurje še danes strukturno zaostala kmetijska regija, saj velja, da ima poleg Vipavske doline najbolj rodovitna polja.

Razvojne potencialne regij lahko grupiramo v več skupin, med katerimi so pomembnejši zlasti:

- obstoječa struktura gospodarstva (sodobnost in raznovrstnost gospodarskih panog, izvozna usmerjenost),
- naravni potenciali (relief, tla, kli-

- ma, rudna bogastva, ohranjena kvaliteta okolja),
- človeški potenciali (obseg in izobrazbena raven delovne sile, številčnost mlade generacije),
- infrastrukturni potenciali (razvitost prometnega, komunikacijskega, komunalnega, energijskega omrežja),
- finančni potenciali (dostop do kapitala, možnosti za skupne naložbe),
- inštitucionalnoorganizacijski potenciali (organiziranost in sinergijska povezanost družbenih in gospodarskih oseb-kov).

Zaradi precejšnjega gospodarskega zaostajanja že v osemdestih, še po-

sebnost pa na začetku devetdesetih let tudi razvojni potenciali kopnijo. Po sintetičnem kazalcu razvojnih možnosti, ki upošteva delež izvoza v celotnem prihodu, delež zaposlenih z visoko in višjo izobrazbo, delež terciarnega sektorja v bruto domačem proizvodu, število podjetij na 1000 prebivalcev, gostoto cestnega omrežja ipd., je pomurska regija še na enajstem, to je predzadnjem mestu, bolj pesimistične napovedi so namenjene le še zasavski regiji. Po napovedih se položaj Pomurja ne bo bistveno spremenil, čeprav ima perspektivno gospodarsko strukturo in zaviljivo oceno dolgoročnih razvojnih možnosti.

Ocena dolgoročnih možnosti je narejena na podlagi ankete in je očitno preoptimistična zaradi samozadostnosti Pomurcev, saj jih ne moti, da je njihova regija na Slovenskem najmanj razvita, na samem obrobju bivanjske kvalitete, da je odliv sredstev z razvojno šibkega območja relativno višji kot možen priliv od države. Že res, da bolj razvite regije prispevajo več sredstev v državno malho, toda iz nje tudi več dobijo. Tako je Pomurje v letu 1992 (verjetno to leto ni izjema) za prispevke, davke in druge prihodke javnega sektorja prispevalo, preračunano na prebivalca, več sredstev, kot jih je država povratno porazdelila po regijah

Regije v Sloveniji

1. Razvojno šibke:

Pomurska
Podravska
Zasavska
Koroška

2. Razvojno stagnirajoče:

Gorenjska
Savinjska
Kraška
Spodnjeposavska

3. Razvojno propulzivne:

Osrednjeslovenska
Obalnokraška
Goriška
Dolenjska

Tabela 1
Rangiranje slovenskih regij

Regija	Stopnja razvitosti	Ocena dolgoročnih razvojnih možnosti
Osrednjeslovenska	1	6
Obalnokraška	2	2
Spodnjeposavska	3	11
Goriška	4	1
Savinjska	5	5
Gorenjska	6	3
Podravska	7	10
Koroška	8	8
Dolenjska	9	9
Zasavska	10	12
Kraška	11	4
Pomurska	12	7

Vir: Kukar S., Razvojne možnosti slovenskih regij. Naše gospodarstvo, 1993

(glej tabelo 2). Za nameček imajo obalnokraška, goriška, gorenjska in spodnjeposavska regija, ki spadajo med razvitejšje, višji priliv sredstev kot odliv. V tej primerjavi je razpoznavna skrb zgolj za lastno dobrobit in brezobzirna agresivnost regij, četudi imajo zagotovljeno višjo kvaliteto življenja zaradi dosežene višje novoustvarjene vrednosti. Komentar je odveč. Solidarnosti, ki bi temeljila na priložnosti in neobveznosti (neprisilnosti), ni.

mernim regionalnim razvojnimi krepiti njena vitalna moč v celotni na ta način je dosežena racionalnejša raba razvojnih virov v nacionalnem prostoru, katerega zadržati.

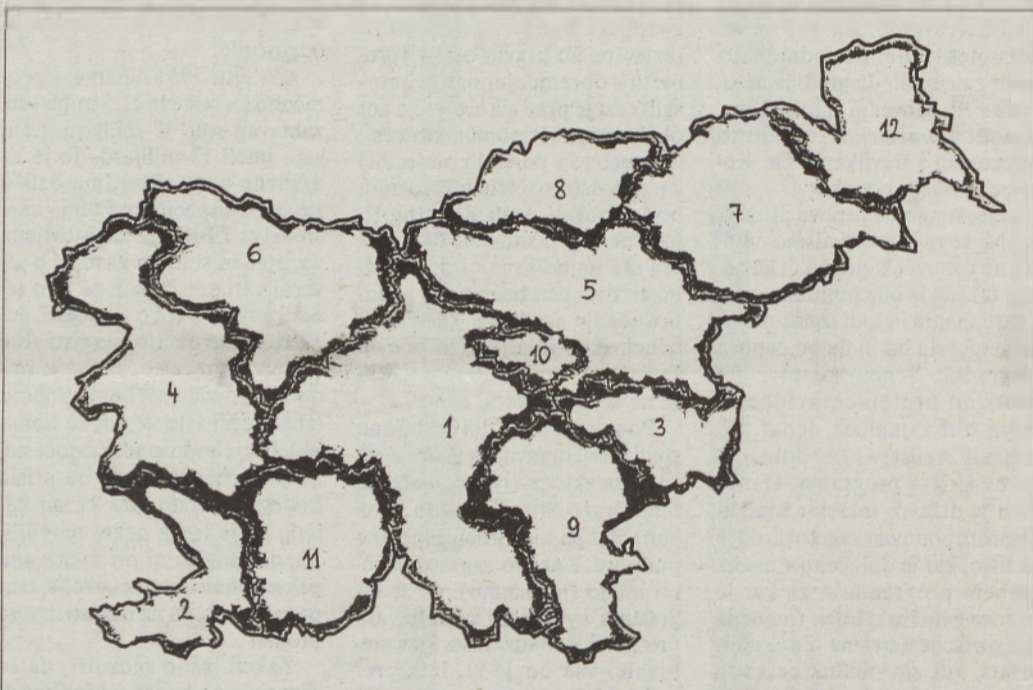
V razdelitvi slovenskih regij glede na razvojne možnosti so boljše gospodarsko razvitejšje regije perspektivno gospodarsko strukturno in pozitivno ocenjenimi razvojnimi potenciali izbrane osrednjeslovenska, obalnokraška in gorenjska regija. Savinjsko, dolensko

Tabela 2.
Odhodki in prihodki regij za leto 1992

Regija	Prispevki, davki in drugi prihodki javnega sektorja na prebivalca	Razlika med prihodki in odhodki na prebivalca
Slovenija	100	
Osrednjeslovenska	142,43	42,43
Obalnokraška	109,64	9,64
Spodnjeposavska	61,39	-38,61
Goriška	96,42	-4,58
Savinjska	87,82	-12,18
Gorenjska	90,25	-10,75
Podravska	80,85	-19,15
Koroška	73,89	-26,11
Dolenjska	93,23	-7,77
Zasavska	90,06	-10,94
Kraška	74,90	-25,10
Pomurska	70,52	-29,48

Vir: Mloga države v spodbujanju skladnejšega regionalnega razvoja, IER, 1993.

Stolpec*: lastni izračuni

riško regijo so uvrstili med slabše razvite z dokaj perspektivno gospodarsko strukturo in s pozitivno ocenjenimi razvojnimi potenciali. Pomurska in kraška regija sta boljše razvite, vendar s perspektivno gospodarsko strukturo.

Srednje razvite regije s perspektivno matično gospodarsko strukturo vendar s pozitivno ocenjenimi razvojnimi potenciali, so pomurska, koroška in spodnjeposavska regija. Slabše razvite regije s perspektivno gospodarsko strukturo brez ugotovljivih razvojnih potencialov je zasavska.

Na kateri voz stavi

Razvojne možnosti so v Pomurju večje od dosežene razvitosti. Nasprotno velja kar v petin slovenskih regijah, od tega so tri povprečno razvite.

Potemtakem je upravičeno pričakovanje, da se bo relativni položaj pomurske regije glede na razvoj v Sloveniji v prihodnjih letih vendarle izboljševal, vendar na račun nazadovanja nekaterih drugih regij in manj zaradi izboljšanih lastnih razvojnih možnosti, kar turistična in sejemska dejavnost opredeljeni kot najobetavnejši spodarski potencial Pomurja vlečni voz prihodnjega krepkega gospodarstva.

Na uveljavljeni zdravilni poti zem se lahko v zaledju zdravilne dejavnosti navezuje turizem na danes neokrnjenem) področju, ki trezno popostritev turistične dejavnosti v pokrajini so vinske poti, ki lahko oprejo na (imovnost) sejemsko dejavnost, ki že ima svoj identitetno in svoj tradicijski značaj.

Ne gre pozabiti, da so od najstih slovenskih sejemskih regij v Pomurju kar tri: Gornja Račva, Ljutomer in Murska Sobota. Voda na mlino pomurškega gospodarstva je v zadnjem obdobju relativno hitrejša rast cen pridelanih proizvodov, kar pomeni, da izboljšujejo možnosti gospodarskega razvoja v agrarnem sektorju. Pomurje ima največji delež v novoustvarjeni vrednosti prav v Pomurju. Kljub objektivnim danostim, pretežni del odgovornosti za razvoj regije pripisati ljudem, od njih je odvisno, s koliko smelostjo, ambicioznostjo, neizpovednostjo, tveganja, domiselnostjo, zavestnostjo ipd. zapolnijo praznino živijo.

Pomurci so se zaenkrat prijavili z razvojnimi izrazi uspešno.

Da. Pokukali so pod tančico najinih želja.

20. avgust 1994

Mlici, ekonomski tehnik:
"Svatje se navadno med seboj dogovorijo, kaj bo kdo poklonil mladoporočencema. Toda žal ne vedno uspešno! Tudi nama so se nekatera darila podvojila, vendar ne tista, ki so jih svatje izbrali v Merkurjevi Knjigi želja mladoporočencev. Prav slednji pa so pohvalili predvsem to, da so idejo, kaj pokloniti, našli brez težev."

Tomaž, elektrikar:
"Vsak par želi oblikovati svoje življenje in zato nekatera stvari tudi izbrati sam. Ko za poročno darilo prejmeš pet stenskih ur in štiri aparate za pripravo kave je prepozno. Rešitev je v Knjigi želja mladoporočencev! Vsak svat lahko izmed želja še vedno izbere kar zmore in kar mu ustreza. V Merkurjevih prodajalnah to ni težko, saj imajo dobro ponudbo blaga za gospodinjstvo."

KNJIGA
ŽELJA MLADOPOROČENCEV

Knjigo boste našli v **TC MERKUR** v Murski Soboti, tel.: 069 31-788.

MERKUR

ZDRAVKO GREGORČIČ

fotoreportaža

Kuharji v Radencih

10. jubilejna razstava kuharje in vina, ki jo je ob pomoči pokroviteljev organiziralo Turistično društvo Radenci, je prestopila meje. Verjetno se še ni zgodilo, da bi sredi hotela Zdravilišča Radenci svojo ponudbo predstavljalo sosednje termalno zdravilišče iz avstrijske Radgone, le malo naprej pa svetovno znana zdravilišča iz Madžarske. Za vse obiskovalce pa je bila to prijetna popestritev sicer še vedno bolj dolgočasnih in enoličnih kuhinjskih razstav.

po različnih hotelskih prostorih, ni bilo običajne prevelike gneče - kot npr. v stekleni dvorani (ki je žal že nekaj let zaprta) in v restavraciji Vikend. Razstavljeno in predstavljeno je bilo na visoki ravni, še posebno razveseljivo pa je sodelovanje gostinskih in turističnih delavcev iz Avstrije in Madžarske. Tudi to je namreč način, kako izrabit bližino meje, kar lahko koristi vsem trem sodelujočim stranem.

Sobotna slovesnost v Radinu se je začela v kongresni dvorani z nastopom Radenskega mešanega pevskega zbora, ki ga vodi zborovodja Peter Kuhar, nadaljeval pa jo je (po pozdravu predsednice TD Radenci Brede Znidarič in prevodu v nemški in madžarski jezik) etnolog oziroma kuhinarik Boris Kuhar. Zagovarja tezo, da je kuharska umetnost lahko enakovredna vsaki drugi umetnosti in bi plača dobrega kuharja morala biti enakovredna ministrski plači; vse bolj se uveljavljajo regionalne kuhinje, povsod in

Prireditev v hotelih Radin in Mural v Radencih v soboto, 25. marca, prav gotovo ni bila dolgočasna, prav tako ni bila zgolj razstava jedi kmečkih žena in deklet - kakršna je bila ob svojem nastanku pred desetimi leti. Tukaj so se predstavljali hotelski kuharji, zasebni gostinci, gospodinjice, srednje šole za gostinstvo in turizem, pripravjalci (zdrave) biokuhinje, izdelovalci spominkov in domači cvetličarji. Ker sta bila dogajanje in razstava razdeljena

vedno pogosteje pa je potrebno tudi v kuhinjski upoštevati nove trende; jedilni listi so ogledalo hiše oziroma gostinskega lokala, prav tako pa lep spominek; gosti-

line pozabljajo, da se mora pri njih vedno kaj dogajati in da morajo vedno s čim presenečati; za turistične kmetije pa velja, da se morajo zavedati, da vsaka jed spada v svoje okolje, da ljudi privablja na podeželje »okus stare mame« in da si morajo sami vzgojiti goste.

Po 12. uri so se v prenovljenem Stil baru predstavili barma-

ni, popoldne so medse povabili enologa Toneta Vodovnika, nato so se predstavili folkloristi, dan pa so sklenili s »turističnim« plesom.

Vsekakor bi bilo prav, da bi bilo tudi s takimi prireditvami delo kuharjev bolj poudarjeno in cenjeno, kajti dobra kuhinja je lahko razlog za potovanje v neko pokrajino.

Fotografije: Jure Zauneker

Mobitel vam ne spremeni življenja, poenostavi ga!

drugi mobilni telefon

27,1%

cenejši

Poslovne enote:

- MOBTEL d.d., PE Ljubljana, Valjehnova 8, Ljubljana, tel. 061 1323 010, fax 061 1311 110
- MOBTEL d.d., PE Celje, Lava 7, Celje, tel. 063 451 334, fax 063 451 811
- MOBTEL d.d., PE Kranj, Koroska c. 27, Kranj, tel. 064 232 616, fax 064 221 616
- MOBTEL d.d., PE Maribor, Heroja Šaranoviča 23, Maribor, tel. 062 224 001, fax 062 224 002
- MOBTEL d.d., PE Nova Gorica, Vipavska 13, Nova Gorica, tel. 065 27 755, fax 065 27 766
- MOBTEL d.d., DC Ljutja, Obala 112-114, Portorož, tel. 066 71 959, fax 066 71 959
- MOBTEL d.d., DC Postojna, Jenkova 5, Postojna, tel. 067 24 152, fax 067 25 285
- MOBTEL d.d., DC M. Sobota, Lendavska c. 191B, M. Sobota, tel./fax 069 724
- MOBTEL d.d., DC Velenje, Stari trg 36, Velenje

Pooblaščen zastopniki:

- YANNI d.o.o., Hajdrihova 21a, Ljubljana, tel. 061 125 12 88, fax 061 1251 284
- PYRAMIDIA d.o.o., Mire Lenardičeve 13, Ljubljana, tel./fax 061 168 42 93, mtel. 0609 611 494
- KOBRA team d.o.o., Šmarje 13, Šentjernejski, tel/fax 068 81 118, mtel. 0609 612 612
- IT 100 d.o.o., Pod Gradom 34, Brezovica, tel. 061 654 415, fax 061 654 449
- TELMONT d.o.o., Kampej 12, Koper, tel. 066 33 044, fax 066 25 030, mtel. 0609 610 313
- YANNI d.o.o., PE Celje, Ul. XIV. divizije 31, 4, Celje, tel. 063 442 642, fax 063 441 642
- YANNI d.o.o., PE Maribor, Koroska 118, Maribor, tel. 062 227 646, fax 0609 611 113
- YANNI d.o.o., PE Koper, Ferrariska 10, Koper, tel. 066 37 553, fax 066 38 312
- YANNI d.o.o., PE Kranj, Kidričeva 61b, Koroska 26, Kranj, tel. 064 225 060, fax 064 224 575
- PYRAMIDIA d.o.o., PE M. Sobota, Mladinska 8, M. Sobota, tel./fax 069 31 633
- PYRAMIDIA d.o.o., PE Ptuj, Novi trg 1, Ptuj, tel./fax 062 779 605
- SVEMA d.o.o., Nazorjeva 6, Ljubljana, tel. 061 1263 263, fax 061 1257 119
- AC SERVIS d.o.o., Dunajska 116, Ljubljana, tel. 061 168 12 22, fax 061 345 492
- MKS elekt. sist. d.o.o., Rožna dolina c. XVII/22b, Ljubljana, tel. 061 454 847, fax 061 262 978
- AVTOSERVIS AS d.o.o., Ljubljanska 1, Domžale, tel. 061 721 804, fax 711 501
- TEGRAD, Kumniška 41, Ljubljana, tel. 061 316 270, fax 061 312 944
- FAKICOMM d.o.o., Zbatiškova 12, Ljubljana, tel./fax 061 331 184

mobitel

Mobitel d.d., Dunajska 22, Ljubljana, tel.: 061 1313 033, fax 061 1321 144

EMO ETERNA
Posoda za vse čase!

NOVO!

V LENDAVSKI 23a

MINI SHOP

DROGERIJA - DETERGENTI

Moška in ženska kozmetika po zelo ugodnih cenah:
OIL OF OLAZ, FLUID, 590 sit
NIVEA VISAGE 1.640 sit
REVLON ABSOLUTES 2.400 sit
ALWAYS VLOŽKI 590 sit
OLD SPICE, LOSION PO BRITJU, 970 sit
CLEARASIL, LOSION, 1.150 sit

Akejske cene detergentov:
ARIEL ULTRA 1.168 sit
ARIEL COLOR 1.287 sit
ARIEL 4 kg, 1.550 sit
PERSIL 3 kg, 1.069 sit

VIZIR COLOR 858 sit
MEISTER PROPER 480 sit

Mehčalci:
SCHMEICHEL WEICH 41 395 sit
DAMIL, 41, 644 sit
QUANTO, 1 l za 4 l, 799 sit
SILAN, 1 l za 4 l, 596 sit
KUSCHELWEICH, 1 l za 4 l, 561 sit
FAIRY ULTRA 419 sit

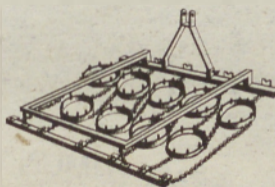
PLENICE FIPPI (uvoz iz Nemčije, odlična kakovost) 1.380 sit
PLENICE PAMPERS 1.690 sit

PROIZVODI NAJVIŠJEGA KAKOVOSTNEGA RAZREDA
ZA VAS **MINI SHOP**

PRIČAKUJEMO VAŠ OBISK!

IZDELUJEMO DVONAMENSKE TRAVNIŠKE BRANE

PO BAVARSKEM SISTEMU OD 1,3m do 4m ŠIRINE.

BREZPLAČNA DOSTAVA NA DOMI DOBAVA TAKOJI
KOVAŠTVO ANDREJ MUŠIČ, MENGEŠ Tel. 061/738 619

Oglašujte v Vestniku!

KMETIJSTVO ČRNCI p.o.
Črnči 2 - grad
69253 APAČE

PRODAJA NA JAVNI DRAŽBI

NEPREMIČNINE IN OSNOVNA SREDSTVA

IZKLICNA CENA SIT

1. Odprto skladišče - garaže s pripadajočim zemljiščem in dvoriščem, parc. števil. 194/9, k.o. Jamna p. Videm ob Ščavnici, velikost 27,21 ara 3.304.362,00
2. Gospodarsko poslopje s pripadajočim zemljiščem in dvoriščem, parc. števil. 1012/3, k.o. Drobotinci, p. Apače, velikosti 17,24 ara 1.680.157,00
3. Zidani skedenj - gospodarsko poslopje s pripadajočim zemljiščem, parc. števil. 42/10, k.o. Črnči p. Apače, velikost 2,62 ara 1.622.509,00
4. 1 MOPED APN 6 35.000,00
5. 1 traktor MTZ-52 (nevozen) 110.000,00
6. 1 klinasta brana 11.000,00
7. 1 dvoosna prikolica, 6t 70.000,00
8. 1 dvoosna prikolica, 6t 70.000,00
9. 1 poravnalni stroj s pripadajočim orodjem 350.000,00
10. 1 mizarski kombinirani stroj s pripadajočim orodjem 700.000,00
11. 1 horizontalni vrtni stroj s pripadajočim orodjem 150.000,00
12. 1 tračna žaga s pripadajočim orodjem 140.000,00
13. 1 brusilni stroj s pripadajočim orodjem 110.000,00
14. 1 krožna žaga s pripadajočim orodjem 120.000,00
15. 1 motorna žaga HOSQUARNA 12.000,00
16. 1 motorna žaga HUSQUARNA 20.000,00
17. 1 brusilnik - tračni 8.000,00
18. 1 krožna žaga 9.000,00
19. 1 stružnica 80.000,00
20. 1 kamion TAM 170-T-14 MS B 6-036, letnik 1983, registriran do 18. 11. 1995 550.000,00
21. 1 kamion TAM 110-T-10 MS C 2-565, letnik 1975, registriran do 11. 7. 1995 290.000,00
22. 1 strojček za rezanje keramičnih ploščic 7.500,00
23. 1 dvoosna traktorska prikolica, prekučna, neregistrirana 150.000,00
24. škropilnica - nepopolna, 2.200l 20.000,00

Javna dražba za prodajo osnovnih sredstev in nepremičnih po tem seznamu od 1 do 24 bo v nedeljo, 2. 4. 1995, ob 9.00 na delovišču mehanične delavnice v Črnčih. Tu bo mogoče uro pred dražbo plačati 10% varščine od izklicne cene, in to za nepremičnine ter osnovna sredstva. Osnovna sredstva bodo v tem času tudi na ogled. Po dražbi osnovnih sredstev bo javna dražba nepremičnin po dogovoru z zainteresirani, ki so plačali 10% varščino, na posameznih lokacijah po vrstnem redu, ki je na seznamu.

Kupljena osnovna sredstva je treba takoj plačati (izklicna cena in 5% prometni davek) in odpeljati.

Za plačana in neodpeljana osnovna sredstva ne prevzamo odgovornosti.

Vsa prodaja poteka po sistemu VIDENO - KUPljENO, zato je izključena vsaka možnost pritožbe zaradi kakovosti.

Pri nepremičninah opozarjamo na plačilo v osmih dneh (cena, dosežena na dražbi, s prometnim davkom na promet z nepremičninami v višini 2%, ki ga plača kupec).

Informacije lahko dobite po telefonu (069) 69018 in 69070, KMETIJSTVO ČRNČI, 69253 APAČE.

Mercator – Trgoavto

d. o. o. 66000 Koper, Pristaniška 43 A

odpira v Murski Soboti, Lendavska 29b, v maju 1995 novo prodajalno s področja avtostroke in zato objavlja prosta dela

1. poslovodja prodajalne 2. več prodajalcev

Kandidati morajo poleg splošnih izpolnjevati še naslednje:
Pod 1:

- dokončana poslovodska šola, srednja ekonomsko-komercialna šola, trgovska akademija ali opravljen izpit iz preizkusa strokovne usposobljenosti za poslovodjo
  - dobro poznavanje avtostroke in organizacije dela v prodajalni,
  - 3 leta delovnih izkušenj pri podobnem delu in vozniški izpit B-kategorije
- Pogoj je trimesečno poskusno delo.

Pod 2:

- dokončana šola za prodajalce ali opravljen izpit iz preizkusa strokovne usposobljenosti za delo prodajalca
  - dobro poznavanje avtostroke
  - dve leti delovnih izkušenj pri podobnem delu
- Pogoj je dvomesečno poskusno delo.

Kandidati naj prijave z opisom dosedanjega dela in dokazili o strokovni izobrazbi pošljejo na naslov: Mercator, Trgoavto Koper, Pristaniška 43a v 8 dneh od objave. O rezultatih objave bodo pisмено obveščeni.

Vzgojno-varstveni zavod Murska Sobota obvešča starše, da bo vpisovanje otrok novincev za šolsko leto 1995/96 v oddelkih dnevnega varstva:

1. V GANČANIH	3. aprila 1995 od 13. do 15. ure za otroke od 2. leta do vstopa v osnovno šolo
2. V LIPOVCIH	4. aprila 1995 od 13. do 17. ure za otroke od 3. leta do vstopa v osnovno šolo
3. V RAKIČANU	5. aprila 1995 od 13. do 17. ure za otroke od 2. leta do vstopa v osnovno šolo
4. V DOKLEŽOVJU	6. aprila 1995 od 13. do 17. ure za otroke od 3. leta do vstopa v osnovno šolo
5. V BELTINCIH	7. aprila 1995 od 13. do 17. ure in 8. aprila 1995 od 8. do 12. ure za otroke od 2. leta do vstopa v osnovno šolo
6. V BAKOVCIH	10. aprila 1995 od 13. do 17. ure za otroke od 2. leta do vstopa v osnovno šolo
7. V KROGU	11. aprila 1995 od 13. do 17. ure za otroke od 3. leta do vstopa v osnovno šolo
8. V MARTJANCIH	12. aprila 1995 od 13. do 17. ure za otroke od 2. leta do vstopa v osnovno šolo
9. V MELINCIH	13. aprila 1995 od 13.00 do 15.30 za otroke od 3. leta do vstopa v osnovno šolo
10. NA PUŠČI	14. aprila 1995 od 9. do 11. ure za otroke od 3. leta do vstopa v osnovno šolo
11. V M. SOBOTI	od 18. aprila do 21. aprila 1995 od 8. do 11. ure in od 13. do 16. ure za otroke od 1. leta do vstopa v osnovno šolo.

V Murski Soboti bo vpisovanje enoti v Talanyjevi ulici 6.

SKLAD KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ IN GOZDOV REPUBLIKE SLOVENIJE

Dunajska 22
61000 LJUBLJANA
tel.: (061) 1325 135, 1336 237, telefaks: (061) 1326 075

Na podlagi 4. in 17. člena zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (Uradni list RS št. 10/93) ter Pravilnika o zakupih kmetijskih zemljišč in kmetijskih gozdov Republike Slovenije

RAZPIS

za oddajo kmetijskih zemljišč v zakup
Predmet razpisa so naslednje njivske in travniške površine v lasti Republike Slovenije:

K.O. HRASTJE-MOTA
kompleks HM 1 - 9,1164 ha
kompleks HM 2 - 15,3811 ha
kompleks HM 3 - 1,7118 ha
kompleks HM 4 - 1,6436 ha
kompleks HM 5 - 28,2210 ha
kompleks HM 6 - 1,2171 ha
kompleks HM 7 - 4,1069 ha
kompleks HM 8 - 5,6766 ha

K.O. RADENCI
kompleks RA 1 - 3,7816 ha
kompleks RA 2 - 5,0426 ha
kompleks RA 3 - 3,6926 ha

K.O. RIHTAROVCI
kompleks RI 1 - 5,2960 ha
kompleks RI 2 - 1,3531 ha
kompleks RI 3 - 2,7733 ha
kompleks RI 4 - 0,6573 ha
kompleks RI 5 - 0,5650 ha
kompleks RI 6 - 9,4780 ha
kompleks RI 7 - 11,9535 ha
kompleks RI 8 - 2,5729 ha
K.O. DRAGOTINCI
kompleks DR 1 - 14,466 ha
kompleks DR 2 - 10,4381 ha
K.O. SLAPTINCI
kompleks SL 1 - 6,0840 ha

Dokumentacija po parcelnih številkah za posamezni kompleks je na lokalni izpostavi Sklada v G. Radgoni, Partizanska c. 23, tel.: 61 315 ali 61 421, in je na vpogled vsak ponedeljek, sredo in petek od 7. do 9. ure, kjer lahko dobite tudi dodatne informacije o razpisu.

Zemljišča, ki so zasejana s pšenico, bodo prišla v posest zakupnikov takoj po spravilu pšenice.

Za ta zemljišča se obračuna 30 odstotkov zakupnine za leto 1995.

Razpis velja za pravne in fizične osebe.

Zakupna pogodba se sklene za dobo enega leta z možnostjo podaljšanja. Sklad bo pri izbiri zakupnikov upošteval naslednjo vrstni red:

1. sedanji zakupnik
2. kmet mejaš
3. kmet, ki ima svoja zemljišča v primerni oddaljenosti
4. kmetijska organizacija
5. drugi kmet
6. drugi

Podzakupna razmerja niso dovoljena.

Če želi določeno zemljišče v zakup več enakovrednih interesentov, bo Sklad upošteval naslednje kriterije:

- kmetijstvo kot glavna dejavnost preživljanja
- strokovna in tehnična usposobljenost za kmetovanje
- obseg proizvodnje
- socialni status

izključno prednostno pravico pri zakupu ima denacionalizacijski upravičenec na razlašeni parceli.

Cenik zakupnin je naslednji:

katastrska kultura	katastrski razredi	letna v DEM/ha
njiva	1-3	220
njiva	4-6	200
njiva	7-8	170
travnik	1-4	190
travnik	5-8	150
pašnik	1-4	100
pašnik	5-8	80

Na demografsko ogroženem območju se zgoraj navedena zakupnina zmanjša za 20%. Zakupnik, ki vzame v zakup površino večjo od 5 hektarjev ima dodatnih 20% popusta. Zneski se preračunajo v tolarje po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan izstavitve računa. Objavljene cene so brez prometnega davka, ki ga plača zakupnik.

Če so na zemljiščih melioracijski sistemi, jih morajo zakupniki vzdrževati na lastne stroške oz. plačati stroške vzdrževanja sistemov. Prijave sprejema lokalna izpostava Sklada v Gornji Radgoni, Partizanska cesta 23, do 10. aprila 1995. Prepoznanih in nepopolnih prijav ne bomo upoštevali.

zavod za
murska sobota

Zdravstveno varstvo

69000 Murska Sobota, Arhitekta Novaka 2b, tel.: (069) 31-330, fax: (069) 32-935

Približuje se spomladansko-poletna sezona, čas rekreativnih aktivnosti v naravi. Radi bi vas opozorili na pojav dveh boleznih v tem obdobju, ki nam lahko zagrenita lepe trenutke, to sta lymska borelijoza in klopni meningoencefalitis. Pri obeh boleznih so glavni prenašalci klopi.

Lymska borelijoza je najbolj pogosta bolezen, ki jo v naših krajih prenašajo klopi. Bolezenski znaki se pojavijo približno 10 dni (2 dni do nekaj tednov) po vbodu klopa na mestu vboda. To je rdečina, ki se postopno širi, osrednji del pa bledi: razlije se obročast izpuščaj, ki se postopno veča. Kožne spremembe trajajo nekaj tednov, lahko se pojavi pekoča bolečina in srbenje. Ta obročast izpuščaj je za bolezen značilen, vendar ga včasih ne opazimo ali se sploh ne pojavi. Če bolezen prepoznamo v zgodnjem obdobju in jo zdravimo, ne pušča nobenih posledic. V nasprotnem primeru pa se lahko po več tednih ali

Proti borelijozi cepiva nimamo. Ob pojavu rdečine na mestu vboda klopa je obvezen obisk pri zdravniku, ki nam predpiše ustrezno antibiotično terapijo. Proti klopnemu meningoencefalitisu imamo cepivo, ki je tudi najučinkovitejša zaščita pred boleznijo. Cepimo ogrožene skupine ljudi, med katere spadajo gozdni delavci, kmetje in vsi drugi, ki so veliko v gozdu in naravi zaradi dela ali rekreacije.

S cepljenjem pričnemo spomladi, preden se začne sezona aktivnosti klopov. Cepljenje poteka z dvema dozama cepiva v presledku enega meseca. Za popolno cepljenje je potrebna tretja doza čez 1 leto.

Na 3 do 5 let z eno dozo cepiva uživamo zaščito. Če začnemo cepljenje v toplih mesecih, je razlika med prvo in drugo dozo 14 dni. Za cepljenje ni zgornje in spodnje starostne meje, vendar je v prvem letu starosti cepljenje upravičeno le, če je resna nevarnost okužbe.

Cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu opravljamo na Zavodu za zdravstveno varstvo v Murski Soboti, Ulica arh. Novaka 2b, vsak dan od ponedeljka do petka od 7. do 15. ure. Cena ene doze cepiva je 3.660,00 SIT.

Zaščita pred boleznimi, ki jih prenašajo klopi

letih pojavijo okvare živčevja, srca in prizadetost sklepov. Na podlagi zbranih podatkov lahko ugotovimo, da ta bolezen v Pomurju narašča. Leta 1990 smo imeli 31 primerov obolenj, 1994. pa že 151 primerov.

Druga bolezen, ki jo prenašajo klopi, je klopni meningoencefalitis (KME). Človek se okuži v glavnem z vbodom okuženega klopa. Bolezen je najbolj pogosta od aprila do novembra, ko je tudi aktivnost klopov največja in je stik človeka z naravo najbolj pogost in aktualen. Začetni znaki okužbe so: slabo počutje, bolečine v mišicah, glavobol, lahki prehladni znaki, bolečine v trebuhu, driska.

Potem se pojavijo temperatura, zaspanost, morebitne hujše motnje zavesti in govora, krči. Lahko pride tudi do smrti ali pa se bolezen konča z različnimi posledičnimi ohromitvami. Ta bolezen po naših podatkih tudi narašča. Leta 1990 so bili v Pomurju evidentirani trije, lani pa 15 bolnikov s to boleznijo.

Obe boleznii lahko preprečimo s splošnimi ukrepi: primerna oblačila, ko odhajamo v gozdove oziroma naravo (oblačila, zapeta v zapestju in pri gležnjih), uporaba repelentov - lokalnih sredstev, ki z vonjem odganjajo mrčes - samopregledovanje telesa po vrnitvi iz gozda in takojšnje odstranjevanje klopa. Če klopa odstranimo zgodaj, je možnost okužbe manjša.

Za pravočasno zaščito pred to boleznijo za letošnjo sezono je najboljši čas prav zdaj.

Že meseca aprila se bodo klopi aktivirali in s tem bo tudi nevarnost zbolevanja za boleznimi, ki jih prenašajo. Dr. med. Teodora PETRAŠ

ZAVAROVALNICA TRIGLAV V NOVIH PROSTORIH - Zavarovalnica Triglav, Območna enota Murska Sobota je nedavno odprla nove prostore v Kocijevem naselju v Beltincih. S tem je svojo bogato zavarovalniško ponudbo približala svojim številnim zavarovancem, ki jih ima v tem koncu Prekmurja.

V Pristavi želijo, da se daleč ponese glas o lepoti njihove vasi in prijaznosti ljudi

Mak je vzcvetel

Množična udeležba na ustanovnem občnem zboru turističnega društva

Domačini Pristave so mnenja, da je njihova vas dokaj lepa in da se splošno pripravi na obisk. Če ne drugače, vsaj takrat, ko pripravijo kakšno prireditev. Lani so bile to zanimive kmečke igre, svojčas so se izkazovali s prirejanjem festivala mladih pevcev Pomurja in Medmurja. Lani so bili s svojo povorko tudi prava atrakcija Prleškega sejma v Ljutomeru.

Ker pa so v zadnjem času pogrešali neko organizacijo, ki bi usmerjala in skrbelo, da bi bilo življenje pri njih še naprej razgibano in da bi dali kraju še lepši videz, je nastala ideja o ustanovitvi turističnega društva. Minuli petek je iniciativni odbor povabil vse domačine na ustanovni občni zbor, ki so ga povežali tudi s proslavljanjem matinskega dne. Udeležba je bila zares množična.

Vsi so soglašali z ustanovitvijo samostojnega Turističnega društva Mak in za predsednico izvolili KATJO PEVEC STAJNKO. In kakšne aktivnosti načrtujejo?

Najprej bi radi izdali razglednico vasi, s katero bi primerno predstavili tudi dejavnosti oziroma nekatere značilnosti kraja. Ob cesti pa bodo postavili posebno tablo z vaškim grbom (makov cvet in makova glavica) in dobrodošlico. Aprila načrtujejo očistevalno akcijo in velikonočno kresovanje s predstavitvijo domačih ljudskih običajev. Naslednji mesec naj bi spet začela delovati nekoč znana tamburaška skupina. Junija načrtujejo predstavitev izvornih pristavskih jedi, julija pa naj bi imeli v gosteh podokničarje Nedeljskega dnevnika.

Avgusta se bodo spet udeležili Prleškega sejma v Ljutomeru, septembra imajo v programu vinsko trgatve in ureditev kolesarske steze Pristava-Mota-Razkrižje. Oktobra in novembra načrtujejo drugo očistevalno akcijo, domačo veselico, prikaz jesenskih običajev in martinovanje, decembra pa božični koncert ali silvestrovanje. Enoletni program pa bodo sklenili s plesom TD Mak. Ni kaj, obeta se zelo pestra dejavnost.

JOŽE GRAJ

Z občnega zbora Turističnega društva Mak Pristava, na katerem so izvolili za predsednico Katjo Pevco Stajnko. Zbora se je udeležil tudi predsednik Turistične zveze Ljutomer Anton Kupon ter jih v svojem krajšem nastopu zelo pohvalil za množično udeležbo in njihov trud pri turistični dejavnosti. Nekaj posebnega pa se je dogajalo že ob prihodu gostov, ko sta predstavnik društva vsem ženam in dekletom izročala »krtune« (rumene narcise) in jim čestitala ob dnevu materinstva. (Foto: J. G.)

Mestna občina Murska Sobota, Karlova 2, Murska Sobota, objavlja na podlagi Odredbe o postopku za izvajanje javnega razpisa za oddajo javnih naročil (Ur. list RS, št. 28/93 in 19/94)

javni razpis

za oddajo čiščenja poslovnih prostorov upravne zgradbe Mestne občine M. Sobota

1. Predmet razpisa je dnevno čiščenje poslovnih prostorov upravne zgradbe mestne občine v skupni površini okrog 5.857 m² v Karlovi 2 v Murski Soboti in okrog 350 m² prostorov geodetske uprave v Slomškovi ulici v Murski Soboti. Predvideni začetek del je 1. maja 1995. Z izbranim najugodnejšim ponudnikom bo sklenjena pogodba za nedoločen čas.
2. Ponudbe morajo biti opremljene v skladu s 12. členom citirane odredbe o postopku za izvajanje javnega razpisa, vsebovati morajo zlasti predračun s kalkulacijo in strukturo cene. Opozarjamo na popolnost zahtevane dokumentacije.
3. Rok za oddajo ponudb v zapečatenih kuvertah z oznako ponudnika, navedbo razpisa ter opozorilom, da gre za javni razpis, je 10. april 1995 do 15. ure.
4. Javno odpiranje ponudb bo 12. aprila 1995 ob 8. uri v sejni sobi mestne občine Murska Sobota, Karlova 2, vhod III, I. nadstropje.
5. Ponudniki bodo o izidu razpisa obveščeni v 5 dneh od dneva odpiranja ponudb.

motorna vozila

AVTO M, Babinci 56, Ljutomer, prodaja vozila iz programa FIAT SCIONER: Punto, Uno, Tipo, Tempa, Cinguecento in vozila iz programa Hyundai. Ima tudi posredniško prodajo rabljenih vozil. Tel.: 81 507.

m-937
FIAT 125 P prodam. Tel.: 31 844.
m-1096
FORD FIESTA 1.4 i CLX, letnik 1990, prodam. Holsedl, Sv. Jurij 17, Rogošovci.

m-1097
ZASTAVA 101, oranžne barve, starejši letnik, registrirano do novembra, prodam. Tel.: 41 215.
m-1112
OPEL KADETT OLIMPIA, letnik 1971, rdeče barve, prodam. Tel.: 87 176.

m-1122
MOPEL APN 6, 50.000 SIT, in seno prodam. Tel.: 40 089.

m-1127
ALFO ROMEO 33 1500, letnik 1985, ugodno prodam ali menjam za manjši avto. Tel.: 60 658.

m-1129
OPEL ASTRO; staro 2 leti, prodam. Tel.: 76 232, po 16. uri.

m-1134
NISSAN MICRA, letnik 1991, registriran do marca 96, prodam. Tel.: 75 577.

m-1139
RENAULT 4 GTL, letnik 1990, prodam. Tel.: 72 043.

m-1148
VW HROŠČ 1200, letnik 1973, registriran, prodam. Dolnji Slaveči 131.

m-1151
GOLF, letnik 1981, registriran do oktobra 95, in dve motorni žagi Parter in Stihl prodam. Trnje 150.

m-1152
MERCEDES 220 D, letnik 1979, reg. do dec. 1995, prodam za 7.800 DEM. Ivanocijevo naselje 17, tel.: 23 642.

m-1157
VW 1303 J, registriran do januarja 1996, letnik 1975, obnovljen, prodam. Tel.: 24 959.

m-1159
RENAULT 12 v celoti ali po delih prodam. Tel.: 22 402.

m-1161
AVTO DŽIP TIP ARO, letnik 1988, prodam. Tel.: 56 032.

m-1178

živali

NESNICE, MLADE JARČICE, pasme hisex novi in golden komet super braun (rjave), stare 3,5 meseca, tik pred nesostjo, uvoz iz Nemčije, prodaja Perutninsko podjetje Farma pri Mostu, d.o.o., po zelo ugodni ceni. Za večje količine dostava zastoj. Kupec dobi za vsakih 10 jarčic 10-odstotni popust ali eno jarčico zastoj. Jarčice imajo vsa potrebna cepljenja, to jamči prodajalec z vso ustrežno dokumentacijo. Naročila sprejemajo in dajejo vse informacije: Gostilna Tibija Horvata, Nemčavci, tel.: 24 393, Gostilna Benčec, Bakočci, tel.: 43 070, Gostilna Železen, Beznovci, tel.: 49 025, Zidarstvo Darinka Zamuda, Galušk, Videm ob Ščavnici, tel.: 68 044 in Bistro Huber, Grad, tel.: 53 168.

MLADE NESNICE, pasme hisex, lahko naročite po telefonu v trgovini Suzane Kozlar, Nedelica, tel.: 72 180, in pri Francu Movrinu, Petanjci 98c, pri mostu, tel.: 46 505. Na vsakih deset ena zastoj.

m-396
PURANE, stare 6 tednov, težke 1,8 do 2 kg, prodam. Tel.: 067 55 544 ali 067 55 120.

m-889
PURANE, stare 6 tednov, težke od 1,8 do 2 kg, prodamo. Informacije od 8. do 18. ure: 069 81

984, 069 87 778, 062 718 118, 062 691 064. m-886

KRAVO, staro 7 let, brejo 8 mesecev, prodam. Marija Balažič, Gornja Bistrica 89, p. Črenšovci.

m-1087
KRAVO, staro 3 leta, brejo 9 mesecev, kontrola A, prodam. Borejci 24, p. Tišina.

m-1093
KRAVO prvesnico ali 9 mesecev brejo telico, kontrola A, prodam. Flisar, Borejci 25.

m-1111
KRAVO, brejo s tretjim letom ali po izbiri, dobre mlekarice, prodam. Škerlak, Lucova 18.

m-1142
TELICO, brejo 7 mesecev, prodam in 56 arov travnika damo v najem. Dobrovnik 125 ali tel.: 79 380.

m-1145
KRAVE po izbiri, breje, ena kontrola A, prodam in travnike v Gomilici damo v najem. Gomilica 8.

m-1168
KRAVO, brejo 8 mesecev, prodam. Tel.: 48 236.

m-1177

posesti

DILL d.o.o.

POSREDNIŠKO IN AGENCIJSKO PODJETJE
KUPUJETE, PRODAJATE, ODDAJATE, NAJEMATE, IŠČETE... VSE VRSTE NEPREMIČNIN
NE IZGUBLJATE ČASA IN DENARJA!
TEL. (069) 32 322
FAX-TEL. (069) 32 322
A. NOVAKA 4. M. SOBOTA

POSLOVNI PROSTOR v centru mesta dam v najem. Informacije po telefonu 22 529, ob delavnikih od 18. do 19. ure.

m-851
NOVO STANOVANJSKO HIŠO v Mostju 77 prodam. Cena po dogovoru. Tel.: 062 102 664.

m-872
VINOGRAD, 20 arov, v Lendavi, s hišo, 6.000 DEM, prodam. Jože Horvat, Brezovica 13, p. Velika Polana.

m-930
STANOVANJE, 3- do 4-sobno, v Murski Soboti, kupim. Plačilo takoj. Tel.: 53 056 ali 31 325.

m-1072
POSLOVNI PROSTOR, 65 m², v Lendavi, na Partizanski cesti 52, 10DEM/m², prodam. Tel.: 062 25 761, g. Ekart, ali 062 211 172, ga. Krajnc.

m-1086
NJIVO, 31 arov, v Martjancih prodam. Gomilice 10.

m-1103
KMETIJO, na Goričkem, s 6 ha zemlje, prodam. Naslov v upravi lista.

m-1108
GRADBENO PARCELO, 20 arov, z gradbenim dovoljenjem, pri bencinski črpalci v Dolnjem Lakošu, prodam. Tel.: 75 319, od 19. do 21. ure.

m-1133
POSESTVO, 2,5 ha, s starejšo hišo v Mali Nedelji prodam. Anton Magdič, Skoke, Letališka ulica 5, Maribor, tel.: 062 691 137.

m-1141
STAREJŠO stanovanjsko hišo z gospodarskim poslopjem v Lendavskih gorah 550 prodam. Tel.: 76 245.

m-1143
HIŠO v Bratoncih prodam. Tel.: 061 125 72 10.

m-1149
V BLIŽINI MORAVSKIH TOPLIC ugodno prodam nedograjeno vinsko klet z nekaj zemlje. Tel.: 061 342 618, po 20. uri.

m-1155
DVOBNO DELNO OPREMLJENO STANOVANJE v centru Murske Sobotice (tel. + kab.) dam v najem. Tel.: 26 443.

m-1158
PARCELO za nadomestno

gradnjo s približno 2 ha zemlje in 40 arov gozda prodam. Tel.: 31 531.

m-1162
ENOSOBNO STANOVANJE v Murski Soboti prodam. Tel.: 21 510.

m-1164
VINOGRAD, 18 arov, prazen, in sadovnjak, prazen, v Čentibi, ugodno prodam ali menjam za gradbeni material. Tel.: 77 367.

m-1172
NAJMEMO POSLOVNI PROSTOR v Beltincih za videoteko. Tel.: 77 367.

m-1173

kmetijska mehanizacija

KUPIM KOSILNICO BCS, lahko tudi z okvaro, in samonakladalko SIP 17 m³. Silvo Klun, Slapnik 23, 61310 Ribnica, tel.: 061 860 192.

m-1020

DRITTER d.o.o.
Proizvodnja papirnih in reklamnih izdelkov
69000 MURSKA SOBOTA
Jakobovo naselje 13 kontaktna oseba g. Zorjan!
tel.: (069) 24-342

Zaposlimo za nedoločen čas, zaželena srednješolska izobrazba, znanje iz grafike in računalništva.

B2 D.O.O.
MARIBOR
GLAVNI TRG 17
LJUBLJANA
TRŽAŠKA 2

RAČUNALNIŠKO IZOBRAŽEVANJE
V tednu od 18.4.-21.4. ob 16.00 izvajamo
TEČAJ ZA ZAČETNIKE
V tednu od 24.4.-12.5. ob 16.00 izvajamo
AUTOCAD 12.0 FOR WIN

Za dodatno informacije nas pokličite, pošlji vam bomo brezplačen katalog. Brezposelni imajo možnost brezplačnih tečajev.

TRAKTOR IMT 558 s traktor-skim nakladalnikom Karlo Peci, planirno desko in živinsko tehniko, 1100 kg, prodam. Satahovci 32.

m-1073
KOMBAJN EPPLE MOBIL 940, širina kose 3 m, in trivrstni adapter za koruzo prodam. Tel.: 60 589.

m-1079
STROJ za luščenje koruze na motorni pogon in novo mizarsko mizo ugodno prodam. Vidonci

m-1128
TRAKTOR DEUTZ TORPEDO TIP 75 S, letnik 1989, s planirno desko in Deutz Torpedo (izvojni, rdeč), tip 48 (1990) nujno prodam. Tel.: 062 758 088.

m-1130
TRAKTOR IMT 540, letnik 1980, 1700 delovnih ur, kosilnico BCS model 622, kosa 130 cm, prodam najboljšemu

ponudniku. Kočiš, Kančevci 14, tel.: 23 504.

m-1138
KOMBANJ ZMAJ 133, 500 delovnih ur, ugodno prodam. Tel.: 23 552.

m-1146
KOMBANJ ZMAJ 133, 500 delovnih ur, ugodno prodam. Tel.: 23 552.

m-1147
KOMBAJN KLAS, visokotlačno balirko za slamo, krožne brane, 20 diskov in voz z gumijastimi kolesi, prodam. Strukovci 8.

m-1154
TRAKTOR STEYR, 1,8 KM, v zelo dobrem stanju, prodam. Nedelica 145a.

m-1156
PRIKOLICE, dvoosne za peso in sitažo, veliki zaboj, 10 m³, 7 t - 615.000 (580.000), 5 t - 570.000 (530.000).

Traktor Zetor 90 KS (450 ur), traktor Fend 125 KS (6000 ur) in rotacijsko balirko Claas 85 prodam. Tel.: 82 580 ali 81 487.

m-1166
ŽITNI KOMBANJ KLAS DOMINATOR 85 in ĐURO ĐAKOVIČ M 770, kombanj za sladkorno peso, dvoredni in šestredni BETAKING, traktor Deutz 50 KM, prodam. Noršinci 62, p. Martjanci.

m-1182

BREZPLAČNE USLUGE!
* igrajo (veljavo Strip Poker in Wild Side)
* čvek inja, kontakti za odrasle
* Download - fotografije azijskih in evropskih lepotic
* linija za prodajo in sprejemanje sporocil
* seznanite se z našimi čudovitim dekletom

MOŽNOSTI SO NEOMEJENE!
☎ 00852/172 98 962

BBS

VESTNIK

obvešča, da lahko male oglase, osmrtnice in naročnino poravnate v novi zgradbi na Arhitekta Novaka 13 v Murski Soboti.

Nova telefonska številka je 31 998

63, tel.: 53 226.

m-1089
BALIRKO, poljsko, za seno in mulčar za koruzo, dvoredni, prodam. Tel.: 48 223 ali Tešanovci 3.

m-1101
PRIKOLICO ZA ŽIVINO, novo, in prašiča za zakol prodam. Ropoča 61.

m-1102
TRAKTOR BELORUS, 50 KM, prodam. Amalija Zrinski, Bokračci 20, p. Puconci.

m-1104
KOMBANJ SAMOHODNI, za travo, prodam. Tel.: 54 120, Branko Rituper, Križevci 110 v Prekmurju.

m-1105
KOMBANJ ĐURO ĐAKOVIČ NK 770, letnik 1990, širina kose 2,6, z adapterjem, prodam. Tel.: 87 529.

m-1106
SEJEMSKA PONUDBA

ZDENEX d.o.o.**EXPORT - IMPORT**
Finančni inženiring**ODSLEJ TUDI MI V POMURJU.**

Oplemenitite svoj denar po zelo ugodni obrestni meri in kratkoročna premostitvena posojila.

P. E. MURSKA SOBOTA
Arhitekta Novaka 4
Tel. - telefaksa: (069) 32 848**razno**

PIKADE, za 8 igralcev, svetlobni efekti, nagradna igra ..., na območju Pomurja dajemo v najem. Tel.: (062) 33

331.

m-977

POHIŠTVO ZA SPALNICO prodam. Grajska 14.

m-1068

DVOVRSTNI Singer pletilni stroj prodam. Tel.: 75 657, od 11. do 18. ure.

m-1071

SEDEŽNO GARNITURO, trosed in 2 fotelja, prodam. Tel.: 26 253.

m-1074

ZVOČNIKE HIFIS I PEAWY 350 W prodam. Tel.: 65 821.

m-1077

Preklic!

Preklicujem veljavnost spričevala za 1. in 2. letnik Krojaške šole, izdanega v Murski Soboti na ime Gizela

Kulčar, Gaberje 59.

m-1078

POHIŠTVO ZA SPALNICO, furnir ptičji javor, prodam. Tel.: 21 795.

m-1090

BALIRANO SENO prodam. Tel.: 48 548.

m-1098

SEMENSKI KROMPIR Agria prodam. Tel.: 76 474.

m-1100

Preklic!

Preklicujem veljavnost spričevala o zaključnem izpitu Gimnazije v Murski Soboti, izdanega leta 1994. Katja Sukič, Vrbišče 3, M. Soboti.

m-1113

TERMOAKOMULACIJSKO PEČ MIHA 3000, rabljeno eno sezono, prodam. Marjan Čuk, Vučja vas 41, tel.: 87 351.

m-1114

Preklic!

Preklicujem veljavnost zaključnega spričevala poklicne Gumarške šole Kranj, izdanega v sol. I. 1978/79 na ime Milivoj Mlinarič.

m-1121

120-LITRSKI AKVARIJ, komplet, prodam. Tel.: 31 507.

m-1123

JEDILNI, debeli in semenski krompir prodam. Tel.: 41 533.

m-1131

NOVO! Ekcem, akne in luska-vico vseh vrst, tudi najtrdovratnejšo, lahko za vselej odpravite s svetovno priznanim mazilom, narjenim na biološki osnovi brez stranskih učinkov. Naročila po telefonu: 063 763 346.

m-1135

LADJSKI POD, 1. kak. razred 590 SIT, 2. kak. razred 490 SIT, smrekov, suh, z dostavo, prodam. Tel.: 063 451 082.

m-1144

BALIRANO SLAMO prodam. Rakičan, Panonska 71.

m-1150

TERVOL, trdi in mehki, ugodno prodam. Tel.: 33 003.

m-1153

OBLEKO za obhajilo, belo, št. 10, ugodno prodam. Milena Harni, Lendavska 25, M. Soboti. m-1167

SEDEŽNO GARNITURO in mizico za dnevno sobo ugodno prodam. Tel.: 49 078.

m-1171

PREŠITE odeje s prevlekami, mali bojler, hladilnik, dodatno peč in posode za rože ugodno prodam. Tel.: 24 493.

m-1179

SENO in slamo v balah prodam. Strukovci 22, tel.: 49 194.

m-1180

SEDEŽNO GARNITURO, kombinacija usnje in žamet, pohištvo za spalnico in francosko posteljo ter belo pisalno mizo prodam. Cena po dogovoru. Rozman, Lendavska 19, M. Soboti, tel.: 26 096.

m-1181

STONEDIVEROOPRAVITE
PLEŠAVOST ZA VSELEJ
LIPONAIR
- SVETOVNI HIT
Stegne 27
tel.: 061/57 18 75**delo**

SAMO za delovne in pridne dober zaslužek. Tel.: 22 048, ob delavnikih.

m-1088

SVETOVALCA za uporabo medicinske opreme, iščemo. EFFEKT, d.o.o., tel.: 062 100 292.

m-1095

ZAPOSILITEV dobi deklo, ki jo veseli delo v gostinstvu oz. v bistroju. Za hrano in stanovanje je preskrbljeno, vse druge informacije po tel.: 063 893 109 ali mobilni 0609 613 070.

m-1120

MIZARJA z petimi leti delovnih izkušenj takoj zaposlimo. Tel.: 31 419.

m-1124

IŠČEMO akviziterja za prodajo ženskih hlačnih nogavic. Tel.: 32 345.

m-1165

UPOKOJENKO, od 60 do 70 let, za pomoč v gospodinjstvu za dva upokojenca iščejo. Naslov v upravi lista.

m-1174

srečanja

51-LETNI MOŠKI z lastnim domom želi spoznati preprosto urejeno žensko, staro do 50 let. Ponudbe pošljite na upravo lista pod šifro: Osamljen.

m-1099

storitve

SATELITSKI SISTEMI: Pace, Maspro, Echostar ... Multichoise, zastopstvo filmnet, paket dekoder in kartica na 12 čerkov. Samo najboljša za vas najdete pri nas. LC SAT, tel.: 77 367.

m-957

ROLETE, ŽALUZIJE, LAMELNE ZAVESE izdelujemo in montiramo. Tel.: 0609 616 170.

m-1022

BISERNE KOPELI z ozonom uglednega nemškega izdelovalca že za 818 DEM. EFFEKT, d.o.o., tel.: 062 100 292.

m-1094

Š*V: 1* 2

SATELITSKI SISTEMI AMF

Pace, Lasat že od 399 DEM. Garancija, montaža na obroke. TAF, Trnje 61, tel.: 70 021.

m-1132

MERLIN, tel.: 090 4200, vas zanimajo posel, zdravje in ljubezen v prihodnosti. Kličite 090 4200, 156 SIT/min.

Nas osrečiti si znala,
vendar pred usodo neizbežno
vsa nemočna si zaspala.**V SPOMIN**

31. marca minevajo tri leta, odkar nas je zapustila draga mamica, žena in hčerka

**Alenka
Milošević**
s Cankove

Hvala vsem, ki obiščete njen grob in prižigate sveče.

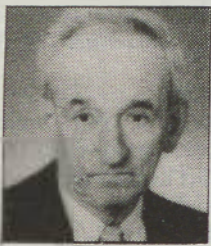
Vsi tvoji

Oče, nikjer se ne sliši več tvoj glas,
odšel si, ne da bi vsaj rekel zbogom,
nikjer več tvojih pridnih rok,
dom je brez tebe tih in prazen,
v naših srcih boš ostal za vedno.**ZAHVALA**

V 76. letu starosti je prenehalo biti plemenito srce in umrl je naš dragi mož, oče, stari oče, pradedek, brat in tast

Franc Kikec
pekarski mojster
v pokojni
iz Rogoševca

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, sočustvovali z nami, darovali vence, šopke in za svete maše.

Hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku za poslovinne besede, godbi iz Murske Soboti za odigrano Tišino in gasilcem za spremstvo na zadnji poti. Zahvaljujemo se za darovano cvetje podjetjem Mura, Certus, Panonka, Obrtna zadruga in Jančarjevemu kolektivu iz Ljubljane. Posebno zahvalo izrekamo zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnice v Rakičanu, še posebno g. dr. Kološevi. Iskrena hvala številnim pogrebem, ki ste ga pospremili k preranemu počitku.
Rogaševci, 21. 3. 1995
Žalujoči vsi njegoriGlej, zemlja si je vzela, kar je njeno,
a kar ni njeno, nam ne more vzeti.
In to, kar je neskončno dragoceno,
je večno in nikdar ne more umreti.
S. Markovič**ZAHVALA**

V 48. letu nas je po težki bolezni zapustila naša draga žena, mama, sestra in teta

Irena Kolar
roj. Bohar
iz Nemčevca

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali cvetje, vence, svete maše, v dobrodelne namene in sveče ter jo v tako velikem številu pospremili k njenemu zadnjemu počitku.

Iskrena hvala Onkološkemu inštitutu v Ljubljani, dr. Hrenovi in zdravstvenemu osebju soboške bolnišnice za zdravljenje in nego. Zahvaljujemo se tudi g. duhovniku Leonu Novaku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Vsem skupaj še enkrat - hvala!
Žalujoči: mož Karel, hčerka Mateja, sestri Angela in Irma z družinama in drugi sorodnikiZaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.**ZAHVALA**

Po težki bolezni nas je v 60. letu starosti zapustil dragi mož, oče, tast, dedek in brat

**Ludvik
Ferenček**
iz Tešanovca

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti v tako velikem številu, nam pa izrekli sožalje, darovali za cvetje, sveče in druge namene.

Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, LD M. Toplice, predsedniku LD Rajku Kojzku za besede slovesa ob odprtem grobu in vsem drugim LD. Zahvaljujemo se tudi dr. Zlatki Bojnec in dr. Alojziji Berden, ki sta mu med težko boleznijo stali ob strani.

Hvala pogrebništvu Jurič!
Žalujoči: žena Marija, sin Zlatko, hčerki Dragica in Jožica z družinama ter drugo sorodstvoEn sončen in topel dan
iz tal izvabi cvet krasan,
en črn oblak, en močni mrz
in strti je cvet ... za večni čas.**ZAHVALA**

Tih in mirno brez slovesa nas je v 82. letu starosti zapustila naša premila soproga, mamica in omama

**Vilma
Gergorec**roj. Kuhar
iz Puconec

Ob nenadomestljivi in boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Prav posebna hvala družini Jožeta Kutoša iz Veščice in družini Karla Gorze iz Andrejec za pomoč v najtežjem trenutku.

Hvala g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujoči vsi njeni

Kje si ljubi mož in oče,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?
Zakaj si moral nam umreti,
ko pa s teboj je bilo tako lepo živeti!**ZAHVALA**

V 75. letu nas je za vedno in brez slovesa zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

**Franc
Gomboši**
iz Šalamenec 64

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom za pomoč v težkih trenutkih in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje, sveče, za svete maše in v dobrodelne namene.

Posebna hvala g. župniku, pevcem za odpete žalostinke, govornikom KS in GD ter godbeniku za odigrano Tišino. Hvala osebju EIT internega oddelka in dr.

Štivanu za vso skrb in nego. Posebna hvala sodelavcem KEME, Mure, DOORTODOR, GEP Kartonaže in Bolnišnice. Iskrena hvala vsem gasilskim društvom, društvu upokojenecv in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat - iskrena hvala!
Žalujoči vsi tvoji najdražji, ki smo te imeli radi**V SLOVO**

STAREMU OČETU

Naj ti bo lahka domača zemlja!
Vnuki: Goran, Sandra, Jernej, Boštjan, Stanka, Boris, Silviya, Barbara, Blaž, Katja in UrošSpet pomlad je tu,
ki si jo tako ljubil,
a tebe ni z njo,
že dve leti te zemlja krije,
a v grobu tihem mirno spiš.**V SPOMIN**

Boleč je spomin na 31. marec 1993, ko nas je zapustil dragi mož, dober oče, stari oče in brat

Mihael Železeniz Serdice
Hvala vsem, ki z lepimi spomini
postojite ob njegovem grobu.
Žalujoči vsi, ki smo ga imeli radi

V 92. letu nas je zapustila naša mama, tašča, babica, prababica, teta in botra

Zofija Časar

iz Otovec 58

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti, darovali vence, šopke, sveče in v druge namene, nam pa izrekli sožalje. Hvala g. Balažicu za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Posebna zahvala osebju Doma oskrbovancev Rakičan in pogrebništvu Banfi. **Zalujoči vsi njeni**

Prežalostni so naši dnevi, ker zapustil si nas ti, v naši hiši je praznina, a v srcih velika bolečina.

V SPOMIN

25. marca mineva leto žalosti, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

Štefan Banfi

iz Gorice

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo vsem, ki z lepo mislijo postojite ob njegovem grobu, mu prižigate sveče in darujete cvetje.

Zalujoči vsi njegovi

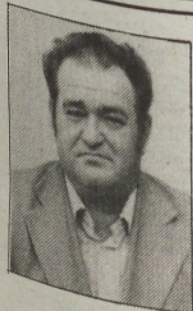
Zahvala ob smrti

dr. Miloša Borovšaka

Zahvaljujemo se vsem, ki so bili njemu in nam v oporo v teh žalostnih trenutkih, posebej sodelavcem kirurškega oddelka, ki so se od njega poslovili na žalni slovesnosti v četrtek, 2. marca 1995, v Splošni bolnišnici Murska Sobota.

Zaradi številčnosti vseh, ki so s cvetjem, pisno ali ustno izrekli sožalje, se tako vsem zahvaljujemo.

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 60. letu nas je brez slovesa za vedno zapustil naš dragi sin, mož, oče, dedek, tast, brat, zet, stric in svak

Alojz Slavic

iz Dokležovja

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, darovali vence, šopke, sveče in za svete maše ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala g. župniku za pogrebni obred, vsem pevcem in organistu za odpete in odigrane pesmi ter govornici KS za besede slovesa, udeležencem pogreba iz vojašnice UC Cerklje 1/1, kolektivu Mure, Mesni industriji Pomurka in za odigrano Tišino.

Vsi njegovi, ki ga imajo radi!

V SPOMIN

Mineva 13 let, odkar je z nasmehom odšel od doma in se nikdar vrnil naš dragi sin, brat in vnuk

Janez Slavic

iz Dokležovja

Za vedno je ostal v objemu reke Mure. V naših srcih bo ostala bolečina do konca naših dni.

Hvala vsem, ki se ga spominjate. **Vsi njegovi**

Po kratki in hudi boleznini nas je v 55. letu starosti zapustila naša draga

Cecilija Strniša

roj. Šijanec
iz Hrastja - Mote 47

Najtopleje se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste v velikem številu počastili njen spomin. Pristrčna hvala vsem, ki ste jo obsuli s številnim cvetjem, darovali za sv. maše in sveče.

Iskrena hvala kapelskemu cerkvenemu zboru za čudovito odpete pesmi, ki so jo skupaj s poslednjimi sončnimi žarki spremljali na njeni zadnji poti.

Posebna hvala g. kapelskemu župniku Janku Novaku in g. šentvidskemu in zagorskemu župniku, sorodniku Feliks Strniši za pogrebni obred, gospodu Makseku za ganljive besede slovesa in godbeniku za odigrano Tišino. **Zalujoči vsi njeni**

Tih in prazen je naš dom, ker tebe ni, ostale so le tvojega neutrudnega dela sledi.

Solza, žalost, bolečina te zbudila ni, zdaj oddaja nas praznina, ki hudo, hudo boli.

ZAHVALA

V 39. letu nas je nepričakovano tragično zapustil naš dragi mož, očka, sin, brat, stric in svak

Stanko Horvat

s Petanjec 37c

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam izrazili sožalje, darovali cvetje in za svete maše ter ga skupaj z nami v tako velikem številu pospremili k njegovemu zadnjemu počivališču.

Posebna zahvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem žalostink ter govornikom KS in SGP POM-GRAD Visokogradnje.

Pristrčna hvala tudi sodelavcem iz POM-GRAD-a, kolektivu trgovine Mura ter Renatini razredničarki in sošolcem. **Zalujoči vsi, ki smo ga imeli radi**

Kot slana vzame žlahtni cvet, tako omahnilo je tvoje srce, tišini večni svet.

Pomladne rože so zacvetele, ptički bodo prileteli, vse se vrnilo bo, le tebe, dragi Martin, nikoli več ne bo.

31/10

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je komaj v 26. letu zapustil dragi sin

Martin Ferenčak

iz Odranec

Ob boleči in nenadni smrti se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so ga skupaj z nami pospremili k zadnjemu počitku, mu darovali vence, šopke, sveče in za svete maše. Posebej hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, vsem sošolcem in sošolkam, Nogometnemu klubu Odranci ter govornici za besede slovesa ob odprtem grobu. **Vsem še enkrat - iskrena hvala!**

Že šest let te zemlja krije, v grobu tihem mirno spiš, srce ljubeče več ne bije, a v naših srcih še živiš.

V SPOMIN

22. februarja je minilo 6 žalostnih let, odkar nas je zapustil dragi sin in brat

Zdenko Ferenčak

iz Odranec

Hvala vsem, ki se ga spominjate, mu prižigate sveče in prinašate cvetje.

Vsi tvoji, ki smo te imeli radi

Pomlad bo na tvoj vrt prišla, in čakala, da prideš ti, sedla bo na rožna tla, in jokala, ker tebe ni.

ZAHVALA

V 82. letu nas je za vedno zapustila naša draga mama, sestra, babica in prababica

Marija Lazar

roj. Žiško
iz Stanjevec

Ob boleči izgubi se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so jo skupaj z nami pospremili k zadnjemu počitku, ji darovali vence, šopke, nam pa izrekli sožalje.

Posebej hvala g. duhovniku Kerčmarju za pogrebni obred, pevcem pa za odpete žalostinke.

Vsem skupaj še enkrat - iskrena hvala!
Zalujoči vsi, ki smo te imeli radi

Kje si, ljuba mama, kje tvoj mili je obraz, kje je tvoja skrbna roka, ki skrbela je za nas.

ZAHVALA

V 90. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, tašča, babica, prababica in sestra

Barbara Kerec

roj. Gumilar
s Petanjec 40

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste našo drago mamo pospremili k večnemu počitku in darovali cvetje, za sv. maše in v dobrodelne namene.

Posebno zahvalo izrekamo g. kaplanu Marjanu Feslu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku g. Mlinariču za besede slovesa.

Vsem, ki se jo pospremili na njeni zadnji poti, iskrena hvala!

Zalujoči vsi njeni

Pomlad bo na tvoj vrt prišla in čakala, da prideš ti, in sedla bo na rodna tla in jokala, ker tebe ni.

V SPOMIN

Tiha bolečina in spomin na tebe, draga, v naju tli, odkar si naju 29. marca 1994 za vedno zapustila

Vida Horvat

r. 1959

Zalujoča mož Miran in hčerka Armina

ZAHVALA

V 84. letu je tiho zaspala naša zlata mama

Emilija Grah

od Grada

Ob boleči izgubi mame se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za iskreno sožalje. **Sin Ernest iz Slovenj Gradca**

V SPOMIN

27. 3. 1995 mineva 13 let, odkar nas je zapustil oče

Jože Grah

od Grada

sin Ernest iz Slovenj Gradca

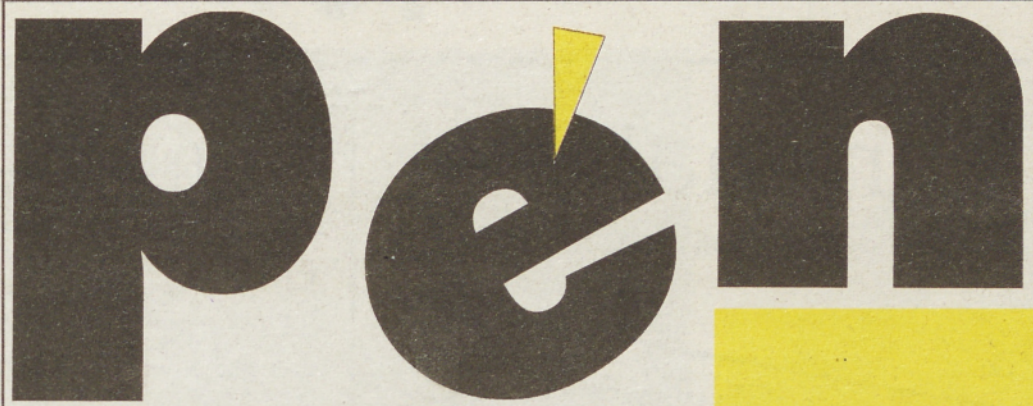

PEN 6

Soboški park:
dr. Janez
Rugelj

VESTNIKOV

MESEČNIK

četrtek,
30. marca 1995,
nulta številka
(aprila verjetno prva)

ALI POMURJE
POTREBUJE
NACIONALNE
TROJKE?

PAMETNI
MUREKI, POZOR!

PEN vas vabi, da napišete geslo (moto, slogan) vašega novega časopisa. V rumeno luknjo pričakujemo vaše misli, ki na kratko opredeljujejo PEN.

Najprej ga poglejte in preberite. Avtorja izbranega slogana bomo nagradili. Predloge pošljite do 10. aprila na naslov:

PEN
(PODJETJE ZA INFORMIRANJE)
Slovenska 41
69000 MURSKA SOBOTA
»za geslo«

IRENA REGINA JAUŠOVEC

PEN
15

kmalu na
MTV

Zakaj naših čarovnic ni
motila moška potencia?

Poglej
v sredino
pena!

V PEN-ovi akciji smo ugotovili ... PEN
16

ANDREJ HRASTELJ, Hitov svetovalec:
Idealna lokacija za igralnico so Moravske Toplice

Rullettenburg
po mursko, str. 4.

PEN
7

Sudija magarac,
nabijem te na kurac!

Živel 27. april - dan boja proti okupatorju, dan izida 1. številke **pena**!

Veliki javni natečaj

za občan(k)e in državljan(k)e z domišljijo!

Iščemo ime za
rumeno hišo v središču Murske Sobotе!

Vdahnite nekaj duše zgradbi v
Ulici arhitekta Novaka!

V zadnjem času sta v Soboti zrastle dve novi sodobni poslovni stavbi – prva je zaživela rumena, ki jo vidite na fotografiji, za njo pa še zgradba v Lendavski ulici, ki se ji reče Sobočanka. Rumena hiša podobno domačega imena nima. V PENu smo se spomnili in napako popravljamo – seveda z vašo pomočjo. Do ponedeljka, 10. aprila 1995, dajte duška svoji domišljiji. Na dopisnicah pošljite vaše predloge za naziv rumene hiše, avtorja izbranega imena bomo primerno PENovsko nagradili. Svoje umotvore pošljite na naslov:

PEN, Podjetje za informiranje
»za rumeno hišo«
Slovenska 41
69000 Murska Sobota

● Če se ne boste takoj spomnili, ne PENite preveč – čas je do 10. aprila!

Rudi Cipot velja za enega najposobnejših in najprodnarnejših direktorjev, kar jih je dala murska pokrajina. Navsezadnje je to jasno vsakomur, ki ima opravka z njegovo firmo, zavarovalnico Triglav. A žal je že tako, da vse, kar ni povprečno, hočejo tudi drugje, na primer v Ljubljani. Tako bodo od prvega aprila (datum je sicer nor, to pa še ne pomeni, da zadeva ni resna) njegovih storitev deležni v matični firmi – v Ljubljani bo skrbel za osebna zavarovanja.

DIREKTORSKA I

Direktor Rudi bo poslej tri dni v delovnem tednu v prestolnici, le dva pa doma. »Tutaj«, da se zaposleni pri soboškem Triglavu iskreno bojijo, da bo čez čas še huje – da bo pet dni v Ljubljani (ali kje drugje), doma pa nič več ...

Mnogi pomnite dr. Štefana Ščapa kot izvajalca stečajev v pomurskih gospodarskih organizacijah, nekateri pa ste si ga zapomnili po predvolilnih nastopih, saj je kandidiral za župana Murske Sobotе (član mestnega sveta pa je le postal).

DIREKTORSKA II

S prvim v iztekajočim se mesecu je dr. Ščap postal direktor kovinskopredelovalnega bolnika, nekoč Panonije, zdaj pa Panagre. Novo delovno mesto – nove navade. »Tutaj«, da je gospod doktor za izboljšanje delovne discipline med prvimi ukrepi prepovedal kuhanje kave. O ukinitvi uživanja omamnih pijač z maligani vsaj PEN ne ve nič uradnega.

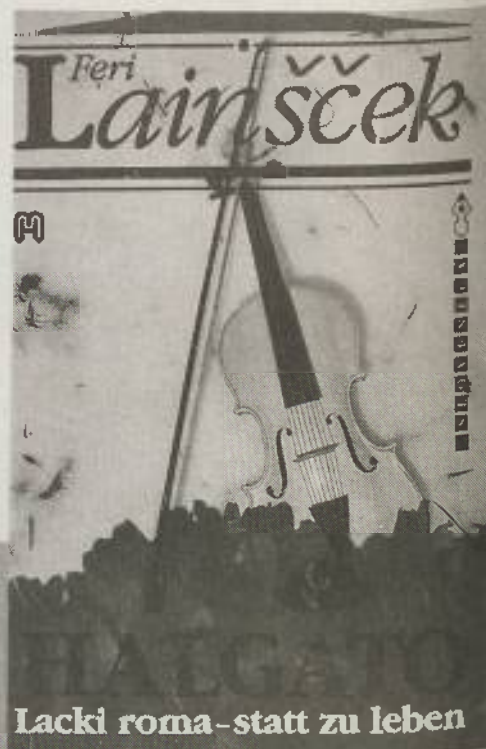
PÉN – občinski okras

Saj ni res – pa jeli ne da bi beltinski občinski veljaki vedeli za izid priloge PÉN, se je zgodilo: vrata ob vhodu v njihov občinski raj zaljšata prava pravcata PENA. Tako domiselno in duhovito krancljanje novih občin vsekakor zasluži iskreno pozornost in hvalo vsaj z naše, PENOVSKE strani. Le tako naprej, Beltinčani!

FERI LAINŠČEK JE STAR 56

Pri celovski založniški hiši Hermagoras/Mohorjeva družba so v zbirki Slovenica natisnili Lainščekov roman Namesto koga roža cveti. V nemščino ga je prevedla rojakinja z avstrijske Štajerske Andrea Zemljič, spremno besedo pa je prispeval Horst Ogris.

Lacki roma-statt zu leben

Feri Lainšček, Jahrgang 1939, hat bisher Gedichtbände, sechs Kinderbücher, acht Spiele, drei Dramen und acht Romane veröf-

Gospod z očali naj bi bil avstrijskih virov rojen leta 1939. Marsikateri pisec si bo gotovo oddahnil, saj bo na ta način Feri 20 let prej nehal pisati. Sprostil bo mesto na slovenski literarni sceni in dodal povečal možnosti za razne nagrade.

NAŠI PODJETNIKI PREPAMETNI! (?)

Združenje podjetnikov Murska Sobota je pripravilo VEČERNO ŠOLO PODJETNIŠTVA, trajala pa naj bi tri mesece. Predavatelji bi bili priznani strokovnjaki z Gea Collegea iz Ljubljane. Tovrstno izobraževanje je tudi v državnem interesu, saj so iz proračuna pripravljene plačati polovico šolnine – ta pa je 2 tisoč nemških mark. V Sloveniji je za takšen način usposabljanja veliko kandidatov, v naši regiji pa je ravno nasprotno. V šolo, ki lahko sprejme 25 kandidatov, se jih je prijavilo 5 (z besedo: pet). Kaj bo našim podjetnikom šola?

Verjetno že vedo, kaj je biznis ...

MARJANA PA OD NIKODER

Največji panonski pivovar lastnik lendavske pivnice Djurek Mesarič v družbi svetovne prvakinje v kegljanju, prve nosilke svetovni rekordu, Marike Kardinar.

»Marika, daj, pridi in pokaži kako se doseže kegljarski svetovni rekord!«

Odgovor: »Takoj pridem, samo pogledam naj, kje je moj Marian, ali je še vedno pri šanku ali jo je že polnil kam drugam.«

Ona: »No, Andrej, boš že enkrat dahnil usodni DA ali pa prijavi me in tvojo občino računskemu sodišču!«

On: »Ljubi Bog, Eteka, kje so zlati prevolilni časi, ko sem že slutil, da bom župansko zmagal. Če bi vedel, kaj vse me čaka po izvolitvi, bi vse skupaj raje prepustil kakšni protikandidatki!«

NE LE KNJIGA, TUDI FILM V AVSTRIJI

Ni tuta, čisto za res so v Celovcu predvajali film Halgato. Projekcija je bila v okviru solidarnostne prireditve Storilci-zrtve-pomoč za otroke Romov v Avstriji, ki sta jo organizirali ORF in Kleine Zeitung. Film so toplo sprejeli, navdušen pa je bil tudi deželni tajnik Klaus Wutte. Dejal je, da je Halgato sicer pripoved o slovenskih Romih, vendar je spročil mnogo širše, veljavno za sleherno družbo.

Vsestranski strelec

Za Štefana Škaperja nogometaša prvotigaša iz Beltincev, je znano, da na nogometnem igrišču največkrat zadene. Fotografija pa dokazuje, da je vsestranski strelec. Za potomce sta zakonca Škaper očitno že poskrbela, javna skrivnost pa je, da bo kmalu privekal na svet še en Škaper. Naj bo zdrava in obljudena samostojna Slovenija!

Lipe

zakaj ne avtobus?

Prvi četrtek v marcu so na streho avtobusne postaje v Murski Soboti s posebnim dvigalom dvignili osebni avtomobil, ki je od tedaj tam gori za reklamo. Zanimivo ob tem je vprašanje, zakaj soboški avtobusarji niso naredili koraka naprej in na streho avtobusne postaje dvignili kar najnovejšega avtobusa?

Lipe

HELENA TOŽI HELENO

Primerilo se je, da je prva dama SLO zabavnoglasbene scene Helena Blagne napovedala tožbo beltinskemu humoristu Gezi Parkašu, ki na svojih nastopih menda preveč neslano uporablja Helenino ime in imidž. Primerilo se je tudi, da so Slovenske novice vest o pevkini nakani objavile in dodale fotografiji obeh vpletenih - pa se je namesto Geze humorista v časopisu pojavil Geza politik, ki se (oj, nesreča) piše enako kot humorist. Častivredni gospod v.d. načelnika soboške upravne enote je nad napako Slovenskih novic ogorčen. Napoveduje tožbo odgovornim pri rumenem listu. PEN pa še ne ve, koga bo tožil smešni Geza - trikotnik je vzpostavljen in spodobi se, da bo tudi on koga!

BO KDO BO KOGA?

Jaz Gezo humorista, Geza politik Slovenske novice, jaz Gezo politika, Geza humorist mene ali celo Geza politik Gezo humorista

Primerilo se je, da je prva dama SLO zabavnoglasbene scene Helena Blagne napovedala tožbo beltinskemu humoristu Gezi Parkašu, ki na svojih nastopih menda preveč neslano uporablja Helenino ime in imidž. Primerilo se je tudi, da so Slovenske novice vest o pevkini nakani objavile in dodale fotografiji obeh vpletenih - pa se je namesto Geze humorista v časopisu pojavil Geza politik, ki se (oj, nesreča) piše enako kot humorist. Častivredni gospod v.d. načelnika soboške upravne enote je nad napako Slovenskih novic ogorčen. Napoveduje tožbo odgovornim pri rumenem listu. PEN pa še ne ve, koga bo tožil smešni Geza - trikotnik je vzpostavljen in spodobi se, da bo tudi on koga!

PIN kupuje HIT ali obratno?

Dej vodilne ekipe Podjetja za informiranje (Irma Benko, Renata Bakan - Ficko in Marjan Dora) je sedla za mizo z direktorjem Hita Danilom Kovačičem. So se morda za mizo in pozneje za ruleto trudili za še višjo tržno vrednost podjetja ali so glede na visoko ceno delnic podjetja na borzi želeli znižati vrednost firme? Kaže, da nič od tega. Samo o letošnjem Vestnikovem vlakcu v Novo Gorico so se dogovorili. Vsi izletniki so povabljeni v Perlo. Pa dober hazard!

Rulettenburg
po murskoVELIKA
IGRALNICA:

ZAMUJENA PRILOŽNOST?

Po penovsko smo obrnili karte, da bi odprli temo o hazardu, igralništvu, obogateni turistični ponudbi, neizkoriščeni priložnosti obmejne pokrajine, ki še vedno preveč stavlja na klasično industrijo in kmetijstvo s svinjskimi farmami na čelu.

Hazarderstvo sicer cveti, ampak ne kot del razvojne strategije pokrajine ob Muri. Prekmurci in Prleki so menda kar spoštovani srečelovci v čakovski in graški igralnici ter ob Vrbskem jezeru. V čisto običajnih lokalih so iznajdljivi gostinci legalno – ali pa tudi ne – postavili igralne avtomate, s katerimi menda, podatkov o tem se namreč ne da dobiti, dobro služijo tako oni kot lastniki avtomatov. Uspelo nam je odkriti dva lastnika – domačina in hrvaškega državljan – oba bogata in vsaj štirikrat manj obdavčena (če davkarji sploh uspe pobrati vse davke?) kot klasične igralnice. Tudi sicer tu nihče ne upošteva strogih igralniških pravil, za igralnimi avtomati so mladoletne osebe, nihče ne

kontrolira finančnih sposobnosti igralcev, celo med posebej dobrodošlimi so tisti, ki gredo do konca zmnožnosti svojih skromnih mesečnih dohodkov. Kar nekaj družin je zasvojenost z igralnimi avtomati spravila v socialno stisko. In vsaj nekaj je res. Srečo pri igralnih avtomatih iščejo manj premožni, za bogate so velike igralnice, ruleta ... Hazardiranje naše vrste ni turistična ponudba, to je izžemanje denarja najslabše vrste.

Veliko smo zamudili in tudi izgovor, da država toliko mečka z zakonodajo o igrah na srečo in z hitovsko afero, ni opravičilo. Vendarle je še priložnost, pravi Hitov svetovalec Radgončan Andrej Hrastelj: »Pri Ajdi v Moravskih toplicah je idealna lokacija za

pravo in veliko igralnico v stilu goriške Perle, ameriškega Las Vegasa ... V Moravskih Toplicah so že petični gostje, ki imajo nekaj pod palcem, meje so odprte, tudi proti vzhodu, od koder lahko računamo na bogate goste, če bo seveda ponudba dovolj atraktivna. In v tej je igralnica železni reper-toar.»

V Zdravilišču Moravske Toplice se s tem pravzaprav strinjajo, a pot ni enostavna, četudi je HIT 10-odstotni lastnik toplic. »Zavoljo nerazčiščene zakonodaje naša vloga že tri leta čaka odobritev koncesije. Odgovora ni. Vendar bi vseeno čimprej radi naredili prvi korak, in to naj bi bila namestitve kakovostnih igralnih avtomatov, po zadnji različici v sedanjih

prostorih picerije. Naš predlog, da bi bilo to v kleti Ajde, so v Hitu zavrnil,« pravi direktor Dušan Bencik. Kdaj se bodo igralni avtomati tudi zares zavrteli, ne ve, še manj, kdaj bo v Moravskih Toplicah prava igralnica. Je pa to po njegovem interes zdravilišča, če seveda država z rigorozno davčno politiko vsega skupaj ne bo zadušila.

Perlice pa bi imeli radi tudi drugi, če jih seveda Hrastelj s svojim strokovnim mnenjem ni odvrnil od tega. Obogatena ponudba je fasada, bistven je denar. K moravskemu še nekaj primerov:

Radenska ima koncesijo prek mariborskega Casinoja že dalj časa, vendar projekti zavoljo mečkanja z zakonodajo počivajo. In čakajo boljših časov.

V Lendavi so Sakačevi blizu ekskluzivne Elizabete postavili igralne avtomate, biljardne mize ...

Morda so v predalčkih skriti tudi projekti za pravo ruleto?

Murska Sobota naj bi v bližnji prihodnosti z navezo na projekt TERMI (prijavili so ga v Bruslju, gre pa za izkoriščanje termalne vode) razširili rekreacijski center, kjer so že teniška igrišča, kopališče, trimska steza, nogometno igrišče. K temu naj bi sodil zabavišni center z igralnico ali kar igralnicami ... Pravi mali Las Vegas.

Čisto vse pa gotovo še ni pricurjalo v javnost. O idejah vsi govorijo zadržano, ko pa so tudi te

Andrej HRATELJ: »Pričakujem, da bo po vseh peripetijah slovenska zakonodaja o igralništvu sodobna in liberalna. Sem zagovornik zasebnih igralnic. Država je slab hazarder. Pričakujem tudi odpravo real-socialističnega določila, ki lastnim državljanom prepoveduje hazardiranje v domačih igralnicah.«

»donosna« kraja. Za vse, ki svoj zaslužek vidijo v zabavi in hazarderstvu, bo morda zanimiva tudi informacija, da menda na Ptujju že raste velik zabavišni center ogromnih zmogljivosti. Računajo na več kot pol milijona obiskovalcev letno.

Dostojevski ima pravzaprav prav. Kar se tiče zaslužka in dobička, se ljudje povsod trudijo, da bi drug drugemu kaj vzeli ali si prislužili, in zakaj bi bilo potem to

»Smešno je, da toliko pričakujem od rulete, toda zdi se mi, da je še bolj smešno uveljavljeno mnenje, ki ga zagovarjajo vsi, češ da je neumno in bedno to sploh kaj pričakovati od igranja. Zakaj naj bi bilo igranje slabše od katerega koli drugega načina pridobivanja denarja, na primer od trgovine?« (F. M. Dostojevski: Srečelovec.)

Takole je v Kovačičevi Perli... ... in takole pri Sakačevi Elizabeti ...

s predsodkom ali s še kakšnim drugim moralnim predznakom v igralništvu. V svetu so to dilemo že zdavnaj razčistili, mlada slovenska država pa moralizira ali sarkastično skuša kar najbolj hazardirati. Boli se zdi, da drži slednje in da je primer HIT, ki je vsaj za dve leti zavrl razvoj igralništva, osebnostno obračunavanje za pozicije meznikov, s strani države pa pohlep po denarju, ki bi ga na podjetniški ravni sicer lahko neposredno vložili v bogatitve turistične ponudbe. In če bi bilo tako, bi verjetno tudi kje v pokrajini ob Muri že brneli pravi igralni avtomati, se vrtele rulete ... Tako prislužen denar pa gotovo ne bi smrdel tako kot tisti v Nemčiji.

Morda pa vse skupaj le ni zamujena priložnost?

So v Vidoncih prali denar za slovensko vojsko?

Odkrit le vrh ledene gore?

IMA MARIBORSKA OROŽARSKA AFERA SVOJ PODALJŠEK NA GORIČKEM? – KAKŠNA BI LAHKO BILA ZVEZA MED NEKDANJIMI SLOVENSKIMI ČASTNIKI JUGOVOJSKE IN VZHODNOŠTAJERSKE POKRAJINE, OSAMOSVOJITVENO VOJNO ZA SLOVENIJO IN ZAČASNIM BEGUNSKIM ZBIRALIŠČEM NA GORIČKEM? – VSE POTI NAJ BI VODILE K »ATEJU« – KDO POZNA ŠIFRO TONI?

Domnevno kriminaliziranje nastajanja in delovanja 28. aprila 1992 ustanovljenega Začasnega zbirnega centra v Vidoncih na Goričkem za begunce iz Bosne in Hercegovine ima svoje vzroke in posledice. Javna občila so se o tem že razpisala in razgovorila, toda iz dobro obveščenih krogov naj bi odkrili le vrh ledene gore. V ozadju naj bi šlo za veliko več, toliko več, da je tistih 64 milijonov, kolikor naj bi znašala premoženjska škoda, ki da jo je z izjemno spretnimi finančnimi transakcijami in transferji povzročil vodja ZC Vidonci Slavko Jauk s svojimi pomočniki in pomočnicami, manj pomemben drobiž v igri »velikih«. Kdo pa so ti »veliki« in za kakšno igro gre?

Iz zaupnih virov smo dobili namig, da bi utegnili imeti mariborska orožarska afera svoj podaljšek na Goričkem. Vsaj po končnem učinku: preli-

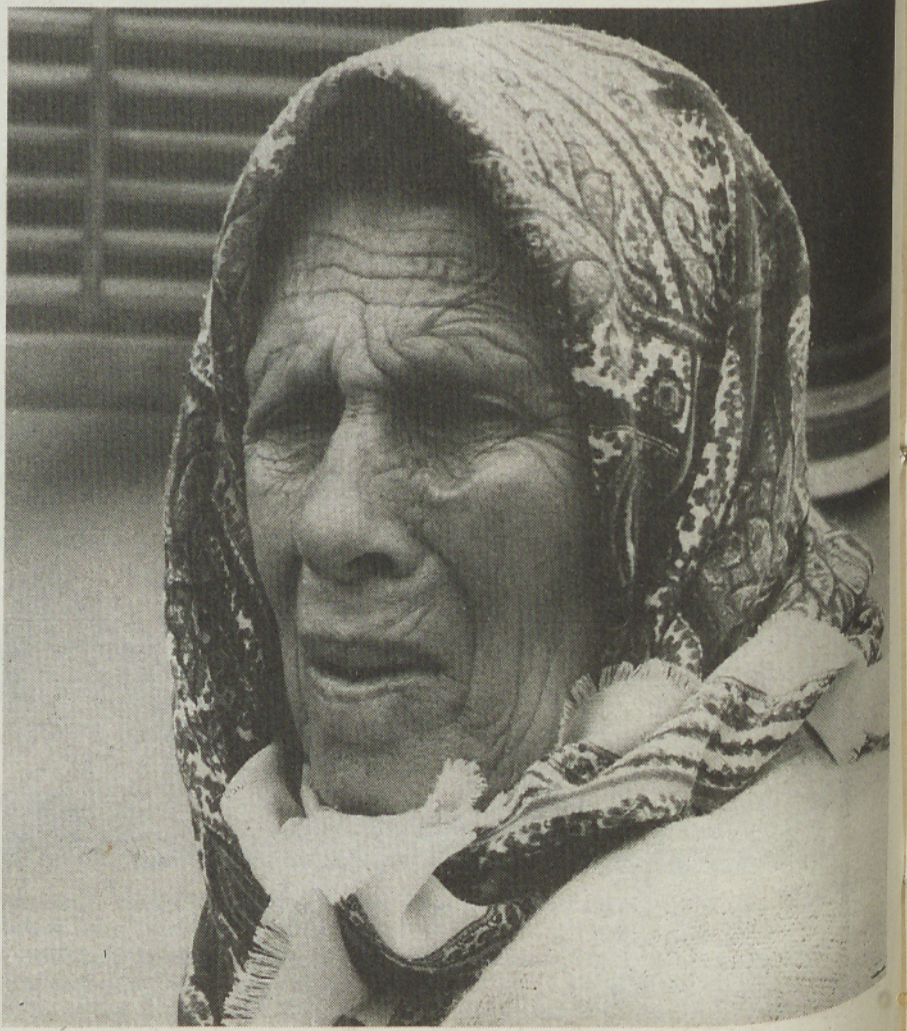
vanju ali pranju denarja, ki da so si ga nagrabili posamezniki pod plaščem ministrstva za obrambo oziroma slovenske vojske. Obstajajo dokumenti, ki razkrivajo, da je bilo recimo v begunski center v Vidonci namenjenih tri tisoč suhih obrokov, a ti niso nikdar prispeli do beguncev. Pač pa naj bi transport hrane (in še česa!) v tovornjakih z banjaluško registracijo odpeljal nekam na jug – menda na bojišča v Bosni in Hercegovini. Je bilo v tovornjakih med hrano tudi orožje, strelivo in še kaj drugega?

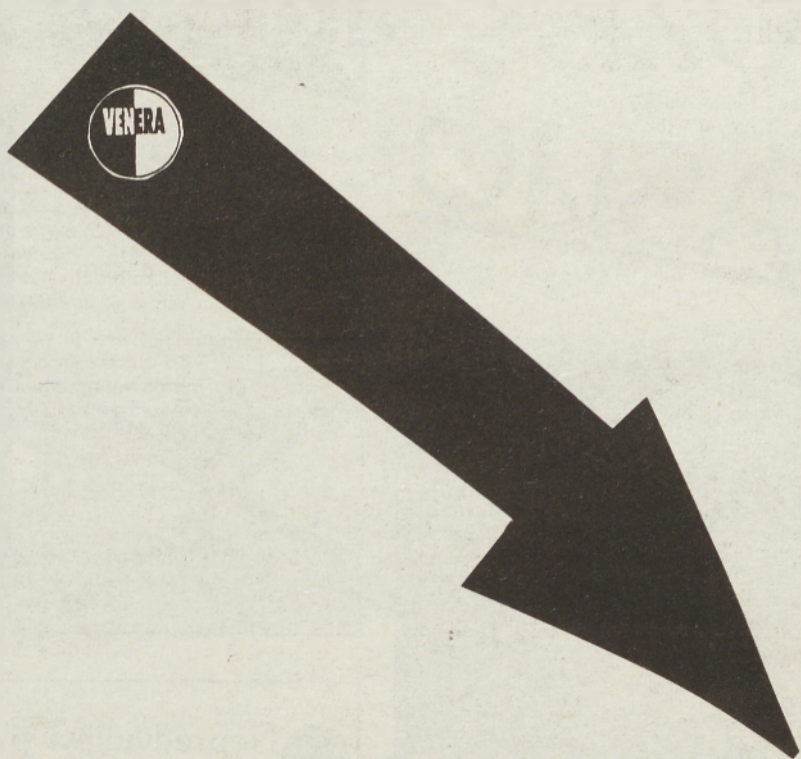
Naši zaupniki gredo v sklepanjih še dalje in domnevajo, da obstaja zveza med nekdanjimi slovenskimi častniki jugovojske iz vzhodnoštajerske pokrajinske TO, ki naj bi bili na naši strani, v resnici pa naj bi ves čas igrali na »beograjsko« karto, in zbirališčem v Vidoncih na Goričkem. V igri naj bi sodelovali posamezniki iz naj-

višjega državnega političnega in vojaškega vrha z interesnimi skupinami v različnih vejah slovenskega gospodarstva. Nekoliko skrivnostno dodajajo, da je ravnanje in obnašanje v medijih izpostavljenih častnikov Danijela Horna, Vladimirja Miloševića in drugih, zlasti iz 73. območnega štaba TO v Ljutomeru, lahko razložiti.

Tako naj bi jim namreč zapovedali na vrhu, kjer da je ključna oseba »ata«.

Kdo je »ata« in kdo pozna šifro Toni, pa je že druga zgodba. Tokratna naj se konča z vprašanjem, kam je leta 1991 izginilo orožje, strelivo, eksplozivna sredstva in vse drugo blago iz nekaterih stražnic v Pomurju?

SPOŠTOVANI OGLAŠEVALCI! Nismo pozabili na vas! Ta prostor boste v naslednjem Penu zapolnili vi.
VENERA, agencija za trženje (Papir je kakovosten, otipajte ga!)

ŽENSKESVOJE ZAPITE MOŽE

STRAŠIJO

Z RUGLJEM

Fotografije: Nataša Juhnov

Besedilo: Bojan Peček

Veste, kaj v tej pokrajini pomeni pen?
Združenje literatov?

Ne. Boste pa na njem stali in se slikali. Za Pen.
Ja. Dobro.

Se spominjate malega Janeza s kmetije?

Rodil sem se, ko je bilo očetu že 62 let. Pri desetih sem ga zato že prekosil v košnji. Rad sem opravljal kmečka dela in čez nekaj časa sem prevzel skrb za živino. V hlevu sem vzpostavil vzoren red.

Red je bil tudi v vojski, kjer ste bili v službi 26 let. Dolgo ste vzdržali ...

Nisem pustil, da bi z menoj primitivno manipulirali. Malo nerodno je, če podrejeni zahteva od komandanta, naj napravi to in to, ampak takšen je bil red v vojski.

Rugelj

Vaš prvi konflikt z uradno slovensko psihiatrijo?

Gre za proces. Že med študijem na ljubljanski medicinski fakulteti me je mikalo, da bi v psihiatrijo vnesel nove elemente aktiviranja človeka. Zato, ker ne prenesem, da bi delal nekaj, kar ne daje rezultatov. Tu mi pomaga kmečka logika: ni tako zaručnega kmeta, da bi dve leti zapored sadil krompir, ki ne rodi.

Govorijo, da sta bili vaši stavki blef?

Lahko govorijo, kar hočejo, to me ne zanima. Vsak ima pravico do svojega mnenja. Ljubo pa mi je, ker je ljudstvo zdaj malo senzibilizirano o vprašanju alkoholizma.

Mnogi vam očitajo grob antifeminizem.

To so bedarije. Poskušam osvestiti ženske, jih napraviti dostojanstvene, erotično prebujene, kajti alkoholik se bo zares zdravil samo, če ima urejeno žensko, ki je zanimiv erotično seksualni objekt.

Stari ste 66 let - erotika in seksualnost do smrti?

To je pri človeku aktualno od rojstva do smrti, ni bistvene razlike v intenzivnosti pri dvajsetih ali sedemdesetih, osemdesetih - seveda pri zdravem, univerzalno

potentnem in ustvarjalnem moškem.

Zamenjali ste štiri žene. Ste za to krivi vi, ker niste konformist?

To je splet okoliščin. Moje življenje je bilo težko, kljuboval sem, v zadnjega četrto stoletja me niso uspeli uničiti. Imel sem težave z ženami, ker so me blokirale pri mojih prizadevanjih. Bile so nejevoljne, ker niso bile deležne varnosti in mojega spodbudnega imidža. Tudi če je to žena, sem se prisiljen

V Pomurju je bilo lani med 46 samomorilci kar 41 moških. Dr. Rugelj: "Večina samomorilec je med alkoholiki, življenje si jih je vzelo 700. Številka ni skrb zbujajoča, če vemo, da je vsako leto v hudi zagati, ko pomislijo na samomor, kar 4 tisoč alkoholikov. Večinoma so moški. Ampak tako pijani so že in njihovi možgani tako okvarjeni, da samomora ne naredijo, saj se ne zavedajo posledic alkoholizma. Zato pijejo naprej in normalno umrejo."

znebiti oportunističnih oseb v svoji okolici. Če bi sedanja žena na primer nasprotovala gladovni stavki, bi se moral od nje odmakniti.

Sedanja žena vam sledi - vsaj kar zadeva tek?

Ne ona meni, jaz sledim njej. Včasih teče hitreje, nima pa toliko volje, da bi kot jaz vstajala ob 4. uri in tekla. Raje poležava in teče popoldan ali zvečer. Moje muhe pa razume, saj nima druge izbire. Vsak človek je neponovljivo bitje, ima pravico in dolžnost, da živi po svoje, in to ne sme ovirati nikogar drugega. To je bistvo svobode življenja.

Razburjate z izjavami, na primer s tisto o zaležanosti ...

Zame je vsak, ki ni sposoben preteči 10 km v eni uri, zaležan. Ne živi v skladu z izročilom velikih učiteljev človeštva, da mora negovati svoje telo, ki mora biti kot stroj, ki zdrži največje obre-

Rugelj

menitve. Človek, ki telesno ni zdrav, ima tudi veliko manjše intelektualne sposobnosti.

Se lahko pri vas zdravi vsak?

Kdor se hoče, se mora opredeliti za redno telovadbo, tek, planinarjenje in izobraževanje - skratka gre za reprogramiranje za drugačno življenje. Pri alkoholiku traja uvodni program tri, cel pa deset let. In še to je premalo. Pri terapiji sem zelo zahteven, z besedami tudi grob, ampak le v internih skupinah. Nikogar ne vabim, sami pridejo - in če želijo biti deležni terapije, morajo napisati prošnjo. Prošiti me morajo za takšno

ostro terapijo - če hočejo dobro, če ne, pa lahko pijejo naprej. Kdor želi ostati v mojem programu, mora že po nekaj mesecih biti zgled novemu članu skupine.

Del metode je močna karizma. Uživajte v tej vlogi?

V tej vlogi nič ne uživam, to je dar narave. Imam pač osebnostne značilnosti, s

Rugelj

katerimi lahko ljudi, ki to hočejo, motiviram za spremembo. Zadovoljen in srečen sem, ker s temi sposobnostmi ljudem pomagam.

Če bi se vaš protest končal drugače, bi bil to samomor?

Če moji nasprotniki ne bi pristali na odpravo krivic in bi umrl, bi to morda kdo lahko opredelil kot samomor. Ampak šlo je za protestno gladovno stavko, ki se lahko konča s herojsko smrtjo. Vsak ne zmore take poti. Nekateri že lahko poskušajo za nekaj dni, da izsiljujejo. Brezpogojno gladovno stavkati do konca, četudi ti ne ugodijo, tega vsak ni zmožen.

V pokoj nočete? Večkrat so me hoteli od-

● Nepredvidljivi psihiater dr. Janez Rugelj je gladovno stavkal od 1. februarja do 7. marca 1995. Nehal je, ker je minister za zdravstvo Voljč skupaj z nekaterimi inštitucijami ugodil zahtevam.

V Murski Soboti je dr. Rugelj tekkel v nedeljo, 12. marca, zjutraj. Soboški park mu je bil všeč pa tudi njegovi četrti ženi.

V zadnjih 14 letih se je po Rugljevi socialno-androgoški metodi zdravilo na stotine alkoholikov. Od 200, ki so končali triletni program, je recidiviral (spet začel piti) samo eden, pa še ta se je šel znova zdraviti.

Planinarjenje je ena osnov vaše metode - Panonija tega ne omogoča, je torej v naši pokrajini vaša metoda neuporabna?

Pomembno je biti v naravi, hoditi - tudi hoja po ravnini je v redu. Silno pomembno pa je, da je človek vsaj en dan v tednu sam v naravi, da se odmakne od vsakdanjih dolžnosti in se prek samote in meditacije približa svojim pravirom.

Mislite, da imate v Sloveniji več prijateljev ali sovražnikov?

Zagotovo imam veliko nasprotnikov, ker ženske strašijo svoje zapite može z Rugljem kot strašijo učence s policajem.

Kaj bi bilo, če bi vsak, ki se mu zahoče, gladovno stavkal?

Gladovna stavka je skrajnostni upor krivicam, ki se drugače ne dajo odpraviti. Na moje apele nihče ni reagiral, zato sem bil v to pot prisiljen. Gre za najbolj etično obliko upora, saj pri gladovni stavki protestnik zastavi svoje življenje in ne zahteva življenja drugega.

straniti, upokojiti, zatreti mojo metodo. Dokler ne izšolam naslednika, nočem v pokoj. Zdaj so mi omogočili delo do 75. leta. Nemoralno se mi zdi, če bi zdaj, ko imam veliko moči, živel parazitsko na račun aktivnega prebivalstva in se upokojil.

Tudi na račun delavca, ki ima morda 20 ali 30 tisočakov plače.

Rugelj

Obvezno alkoholno vprašanje za konec: Ali dr. Rugelj ne popije niti kozarčka?

Nisem alkoholik in zato ni potrebno, da bi bil abstinent - to tudi nočem biti. Alkoholik ima v življenju človeštva posebno vlogo.

Če bi bil abstinent, bi kvaril razpoloženje v intimnih skupinah. Zelo pazim, da ne pijem na javnih mestih ali ob zdravljenih alkoholikih.

So od prvega septembra 1991 - bila je tekma s Potrošnikom. Nastali so iz jeze: Marki so se na tekmo v Soboto pripeljali s traktorjem!

Takratno zbirališče je bila pivnica pri Zvezdi. Kot se spodobi, je pobudo posredovala trojka: Jože Šipoš, Vito Horvat in Štefan Huber.

Bili so še brez imena. Nato je prišel v pivnico Huber in vprašal, če jim je black Gringos všeč. Bilo jim je. Zdaj so Black Gringos.

Daljša navijaška potovanja jim polovično plača klub, krajša pa v celoti. Za krajša veljajo potovanja v Beltince, za daljša pa vsa druga.

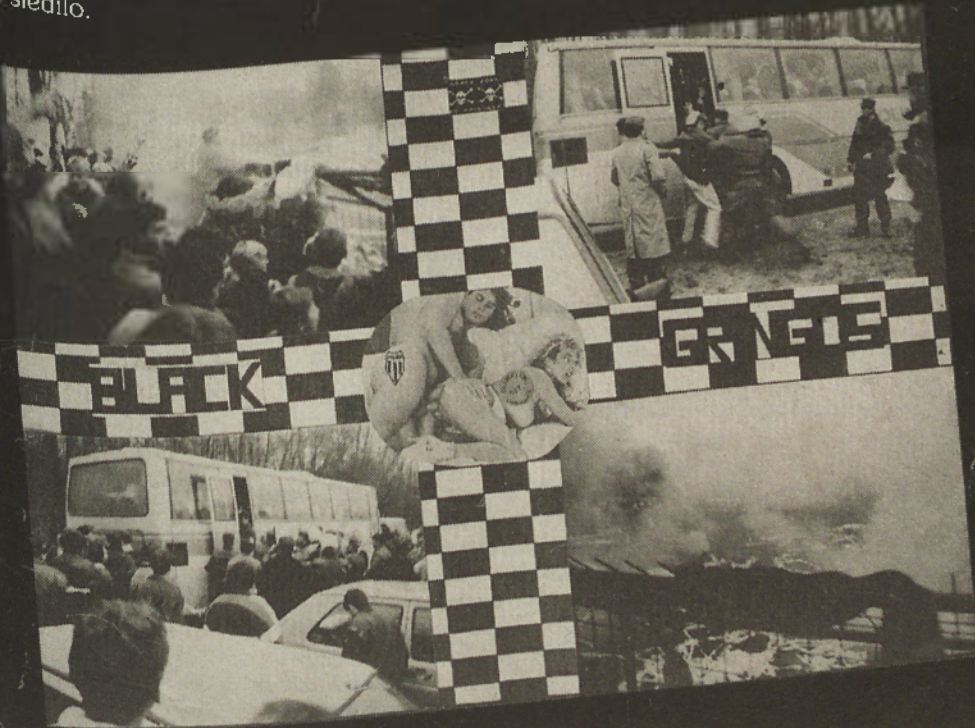
Pirotehniko in navijaška sredstva kupujejo brez klubske pomoči. Tudi vse drugo, kar je potrebno za delovanje organizacije BG.

Slovenskih navijaških skupin ne marajo pretirano - z mariborskimi violami so sodelovali do lanskega finala pokalnega tekmovanja, še najbolj se razumejo z novomeškimi trottersi, ki so že razpadli.

Leta 1991 so v Celju prekinili tekmo, porušili pol stadiona, podrli oba gola in leseno ograjo. Maščevanje organov je sledilo.

Stari so od 17 do 20 let, razen deda gringosa, ki ga vidite v fotoreportaži in je kosmat.

GRINGOS

BLACK

Ljubim Muro, nisem kriv, ljubil jo bom, dokler sem živ.

Štrajkali so, ker jim je klub slabo organiziral prevoze na tekme po Sloveniji. Še vedno pogrešajo človeka, ki bi bil pri NK Mura odgovoren za komunikacijo z gringos.

Od polovice 1992. jih vodi Bojan Ščančar s soboškega Cestnega podjetja. Zanj trdijo, da v avtobusu poslušša glasbo, ko je zunaj "vroče". Sam pa zagotavlja, da se še ni pretepal, bi se pa, če bi bilo potrebno.

V času pisanja jih je bilo natanko 236. To so pravi gringos. So pa še pionirji (10) in ženske (20). Ženskam se reče Black Queens. Letna članarina znaša 2 tisoč tolarjev, njihove vrste pa so iz dneva v dan močnejše.

Najbrž bo res, da so zadnjo čarovnico v Evropi pokončali v Švici leta 1782. Nič najbrž, temveč čisto res pa je, da sta zadnji dve čarovnici, ki sem ju poznal, umrli tam nekje v poznih šestdesetih letih. Nekaj let po tistem sem iz razloga, ki si ga doslej še nisem povsem pojasnil, začel iskati in obiskovati kraje, kjer se čarovnice srečujejo. To me še danes drži. Reportaža, ki jo berete, je začela potemtakem nastajati že veliko prej. S tem zapisom iskanja čarovnic seveda tudi ne končujem.

Tisti dve čarovnici že nista bili čisto zares malefični. Nista bili tako zelo zlodelni, pregrešni in hudobni, kot to velja za splošno predstavo o njih. V obravnavi čarovništva se pravi maleficij nezaželenemu delovanju čarovnic in čarovnikov. To delovanje seveda poteka po magičnih postopkih. Ena od teh dveh čarovnic je prišla celo v literaturo, Dušan Rešek ima v svoji knjigi Brezglasni zapis o njej, kar pa ni čudno in ne govori nič o kakih njeni posebni slavi. Vsi, ki živimo ali smo živeli na nekem skupnem prostoru, smo pač poslušali iste in podobne zgodbe o čarovništvu, midva z Reškom sva živela v istem kraju, zato poznavava zgodbe istih čarovnic.

O čarovništvu te čarovnice vem iz več dogodkov. Z njenim vnukom, mojim otroškim prijateljem, sva po njenih navodilih ob prvem luninem kraju večkrat čarala. Prijatelju je ta njegova babica rekla, da mora takrat, ko na večernem nebu prvič uzre mlado luno, vzeti v podobno kot za molitev sklenjene dlani drobiž, dvigniti roke nad glavo in rozljati, pri tem pa gledati v luno. Potem bo imel cel mesec denar. Midva sva ob tem še govorila: »Mejsec, mejsec, daj nama pejeze.« Ne spominjam se več, če mu je tako tudi ona naročila ali pa

sva se tega kar sama spomnila.

Ta ženska je pogosto sedela na valjarju pod brajdami in kvačkala. Valjar je kmečko orodje na kravjo vleko, s katerim so drobili grude na njivi. Nekoč ko je spet tako sedela, mi je velela, naj nekaj naredim, naj ji nekaj prinesem ali zaprem dvoriščna vratca, kdo bi zdaj že to vedel, in je nisem ubogal. V tistem času sem nosil na glavi kapo s cofom, na katero sem bil zelo ponosen. Mamca se je shudovala name in potem je z zvišanim glasom nekaj rekla gosem, ki so drisale tam okrog. Gosak je zagagal, jata se je dvignila in gosak mi je s kljunom snel kapo z glave.

Za gosi je znano, da se vanje čarovnice rade spreminjajo. V omenjeni Reškovi knjigi je več zapisov o tem, tudi o nekem moškem iz Gančanov, pred katerim se je ponoči trop drevesnih penov spremenil v

jato gosi, ki so ga tako divje obletavale, da so mu vrgle krščak z glave. Od prestrašenosti ni mogel več govoriti. Sam sicer še vedno govorim, morda pa se je z mano takrat pripetilo kaj drugega, nemara kaj zelo dolgoročnega. V literaturi o čarovnicah piše, da se s podobnimi stvarmi kot one ukvarjajo alkimisti, magi, filozofi, nekateri psihologi, astrologi, fiziki, dandanes pa čedalje več tudi ljudje iz električnih ved, ki so zelo pogosti radiesteziisti. Vse življenje se po malem ubadam z eno od teh reči. Možno je tudi, da me je ravno ta pripetljivost navedel na pot, ki jo s tem pisanjem tukaj zdaj malce razkrivam. To je zasledovanje čarovnic.

Tista druga čarovnica, ki sem jo poznal, je prihajala po mleko k naši hiši vedno ob lunini meni. Znana čarovniška praksa, z njo se kravam jemlje mleko. Če mati ni bila pozor-

Začetek procesa proti čarovnici, kakor je predstavljen v rieggersburškem gradu. Sodni hlapec drži redečelaso žensko, na levi je denunciantka, ženska, ki jo ovaja in dolži črne magije, zadaj sedijo sodniki. Žrtve so navadno po mučenju priznale.

foto: Jure Zaun

na, ji je mleko dala in se potem, ko je ugotovila, zakaj je prišla ženščina mleko prosit prav tistega dne, vseskozi bala, kdaj bodo vimena presahnila. Nekaterikrat pa ji je mleko dala, čeprav je vedela, kako je z luno na nebu. Mislila si je, da mora biti dobrotelost močnejša od maleficija. Nekoč mi je ob taki priložnosti namignila, naj skočim pogledam na koledar, ona pa je babo, bog daj njeni duši dobro, tačas zadržala v

Bil sem srednješolec in strašno me je imelo, da bi postal tudi črnošolec. Nekaj tednov po tistem sem opolnoči s potnimi dlanmi in toplimi uhlji stal pri tisti Vrbanovi vrbi, o kateri sem slišal, da je nekaj iz nje poletaval džiler. Svetloba, nekak mrzel plamen, ki so mu rekli džiler, ker je polzel po zraku nad polji kot bi jih meril, kot inženir. V ljudskih pripovedih sicer nisem zasledil, da bi se džilerje in cumprnice pajda-

dnava druga ob drugi seveda na ograji, na jate gosi, krastače, ponoči sem postal pri brveh, kukal v zaprte zaluščene kovačnice, ho sem na travnik, za katerega neki starejši domačin pravil, so ga po njem cumprni gonile, čakal sem pri čarovniških krogih na senoženih in pnikih, to je pri tistih še vedno nepojasnjenih kolobarjih mno zelene trave (nekje se pozneje prebral, da je to v p-

NAŠE PRIJAZNE

Eden od postopkov med sprejemanjem čarovnice v satanovo družino je bil tudi t. i. »Osculum Infame«, poljub na hudičovo zadnjico. Na gornji podobi peklenšček vrača svoji služabnici poljub.

pomenku. Bila je polna luna in mati ji je rekla, da žal mleka nimamo.

Moj lov na čarovnice

Ob križišču petih cest stoji križ. Križopotje, da malo takih. Zato, ker se tam križajo petere poti, in pa zato, ker je zapovrh tam še križ. Na to križopotje sem v peljal v tako gluhi noči, da je škrgetanje kolesa odmevalo po makadmu še takrat, ko sem že zadihan, a vendar dušeč sopenje stal ob ograji okrog križa. Vsak hip bi moralo začeti v zvonikih naokrog po pokrajini, poniknjeni v svileni temo, biti dvanajsto uro.

Sedel sem v sredino križišča, na travnat osredok, na tisto krpico ruše, ki se ji v križišču kot po čudežu skoraj vsi ognenjo. Nobena od petih cest, ki pritekajo v križopotje, takrat še ni bila asfaltirana. Ne vem, zakaj sem se usedel. Mogoče sem kje prebral ali slišal, da se moraš takrat, ko greš na križopotje opolnoči čakati čarovnice, usesti. Lahko pa, da sem se usedel, ker me je bilo strah in sem hotel imeti pokrito vsaj eno plat telesa. Ko je iz daljnih zvonikov začelo odmerjeno, kot se za noč sliši, udarjati dvanajsto, sem se od pričakovanja zagrebel v podlago. Glavo sem potegnil v ovratnik, ker sem mislil, da bo po zraku nenadoma završalo – od nikoder ni bilo nobene čarovnice. Kot v tisti Askerčevi povesti se nič ne spominim, kako sem prišel domov.

Tako je bilo, ko sem hodil prvič čakati čarovnice.

Postopek vudu spada med črno magijo. V lutko ali podobno tistega, ki mu hočemo škodovati, se zabadajo ostri predmeti, da bi se mu povzročile bolezni in bolečine. Še vedno v rabu.

foto: Jure Zaun

šili, vendar se mi je zdelo, da spadajo skupaj. Zdaj sem čakal. Jeseni je bilo, tista noč, ko te po obrazu sčeegeta nekam hiteča megla. Nihče je nikamor ne podi, ni vetra, ona pa kar brzika skozi temo. Od vrbovih vej je včasih debelo kapnilo. Džiler se ni zasvetil. Nobena čarovnica ni zaplahutala tjakaj navzdol k vrbi, čeprav sem slutil, da jih je bilo v gosti noči mnogo v ozračju.

Pozneje sem bil ob čudnih urah še na veliko krajih, za katere sem slišal, da so se na njih kdaj srečevale čarovnice. Sedel sem na prelazih, to je na stopnici v ograjah zadaj za hišami, na sledi tistih starih steza, ki so jih prerezali plotovi in so potem naredili vanje stopnico, da se je lažje prišlo čez. Kajti ljudje, čarovnice in psi so še naprej pomnili te steze in so hodili po njih.

Pozoren sem bil na črne mačke, na kokoši, ki so sredi

nekak micelij, vendar me p snilo ni prepričalo), star lovce sem spraševal. Nekaj pristajale divje gosi, se je domnevalo, da so to močne, kakor bi se dan reko, radiestezijske točke, z neobičajno energijo. Na krajih bi si čarovnice la umislile svoj sabat, srečari peklenščkom, na katerem zganjale nemoralne stvari. Nisem jih srečal.

Ali čarovnice sploh so?

Ena od današnjih teorij o čarovnicah pravi, da so čarovnice imeli modre ženske, ki so poznale zelišča, ziale preprečevati nosečnost, viti in uživati v spolnosti, za ženske ni veljalo za primerno. Po tej teoriji naj bi jih preganjati in sežigati, postale s svojim kontr

Poročilo o nekem obisku pri čarovnici na Švedskem:

«... Obiskovalci so plesali okrog ognja, na katerem so sežigali seme zobnika, in poskakovali okrog na metliščih, ki so si jih vtaknili med noge. Potem so si vtirali v senca ekstrakt zobnika, raztopljen v vodi. Nato so se pojavile žive sanje o letenju po zraku in erotična občutja, za katera so si razlagali, da jih povzroča hudič. Koža je sprejela alkaloide zobnika. Iz zapiskov o švedskih čarovniških procesih lahko vidimo, da so bila metlišča, na katerih so se dogajale t. i. zračne ježe, natrta s to mešanico. Ta preparirana metlišča so v enaki meri uporabljali moški in ženske. Učinek pa je bil pri ženskah močnejši kot pri moških, ker je pri teh divjih gibih prišla v stik s čarovniškim mazilom sluznica zadnjične odprtine in nožnice ...»

«... Obiskovalci so plesali okrog ognja, na katerem so sežigali seme zobnika, in poskakovali okrog na metliščih, ki so si jih vtaknili med noge. Potem so si vtirali v senca ekstrakt zobnika, raztopljen v vodi. Nato so se pojavile žive sanje o letenju po zraku in erotična občutja, za katera so si razlagali, da jih povzroča hudič. Koža je sprejela alkaloide zobnika. Iz zapiskov o švedskih čarovniških procesih lahko vidimo, da so bila metlišča, na katerih so se dogajale t. i. zračne ježe, natrta s to mešanico. Ta preparirana metlišča so v enaki meri uporabljali moški in ženske. Učinek pa je bil pri ženskah močnejši kot pri moških, ker je pri teh divjih gibih prišla v stik s čarovniškim mazilom sluznica zadnjične odprtine in nožnice ...»

ki so se imenovali valdenzi, razglasil za krivoverce. Zbežali so v alpske doline, kjer so živeli kot sekta. Ker so jim prepovedali krščanskega boga, so si za čaščenje izvolili satana. Maše so slavili tako, da so si telo namazali s posebnimi mazili, ki so jih nanесли tudi na palice in jih nameščali med noge. Vzletali so in preletavali velike

dom, dolgimi in redkimi zobmi, pogosto samo z dvema, v roke so jim potiskali palice in na glavo zavezovali rute, ki so visele daleč čez čelo. Sumljive so bile rdečelaske.

Kako so prepoznavali čarovnice

Prepoznavali so jih po merilih, ki so bila zapisana v priročnikih. Prvi priročnik je bil

tificirano zlodelno čarovnico, je bil pred kratkim. Ko smo se peljali na grad Rigersburg v Avstriji, kakih petdeset kilometrov oddaljen od Radgone, kjer je stalna razstava čarovništva, se mi je nekaj kilometrov pred ciljem zdelo, da smo na pravi poti. Nad nasadi jablan so zvite visele mreže proti toči. Kjer pa je veliko toče, tam so čarovnice!

Razstava bo za redne ogledne spet odprta šele s prvim aprilom. Prijazni upravitelj gradu

Zadnje znano pribežališče čarovnic. Grad Rigersburg v Avstriji, kakih 60 kilometrov od Sobote, kjer je stalna razstava čarovništva.

foto: Jure Zauneker

zanje so dolžili čarovnice.»

Razstava je domiselno postavljena, grad je trdnjava, je kamnito gnezdo. «Da v mnogem presegam normalno mero, naj te ne čudi, kajti bil sem vendar prisiljen pri gradnji slediti skali,» piše na enem od mnogih visokih obrambnih zidov. Kot nalašč za čarovnice. Okrog stolpov so v žvižgajočem letu švisteli skobci ...

spremeni v pripomočke za izvajanje vuduja. Tako lepo počasi z jezikom med zobmi in strumnim pogledom vzame šestilo, dahne v njegovo konico in ga zapiči v oči neljubega učitelja. V milejših primerih učitelju nariše roge, učiteljci pa brke. Seveda zato, ker hoče, da se jima tako zgodi tudi zares.

Vprašanje, ki ga moramo postaviti, je naslednje: zakaj tukaj ni znan noben primer sežiga ali drugačnega pokončanja čarovnic? Čeprav so čarovnice bile in kaka gotovo še je. Linija čarovnic s črno magijo ne bo nikoli izumrla. Ne morda zato, ker bi v tem primeru narava sama skrbelo za raznolikost vrst, temveč zato, ker čarovništvo oziroma magija skrbi za svoje izvajalce, pri tem pa upošteva ritme. Ko gre magiji slabo, kakor ji je šlo v preteklih dveh stoletjih, se v preživetvenem nagonu omeji na eno samo magijo, na belo.

Odgovorimo že vendar na gornje vprašanje. Tukaj niso uničevali čarovnic, ker one niso škodovale moški spolni moči. Nobenega takega primera ne poznamo. Kmetje so jih sicer nabadali na vile, toda ne v njihovi človeški podobi, temveč kot krastače. Znani so tudi še drugi primeri škodovanja čarovnicam, ko jih je kak kmet zabodel z vilami, dokler so bile v podobi krstače, nikoli pa jih niso ubijali v učlovečeni podobi. Tako kakor one nikoli niso šarile okrog moške potence.

Zadnje srečanje z njimi

Pred dobrim letom sem bil nazadnje v rokah neke naše čarovnice. Take, ki prakticira belo magijo. Teh je precej in njihovo število narašča. «Bele» čarovnice ti hočejo pomagati, nad tabo, nad tvojo auro potegujejo roke in ti posnemajo slabo energijo.

Ne vem, zakaj naj bi še naprej iskal črne čarovnice? Hm, to je sumljivo ...

Nemara spet pridejo, ko se njihova bela populacija, njihov beli val dovolj okrepi ...

ŠTEFAN (INSTITUTORIS) SMEJ

ČAROVNICE

Natezalnica. «Izgubljena sestra, ali si satanova nevesta?»
foto: Jure Zauneker

verje. Je način predstavljanja sveta in nevidnih sil, ki ga oživljajo. Zgodovina sabbatov in črnih maš, velikih inkvizicijskih procesov in grmad, ki nas še danes, ima svoj začetek. Tako pravi v svoji knjigi o čarovnicah raziskovalec kulturne in verske zgodovine Jean Michel Sallman.

Imeli so jih za satanove neveste. Prav zaradi nasprotja med spoloma, nasprotja med moškim satanom oziroma demoni ter ženskami z domnevno nadnaravno močjo, so si je bilo predstavljati obscenosti, spolne orgije, ki naj bi bile vir za napajanje z nadnaravno in škodljivo močjo. Začelo pa naj bi se tam nekje v 12. stoletju, ko so za čarovniške razglasili učence in pristaše Pierra Valdoja iz Lyona v Franciji. Ta človek je pridigal o evangelijskem ubožtvu, zato je papež njega in naslednike,

razdalje, shajali so se na sabbatih, kjer se jim je pridruževal hudič, včasih v podobi kozla, drugič psa, opice in tudi človeka z značilnimi «satanskimi» potezami. Obilno so jedli, med ceremonijo so vzklikali, da zavračajo vero, pljuvali so na razpelo, hostije so dajali krstačam, nazadnje pa so imeli orgije.

Dolžili so jih, da povzročajo točo, nevihte, škodo pri živini, prinašajo kugo in druge bolezni. Poznejši časi so k temu malo dodali. Razen tega, da so večino čarovniške prakse pripisovali ženskam. Redko so obtožili kakega čarovnika.

Čarovnicam so pripisovali, da lahko presežejo naravne zakone in da motijo pravila družbe. Njihovo pojavo so tipizirali, za čarovnice so veljale izredno lepe ali izredno grde ženske, upodabljaljoča umetnost jih je raje prikazovala kot grde, kot stare ženske z grbo, srepečim pogle-

Canon Episcopi, prvič omenjen okrog leta 906 našega štetja. V njem čarovniška dejanja še ne veljajo za grešna, imenovana so «iluzije in fanatizije» in neki nemški škof je leta 1010 zapisal: «Le kdo v sanjah in nočnih vizijah ne potuje iz sebe in vidi v spanju marsikaj, česar v budnem stanju nikoli ni videl? In kdo naj bi bil tako bedast in neumen, da bi verjel, kako je vse, kar je samo subjektivno doživetje, tudi objektivno resnično?»

Toda sledili so drugi priročniki. Najbolj znan je Čarovniško kladivo (Malleus maleficarum), ki sta ga napisala Henry Institoris in Jakob Sprenger. Izšel je leta 1486 in je bil samo do leta 1669 ponatisnjen devetindvajsetkrat. To je metodološko zelo vzorno napisano delo, avtorja na primer ugotavljata, da lahko čarovnica prepreči zanositev tako, da: «Prvič, spremenijo srca ljudi v nenavadno ljubezen itd.; drugič, ovirajo moč spočetja; tretjič, odstranijo ude, ki sodijo k temu aktu; četrtrič, s sleparko umetnostjo spremenijo ljudi v živalsko podobo; petič, uničijo silo spočetja v ženskih bitjih; šestič, povzročijo prezgodnji porod; sedmič, otroke žrtvujejo demonom.»

Ocene o tem, koliko čarovnic so v času lova nanje uničili, nihajo. Navaja se število 100.000 kot najnižje in 500.000 kot najvišje.

Na lovu v Rigersburgu

Moj zadnji poizkus, da bi se ponovno srečal s kako iden-

v lasti grofov Lichtensteinov gospod Franz Stadler, ki nas je v spodnjih prostorih gradu vodil iz sobe v sobo, je na začetku v razsvetljeni maniri pokazal na meteorološki atlas Avstrije. «Vidite, da je v naših krajih toča najpogostejša, zato so tukaj tudi obsodili in uničili največ čarovnic. Ljudje nepredvidljivosti naravnih pojavov niso mogli zlahka prenesti,

Nedolžnost obtoženih so preskušali tako, da so jih zvezane vrgli v reko. Če se je rešila, je bila rešena.

Pen je želel odkritj tudi tančico s skrivnosti v edinem nočnem baru tod naokoli

Noč s Pikovo damo

Najbrž je malo godnih fantov in moških srednjih let, ki jih ne bi zamikalo, da bi videli, ali je res, kar se govori o dogajanju v zvezi z nočnim barom Pikova dama v Lipovcih. Svojčas se je tamkajšnega lokala v bližini železniške postaje oprilelo tudi ime Pri treh p... (5 črk dodajte sami, če želite prebrati popolno ime, gre pa seveda za nekaj ženskega, kar imajo normalni in še delovni moški najraje).

Vsekakor moraš imeti tudi nekaj poguma, da se odpraviš skrivnostni dogodivščini naproti. Mojega okievanja je bilo konec šele tedaj, ko mi je znanec izdal, da je že bil tam in da je po dolgem času spet občudoval brhke barske plesalke in lahko v živo videl nekaj, kar ti požene kri hitreje po žilah in zaradi česar ti vztrepetajo srce. Pravzaprav se vsega niti ni natančno spomnil, ker je bil nekoliko v rožicah. Se vedno pa ne more pozabiti, kako je k njemu prisleda ena od plesalk, da jo je lahko nekoliko pošatal po tistem, kamor moške oči tako radi uperijo svoj pogled. Dekle ga je k temu tudi nekoliko spodbudilo, ko je pod mizo nekajkrat nežno pritisnilo svojo nogo k njegovi. No, vse to seveda ni bilo zastoj, ampak sta prijateljstvo nazdravljala s šampanjcem, za katerega je ob koncu vsega prijetnega odšel kar precej denarcev. Če naj bi bilo še kaj drugega, pa bi menda moral počakati do konca programa oziroma mladenkine službe in se ponuditi, da jo bo peljal domov (proti Prekmurski hiži v Ižakovcih).

kjer plesalke prenočujejo, ali kam drugam). Ampak to še ne pomeni, da bi lahko uresničil svoje želje. Ogreti bi se morala tudi ona in mu dovoliti, da bi se ji še bolj približal. To namreč ne sodi več v njene delovne obveznosti. Pa kaj bi več o tem, ko pa so to znane stvari!

Končno je prišel tudi moj dan. Luna je naredila že dober del poti po jasnem nebu, ko sem se približeval Pikovi dami. Morda me je nekoliko nosila? Zunaj pred lokalom je že stalo nekaj boljših avtomobilov. Sklepal sem torej, da morajo biti obiskovalci še kar petični fantje ali možakarji.

Se nekaj korakov in naposled tudi jaz primem z nekoliko tresočo se roko za kljuko. Vrata pa se ne dajo odpreti. Ali bi se morebiti moral najaviti ali pa je družba že

zaokrožena, me prešine prvi hip. Nato zagledam zvonec in narahlo pritisnem stikalo. Zaslišim korake in nekdo že odpira vrata. Bil je praznično oblečen 'badigard'. Odvede me v nočni bar, kjer ob živahni glasbi vsenaokrog plešejo svetlobni žarki. V lokalni je kakšnih dvajset gostov in pri eni od miz zagledam tudi dve mlajši dekleti.

Spogledamo se in zaslutim, da sta onidve 'tapravi'. In res. Nekaj čez polnoč je bilo, ko sta vstali in odšli v poseben prostor za debelimi zavesami, čez čas pa ena od njiju pride na plesišče in pokaže, kar ve in zna. Potem enako stori še druga. Ob koncu svojega nastopa vsaka za krajši čas med plesom sname tudi svoj modrček in se malo sprehodi med nami. Rekel bi, da sta še kar prijetni in mikavni.

Čez čas se spet vrmeta v normalnih oblačilih. Zdaj napoči trenutek za mojo skušnjava. In res ne čakam dolgo, ko k mizi prisede mladenka s črnimi lasmi, se zapeljivo nasmehne in ne morem si kaj, da ji ne bi za začetek naročil kakšne pijače (koktajl za 2.500 tolarjev). Takšna je pač navada, če te doleti čast, da se ti pridruži plesalka. Pravzaprav je najprej želela, da bi najino prvo srečanje nazdravila s steklenico šampanjca, za katero pa bi moral odšteti trikrat toliko. Pa se izgovorim, da me po njem boli glava. Pretveza mi uspe. Nato začneva kramljati. Njo zanima, kako mi je pri njih všeč, jaz pa se pohvalno izrazim in jo sprašujem, če je res doma iz Bolgarije (to sem prej slišal od drugih), kako dolgo že nastopa v Pikovi dami, kakšno glasbo rada posluša in kako pravzaprav živi. Zaupa mi, da je res Bolgarka in da je prišla v Slovenijo delat v diskotek (doma mislijo, da ne počne nič 'sumljivega'), čez čas pa je naneslo drugače, in to tudi zaradi dosti boljšega zaslužka. Mesečno dobi od 1.000 do 1.500 nemških mark. Ker je v njeni dokaj številni družini zaposlen le oče, ki

zasluži manj kot 200 mark (v bolgarskih levih), mora nekaj denarja pošiljati tudi domov. Ali bi se poročila v Sloveniji, če bi jo kdo resno snubil, me je tudi zanimalo. »Bi« je rekla, »ker mi ji pri vas zelo všeč.« Nato jo prosim, če lahko dobim njeno fotografijo ali pa jo morebiti lahko kar sam fotografiram. Za to uslugo ji ponudim 50 mark ali, če to ni dovolj, pa 100. Najprej privoli, češ da lahko sama odloči o tem, potem pa vseeno gre k šefinji, in ko se vrne, je njene naklonjenosti konec. Pove mi, da smo v zasebnem lokalni in da ni

dovoljeno fotografiranje, na svojo roko pa tega ne sme storiti, ker se boji za službo. Popije svojo pijačo do konca, se vljudno nasmehne in odide. Najinega druženja je tako zaenkrat konec. Najbrž bi bilo precej drugače, če ji ne bi omenjal, da bi rad o njej tudi kaj napisal. Kdo ve?

Nekaj čez 2. uro sledi še drugi nastop obeh plesalk. Prva je Rusinja. Vrta se kot le kaj in še enkrat za hip pokaže tudi svoje zgornje ženske čare. 'Moja' Bolgarka pa je še bolj 'radodarna', saj razkrije vse, kar si moški želi videti

na ženski. Ampak vse to se je plesom. Ja, kdo ob vsem tem ni bil vznemirljen? Ampak ples to vse zastoj, ker sem prejel svoj pravi namen. Sicer pa mi lahko zgodilo, da bi bila denarnica taniša za kakšne tisočakov, kot so to nekateri doživeli, če so pretiravali s lirstvom, ne da bi se prej pritožili kakšen bo zapitek.

Sicer pa je noč s Pikovo damami lahko še kar prijetna vznemirljiva...

MURKO ERMAN

Na postaji omame v Murški Soboti

»ZAFILAJ« MI GA V ŽILO!

Kje je tista hiša v Murški Soboti, kjer dobiš za pet mark gram marihuane? Domača konoplja, mariborski hašiš, hrvaški heroin – iz pisem soboških osmošolcev in srednješolcev

Kriminalisti pomurske UNZ so lani odkrili osem nasadov konoplje z 814 sadikami, velikimi od 80 do 400 centimetrov. Največji nasad je bil tisti za zdraviliščem Radin v Radenci, kjer je bilo kar 497 sadik, velikih med 300 in 400 centimetrov. Iz njega bi se dalo pridobiti 40 kilogramov kakovostne marihuane. Cena za gram je od tri do pet mark.

Zasegli so še sto gramov marihuane, pet gramov hašiša ter po dva grama opija in heroina v manjših količinah (»šutih«). Odvezli so tudi 150 injekcijskih brizgalk z iglami in priborom za intravenozno uživanje mamil (žlička, limontus, vata in vžigalnik). Nekaj priborov so našli pri soboškem parku, kjer naj bi bila ena od domnevnih postaj omame. Nihče pa še ni odkril, kje je tista soboška hiša, kjer naj bi cvetela trgovina z mamilami (in še s čim?) in kjer najbolj potrebnim pomagajo s »filanjem« v žilo. Droge so iz vseh krajev: konoplja in marihuana sta domačega izbora, hašiš z območja Maribora, heroin iz sosednje Hrvaške.

Primorska pisateljica Marinka Fritz-Kunc bi lahko napisala še eno Postajo Death, če bi jo zaneslo v Pomurje, kjer je ničkoliko zgodb o mladih narkomanih. Povečuje se število intravenoznih uživalcev mamil. Sedem je takih, ki so vključeni v metadonski program zdravljenja narkomanov s tabletami metadon in heptanon. Meja odvisnikov se znižuje in je zdaj pri 14 ali 15 letih starosti. Šole, diskoteki in glasbene prireditve so najbolj hvaležne točke, kjer se dobiva marihuana in hašiš po diskontni ceni. Dva preprodajalca hašiša so kriminalisti UNZ Murska Soboti ovadili državnemu tožilstvu. Ali bodo tudi v Pomurju zrasle Don Pierinove komune?

Kaj pišejo o drogah soboški osnovnošolci in srednješolci?

»Občasno uživam mehko drogo, lahko tudi trdo. Včasih bi rada nehala. Tudi kadim. Rada bi se tega odvadila.«

»Za mene so droge popoln nesmisel. Mislim, da se tisti, ki uživajo droge, delajo samo pametne in

odrasle. A meni so ti še največji drekarji, saj za mene droge niso nekaj lepega in ne bi nikdar poskusila droge.«

»Človek, ki uživa droge, mislim, da je samo-uničevalec. Jaz osebno nikogar ne poznam, ki bi se ilegalno drogiral. Videla pa sem ljudi na televiziji, ki se drogirajo, in imam občutek, da ljudje, ki to počnejo, delajo to iz različnih razlogov.«

»Heroin je labirint. Iz njega prideš le, če ga uživaš.«

»Probal sem mehko drogo. Je zelo lepo. Včasih me k temu vleče, včasih se pa želim tega odvaditi.«

ZAVRTITE SVET V SVOJO SMER

Plačilna kartica

ACTIVA - EUROCARD

Kje jo lahko uporabljate?

Na prodajnih mestih Aktiva in prodajnih mestih Eurocard/MasterCard v Sloveniji in tujini

Za dvig gotovine iz bankomatov z nalepko Eurocard/MasterCard v tujini

Kako postanete imetnik plačilne kartice?

Enostavno.

V vaši enoti LB Pomurske banke, d.d., kjer imate tekoči račun, vam bodo z veseljem pojasnili vse podrobnosti in izročili prošnjo za izdajo kartice.

Moja domača banka

Pomurska banka d.d.

Murska Sobotica

PEN – Vestnikov mesečnik

pen

Direktorica – Irma Benko; odgovorni urednik – Janko Votek; urednik – Bojan Peček, Jožef Rituper, Stefan Smej; oblikovanje – Endre Götsche; fotografija – Nataša Juhnov & Jure Zauneker; DTP – Robert J. Križar

Kraljica Margareta in Fidel Castro

Nekateri komunisti imajo večji ugled kot drugi. Sprejemajo jih celo kronane glave in se celo ponašajo, da se lahko družijo z njimi. Danski kraljici Margareti, ki se je udeležila slavnostnega banketa ob svetovnem vrhu o socialni v Kopenhagnu, so ceramonerji najprej določili za soseda pri mizi jordanskega kralja Husaina. Vendar si je moral ta dati operirati uho in ni mogel prileteti. Šef protokola je zato na njeno desnico posadil kubanskega državnega poglavarja Castra. Castro ni bil v vojaški uniformi, nosil je temno moder enoredni suknjič in zraven seveda posivelo brado.

Katera maturantka je plesala v Dianini obleki?

Diana na Floridi, na pol slečena. Se je njena poročna obleka vrtela na tukajšnjem maturantskem plesu?

Ni nam še uspelo odkriti, katera maturantka iz pokrajine ob Muri je na maturantskem plesu plesala v poročni obleki britanske princese Diane. Še bolj verjetno je, da je princesino obleko, ki jo je nosila ob vstopu v nesrečni zakon, nosila katera od mater maturantk ali maturantov. Res je, da izhajamo samo iz namigov, toda ti so dokaj zanesljivi. Sestavljeni so iz dejstev, ki so: Diana je nesrečna; skuša se na vsak način maščevati družini svojega moža; njena poročna obleka je izgubila iz omare v kensingtonski palači; šofer londonskega trgovca z antikvitetami Oliverja Hoareja trdi, da je bila obleka prodana v eno od postkomunističnih držav in pri tem mu je ušla nepojasnjena beseda »uvidons«, kar je mogoče dešifrirati kot Vidonci.

To je ena plat namigov. Druga plat je zgrajena z naše strani. Po pokrajini se je v času maturantskih plesov šušljalo o zelo dragi in zelo imenitni obleki, ki je bila na čuden način pripeljana v državo prek Rdečega križa. Pošiljka naj bi bila dostavljena v begunski center v Vidoncih, od koder sta jo odpeljala moški in ženska, oba s črnimi sončnimi očali. Paket z dragoceno obleko se na zunaj ni razlikoval od drugih paketov in ga je ena od Bosank že odprla. V trenutku ji ga je iztrgal šofer, ki je pošiljko pripeljal in ki je bil očitno plačan, da ga spravi do pravega lastnika. Kmalu za tistim je prispel za zdaj še anonimen par in prevzel paket. Begunci pripovedujejo, da sta s šoferjem stopila v kuhinjo in da so videli, kako mu odštevata denar. V zgodbi torej nastopata dva šoferja, eden naš in eden londonski. Londonski šofer je omenjeno izjavil nekemu londonskemu časopisu. Svojega šefa je v tej izjavi tudi obdolžil, da ima ljubezensko razmerje z Dianom. Ta izjava in tista, ki zadeva življenje naših povzpeticov, ne bi imela teže, če ne bi žena Oliverja Hoareja, ki ji je prav tako ime Diana, moža vrgla iz 20 milijonov funtov vrednega stanovanja in zaprla njegov konto. Oliver, ki je tako ostal brez denarja, je moral odpustiti svojega šoferja, ta pa je vso reč izklepetal, da bi si z dobro plačano izjavo izboljšal življenjski standard. Tiste, ki so v tej sezoni maturantskih plesov obiskali katerega od njih, opozarjamo, da naj v spominu ne iščejo Dianine obleke samo na plesalki, ki ji je po dolžini udov in sploh po postavi podobna. Zvedeli smo namreč tudi, da je bila obleka predelana pri neki šivilji. Ne vemo pa, koliko je bila spreminjana, za kakšno postavo je bila na novo prirojena.

STRAN UREJEA STEPEN

Mirno spi, princesa!

Tako imenovani rumeni tisk, ki je s svojo verodostojnostjo strašno daleč od objektivnosti in vsestranskega preverjanja informacij pri časopisu, ki ga imate v rokah, je pred kratkim poročal, da se monaška princesa Carolina počuti zelo mučno.

Princesa Carolina, ta ženska hladnih in lepih potez, s čutnimi in obenem porogljivimi ustnicami, se je v teh dneh mudila v St. Moritzu, znanem smučarskem paradizu. Kakor lahko razberemo iz skorajda dnevnih poročil omenjenega tiska o njenem počutju, je bila v prvih dneh smučanja slabe volje, pozneje pa je naša, tako piše tednik rumene kvalitete Frau im Spiegel, »notranjo harmonijo«. Nekateri slabše poučeni so menili, da je Carolina potrta zato, ker je po petih letih znova prišla v letovišče, v katerem sta z možem Stefanom preživela zadnjo zimo pred njegovo smrtjo. Ta domneva je dvomljiva, ker Carolina pač ne bi šla v St. Moritz, če bi ji to povzročalo grenke spomine. Kot ugotavljamo, imajo prav tisti, ki so njeno slabo voljo povezovali z govoricami, da se namerava Carolinin oče knez Rainer (71) odreči prestolu in ga prepustiti sinu Albertu (37).

Carolina je zelo preudarna ženska in je ugotovila, da njen brat nima tistega, kar mora imeti suvereni, posebno če sedi na medijsko tako privlačnem prestolu, kot je prestol Grimaldijev iz Monaca. Albert je tak kot bi z njega odpihnilo vsak zar, vsako prinčevsko potezo. Rad ima sicer sladko življenje, a to za princa ni dovolj, mora ga tudi obvladati. Uhugi Albert pa je večkrat izgubil oblast nad sabo in pred tremi tedni je celo zakinjal za mizo v ugledni pariški restavraciji Racin. Carolinin sestra Stephanie (tudi manj odgovornosti do zgodovine in do prestola Grimaldijev, zato je ne nameravani odstrop očeta in bratova nasledstvo gledala z veliko naklonjenostjo. Z bratom Albertom se odlično razumeta.

»Pripravljamo se spored slovesnosti in upam, da jih bom doživel na prestolu,« je izjavil knez Rainer nekaj dni po tistem, ko je Carolina s hčerko oziroma njegovo vnukinjo Charlotta prispela v St. Moritz. Gre za slovesnosti ob 700-letnici monaške vladarske družine, ki bodo čez dve leti. Iz te izjave je morda princesa sklepala, da brat Albert ne bo zasedel prestola tako kmalu, kar ji očitno daje upanje, da si bo dotlej, ko ga bo, pridobil potrebno dostojanstvo. Nekoliko si ga že pravzaprav pridobiva, saj je te dni izjavil: »Upam, da bo moj oče še dolgo vladal.«

Carolina je poleg njegove nezadostnosti šlo v nos tudi to, da bi se ob njem na pozicijo prve dame povzpela sestra Stephanie, ki ji je Albert zelo naklonjen. Zdaj je lahko pomirjena, mirno lahko spi v samotnih nočeh svojega preranega plemenitega in čistega vdovstva.

Čedalje več Elvisov

Elvis ob Elvisu

Poznan nam je en sam tukajšnji občudovalec (fan) Elvisa Presleya, ki mu skuša biti čim bolj podoben. Doma je v tako imenovanem prekmurskem Nashvilu, v Beltincih. Zelo mu je podoben, prav taki zalisci, ima srečo in ima od boga ustvarjeno prav tako lasišče, frizura je ukrojena po Elvisovi.

Po svetu pa je tačas 7328 občudovalcev leta 1977 umrlega kralja rokenrola, ki mu hočejo biti čim bolj podobni. Kot so izračunali na Univerzi Michigan, se bo število posnemovalcev Presleya, če se bo trend nadaljeval, do leta 2012 tako povečalo, da mu bo podoben vsak četrtri človek na svetu. Naši izračuni kažejo, da je lahko to število še večje, kajti računarji na Michiganu niso računali na pojav analoškega oblikovanja. Kaj je to? Razložili bomo na zgledu.

Znan je primer neke ženske, ki je tako zelo ljubila, seveda z versko čistostjo, enega od prejšnjih papežev, da je, ko je zanosila, rodila otroka, ki mu je bil na las podoben. Telesno oblikovanje otroka, dokler ga mati nosi pod srcem, je seveda pogosto, vendar redkokdaj tako izrazito kot v omenjenem primeru. Okoliščina, ki ovira večjo pogostost podobnosti novorojencev kakim filmskim igralecem, sosedom, športnikom in politikom, je preprosta. Dojen-

čkov obraz je pač dojenčkov obraz, na njem ne moreš pričakovati potez odraslega moškega, pozneje, po rojstvu, pa materin oblikovalni učinek ni več dejaven, ker se otrok fiziološko osamosvoji. Mimogrede povejmo, da se za povečevanje Elvisovih fanov skrbi tudi na drug način. V Zagrebu, v Domu likovnih umetnikov, je te dni razstava, ki jo je pripeljal na ogled Elvis Presley Museum »A king forever«. Razstavljeni so razni pevčevi osebni predmeti, med njimi njegov zlati in diamantni nakit, kitara Hagstron, spominki na služenje vojske v Nemčiji, največ obiskovalcev pa se želi dotakniti njegovega zadnjega avtomobila Cadillaca Fleetwoda iz leta 1974. S katerim je prevozil 25.000 kilometrov.

Radio Murški Val moj val
Radio Murški val 94,6 MHz

Ne zaupajte nikomur pod 45!

Kdo ali kaj sesuva Kamenščak?

Kako bodo stanovalci prišli po takšni cesti do svoje hiše?

Plazovi ogrožajo življenje na Kamenščaku. Ali so za to krive obilne padavine ali pa je to posledica geoseizmičnih raziskav pred nekaj leti? Zakaj površna sanacija sedanjih plazov?

Morda je le Njegova zasluga, da plaz, ki je nad Pečnikovo hišo, doslej še ni naredil večje škode. Ali bo zdržal dovolj dolgo?

Že nekaj let je življenje na Kamenščaku, naselju pri Ljutomeru, precej ogroženo. Ponekod se rušijo stropovi kleti, drugod plazovi ogrožajo hiše, ponekod pa plazovi trgajo dovozne poti do hiš. Krajanje Kamenščaka se že dalj časa sprašujejo, kdo ali kaj je temu krivo. Doslej so se na hribu počutili varno, saj se kaj takega ni dogajalo. Pred leti, ko so vrtalci skoraj končali delo na vrtni pri Vili, pa so se skoraj teden dni tresli zaradi eksplozij, za katere so strokovnjaki trdili, da gre za geoseizmične raziskave plasti pod vrtno in okoli nje. Skušali so ugotoviti, kaj vse je pod vrtno, so rekli. Eksplozije, ki so se vrstile več dni zapored, so povzročale tresenje tal daleč naokoli.

Na Kamenščaku so se kmalu

po tistem na hišah pojavile razpoke in na pritožbe krajanov so strokovnjaki odgovarjali, da gre le za tako imenovano starostno poseganje tal, nihče pa krajanom ni zadovoljivo odgovoril, ali so strokovnjaki dovolj proučili geološko sestavo tal in izbrali temu primerno jakost eksplozij. Tudi sedanje drsenje plazov pri Pečnikovih

in pod Fickovimi je dokaj čuden pojav, saj prej plazov stoletja ni bilo. Tudi sanacija plazov je dokaj nenavadna. Potem ko je plaz skoraj zaprl cesto, so cestarji skoraj pol leta postavljali le ustrezne prometne znake. Pred kratkim pa so prišli komunalci ter odpeljali blato in zemljo, ki jo je narinilo na cesto, drugo pa so pustili,

tako kot je. Kdo bo tudi urenil dovozno cesto, ki jo je lastnik velikimi stroški asfaltiral. In kaj bodo storili s plazovi, ki ogrožata hišo Pečnikovih? Ta in vsa druga vprašanja se danes ni ustreznega, strokovnjaki in zadovoljivega odgovora. Bodo Kamenščani s tem zadovoljni?

ANDOVCI DANES – IN ŠE KDAJ?

Pred dobrega pol stoletja je v vasi živelo še 260 duš, danes jih je nekaj manj kot 70. Andovci. Najmanjša porabska vasica. Obkrožena z gozdovi, stisnjena ob mejo.

Spomnim se še, kakšnih sedem let bo tega, ko me je službeno pot prvič zanesla na ta košček sveta. In ko sem ugasnila motor avtomobila in stopila na plano, sem se kar ustrašila. Tišina, popolna tišina. Še ptičkov ni bilo slišati. Šele po nekaj minutah v daljavi traktorsko brenenje. "Da, toda to

brenenje prihaja z vaše strani meje," me je nekdo opomnil.

Rada se vračam v Andovce. Da se vsaj za nekaj minut nadiham svežega zraka, da v miru premišljujem o tem in onem, da pokramljam z ljudmi. Ta mirni košček Porabja so odkrili Budimpeštanci in Madžari iz drugih madžarskih mest. Nekateri so

V Andovcih je iz leta v leto več zapuščenih hiš ...

kupili stare hiše in jih obnovili, drugi postavili nove brunarice ... Našli so svoj raj na zemlji. Nekateri samo za preživljanje počitnic, drugi za še kaj več.

To je ena plat medalije. In druga? Domačini so se naveličali miru in čistega zraka. Tudi ta namreč lahko duši. Mladi novozvoljeni župan Karči Holec pravi:

"Že 30 let ali še več je minilo, odkar se v vasi ni nič popravljalo, obnavljalo. Res je, da smo zdaj poskrbeli za vodovod in telefone, toda to je premalo."

In kaj vse bi radi postorili? Ne le, da bi se v domači trgovini vsak dan dalo kupiti kruh in mleko (zdaj le vsak drug dan), ampak da bi se življenje vrnilo v vas. Mladih je

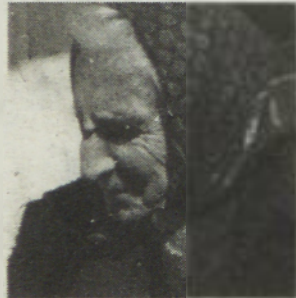

... toda vse ne samevajo. Hišo v ozadju je kupil nekdo iz madžarskega mesta.

ostala le peščica, pa še ti ne vedo, kako in kaj najprej, saj jih je veliko ostalo brez dela. "Tako sanjamo o kakšnem obratu, recimo takšnem, ki bi predeloval les, ki ga imamo res v izobilju. Zavzemamo se tudi za odprtje mejnega prehoda, saj bi le-ta mogoče prinesel le nekoliko več življenja v ta naš konec Porabja."

Toliko torej župan. In drugo? Povedali vam bodo nekaj o dobnege. Tisti, ki se trudi preživeti ob kravicah ali drugih, potujejo še nad dvajset, ko pa ogromno škode, pa nad deset, nizkimi plačami, pokojnina, še čem. Ostane torej le še upa.

Fotografije: se in N. J.

Ostali so predvsem starejši.

SOBOŠKA BUTIŠKA VOJNA

Bilo je mesto, ki se je imenovalo Lassobota in je bilo po ustavni ureditvi parlamentarna monarhija z dvotretjinsko večino dobro oblečenih v parlamentu. Mestu sta vladala kraljica Claudia in kralj Emanuel, ki sta imela zgolj lepoto vlogo ob raznih diplomatskih mednarodnih obiskih v državi, kljub temu pa sta bila pomembna pri odločanju nekaterih deklet za fante. Bila sta poročena po uradnih italijansko-lassoboških mednarodnih diplomatskih pravilih o mešanih zvezah in kmalu se jima je rodilo kar nekaj otrok, vendar so le-ti živeli v provinci in so bili prepuščeni okusu lokalnih matadorjev. Bila sta najboljša in še celo mati kraljica Mura jima ni segala do kolen, da o očetu kralju Potrošniku III. sploh ne govorimo.

Ah, kakšna romantika, vendar le do prihoda neklih drugih pritepencev iz sosednjih kneževin. Na obisk je nekega dne prišel grof Dalton, ki je bil cenjen daleč naokoli. Lassobota mu je neverjetno ugajala, zato je sklenil, da bo tukaj zgradil svoj grad. Za to so slišala mnoga dekleta daleč naokoli in ker so bila pripravljena za snubitev, so pripeljala druga za drugo v mesto: gospodična Betty Blue iz Lasbeltinec, gospa, vendar vdova, Naf naf Dejeans in še mnogi drugi Trendi. Naenkrat je bila v mestu gneča in več skoraj ni bilo mogoče živeti. Mnogi so si želeli oditi, nekateri pa so

mirno dalje nasedali kraljičinim "foram". Vendar je bila sedaj n. j. težavah, saj je bilo v mestu toliko plemiškega stanu, da se je že začelo deželi. Počutila se je neprijetno in utesnjeno, to pa je bil glavni vzrok plemiških pritepencev.

Kraljica Claudia je morala vse to le mirno gledati in tarnati dopovedovati, da je kljub vsemu še vedno ona kraljica in prva ženska deželi. Počutila se je neprijetno in utesnjeno, to pa je bil glavni vzrok plemiških pritepencev.

In kako je bilo na koncu? Odgovor na to vprašanje je nemogoče povedati, ker se je naša dopisniška agencija privatizirala in zahteva 5% davka na objavo srečnih koncev. Konec je takšen, kot si ga zamislite sami, bomo vse videli čez deset let.

P.S.: Vsakršna podobnost z osebami iz resničnega življenja je zgolj naključje.

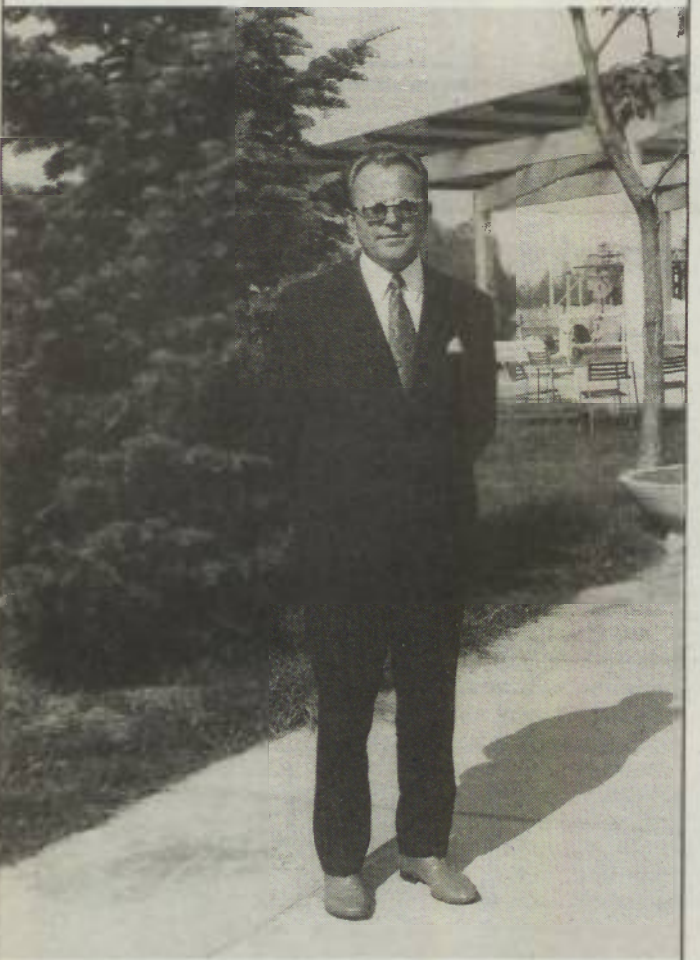
AVANTURA

nov spremljevalni ansambel Simone Weiss

Ansambel Avantura, ki je znan predvsem kot bend maturantskih plesov in veselic, se obeta lepša prihodnost. Med številnimi konkurenti se je Simona odločila in izbrala Avanturo za svoj spremljevalni ansambel. Ta novica preseneča le na prvo pogled, poznavalci pa vedo, da ima Avantura že nekaj tovrstnih izkušenj. Spremljali so Vlada Kalemberja in Jasmina Stavrosa, nekaj posnetkov so naredili z Brendyjem, nekaj pa jih pripravljajo.

Zanimivo je, da so si skoraj vsi člani benda v sorodstvu in kar ni zanemarljivo: vsi so profesionalni glasbeniki, kar je verjetno tudi vplivalo na Simonino odločitev.

ŠE PENTMNITE, TOVARIŠI?

ALEKSANDER VLAJAJ

se je rodil očetu in materi pred 60 leti v Bodoncih. Kmalu je ugotovil, kako je narod zatiran, in da potrebuje glasbo, zato je vse svoje življenjske posvetil glasbi: glasbeni vzgoji otrok, komponiranju in delu z različnimi glasbenimi skupinami. Pri Jugotonu je leta 1964 kot prvi iz Prekmurja posnel ploščo z lastnimi skladbami in z Ansambelom Aleksandra Vlačaja. Najbolj znani pesmi s te plošče sta Ta droben šopek in Moja mati. Napisal je filmsko glasbo za film Let mrtve ptice in za TV-dramo Kati Kustecova, pri filmu Strici so mi povedali pa je bil glasbeni svetovalec.

Na festivalu popevk Vesela jesen je prejel nagrado za najbolj izvirno melodijo pesmi Dobri pajdaši, za pesem Ges san srečen tu doma pa nagrado za najboljše besedilo.

Poučeval je mladinske zборе, nekaj let vodil mešani pevski zbor Štefana Kovača, več let pa Kvartet radia M. Sobota in Prekmurški oktet, za kar je prejel tudi Prešernovo nagrado.

Pred kratkim se je upokojil, vendar je v glasbi, ki mu lepša življenje, še vedno aktiven.

OSEBNA IZKAZNICA

Ime skupine: Royal Flash
Mesto: Murska Sobota
Začetek delovanja: 1989
Slog: pop - rock
Prvi posnetek: Ti si mi vse (leta 1992 s sodelovanjem Edvina Fliserja v studiu Piramida)
Debitantski album: Dan kot prejšnjih sto
Dosedanje uspešnice: Dan kot prejšnjih sto, Rad te imam, Verjemi mi, Ti si mi vse
Drugi album: Objemi me (CD in kaset)
Pesmi: A: Pusti me pri miru, Objemi me, Vse bi dal, Vračam se, Prišlo bo jutro
B: Ko ugasnejo luči, Oprosti mi, Za vedno sama, Naj ima jo kdo drug, TV-pravljica
Novo uspešnice: Pusti me pri miru, Objemi me, Vse bi dal
Avtorji glasbe: Sašo Fajon, Tadej Hrušovar, Igor Lalovič
Avtorji besedil: Janez Zmazek, Igor Lalovič, Marko Vuksanovič, S Fajon
Gosti na snemanju: Sašo Fajon, Miha Stabej, Hugo Šekoranja, Andrej Novak, Iztok Černe, Tadej Hrušovar, Meta Močnik, Mateja Horvat
Sašo Fajon
Producent: Metro, posneto v novembru 1994
Studio: December 1994
Datum izida: RTVS ZKP, Ljubljana
Založba: Igor Lalovič - vokal, Boris Lalovič - vokal, kitara, Robi Lalovič - vokal, bas, Bojan Baranja - klaviature, Borut Kazar - vokal, bobni

Royal Flash

Boni M. Logar

»Mnogo let je minilo, odkar sem napisal prvo pesem, nekje pri šestih. Pesem? Kakršna koli je že bila, bila je pesem. Ta pesem žal ni ohranjena.« Bonijeve pesmi pa so se leta in leta zbirale v zvezkih. Nekaj pesmi, ki so imele srečo, je lani izšlo v pesniški zbirki Eksperiment s praprotjo. Zbirko so že ponatisnili, kmalu pa bo Boni pesmi predstavil tudi v Ljubljani.

Pesmi, ki si jih izdal v svoji pesniški zbirki, so tiste najboljše ali pa si izbral kar tako.

Boni: »To verjetno niso najboljše. Poskusil sem se izogniti tistim, kjer uporabljam vprašljive, vulgarne izraze. Nisem imel dovolj poguma.«

Se pravi, da pesmi z vulgarnimi izrazi prevladujejo.

Boni: »Ja, ampak ne moreš reči, da so to vulgarne pesmi. Kajti vsak danes uporablja takšne izraze. Ti izrazi so dandanes nekaj normalnega.«

Veliko pesmi si napisal in jih imaš zbrane v svojih zvezkih.

Boni: »Okoli tisoč jih je. Kako bi rekel ... strašno rad jih imam. Veš, to ti da občutek, da si nekaj naredil, čeprav je malo ljudi videlo in prebralo te pesmi. Za to je še čas ... Glavno je, da so zapisane pravi trenutek. No, nekaj svojih pesmi sem izdal v pesniški zbirki. Ostale pa sem izdal. Slabo vest imam zaradi tega. Navezal sem se nanje.«

Koliko je v teh pesmi tvojih čustev, tvojih intimnih mišljenj, in koliko so splošno problemske?

Boni: »Jaz v tem ne vidim razlike. Če me kaj teži, se izpovem v pesmi, to me pomirja. Ne morem na navaden način povedati človeku, kaj me teži. To lahko povem

samo s pesmijo. Včasih si tudi izmislil satirično zgodbo in potem iz tega nastane pesem.«

Veliko pišeš o ujetosti in hrepenjenju po osebni svobodi. Kateri so ti namišljeni okovi?

Boni: »Imam iluzijo o absolutni svobodi, kar je mogoče utopija. Povsod vidim ujetost ... res. To ni paranoja. Nikoli nisem zadovoljen sam s sabo. Vedno se mi zdi, da nekaj manjka. Mogoče ravno zato pišem pesmi, kajti če bi zvedel, kaj mi manjka, mogoče ne bi več pisal. Ampak dokler odkrivam, kaj mi manjka, tako dolgo lahko pišem.«

Pišeš o zagrenjenosti, ampak vedno vidiš optimizem, izhod ... verjameš vase, in da rešitev obstaja. Večkrat se izraziš v smislu »ti boš ostala, jaz pa bom šel naprej«. Koga boš pustil za sabo?

Boni: »Verjamem vase, če ne, bi že obupal. Hočem povedati, da ljudje, ki se sprijaznijo s tem svetom, kakršen pač je, niso na pravi poti. Jaz pa sem na pravi poti, prepričan sem o tem. Ne vem pa, kdaj jo bom našel, bojim se, da bo to iskanje trajalo predolgo.«

Tvoje pesmi so neposredne, realne, ni metafor, besednih iger ...

Boni: »Za to, da se izpovem, ne potrebujem metafor.«

A. Nana Rituper

al' veš **pen** svoj dolg

Nuša posnela svoj prvi videospot

Če kdo ne pozna Nuše Mecilošek, pa pozna pesem Moji babici, brez katere ne more več nobena slovenska radijska postaja, ki vrta čestitke. Nuša je torej že zapela hit, kar se mnogim pevcem ne zgodi vse življenje. Nuši je tako pot v vrh slovenske estrade odprta. To je sicer trnova pot in mnogi omagajo, toda upajmo, da bo punc, ki je zdaj stara 11 let in hodi v 5. razred Osnovne šole III v M. Soboti, uspelo.

Njena glasbena pot je precej strma (pri teh letih verjetno drugače niti ne more biti). Oče, nekoč tudi glasbenik, je kaj hitro ugotovil, da ima smisel za glasbo. Ko je pri 6 letih prvič stopila na oder in ob tem ni pokazala treme, se je odločil, da bo njeni karieri posvetil malo več pozornosti. Vključil je še mamo Zdenko, ki zdaj skrbi za njeni imidž, mlajša sestra Romina je glavni kritik, dveletna sestrična Iva pa največja oboževalka. Vse v družini in rodbini torej.

Za Nušo je bilo leto 1993 verjetno prelomno. Takrat je zmagala na prireditvi Korajža velja 93, še pomembneje pa je bilo, da je tega leta posnela svojo prvo pesem Ko nekoč bom jaz velika. Zdaj jih ima posnetih že sedem in kmalu lahko pričakujemo izid prve samostojne kasete in CD-ja.

Danes je Nuša že »stara« pevka. Sodelovala je v oddaji Poglej in zadeni, dvakrat bila prva na Mandarinini lestvici in ne mine dan, da ne bi kdo telefoniral in jo vabil na kakšno prireditev. Pomembno pri tem je, da pri glasbi sodelujejo sami strokovnjaki. Tudi Brendi je recimo vključen.

Videospot, ki ga je posnela na Kukeču, je namenjen za oddajo Video boom 40 in Mini 5, so že prikazali na domačem kanalu AS.

Naslov pesmi je Spet se bomo smučali. Pri snemanju je sodeloval tudi vsestranski Duško Radič, tako da zna biti spet še kar zabaven.

Če ima kdo čas, svinčnik, papir in kuverto, ji lahko piše na naslov: Nuša Mecilošek, Slomškova 51, 69000 M. Sobota

Zakaj sem tak

Tiho sedim za mizo

in spet sem en whisky

narisal sem Mono Liso

in se slave veselil.

Razmišljam o samem

zakaj ne priznam napaka

zakaj rečem vsakemu:

Le zakaj sem tak?

Danes je svet drugačen

in sebe se štiti predusmi.

jaz pa nisem napaden,

to zagotovo vem.

Če sebe ne bi cenil,

bi obupal takoj,

tako pa sem večkrat

da sem idol sam svoj

V življenju grem svojo pot

ničesar mi ni žal,

v življenju sem hrez zmot,

nikoli se ne bom predal.

Prepovedan

Peter Pan? Simona ima novega super fanta

Niso prvi, ki jih je to doletelo. Radio Slovenija je namreč prepovedal predvajanje njihove pesmi Soči, ki so uglasbili po besedilu Simona Gregorčiča. Razlog za prepoved pa je menda, da pesem zveni preveč rusko? Kako bo zvenela vam, boste lahko presodili sami, saj je pravkar izšla njihova tretja kasetna ter prvi CD, na katerem je 17 skladb, med njimi tudi prepovedana Soči. Lahko bi rekli, da je plošča ekološko obarvana, saj je na naslovnici videti prelepe Alpe, naslov plošče je Nazaj v planinski raj, na njej pa je tudi znana Kekčeva pesem. Kot zanimivost je treba omeniti se to, da lahko pevca skupine Tomaza Grubarja občudujete tudi v novi oddaji RTV Slovenija Lahkih nog naokrog, ki je takoj postala hit. Peter Pan torej kljub prepovedi ne miruje. Preselili so se v planinski raj, v katerem bodo pripravili tudi promocijo novega projekta ter praznovanje 10-letnice obstoja.

Pa ne da ne bila zadovoljna s svojim novim možem, super boy po domače super fant je namreč naslov skladbe, ki je del njenega novega projekta v katerem se bo Simona Weiss predstavila v posebnem novem stilu.

Naval dance glasbe je zajel tudi njo, tako da bodo v njenem novem izdelku, ki bo izšel aprila, prevladovali podsvem plesni ritmi.

Vas zanima kdo je njen super boy? Simona pravi, da je to lahko svak, ki se tako počuti. Poleg tega mi je zaupala, da je posnela to pesem z namenom, da bi pač vse fante malo pocrkjala, kajti konec koncev bi brez super fantov vladal po svetu en sam dolgčas.

Res je, fantje so res super in če so iz Pomurja so še toliko bolj. Zato Simona tako rada pride nastopat k nam. Pravi, da je Prekmurje njen najljubši kraj, saj tukaj čuti pravo vez med publiko. Publika jo ima rada, ona pa njih. Sedaj morajo še vzljubiti njenega Super Bova, pa bo vse v najlepšem redu. Sicer pa jo bodo oboževalci lahko kmalu videli tudi v živo, saj bo ob izidu kasete pripravila tudi promocijsko turnejo.

Bon Jovi

v Sloveniji

Prav ste prebrali. Slišimo ga lahko po radijskih valovih, lahko prepelje svojo uspešnico Always, vendar tokrat v slovensčini. Najbrž ste že uganili, da gre za slovenskega Bona Jovia oziroma za novo ime slovenske estrade. To je Dadi, ki je s prevodom pesmi Always pokazal, da ta pesem zazveni tako, kot je treba, tudi v slovensčini.

Res da je našemu zvezdniku nekoliko lažje, saj mu je pot utrl že sam Bon Jovi. Vendar fantu to ni bilo dovolj. Pred kratkim se je z glasbeniki zaprl v največji ljubljanski studio Alex in pripravil priredbo pesmi skupine Toto z naslovom Dve srci. Tri dni in tri noči, brez počitka, vendar ko je bila pesem zmukana, so obnemeli. »Sej je boljše od originala.«

Pesem Dve srce bo zagotovo na veliko odpirala srca mladim poslušalcem, predvsem dekletom.

Obe skladbi bosta izšli te dni na kompilacijski CD-plošči, tako da bomo lahko Dadija prav kmalu poslušali tudi pri nas.

REGINA
IRENA
JALŠOVEC

Ob promociji Reginine CD-plošče v klubu Eldorado je bil med gosti, verjetno ne po naključju, tudi direktor londonskega MTV-ja Malcolm D. Morris, ki mu je bil nastop naše pevke tako všeč, da je brez zadržkov izjavil, da bi spot pesmi Liza ljubi jazz zavrtel na televiziji že jutri. Ob tej izjavi je še pomembnejše to, da je dodal, da mu je skladba všeč taka, kot je. Torej v slovensčini! Do tukaj je zgodba srečna. Drugi del zgodbe pa bo verjetno manj, saj zahteva produkcija takega TV-spota precejšnja sredstva, ki jih pa Regina sama ne more zagotoviti. Upajmo, da se bo denar za spot (če ga ne bodo potrošili številni gospodje, ki hodijo po svetu "promovirati" Slovenijo) našel, kajti takšne priložnosti se ne ponujajo vsak dan.

KMALU
NASVETOVNI
POP SCENI

Regina je tudi sicer izredno delavna. Nedavno je posnela novo pesem z naslovom Čakam te, ravnokar pa snema s simfoniki pesem Žarka Petana, ki jo je uglasbil Mojmir Sepe. Pri delu ji veliko pomaga "hišni" kompozitor Aleksander Kogoj. Z njegovimi skladbami lahko konkurira tudi na tujih tržiščih. Ker so bili lansko leto z njenim nastopom na nemški nacionalni televiziji (ZDF) zadovoljni, gledalo in poslušalo jo je 8 milijonov ljudi, je za letos poleti ponovno dobila povabilo.

Še naslov za oboževalce: Regina Irena Jalšovec, Kolarjeva 42, 69000 Ljubljana.

BO URŠIČ MORAL SEDET?

Dolgo pripravljena in dolgo pričakovana kasetna Dušana Uršiča je izšla 9. marca ob petih popoldne. Izd se je zavlekel zato, ker si materiala nihče ni upal objaviti. Sedaj pa si je upal to storiti Dušan sam. V popolni samozaložbi je izdal kaseto z 12 pesmimi, ki niso navadne pesmi. Dušan se je pri pisanju besedil izredno politično angažiral, in to tako, da je vprašljiva njegova prihodnost.

Sam pravi, da se razmišlja o tem, kako bo kaseto prodajal. Sodeč po reakcijah založnikov, si namreč tega ne bo upal početi nihče. Zato vidi izhod le v prodaji po telefonu: 061 152 12 82.

Kaseto je treba kupiti, preden jo bodo zaplenili. Tudi opremljena je zelo bogato, tako da je prava paša za oči. Ob besedilih je namreč pri vsaki pesmi še ilustracija, in sicer karikatura.

Kot zanimivost nam je Dušan povedal še to, da si prizadeva dobiti dovoljenje, da bi del videospota posnel v parlamentu, del pa v hlevu, tako da pri prizorišču ne bi bilo nobene bistvene razlike.

Irske noči nad Slovenijo

Od mnogih napovedana kot turneja leta se bo konec marca in v začetku aprila zgodila turneja Irske noči nad Slovenijo. Štiri mesece je minilo, odkar se je Andrej Šifer odpravil snemat kaseto v Dublin na Irsko. Sedaj že tudi vemo, da iz njegovih »naslanjanih« melodij in najboljših besedil, ki jih premore slovenska zabavna glasba, lahko vselej pričakujemo tudi tehnično dovršene posnetke, ki jih vselej zaupa le svetovno izkušenim mojstrom priredb, producentstva, instrumentalistom in snemalnim mojstrom Anglije (London), Amerike (Nashvill) in nazadnje še Irske. Andrej se torej s snemanja vedno vrne le s kakovostnim glasbenim materialom.

Po sedmih snemalnih dneh v Dublinu se je to tudi zares zgodilo. In ne le, da nam že nekaj časa v trgovinah ponujajo kaseto in CD-ploščo z naslovom Sedem irskih noči. Andrej se je tudi odločil, da bo svojo glasbo predstavljal na turneji po Sloveniji. V Dublinu so mu pri snemanju pomagali znameniti člani skupine Dubliners: v Mariboru, Velenju, Novem mestu, Novi Gorici, Celju, Ljubljani, Kranju in Murski Soboti, kjer bi Andrej tudi ustvaril s svojimi poslušalci pravo razpoloženje, pa ga bo upremijala na Irskem nič manj znana skupina Stockton's Wing.

Gre za glasbenike, ki so zbrani v skupini, ki deluje osemnajst let. Pripotovala je že ves svet, nastopala kot predskupina Michaelu Jacksonu, bili so gostje Sammyja Davisa Juniorja, ko je bil na turneji z Liso Minelli in Frankom Sinatro, in nastopali so v filmu The Field, ki je prinesel nominacijo za oskarja Richardu Harrisu. Skupina igra sodobno irsko folk glasbo z vsemi pripadajočimi glasbili, kot so gosli, piščali, kitare, mandoline in druga.

Skupina Stockton's Wing se bo predstavila v prvem delu koncerta, v drugem pa nadaljevala z Andrejem Šiferjem.

V Murski Soboti bo koncert v kinodvorani 1. aprila ob 20. uri. Predprodaja vstopnic bo teden pred koncertom v agenciji Piko v soboškem gradu, sicer pa uro pred koncertom v kinodvorani.

Smilja Baranja

Andrej Šifer na turneji Irske noči nad Slovenijo ... s skupino Stockton's Wing eno najboljših skupin "zelenega otoka".

Udarna trojka je udarila 9-krat (v prazno)

Kako je s strankarskimi skupinami, ki naj bi ščitile ljube Slovence, vemo. Kako pa je s tem v Pomurju? Da ne bi teoretizirali, smo se podali na delo, in to po vseh pravilih.

Najprej smo morali ustanoviti stranko in ji dati ime. Poimenovali smo jo Pomurska nacionalna stranka. Potem smo se Štefan, Bojan in moja malenkost vanjo tudi včlanili. Dokaj pozoren bralec bo takoj ugotovil, da je stranka ob ustanovitvi štela tri člane, torej dovolj, da lahko ustanovi še udarno trojko, in to se je nekaj sekund po ustanovitvi stranke tudi zgodilo.

Predsedstvo, torej mi trije, je odločilo, da gre udarna trojka na delo v petek, 10. marca, ob treh popoldne. Ne vem, kako je drugje, toda člani naše trojke zamujajo. Na negotovo pot smo se podali ob štirih.

Po dolgem času je bilo sončno, kar nas je navdajalo z optimizmom, ki pa je že v Bogojni splahnel, ker je bila gostilna zaprta, in smo morali žejni in lačni proti Dobrovniku.

Peljali smo se mimo Lujze in Lipota, ker nismo vedeli, kako naj začnemo delati red in varovati prebivalstvo. Izstopili smo pred trgovino nasproti cerkve. Nekaj otrok, oddaljenih kakih sto metrov, nas je zvedavo opazovalo, drugače je bilo vse normalno in mirno. Napotili smo se k slaščičarni Cufi, ki jo ima neki Albanec. Hoteli smo ga legitimirati, ga vprašati, kako kaj burek in te zadeve, se mu seveda predstaviti, skratka, začeli bi delati red in mir. Lokal je bil zaprt in kolikor smo lahko videli, zapuščen. Toda mi nismo sanitarna inšpekcija, mi smo udarna trojka! Odšli smo v bife pri trgovini.

Nekaj možakarjev, dobrodušnih bi rekel, je kramljalo ob mizah in se sproščeno pogovarjalo. Naše trojke – kot da ne bi opazili. Prijazna natakarica je na vprašanje, če je pri njih vse v redu, med pranjem kozarcev in s prijetnim nasmeškom odgovorila, da je. »Je res vse v redu?« sem čez čas ponovil Štefanovo vprašanje, tokrat dokaj ostro in predvsem pomenljivo. Bojan in Štefan sta resno zrla vanjo, tako da je, po izrazu sodeč, res razmišljala, ali je vse v redu. Zdaj je namreč opazila, da le nismo samo navadni gostje, kaj smo, pa tudi ni mogla vedeti, ker se še nismo predstavili. Pa tudi tega ni vedela, da nam je postalo jasno, da bo najbolje, če odidem, ker tukaj dela za nas ni bilo. Pravzaprav je akcija slabo kazala

Morda bo bolje v Genterovcih. Pa ni bilo.

Lendava. Zaspano mesto, kot vedno. Tu in tam kakšen človek na glavni ulici. Gremo od blagovnice proti Kroni. Nasproti nam prihaja mamica z otrokom v vozičku. Samo da je preveč ne prestrašimo, je komentiral Bojan. Drobna mamica z otrokom na eni strani in trije člani udarne trojke na drugi. Pokazali smo ji legitimacijo in ji povedali, za kaj gre. Mamica se je očitno prestrašila. Naše zaščite ni potrebovala. Kar odneslo jo je, čeprav smo ji hoteli zatrjevati, da je vse skupaj šala, da delamo reportažo. Kar šla je in odkimavala z glavo. Ne prestrašena, pretresena je bila in v trenutku me je začel

spraševal. »Ne, ne, samo varstvo ponujamo,« smo ga prepričevali. Ni ga potreboval. Tja gor v gorice pa zvečer s punco tako in tako ne hodi. Nič. Odpravili smo se proti igrišču za parkiriščem. Tista mamica z otrokom nas je počakala in nam ponovno rekla, da to, kar počnemo, ni prav, tudi če gre samo za reportažo. Jeli smo se opravičevati, da ne mislimo nič hudega, vendar ni zaleglo. Morda ni bila rojena v teh krajih, zato od takšne nacionalne trojke ni pričakovala nič dobrega.

Na igrišču je kakšnih deset starejših mladincev igralo nogomet. Da bi tu delali red? Bilo jih je preveč, mi pa samo trije. Bojan je šel vseeno na drugo stran ograje. Trojka prvič ni soglašala. Bojan bi začel akcijo, Štefan tako tako, jaz sem bil proti. Ker ni bilo konsenza, je bila akcija prekinjena. Rešil sem jima kožo. Izgubili smo voljo do dela in šli domov. Zavest, da nas narod ne potrebuje, nas je pahnila v globoko depresijo, ki je Štefana pogrnala, da je šel še nekaj delat, naju pa v Podmornico. V Ljutomer bomo vseeno šli.

Na mostovih pred Veržejem so bili delavci. Trojka mora vedeti, za kaj gre. »Kdo je delovodja?« je Štefan strogo zahteval. Možakar je malomarno dvignil roko, češ da je to on. »Imate dovoljenje, da tukaj lahko delate? Kdo vam ga je dal? Kdo je postavil prometne znake. So vsi potrebni znaki ...?« Delovodja je imel pripravljene odgovore. Potem smo našli na asfaltu devet žeblijev. Opozorili smo ga, da zapravlja narodno bogastvo in da naj mojstri bolj pazijo na material. Prijateljsko smo se ločili in šli naravnost v metropolo zelene Prekije.

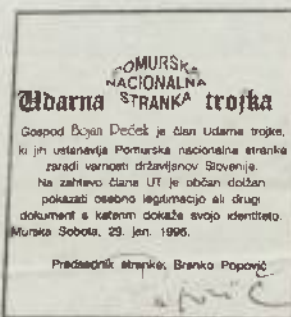

glodati, ali je to, kar počnemo, v redu. Vendar, bili smo v akciji ...

Prihajal je mlad par. Držala sta se za roke, mi pa smo jih imeli spuščene ob telesu. Če bi imeli za pasom revolverje, bi bili videti kot bratje Dalton. Pokažemo jima izkaznico in ponudimo varstvo. On je dvomljivo pogledal Bojanov karton, a to ni bilo dovolj. Samozavestno je še prosil osebno izkaznico, ki jo je Bojan pokazal. »Torej naj bi pokazal še svojo?« je nezaupljivo bol, ugotavljal kot

Najbolje, da gremo kar na občino. Še prej smo nagovorili nekega gospoda, ki je nič hudega sluteč stal pred svojimi vrati. Povemo, da patroliramo med Soboto in Ljutomerom in da nas zanima, če Prekmurci kaj nagajajo zdaj, ko se hoče Ljutomer ločiti od Pomurja. Človek je imel zelo dober pristop, nič ni imel proti Prekmurcem, dodal je še, da je za vse kriva politika. Zaradi nje smo se odcepili od Jugoslavije, je še rekel. Lepo smo se poslovili in odšli na občino. Začeli smo zasliševati hišnico ali čistilko, ki je zmedeno odgovarjala, nato pa je prišla neka osveščena gospa in vprašala, če imamo dovoljenje, da tukaj fotografiramo in zaslišujemo. Skoraj bi prišlo do spora, vendar smo rekli, da bomo šli k županu in že tam razčistili. Gospod župan nas je lepo sprejel, nam natočil kozarček dobrega vina, in ker je takoj vedel, za kaj gre, smo spremenili temo. S Štefanom sta začela razpravljati o varstvu okolja, o odpadkih – ekologija torej.

Akcija se je tako, rahlo čudno, končala. Edino pozitivno je bilo, da smo ugotovili, da naša pokrajina tovrstnih trojk in dejavnosti ne potrebuje. To pa je veliko in bog daj, da tako tudi ostane.

V tej državi se mnogim njenim državljanom večkrat zazdi, da je potrebno pravico vzeti v svoje roke. Pogosto upravičeno, ker pravna država v resnici ne deluje. Mnogokdaj pa tudi zgolj zato, ker jim gre nekaj na živce, državi pa za to nič mar. A kaj, ko je vsaki državljan najbolj pri srcu prav nasilje. Namen, da bi stranke desnice, ki odlikuje visok nacionalni čut, ustavljale skupinice ljudi za zaščito državljanov, zatorej državi ni bil všeč. Trojke so mrknile prej, kot nastale. Kako hudiča je lahko ta država tako prepričana, nacionalne trojke tudi njenim državljanom ne bi bile všeč? Ali kakšne druge trojke, »zelene« ali »dobrodelne« na primer. Take, bi ljudi barale, kje je kdo kdaj nesramno odvrnel smeti in bi pričeli šle in nepridiprava malo prijete za ovratnik?

Dvajsetletna Karmen Flisar iz Murske Sobote

Lanska podmislica Prekmurja je prva gostja *PENelope*. *PEN*ove zadnjestranske rubrike, kjer bodo vsak mesec fotografije lepih deklet iz domačih (!) logov.

Karmen je navadno deklet v kavbojkah znamke Emanuell (ko ne pozira za *PEN*). V torbici nosi dokumente in šminko pastelne barve. Uporablja nivoje za nego obraza, lak za lase Taft, nohtov si ne barva. Njena vzornica z modnih pist je Linda Evangelista. Rada bi se vozila z avtomobilom Seat Cordoba. Rada posluša Magnete in še raje je ribe. Slika tihožitja in pokrajine.

● Skrita želja: brezplačna polletna naročnina za *PEN*.
Pripis uredništva: želja izpolnjena, pošlji nam svoj naslov!

